THE CURE • AZİZA A • GEORGE HARRISON'IN ARDINDAN

ROLL

112480 ocak 2002/01
2 000 000 TL

pink floyd'dan aphex twin'e

otuzbeş yılda nereden nereye?

ROLL 60

SUSANA BACA • THE TEA PARTY • KEN KESEY • SPARKLEHORSE • RIOT GRRRL • GILBERT BECAUD

Gözlerimdeki Dünya
Bir yolculuğa çıkarayım seni
Dünyanın çevresinde ve sonra getireyim geri
Hareket etmene gerek yok
Öyle otur sadece
Şimdi bırak beynin yürüsün
Ve bedenim de konuşsun
Benim gözlerimden dünyayı göstereyim sana
En yüksek dağa alıp götüreyim seni
En derin denizin derinliklerine
Haritaya ihtiyacımız yok, inan bana
Şimdi bırak bedenim hareket etsin
Ve ellerim de yatıştırsın her şeyi
Benim gözlerimden dünyayı göstereyim sana
Olan biten bu işte
Şimdi hissedebildiğinden fazlası yok
Olan biten bu işte
Seni bir gemiye bindireyim
Uzun, uzun bir yolculukta
Dudakların dudaklarıma bitişik
Okyanustaki bütün adalar
Bütün gökler hareket halinde
Benim gözlerimden dünyayı göstereyim sana
Olan biten bu işte
Şimdi dokunabildiğinden fazlası yok
Olan biten bu işte

Hâle
Taşıyorsun suçu
Pranga gibi ayaklarında
Yerini şaşırmış bir hâle gibi
Hissedebiliyorum
Oturduğun yerin rahatsızlığını
Kafanın içiyse daha beter
Bir acı var
Bir açlık kalbinde
Özgür olmak için bir sızı
Göremiyor musun
Aşkın tüm zevkleri
Burada, senin ve benim için
Ve dünyalarımız
Ayrı düştüğünde
Yıkıldığında duvarlar
Hak etsek de bunu
Değecek bunların hepsine
Getir zincirlerini
Trajik dudaklarını
Ve kollarıma bırak kendini
Ve dünyalarımız
Ayrı düştüğünde
Yıkıldığında duvarlar
Hak etsek de bunu
Değecek bunların hepsine

Faydasız
Sanırım zamanı geldi
Artık acı vermeye başlıyor
Kararını verdiğin zaman
Bütün bunların değeri hakkında

Tüm faydasız tavsiyelerim
Tüm dolanmalarım çevrende
Tüm yargıya varışların
Tüm aşağılamalarım

Duvardaki saati izliyorum
Zamanın yavaşladığını hissediyorum
Bir ses duyuyorum salonda
Beynimde yankılanıyor

Tüm aptalca ideallerin
Aklın havada gezmelerin
Görmelisin nasıl hissedildiğini
Yere basarsa ayakların

Buradayım suçlanan olarak
Yumruğun suratımda
Yorgun ve hırpalanmış hissediyorum
Tatların en acısı ağzımda

Tüm faydasız tavsiyelerim
Tüm dolanmalarım çevrende
Tüm yargıya varışların
Tüm aşağılamalarım

depeche mode

Geceyi Beklemek
Gecenin inmesini bekliyorum
Kurtaracak hepimizi biliyorum
Her şeyin karanlıkta olması
Korur bizi katı gerçeklikten
Her şeyin daha katlanılabilir olduğu zaman
Ve o sakinlikte
Tüm hissedebildiğin
Sükûnet
Gökte bir yıldız var
Işığıyla yolumu aydınlatan
Kurtuluşum olacak, biliyorum
Gecenin inmesini bekliyorum
Serinliğin içinde bir ses
Geliyor birisi, kötü niyetli
Kulaklarıma bastırıyorum ellerimi
Daha kolay burada korkuyu unutmak
Ve yarı kapayınca gözlerimi
Pembeye boyanmış sandım dünyayı
Ve melekler görünüp kayboldu
Beklemezdim bunu
Yarı-kapalı gözlerle
Her şey daha iyi göründü
Açık olunca görülenden
Gecenin inmesini bekliyordum
Biliyordum kurtaracağını hepimizi
Şimdi her şey karanlıktayken
Korunuyoruz katı gerçeklikten
Gecenin inmesini bekliyorum
Her şey daha katlanılabilir şimdi
Ve bu sakinlikte
Tüm hissedebildiğin
Sükûnet

Odanda
Odanda
Zamanın donduğu
Ya da isteğine göre aktığı
Sabahın hemen olmasına izin verecek misin
Yoksa burada yatıp kalacak mıyım
En sevdiğin karanlıkta
En sevdiğin loşluğun
En sevdiğin bilincin
En sevdiğin kölen

Odanda
Ruhların yokolduğu
Tek varolan sensin burada
Beni koltuğuna mı götüreceksin
Yoksa burada yatıp kalacak mıyım
En sevdiğin masumiyetin
En sevdiğin ödülün
En sevdiğin gülüşün
En sevdiğin kölen

Sözlerine sarılıyorum
Nefesinle yaşıyorum
Teninle hissediyorum
Hep burada olacak mıyım?

Odanda
Tutuşan gözlerinden
Alevler yükseliyor
Ateşi hemen söndürecek misin
Yoksa hep burada mı olacağım?
En sevdiğin tutkun
En sevdiğin oyunun
En sevdiğin aynan
En sevdiğin kölen

Türkçesi: Tezgör Hilmi

4 Ajans

9 Gilbert Bécaud

10 Pink Floyd

18 Aphex Twin

22 The Cure

25 Sparklehorse

26 San Francisco mektubu

28 Ken Kesey

32 2001'in en iyi albümleri

34 Susana Baca

35 Aziza A

38 Riot Grrrl

44 Mercan Dede

46 Kıraathane

48 Gayd

50 Albümler

56 Liste

57 George Harrison

62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Aslı Onat, Amy Spangler, Atilla Aydoğdu, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Jillian Steinberger, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Mehmet Uluşahin, Melih Katıkol, Merve Erol, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Pınar Öğünç, Ragıp Duran, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sevin Okyay, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yeşim Başaran, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu **baskı:** Stampa **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 6 **sayı** 60 **ocak** '02 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48 - 233 49 41)

A Y D A B İ R Y A Y I N L A N I R

Konuşuluyordu perilerden

Sarı Seyfettin
(Adapazarı'nda bir Çerkez köyü muhtarı)
çok uzun boynunda gırtlağını oynatarak
anlatıyordu:
"–Besmelesiz çıkarma elbiseni.
Her işin başı besmele.
Elbiseni periler alır
düğün yaparlar."
Seyfettin'e hak verdi arabacı Selim:
(Eskişehirli, elli yaşlarında, kel.)
"–Beygirler için de öyledir.
Gece beygiri besmelesiz bağlarsan ahıra
periler biner sırtına hayvanın
koştururlar şafak sökene kadar.
Ve de ince ince örerler saçını.
Kaç kerre başıma geldi:
girerim ahıra sabahleyin
olduğu yerde bağlı hayvan
köpük içinde fakat
sırılsıklam
ve saçı gelin saçı gibi örgü örgü...

"Müzik Yapanlar", Siyah Kalem

Periler böyle atlara binip geceleri
nereye giderler ayışığında?..
Nasıl şeyler acaba?
İnsana benzerler mi?.."
Kapının yanındaki tatar yüzlü adam
(Bursa köylüklerinden ve Merinos
fabrikasında bekçidir):
"–Ben uğradım.
Gözümü gözüktüler.
Altı hafta gece gündüz.
Saz yüzünden oldu bu iş.
Sazların padişahı dokuz telli curadır.
Nerde usta bir curacı var diye alsam haberi
kış kıyamet
yedi günlük yol olsa
beygirin terkisine atar
getirirdim köye.
Ve lâkin bir türlü öğrenememem curayı.
Namlı bir curacı vardır.
Çingen.
Aliş usta diye anılır.
Dedi ki bana:
bileğine naletleme inmeden
belleyemezsin bu sazı.
İyi ya dedim
bileğime naletleme nasıl inecek?
Kadir gecesi, dedi Aliş, kadir gecesi
curayı alıp helâya gireceksin.
Ve orada ters oturup
başlayacaksın çalmaya.
Tuttum sözünü Aliş'in
Zaten yakındı kadir gecesi.
Helâya girdim.
Ters oturdum.
Dokundum tellere.
Teller ses vermiyor.
Büktüm mandalları,
nafile.
Ama nasıl çıkmıyor ses,
ses denen şey yeryüzünden yok olmuş gibi.
Attım kiraz kabuğundan tezaneyi
parmaklarımla asıldım tellere.
Teller ne kopar
ne ses verir.
Lastik gibi uzayıp kısalır sade.
Yetiş be Aliş,
bu ne iş,
deli olacağım,
derken göründüler.
Kimi mercimek tanesinden küçük
kimi minare boyunda.
Elbiseleri bizim elbiselere benzer
ama külâhları var:
al yeşil, uzun, sivri.
Hepsi suvari.
Çekmişler kılıçları
üstüme saldırıyorlar.
Dışarı fırlamışım.
Altı hafta gece gündüz gitmediler.
Dedem parçalayıp yakmış curamı.
Evin alt gözünde beni vurmuş zincire.
Hocalara okundum.
Faydasız.
Çağırmışlar Aliş Ustayı sonunda.
Çingen Aliş
vermiş elime kendi curasını.
Ben başlamışım çalmaya.
Çaldıkça açılmışım
çaldıkça açılmışım.
Derken düşüp bayılmışım.
Bir de kendime geldim ki ne suvari, ne kılıç
gitmişler.
Ve lâkin o gündür bu gündür
benden usta curacı yoktur
tekmil Bursa vilâyetinde..."

"Memleketimden İnsan Manzaraları", Nâzım Hikmet

Kış yoksullar içindir, zenginler için kış yoktur bile. Kışın ayrılıklar iyice ortaya çıkar. Güneş altında böyle bir şey olmaz, herkes yarı çıplaktır, kimsenin kimseden farkı yoktur; enseler, omuzlar, bacaklar, kaslar fora, ama kışın maddi gelirler ten üstüne yığılır: Fanila, gömlek, kravat, yelek, takım elbise, eşarp, sıcak tutan astar, cüzdan, manto, rozet, araba, kırmızı tuğlalar, kesme taşlar. **YVES SIMON**, Renkli Günler

kumarhane açtığım zaman sabahları Münir Nuretttin Selçuk akşamları Frank Sinatra çalacağım kumarhaneye kızları almayacağım onlar Cohen'den hoşlanır **SERDAR KOÇAK**, Ben Napoli Radyosu

kar ne kadar yağabilir bir denizin derinliklerine **MURATHAN MUNGAN**

Gökyüzünde yürüyorum / Yanımda bir kuş *(Kızılderili şiiri)*

kış neden var / neden sonsuz olmuyor bahar / kış neden var / neden yağmalı bu kalpsiz kar / kış neden var? **TURGUT BERKES**

We are the Africa

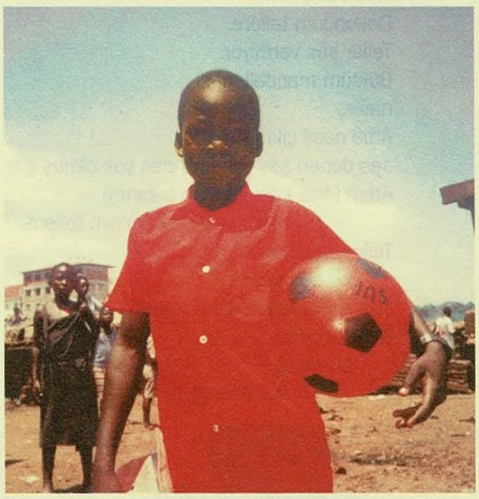

80'lerin başında ilk teşhis edildiğinden beri AIDS, 20 milyondan fazla can aldı. Bu insanların 15 milyondan fazlası Afrikalıydı... Dünyada şu anda 40 milyon kişinin HIV taşıyıcısı ve bunların 25 milyonu Afrika'da yaşıyor... Afrika AIDS'le mücadele etmeye çalışırken, ilaç üretimi mekanizması savaşta asıl cepheyi oluşturuyor: Yoksul halka, özellikle Hindistan'da patentsiz olarak imal ettirilen ucuz ilaçları sağlamak isteyen hükümetlerle sahip oldukları ilaca astronomik fiyat etiketleri koyan uluslararası ilaç devlerinin savaşı bu... Bu kabusun etkilerini biraz olsun hafifletmek, dünyanın Afrika'da olup bitenlere göz yummasını önlemek ve hastalığın pençesindeki insanlara maddi destek olabilmek için sanatçılar da işbirliği içinde. İki CD'miz var; biri Peter Gabriel'in Real World şirketi öncülüğünde toplanan Afrikalı sanatçıların birer şarkısını içeren "Spirit Of Africa": Papa Wemba, Maryam Mursal, Youssou N'Dour, Ayub Ogada, Hamid Baroudi, Mzwakhe Mbuli, kendisi de AIDS'e kurban giden Bernard Kabanda gibi sanatçılar, bazısı doğrudan AIDS'den bahseden şarkılar seslendiriyorlar... CD'nin kitapçığındaki kısa bilgilerden, Uganda'dan Senegal'e, Kenya'dan Tanzanya'ya kıta ülkelerinin içinde bulunduğu çıkmazı iyice idrak edebiliyoruz... Diğer CD'deyse "We Are The World" mantığıyla yorumlanmış meşhur Marvin Gaye şarkısı "What's Going On"un altı ayrı miksi yer alıyor. All Star Tribute ismiyle şarkıya katılanlar Bono'dan Mary J Blige'a, Michael Stipe'dan Jennifer Lopez'e, Lil' Kim'den Nas'a uzun bir liste meydana getiriyor. Hedef aynı: Dünyanın, özellikle de Kara Kıta'nın üstünden AIDS laneti bir an evvel uzaklaşsın.

Elvis Costello'nun 70'lerin sonundan, Attractions dönemlerinden bu yana sağkolu olan piyanist **Steve Nieve** ilk "şarkı" albümünü yayınladı: "Mumu". Nieve daha önce "Keyboard Jungle", "Playboy", "It's Raining Somewhere" gibi enstrümantal albümler yayınlamıştı.

Amerika'da "müzik alanında sanatsal başarı" dalında Shortlist ödülüne layık görülen İzlandalı **Sigur Rós** "Agaetis Byrjun" albümünden bir parçayla Cameron Crowe'un yeni filmi "Vanilla Sky"ın (oyuncular Tom Cruise, Cameron Diaz, Penelope Cruz) soundtrack'ine dahil oldu... Bu arada "Agaetis Byrjun"ın ikinci single'ı "Vidrad Vel Til Loftarasa"nın muhteşem klibi grubun sitesinden izlenebilir (sigurros.com). Klibe imza atan ve Celebrator kod ismiyle çalışan ikili, aynı zamanda Gus Gus'ın görsel yönetmenliğini sürdürüyor.

Air "10.000 Hertz Legend" albümünün başarısının ardından hareketli ve bereketli günler yaşıyor. Şubat sonunda yayınlanacak olan "Everybody Hertz" isimli EP de bunun bir parçası. "People In The City" parçasının konser görüntülerinin yer alacağı EP, esasen "Don't Be Light" şarkısının beş ayrı remiksini (Thomas Bangalter, les Neptunes, The Hacker, Mr Oizo et Roger Manning) "How Does It Make You Feel"in Adrian Sherwood remiksini, "People In The City"nin Jack Lahana ve Modjo remiksini, ayrıca biri rap olmak üzere iki yeni şarkı barındıracak.

Son albümü "We Love Life"da bol bol tabiat şarkılarına yer veren **Pulp** haziran ayında İngiltere'de ormanlık alanlarda turne yapıp açıkhava konserleri vermeyi düşünüyor.

Amor Belhom Duo şubat ayında bir live albüm çıkarıyor. Tucson'da kaydedilen albümde Calexico elemanlarının, Giant Sand'den Howe Gelb'in ve Autour de Lucie'den Valérie Leulliot'nun emeği var.

DJ Shadow adı henüz belli olmayan yeni albümüyle martta geri dönüyor.

Prodigy nihayet "Fat Of The Land"in arkasını getiriyor. Yeni albümün adı "Always Outnumbered, Never Outgunned".

Yeni bir **Nirvana** şarkısı: Kurt Cobain ve arkadaşlarının 1994'ün ocak ayında (Kurt'ün ölümünden birkaç ay önce) Seattle'da kaydettikleri "You Know You're Right", Courtney Love'la iki Nirvana üyesi arasında aylardır münakaşa konusuydu. Dave Grohl ve Krist Novoselic bu şarkının yayınlanacak bir boxset içinde değerlendirilmesini istiyordu. Ama Love'ın dediği oldu. Önümüzdeki aylarda yayınlanacak "Introduction To Nirvana" CD'sinde bu şarkı da yer alacak.

Foo Fighters'ın yeni single'ı "The One"ı ve yeni albümü "There Is Nothing Left To Lose"dan pasajları yayınlanmadan önce dinlemek isteyenler, grubun internet sitesine (foofighters.com) müracaat edebilir.

Brett Anderson, yeni bir **Suede** albümü hazırladığını açıkladı. "Subject To Nicotine Stains"in ne zaman yayınlanacağıysa henüz belli değil.

"13" albümünün üstünden üç yıl geçtikten sonra **Blur** yeniden stüdyoya girdi. Son dönemlerde Gorillaz projesiyle meşgul olan Damon Albarn böylece "öz" grubuna geri dönmüş oluyor.

Geçen yıl Nekropsi'yle birlikte Türkiye ve Fransa'da konserler verip büyük ilgi toplayan **Les Enfants Des Autres** grubu ilk albümü "Graines et Bulbes"ü yayınladı. Dört Fransız ve bir Türk üyeden (davulda ve vurmalılarda Orhan Murat) oluşan grup, geleneksel ezgilerin ve rock'un uzağında olmayan enstrümantal bir müzik yapıyor.

Karışık pişmaniye

Hızlı silahşör Bill Laswell'ın bu yıl prodüktörlüğünü albümlerden ikisi, Carlos Santana remikslerinden oluşan "Divine Light" ve Herbie Hancock'un yeni albümü "Future 2 Future", Sony Müzik tarafından Türkiye'de de yayınlandı. Santana, 1973 yılında John McLaughlin'le beraber "Love Devotion Surrender"ı, 1974'te de Alice Coltrane'le beraber "Illuminations"ı yapmıştı. Şimdi parçalar Laswell'ın mahir ellerinden geçip asrî sound'lara da bulaşınca, Santana'nın tadına doyum olmuyor... Herbie Hancock'un yeni mahsûlüyse bol turntable'lı bir albüm. Jack de Johrette, Badal Roy, Wayne Shorter, Tony Williams gibi ünlü cazcıların eşliği aldatmasın, "Future 2 Future" çok iyi bir "club" albümü. Akşamüstü "Divine Light", gece düşünce de "Future 2 Future" pişmaniye gibi lezzetli; denemeyen de tabii ki pişman...

4→

YENİ ALBÜM

DOUBLEMOON RECORDS www.doublemoon.com.tr

AZİZA A. "KENDİ DÜNYAM"

Aziza A., uzun süredir beklenen yeni albümü: "Kendi Dünyam" ile dünyayı kasıp kavurmaya hazırlanıyor. Oryantal hip-hop'un ilk ilahesi sayılan Aziza A., bu albümde, dinlemeyi sevdiği bütün türleri (hip-hop, drum'n'bass, house ve arabesk) lekesiz bir küre içinde kaynaştırıyor. Parçalarındaki house unsurları Detroit çıkışlı; kendine özgü sosyal eleştirisi ise doğu motifleri ve zaman zaman da sövgü yüklü metinlerle bezenmiş. Köklerini sokaktan alan ve de caz, soul, funk ve arabesk etkileri taşıyan müziğiyle hip-hop'a yeni bir soluk kazandıran Aziza A., gündelik hayatın yalınlığını, cazibesini ve gerçekliğini kurnaz bir tınıyla yansıtmayı başarıyor. Yapımcılığını, eski dostları Turgay Ayaydınlı, Andreas Advocado ve Boris Meinhold'un üstlendiği albümün mastering'ini de yine dev bir isim: Wilsingh Wilson gerçekleştirmiş.

Söz (Aziza A., Alper Akkoç, İmran Ayata, Nilay Altınok), **Müzik** (Andreas Advocado, Turgay Ayaydınlı, Boris Meinhold, Stefan Bühler, Martin Dog Kessler)

Andreas Advocado *(Bas Gitar)*, Turgay Ayaydınlı *(Klavye, Saksofon, Vokal)*, Boris Meinhold *(Gitar, klavye)*, Stefan Bühler *(Gitar, Piyano)*, Björn Werra *(Bas Gitar)*, Adnan Karaduman Yaylı Çalgılar Grubu, Hamdi Akatay *(Perküsyon)*, Mehmet Akatay *(Perküsyon)*, Samim Karaca *(Ud)*, Özkan Alıcı *(Bağlama, Cüra, Divan)*, Görkem Ökten *(Kanun)*, Ertan Tekin *(Düdük)*, Furkan Bilgi *(Kemençe)*

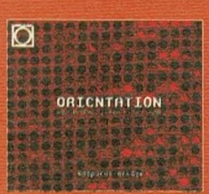

ORIENTATION "BOSPORUS BRIDGE"

MERCAN DEDE "SEYAHATNAME"

İLHAN ERŞAHİN "VİRGO"

ŞİRİN PANCAROĞLU & IGNACE JANG "KUYRUKLU YILDIZ ALTINDA"

SULTANA "ÇERKEZ KIZI"

HÜSNÜ ŞENLENDİRİCİ& LAÇO TAYFA "BERGAMA GAYDASI"

BABA ZULA "ÜÇ OYUNDAN ONYEDİ MÜZİK"

AYDIN ESEN "TIMESCAPE"

İSTANBUL BLUES KUMPANYASI "SAİR ZAMANLAR"

BURHAN OCAL&JAMAALADEEN TACUMA "GROOVE ALLA TURCA"
featuring NATACHA ATLAS

WAX POETIC "WAX POETIC"

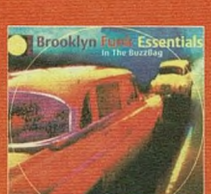

BROOKLYN FUNK ESSENTIALS "IN THE BUZZBAG"
featuring LAÇO TAYFA

CRAIG HARRIS "ISTANBUL"
featuring BARBAROS ERKÖSE

DOUBLEMOON RECORDS

RH pozitif

Rh Pozitif, Havyar Sokak, No:54, Cihangir 80060, İstanbul
Tel: (212) 292 97 71/72, 244 33 94 Faks: (212) 292 97 73
E-mail: doublemoon@turk.net

EMI

Genel Dağıtım EMI-KENT Elektronik San. ve Ticaret A.Ş.
İ.MÇ. 6. Blok No. 6302
34470 Unkapanı / İstanbul
Tel: (0 212) 514 16 22 / Faks: (0 212) 519 10 65

CANAN: Ben de uyumak istiyorum. Uyumak ve düş görmek istiyorum.
TAHİR: Bu ikisi yetmez. Bir de anımsamak gerekiyor.
MEMET BAYDUR, Kutu Kutu

Herkes aynı dünyaya uyanır. Oysa uyku herkesi kendine ait bir dünyaya götürür. **HERAKLİT**

Tarih, uyanmaya çalıştığım bir karabasan. **JAMES JOYCE**, Ulysses

"– Bütün bunları size öylesine anlatıyorum, ben diyorum ki insanlarla konuşmaktan kaçınırsak her zaman savaş olur, herkes hayatını böyle, trende karşısına çıkan birine anlatsaydı, küçük aklımızla hepimizin sefalet çektiğini ve toplarla, uçaklarla buna yenisini eklemenin lüzumsuz olduğunu anlardık. Siz pek konuşkan değilsiniz..." **YVES SIMON**, Renkli Günler

Ama sadece müzik gerçekten söz edebilir aşktan. Aşktan ve ölümden... Sözcüklerin ulaşamadığı yerlere sadece o dokunabilir. **ASLI ERDOĞAN**, Mucizevi Mandarin

Mary J Blige 80'li yıllarda birlikte çalışmalar yaptığı Mary Jane Girls grubunu yeniden bir araya getireceğini açıkladı.

Me'Shell Ndegeocello'nun mart ayında yayınlanacak yeni albümünün adı "Cookie: The Anthropological Mixtape". Albümdeki 15 şarkıdan biri olan "Hot Night" Talib Kweli ile birlikte kaydedildi.

Son senelerde daha ziyade eşi Cristina Martinez'in Boss Hog grubuyla meşgul olan **Jon Spencer**, mart ayında Blues Explosion'a yeniden hayat üfleyecek. Jon Spencer Blues Explosion'ın yeni albümünün prodüktörü Steve Jordan.

Joey Ramone'un "Don't You Worry About Me" adındaki solo albümü şubat ayında yayınlanıyor. Ölmeden önce son aylarında kayıtlarını tamamlamaya uğraştığı bestelerinden oluşacak albümde Louis Armstrong'un ünlü "What A Wonderful World"ünün ve bir Stooges şarkısının cover'ı yer alacak.

Neil Young, 11 Eylül kurbanlarından etkilenerek "Let's Roll" isimli bir şarkı yazdı ve kaydetti. Şimdilik sadece radyolarda çalınan şarkının 2002'de yayınlanacak yeni Young albümünde yer alması bekleniyor.

Eski teknoculardan kim kaldı? Manchester'lı kollektif **808 State**, 2002'nin ilk aylarında adı henüz belli olmayan yeni albümlerini yayınlayacak. Albümdeki bir şarkı, hemşehrileri Stone Roses'cı **Ian Brown**'ın elinden çıkma.

Alanis Morissette yeni albümü için 20 civarında şarkının kaydını tamamladı. Bunların 11 tanesi kendine "Under Rug Swept" albümünde yer bulacak, kalan yedeklerse bir "bonus" CD'de toplanacak.

Garbage'ın "Beautiful Garbage" albümünden çıkan ikinci single'ı "Cherry Lips (Go Baby Go!)"da **Howie B** ve **Roger Sanchez**'in remiksleri de yer alıyor.

Eminem'in bizzat oynayacağı ve rapper'ın kendi hayat hikayesini anlatan film projesinin adı belli oldu: "8 Mile". Bu isim siyahların ve beyazların mahallelerini birbirinden ayıran (veya birbirine bağlayan) Detroit'deki 8 Mil Caddesi'nden esinlenerek konulmuş.

Bono, ağustosta kaybettiği babasının adına bir şarkı yazdı: "Sometimes You Can't Make It On Your Own".

Marilyn Manson, başrolünde Mila Jovovich'in bir zombie katili canlandırdığı "Resident Evil" filminin soundtrack'ini yazdı.

Müjdeler olsun: **Elvis Costello** altı senelik bir aradan sonra, 2002'de 15 şarkıdan oluşan "When I Was Cruel" albümüyle geri dönüyor.

Punk zamanlarının en hızlı gruplarından **Buzz-**

alo! **THE TEA PARTY**

Burroughs söylememiş miydi!

Led Zeppelin heyecanıyla çalıp söyleyen, daha da iyi ifade etmeye çalışırsak adım adım "Kashmir"in izinden giden Kanadalı grup The Tea Party onuncu senesini yeni albümleri "The Interzone Mantras"la kutluyor. Grubun beyni şarkı yazarı – şarkıcı Jeff Martin'e "alo" dedik...

Burroughs'un albümünüzün adına esin kaynağı olan "The Interzone" romanının içeriği sizi ve albümü nasıl etkiledi?
"The Interzone", köktendincilik hakkında. Burroughs, bugünlerde yaşadığımız olayları kitabında öngörmüş. Yalnızca Ortadoğu'da yaşanan sorunlar yüzünden değil, bu konuyla uzun süredir ilgili olduğum için kitap ilgimi çekti. Kuzey Amerikalı hıristiyanlar arasında da aşırılıklar gözlemleniyor. Dünyanın dört bir yanında dinler aşırı uçlara sürükleniyor ve insanların ruhları parmaklıklarla çevriliyor. İnsanların en değerli şeyinin ruh olduğunu düşünüyorum. Onları belli inançlara inanmaya zorlamak o kadar aptalca ki. "The Interzone Mantras"daki bazı şarkılar bu konu hakkında, bazılarıysa tensellikten pozitif değişime uzanan farklı içeriklere sahip.
"Requiem"de "her şey geçer, bu da geçecek" derken siz de bir nevi öngörüde bulunuyor gibisiniz.
Dediğim gibi, aşırılıklar ilgimi çekiyor. Dünya Ticaret Merkezi'nde yaşanan çok büyük bir trajediydi. Ancak Ortadoğu'da da yıllardır büyük trajediler yaşanıyor. ABD'de olanlar ABD'nin Ortadoğu politikasını haklı çıkarmaz. Dünyanın tatlı uykusundan acilen uyandırılması gerektiğini düşünüyorum.
Albümdeki şarkılardan "Master & Margarita"da da edebî bir esin kaynağınız vardı, değil mi?
Evet, bu şarkı da Rus yazar Mihail Afanasiyeviç Bulgakov'un 1920'lerde kaleme aldığı kitabın adını taşıyor. "Usta ile Margarita", düşüncelerin kısıtlanması ve inanç özgürlüğü üzerine çok komik bir kitap. Rusya'da çarlığa karşı örgütlenen bir öğrenci grubunun, ülke komünist rejime geçtikten sonra, bu sistemin de özgürlükleri baltaladığını farketmesini konu alıyor.
Mevcut müzik piyasasına göre fazlasıyla felsefi bir duruşunuz var. Bu kadar ticarî bir yapı içinde bu duruşu korumak zor olmuyor mu?
Rock, çok zor zamanlar geçirdi. Pop bütün piyasayı ele geçirmiş gibi görünüyor. Etraf ne yazık ki Backstreet Boys ve Britney Spears gibi isimlerle dolup taşıyor. Bunun bir parçası olmak istemiyorum açıkçası. Pek çok grubun ciddiye alınmamaktan korktukları için fazla derin konulara girmekten kaçındıklarını düşünüyorum ve bunu anlamıyorum. Ancak gerçek rock'n'roll'un sonunda geri dönmeye başladığını düşünüyorum.
Son iki albümünüz "Triptych" ve "Transmission"dan farklı olarak, yeni şarkılarınızı stüdyo yerine sahnede oluşturmuşsunuz...
Bu kez kendimizi stüdyoyla sınırlamadık, sahnede çaldığımız versiyonları ve kişisel fikirleri, kaydedilmiş materyali daha iyi yönde geliştirmek için kullandık. Önce albümün beste aşamasını hallettik. Sonrasında bana şarkı sözlerini tamamlamak için uzun ve rahat bir zaman dilimi kaldı. Böyle çalışmak çok hoşumuza gitti, kendimizi tam bir rock'n'roll grubu gibi hissettik. tüm süreci stüdyoya yaydığınızda, bazen şarkılar kontrolünüzden çıkıp gereğinden fazla şişebiliyor.
Şarkı sözlerini yazmak için Prag'a gittiğinizi duyduk. Kentin havası şarkılara da yansıdı mı?
Kendi çevremden ve Kanada'dan bir süreliğine uzaklaşmak istedim. Prag'da kim olduğumu kimse bilmediği için sokaklarda istediğim gibi dolaştım, kayboldum. Bu arada şairler, müzisyenler ve sinemacılar arasından dostlar da edindim. Şehrin genel havasından çok, insanlarla kurduğum ilişkiler bana esin kaynağı oldu diyebilirim.
"The Interzone Mantras"da Doğu ritmlerini biraz azaltıp gitarlara ağırlık vermişsiniz.
Bu albümde Doğu elemanları varolmaya devam ediyor, ama onları bu kez gitarlarla hissettirmeyi tercih ettik. Doğu ve Türk ritmlerini zaten diğer albümlerde kullanmıştık. Kendimizi tekrarlamak istemedik.

Söyleşi: ***Aslı Onat***

6→

Kimi zaman bir tek balık yaratır / çırpıntısını bir okyanusun **MURATHAN MUNGAN**

Kimlik kimlik diye tutturmuşlar. İlk kurtulunması gereken şeydir kimlik. **KAFKA**

Gökyüzü yaşayanlarınsa, toprak ölülerindir. Bir bakış kadar gökyüzü, bir beden büyüklüğünde toprak. **ASLI ERDOĞAN**, Mucizevi Mandarin

Esrar tütüyordu bakışlarında / Dumanaltı etti gözlerin beni / Döküldüm göğsünün yokuşlarında / Derledi topladı dizlerin beni // Sen adım attıkça sarsıldı küre / Şehvetin süzüldü bastığın yere / Üç değil beş değil bilmem kaç kere / Günaha götürdü izlerin beni **CEMAL SAFİ**

Bir ara yurtdışında Hare Krishna üyeleriyle yaşıyorum, parklarda filan yatıp kalkıyoruz. Esasen çok iyi insanlardı, ama hep limonata içiyorlardı, bana pek uymadı. **ERKİN KORAY** *(Roll, sayı 8)*

yukarıda hiçbir şey yok yıldızlar gezegenler bir de ara sıra astronotlar astronot kanları pek böbürleniyorlardır herhalde kocam perşembe günü Mars gezegeninden dönüyor **YVES SIMON**, Renkli Günler

cocks'ın iki aslî elemanı Pete Shelley ve Howard Devoto yeniden birleşerek şubat ayında "Buzzkuntz" albümünü yayınlıyorlar...

Kasım ayında Sub Pop şirketi tarafından yayınlanan "Give The People What We Want"ın ardından **The Kinks** için Amerika'dan bir tribute albüm daha: "This Is Where I Belong –The Songs of the Kinks". Bu seferkindeki konuklar Fountains of Wayne, Cracker, Jonathan Richman, Lambchop, Fastball, Ron Sexmith, Queens of the Stone Age, Josh Rouse ve Yo La Tengo... Kinks'ten Ray Davies'in Blur'den Damon Albarn'la bir düetinin de yer alacağı albüm nisan ayında yayınlanıyor.

Paul McCartney'nin New York'ta 20 Ekim'de verdiği 11 Eylül kurbanlarına yardım konseri dökümanter film haline getiriliyor. McCartney bu proje için 1969'da Rolling Stones'lu "Gimme Shelter" filmini gerçekleştiren yönetmen Albert Maysles'la bağlantı kurmuş. Tamamı siyah-beyaz olan film şu anda montaj aşamasında.

Mercury Rev'in "All Is Dream" albümünden ikinci single olarak "The Dark Is Rising" yayınlandı. CD'de grubun Avrupa konserlerinden seçilme cover'lara da yer verildi: Chopin noktürnleri, bir Irving Berlin şarkısı ve de Black Sabbath'tan "Planet Caravan".

Eski musikinin rüzgârıyle

Yahya Kemal, kim ki musikimizden anlamaz, bizden sayılmaz diyor. Haklılık payı var. Eski musikimiz, bu coğrafyanın en ortaklaşa ürünlerinden biri. Ermeni, Rum, Yahudi bestekârlar olmasa, bu musiki de çıkmazdı ortaya. Sultan bestekârların, hatta ve hatta kadın bestekârların yokluğu da büyük eksiklik yaratırdı. Eski zaman bestecilerinin kayıtlarına ulaşamamak, cumhuriyet kuşaklarının başka bir acı kaybı. Sony Müzik, bu boşluğu kapamak için harekete geçti: "Osmanlı Mozaiği" serisinde yukarıdaki başlıklarla, iyi bir saz ekibiyle, Recep Birgit gibi üstad hanendelerle kaydedilmiş yedi CD, birbirinden güzel yedi ders kitabı var. Bize çalışmak düşer...

Cornershop'un martta yayınlanacak yeni albümünün adı "Handcream For A Generation" olacak. Şubatta gelecek ilk single'ın adı da enteresan: "Lessons Learned From Rocky I To Rocky III"...

80'lerde "İskoçyalı U2" olarak anılan **Big Country** grubunun şarkıcısı **Stuart Adamson**, Hawai'de bir otel odasında ölü bulundu. Adamson 43 yaşındaydı.

Siyah müziğin bir devi daha hayatını yitirdi: Memphis'li **Rufus Thomas** 84 yaşında öldü. Sun Records, Stax Records gibi önemli plak şirketleri için kayıtlar yapan, kızı Carla'yla olan düetleriyle 60'larda ününü pekiştiren, "Walking The Dog" (Rolling Stones da cover'lamıştı), "Do The Funky Chicken" gibi şarkılarıyla büyük başarılar elde eden sanatçı, Jim Jarmusch'un "Mystery Train"filminde de rol almıştı.

Yeni **Chemical Brothers** albümü "Come With Us" şubat ayında yayınlahacak. "Star Guitar" isimli singlesa kulüplerde ve radyolarda çalmaya başladı bile. Şarkıya Björk'le olan işbirliğinden tanıdığımız Michel Gondry bir klip çekmiş.

Suzanne Vega, ünlü şarkısı "Luka"da Turin Brakes grubuyla düet yaptı. Kayıt Ray Cokes'un televizyon programında gerçekleştirildi.

Jeff Buckley'nin annesi Mary Guibert, oğlunun hayatının sinemaya aktarılmasına, hele hele filmde Jeff rolünü Brad Pitt'in oynamasına şiddetle karşı olduğunu açıkladı. Guibert, ayrıca Jeff'i seven herkesin de aynı görüşte olduğunu düşünüyor: "Eğer birileri bu filmi illa yapmak istiyorsa, benin ölümümü bekleyecek."

Red Hot Chili Peppers yeni albümünün enstrümantal kayıtlarını tamamladı. Sıra geldi Anthony Kiedis'in şan kayıtlarına. Albüm büyük ihtimalle bahar aylarında yayınlanacak. "Don't Forget", "Universally Speaking" ve "Fortune Faded" isimli yeni şarkıları konserlerde yorumlamaya başladılar bile.

Yeni albümünün kayıtlarını sürdüren **Coldplay** elemanları, 11 Eylül sonrası içine girdikleri ruh halinin şarkıların temalarına muhakkak surette yansıyacağını açıkladı.

POSTEXPRESS ENTERNAZYONAL ŞALALA

sayı 8

Ölüm oruçları
"Hayata Dönüş Operasyonu"nun yıldönümünde, yaşayanlar anlatıyor

ÖDP'de yol ayrımı
2. Başkan Saruhan Oluç ve muhalefetin sözcülerinden Veysi Sarısözen'in gözüyle

"Çifte Enosis"in sonu
Kıbrıs'ta hava durumu: Ya taksim, ya AB

Dünyanın en güzel bacaklı kadını
Doğumunun 100. yılı şerefine: Huzurlarınızda "Mavi Melek" Marlene Dietrich!

Şiirin başkenti
Salihli'nin gelenekselleşen "Şiir İkindileri Festivali"nden izlenimler

Güney'in yolundan gidebilmek
Londra Kürt Filmleri Festivali: Postexpress oradaydı

Mâna arayan kadınlar
Manhattan - İstanbul hattı: Editörünün gözüyle "Sex & The City" hadisesi

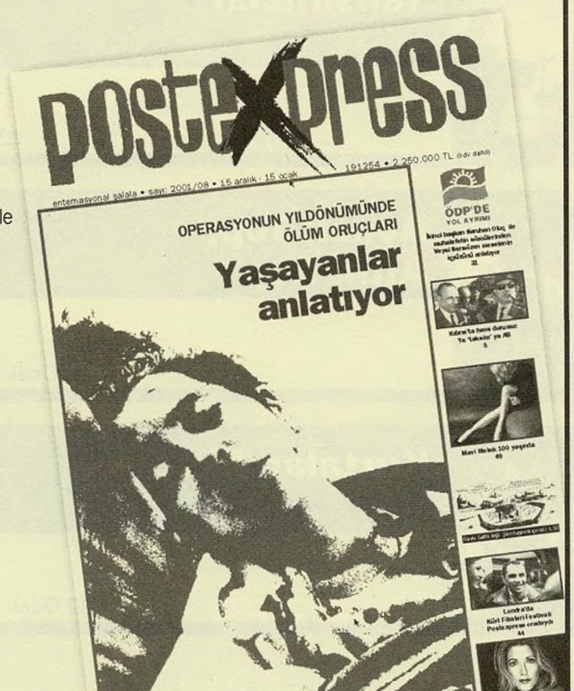

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

Şehbender Sok. No:3 Asmalımescit
Tünel Beyoğlu 80040 İstanbul
Tel: (212) 292 73 68
e-mail: babylon@turk.net

babylon Ocak'02

babylon-ist.com

Aziza A

4 Ocak Cuma

MUNDO LATINO
LATIN DANCES & PROMOTIONS

Latinomania

Mundo Latino SALSA KABARE SHOW

5 Ocak Cumartesi

Duman

9 Ocak Çarşamba

Oğuz Büyükberber / Velvele

10 Ocak Perşembe

Garanti Caz Yeşili

Jacky Terrasson Trio (New York)

Garanti

11 Ocak Cuma
12 Ocak Cumartesi

İngiliz Modern Müzik Festivali

Evan Parker & Lawrence Casserley (Londra)

The British Council
KODMÜZİK ORGANİZASYON

15 Ocak Salı

Bulutsuzluk Özlemi

16 Ocak Çarşamba

Babylon Juke Box

17 Ocak Perşembe

Mavi Müzik

James Hardway (Londra)

mavi müzik

18 Ocak Cuma

Mavi Müzik

DJ Ease (Nightmares On Wax) (Manchester)

mavi müzik

19 Ocak Cumartesi

Yansımalar

22 Ocak Salı

ZİP İSTANBUL

ZipIstanbul 80's Hit Party

23 Ocak Çarşamba

Aynalı Top, Altın Pop

24 Ocak Perşembe

Miller Clubeer Time!

Hacienda (Frankfurt)

Miller GENUINE DRAFT

25 Ocak Cuma - 26 Ocak Cumartesi

Kurtalan Ekspres

30 Ocak Çarşamba

oxi-gen room service 004
31 Ocak 2002 Perşembe

Oxi-Gen Room Service 004

RADIO XI-GEN
FM 95.9 ISTANBUL

31 Ocak Perşembe

pozitif-ist.com babylon-ist.com Babylon bir Pozitif Titreşimdir.

Radikal TOTAL İletişim TURK•NET RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL "Açık Radyo." 94.9 STİL MATBAACILIK A.Ş.

Gilbert Bécaud

1927-2001

Fransız şansonu enerji küpünü, delisini, "dinamit"ini kaybetti: Büyük bestekâr, yorumcu ve piyanist Gilbert Bécaud akciğer kanserine yenilip 2002'yi göremeden 18 Aralık'ta aramızdan ayrıldı. "Nathalie", "Je t'appartiens", "C'est en septembre", "Un peu d'amour et d'amitié", "Et Maintenant", daha sayalım mı, 400'den fazla şarkı öksüz kaldı...

Nathalie hepimizin rehberiydi

1964 yılı olmalı. Galatasaray'da yetiştirici sınıfındayım. Ortaköy'de... Bir cumartesi eve çıktığımda, babam Paris'ten 33 turluk bir plak getirmişti. Fransızca ilk plağım Gilbert Bécaud'nunkiydi. "Nathalie"yi o zamandan ezbere bilirim. Fransızca ezbere bilmek "par coeur" denir, yani yürekten! Fransızcayı Mademoiselle Salzedo'dan öğrendiğim kadar Bécaud'dan ve Yves Montand'dan öğrenmiştim. Nathalie, o yıl yatakhanede ve daha sonra Beyoğlu'na geçtiğimizde hepimizin hayalî "pen friend"iydi. Bécaud da zaten "Nathalie diye bir kız var, beni hep bekler Rusya turnelerinde, sarışın, mavi gözlü bir Rus dilberi..." demişti. Üstad, Nathalie'yle yetinmemiş, 1983'de "Nathalie'nin Kızı" diye bir şarkı da yazmıştı.

Demir kırmızı perde

Bécaud'nun yeri bambaşkadır bizim kuşakta. Bir kere öyle solcu filan değil, hatta siyasi rengini belli etmese de, Berlin Duvarı yıkılana kadar Doğu Bloku'nda en çok sevilen yabancı şarkıcıdır. Charles Trenet'yle Barbara'nın yanına göç ettiğinde, Fransız Komünist Partisi lideri Robert Hue "çok üzgünüm" diye demeç verdi. Gazeteciler Hue'ye "Bécaud'nun şarkılarında en çok sevdiğiniz dize neydi?" diye sorduklarında, "güleceksiniz ama, 'Kızıl Meydan boştu' dizesi, 'Nathalie' şarkısından" dedi. "Nathalie" şarkısında tanıdıklarımızı da bulmuştuk: Puşkin, Lenin, Moskova Üniversitesi...' Nâzım Hikmet'in bildiklerini, yaşadıklarını Bécaud da biliyordu.

"Ben politikacı değilim, mesaj filan vermem, sadece şarkı söylerim" demişti. Ama "L'important c'est la rose" (Mühim olan güldür) şarkısı 1981'de iktidara geçen ve amblemi gül olan Sosyalist Partililerin marşı haline gelmişti.

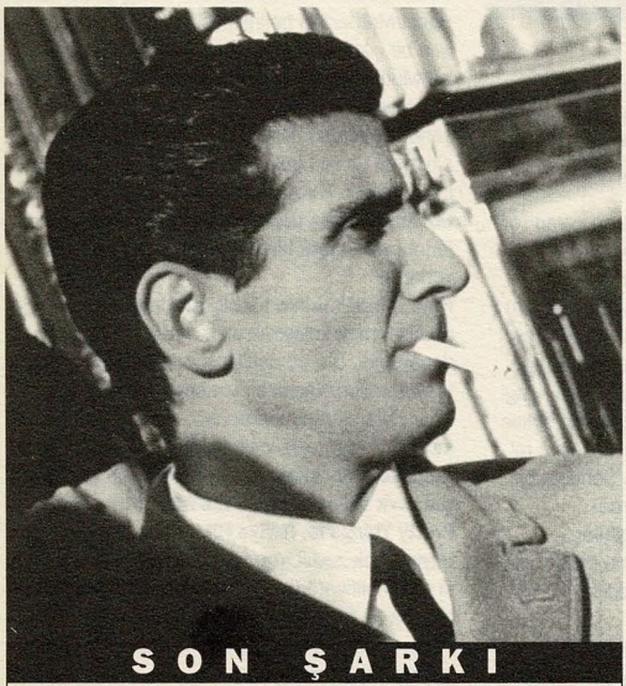

SON ŞARKI

Başa gelen çekilir

Büyük sessizlikte / Bir damla gözyaşıyla / Başlıyor hayat / Dünyaya gelen her bebek / Bir peygamber aslında / Başa gelen çekilir... // Ayağa kalkıyor sonra / Gelecek ağır çünkü / Ergenlik yılları / Okul çantasında / Ve eğlence geceleri / Başa gelen çekilir // Ve sürüyor hayat / Karşı konulmaz ve acımasızca / Plansız programsız / Molasız teneffüssüz / Başa gelen çekilir // Kıran döken düşler geçip gidiyor / Kalıyor sadece izleri / Silinmiyor üstelik / Pahalıya mal oluyor / Sahte başarılar ve hakiki yenilgiler / Başa gelen çekilir / Korkuyu aldatmak için / Yüreğine maske takarsın / İdealini şenliğe götürürsün / Mış gibi yaparsın / Başa gelen çekilir // Hayat teknesi su almaya başlayınca / İhtiyar bahriyeliler / Bizi koyda bırakır / Ve çekip gidince aramızdan / Yoktur geriye dönüş / Ne de tekrarı bunun / Başa gelen çekilir // Halbuki biz / Zamana meydan okuyabiliriz / Ölüme cepheden bakarak / Sonra hiç çığlık atmadan / Sigaranın karşılığını ödeyebiliriz / Başa gelen çekilir // Çılgındır bu dünya çılgın / Tanrının da pek umurunda değil / Çok uslu bir ihtiyar olarak / Sen ki benim aşkımsın / Ve gebesin yepyeni bir yüzyıla / Başa gelen çekilir...

"Faut faire avec", söz-müzik: Claude Lemesle - Gilbert Bécaud, 1999

B'lerin üçüncüsü

Üçüncü B de gitti: Brel ve Brassens'den sonra elveda Bécaud!.. Galiba ilk kez Marsilya'da 1973 ya da 74'de konserine gitmiştim. Açıkçası, biraz şaşırdığımı hatırlıyorum. Çünkü o gece seyirciler arasında benim gibi üniversite talebesi yaşında insan azdı. Daha yaşlıydı Bécaud'severler... Sheila, Slyvie Vartan, Claude François konserleri daha gençti. Ama Bécaud "Mösyö Dynamite" ya da "Mösyö 100.000 volt" lâkaplarına uygun olarak acaip zıpzıptı sahnede. İlginçtir, müthiş yoruluyor karşımızda, kan ter içinde kalıyor, ama severek ve seyirciyi yormadan.

Bécaud İstanbul'a da gelmişti. 60'ların sonunda, Tevfik Fikret salonunda söyledi mi, emin değilim. Ama yakın bir geçmişte bir bankanın kuruluş yıldönümü için, bir de güzellik yarışmasında çıkmıştı sahneye, maşallah, heykel gibiydi. Biraz kilo almıştı, o kadar. Kısık nefis sesi yine muhteşemdi.

Brassens, Brel, Montand, Ferré, Barbara, Trenet, Esposito... Sırada Reggiani mi var? Ferrat nasıl? Renaud iyi değil mi? Maxime Le Forestier daha genç sayılır.

Bécaud hakkında güzel yazılar çıkar inşallah. Web siteleri ölüm ve cenaze haberleriyle dolu. Olympia 97 kaydını dinledim önce, ardından son albümü "Faut faire avec"i. Kanserli şarkıcının ölüme şirince meydan okuması: Kanserle birlikte yaşamayı öğreneceksin. Ya da "bu da geçer". Belki de "başa gelen çekilir".

Yüzbir marifet binbir çeper

Bécaud'nun birçok önemli yanı var: Bir kere Güneyli. Il est du midi eh! (Güneyde çocuk olmak başka yerde çocuk olmaya benzemez.)

Sonra, Edith Piaf'ın öğrencisi.

Virtüoz düzeyinde piyanist. Dokuz yaşından beri tuşlarla oynaşıyor. Okulda haylaz, konservatuarda parlak. Daha ortaokul talebesiyken, Katolik bir lisede, kilisenin orgunda "Enternasyonal"i çaldığı için mektepten gönderiliyor.

Nazi işgali sırasında kardeşiyle birlikte 17 yaşındayken direnişe katılmış.

Hem yetenekli, hem de şanslı. Babası, Nice kumarhanesinde krupye idi. Son kez, zar yere düştü!

Aznavour'un yakını. (Bugün bütün melodiler birbirine benziyor. Gilbert'in şarkıları incelendiğinde, hiçbir melodinin bir diğerine benzemediğini anlıyoruz.)

Dünyada, şarkıları İngilizce olarak en çok söylenen Fransız. Bob Dylan'dan Elvis Presley'e, Nina Simone'dan Elton John'a, Quincy Jones'dan Neil Diamond'a, Tom Jones'dan James Brown'a, Lisa Minnelli'den Barbara Streisand'a bir sürü yıldız, Bécaud'nun şarkılarını söylemiş. In English... En çok da "Let It Be Me" (Je t'appartiens) ve "What Now My Love" (Et maintenant)...

"Nathalie"yi Rusça söyleyen grup sayısı 20'den fazla...

Salvador Dali'nin hayran olduğu Fransız. Dünyada henüz rock ya da Beatles çılgınlığı yokken, 1954'de Olympia'da, salonun koltuklarını kırdıran ateşli solist.

Brigitte Bardot'nun pek yakını... İki kez evlendi. Biri Laoslu üvey evlat olmak üzere altı çocuk babası. Özel hayatını güzelce korudu herkeslerden.

Üç mekânda yaşıyordu: Poitou'daki çiftliğinde Arap atlarıyla, Korsika'da bir evde ve Paris'te Boulogne kıyısına demirlediği "peniche"inde...

Daha önce çenesinde habis bir ur çıkmıştı. Ameliyattan sonra doktor "her şey çok iyi gitti" dedi, o da hemen bir sigara yaktı. Zaten akciğer kanserine mağlup oldu. Konserlerde bile iki-üç şarkıda bir kulise gidip iki fırt çeker, ağzından burnundan dumanlar saçarak mikrofona koşardı. Kimi zaman da ezan okur gibi sağ elini kulağının arkasına koyardı. Lacivert takım elbisesi, kolalı beyaz gömleği ve beyaz puantiyeli mavi kravatı alamet-i farikasıydı.

1927'de Toulon'da doğmuştu.

2001'de Paris'te öldü.

"Benim pilim dinleyicilerdir. Özellikle de balkondaki dinleyiciler..." derdi. İyi adamdı...

Ragıp Duran

→9

[Pink Floyd]

Pink Floyd defterini bir kez daha açmanın tam zamanı (zaten hiç kapanmadı ki). 2002'ye "Echoes"la merhaba diyoruz: İki CD'de 26 şarkıyla koca bir tarihin özeti, aslında okyanustan sadece birkaç damla... Pink Floyd, aştığı yıllar kadar, açtığı yollarla da önemli bir grup. Mojo ve Uncut'ın rehberliğinde, David Gilmour'un "Echoes" hakkında söyledikleriyle uzun yolculuğumuza sondan başlıyoruz.

DAVID GILMOUR VE "ECHOES"

seçimi şarkılar yaptı

Pink Floyd dağıldı mı?

David Gilmour: Yakın vadede neler olur kestiremiyorum. Şahsen, hayattan başka bir ölçekte zevk almaya başladım, isteklerimi biraz azalttım. Kalkıp da uzun bir turneye çıkma ihtiyacı duymuyorum, yaşım da bir hayli ilerledi zaten.

"Best of"unuz "Echoes" için birlikte çalışırken bu konu gündeme gelmedi mi?

"Birlikte" kelimesi biraz muğlak bir kavram! Arada bir telefonlaşıyoruz, ama öyle bir araya gelip "beyin fırtınası" tabir edilen toplantılar yapmıyoruz. "Echoes"u, ses mühendisimiz James Guthrie, Tahoe Gölü'ndeki evinden koordine etti.

Roger Waters'la görüşmediniz mi?

Hayır, 1987'de grubu terkettiğinden beri Roger'la ne konuştuk, ne de aynı mekânda bulunduk. Roger'ı iyi tanırım, birisiyle bağları kopardı mı tam koparır, bir daha görüşmez.

"Echoes" kimin fikriydi, grubun mu, yoksa plak şirketinin mi?

Yıllardır bir "best of" yapalım der dururuz, bunu şimdi yapmanın uygun olacağını düşündük. Evet, EMI albümü yapalım istiyordu, ama bu kararı vermemizde plak şirketinin bir etkisi olmadı.

Şarkıları seçmekte çok zorlandınız mı?

Mayıstan beri bununla uğraşıyoruz. Nick (Wright) en başta bir liste yolladı, ama sonra ilgisini kaybetti. Rick'se (Mason) bu işe hiç bulaşmak istemedi. Vakit daralmaya başlayınca, şarkıları hangi kıstaslara göre belirleyelim, her albümden birkaç parça alalım mı, yoksa başka türlü bir seçim mi yapalım diye düşünmeye başladım. Sonuçta bir oylama yaptık ve listeyi öyle oluşturduk.

Şarkılar kendi kendilerini seçmiş gibiler...

Evet, şimdi bakıyorum da, şarkılar ne kadar belliymiş diyorum. Halbuki seçme süreci ne kadar uzun sürdü.

Hangi şarkılarda anlaşmazlığa düşüldü?

Ben "Fat Old Sun"ı istedim, ama başka kimse istemedi. Aslında liste henüz kesinleşmiş değil. Bazı şarkılarda iş benim tercihime kaldı. Roger, artık karışmak istemiyor, benim Nick ve Rick'i onu devre dışı bırakmak için ikna etmeye çalıştığımı söyleyip aksileşiyor. Onun listesi berbat. İnsanların "The Final Cut"dan altı parça istediklerini sanmıyorum. Öte yandan, dördümüzün de "The Fletcher Memorial Home"a oy verdiğimizi de söylemeliyim. O şarkıyı yaptığımız dönem, hayatımın en berbat zamanıydı. Roger'la çalışmak bir kabus gibiydi, bu yüzden artık ne "The Final Cut"ı dinlemek, ne de lafını duymak istiyorum. Ama "The Fletcher Memorial Home" müthiş bir şarkı. Ayrıca "kaç Syd Barrett parçası koyalım?" diye de tartıştık. Listeye beş parça ekleyebildim, ama diğerleri "Bike" da olsun diye çok ısrar ettiler.

1967'ye dönelim... Syd'in yerine çalmanı istediklerinde, bunun zorluğu seni ürküttü mü?

Başlarda evet. Bir topluluğa yeni katılmış her müzisyen önceden yapılana uymak ister, burada yeri doldurulacak kişi de Syd'di. Fakat kişiliğimin burnu büyük tarafı, o güne dek yapılanı daha ileriye götüreceğimi söylüyordu. Böyle düşünmesem, Pink Floyd'a katılmazdım.

Syd'in, Beach Boys'un Brian Wilson'ı gibi, evinde oturup grup üyeliğini sürdürmesi söz konusu oldu mu?

Olabilirdi belki de, ama öyle bir seçenek hiç gündeme gelmedi. Syd olmadan da yeterli olduğumuzu hissettik. Gözle görülür şekilde inişe geçen popülerliğimiz, 1968 ve 69'da tekrar yükselmeye başladı, Syd'in kalmasının anlamı yoktu.

Syd'in güçlü bir dönüş yapacağı ihtimali hiç aklına geldi mi?

Hayır. Gruba katıldığım zamanki halini ve sonrasını dikkate alırsak, onun muhteşem bir dönüş yapıp dehasını göstereceğine dair bir emare yoktu.

Sen katıldığında grubu Roger mı yönetiyordu?

Sanırım işleri toparlamaya çalışıyordu. Roger'ın herhangi bir insandan daha fazla yazar olmak isteyecek güçlü bir egosu olduğunu sanmıyorum. Sonradan bu oluştu belki, ama başlangıçta durum öyle değildi. Şarkı söylemeye de talip değildi. Bütün parçaları benim söylememi isterdi.

60'ların sonunda Pink Floyd'da müzikal bir tutarsızlık vardı. Ne yaptığınızın farkında mıydınız?

Konserlerde gayet iyiydik, ama albüm yaparken çuvallıyorduk, işin nereye varacağını kestiremiyorduk. "A Saucerful Of Secrets"la başlayıp "Atom Heart Mother"da belirginleşen ve "Echoes"a uzanan bir çizgi yavaş yavaş ortaya çıktı. "Atom Heart Mother"ın fikri güzeldi, ama kendisi berbattı. Geçenlerde bir daha dinledim; o kadar boktan ki, sanatsal açıdan belki de en düşük noktamız. O albümde sanki birbirimiz hakkında hiçbir şey bilmiyor gibiyiz. Fakat sonradan açıldık.

60'ların sonuna doğru Pink Floyd üyeleri kendilerini asık suratlı birer Beethoven gibi mi görüyorlardı?

Hayır. Müziğimizin o tür bir tavırdan kaynaklandığını düşünmek kolaycılık olur, müziğimiz çok daha deneyseldi. Bizi üç dakikalık pop şarkılarının diktasından kurtaracak bir yol arıyorduk. Ben asık suratlı olarak tanımlamazdım, ayrıca o zamanlar müziğimiz bize eğlenceli geliyordu.

Bugünlerde başkalarının albümlerinde çalmaktan zevk alıyor gibisin: Paul McCartney'le, The Pretty Things'le, Robyn Hitchcock'la çalıştın...

Böylesi çok zevkli, üzerimde hiç baskı yok. Gitarını ve amplifikatörünü getiriyorsun, fişi takıyorsun, aklında ne bir kaygı, ne de bir şarkı var. Ama hep böyle olsun istemezdim. Kişinin egosu, yaratma arzusu hep baskın çıkar.

O yaratma arzusu, sende neden kendini pek göstermiyor son zamanlarda ?

Kendimi müzik üretme duygusundan uzaklaştırdım. Bilgisayarlı kayıt sistemimde 120 tane bitmemiş parça var, oturup onları işlemem lazım, ama onlarla uğraşmak yerine dinleniyorum, ailemle vakit geçiriyorum, çocuklarımı yetiştiriyorum. Robert Wyatt'ın düzenlediği Meltdown Festivali'nde solo çalmak hoşuma gitti, Ocakta Festival Hall'da iki ya da üç gece ve Paris'te de birkaç gece çalmak istiyorum. Hemen hepsi unplugged olacak, bir sürü Pink Floyd parçası çalacağım.

"Echoes"daki Pink Floyd başyapıtlarını gözden geçirmek büyük bir müziksel tatmin duygusu vermiştir herhalde.

"Echoes"da bunu birçok şarkıda hissettim, "Wish You Were Here", "Shine On You Crazy Diamond" ve diğerleri... Ama asla tam anlamıyla tatmin olmuyorsun. Eski parçaları dinlediğimde, hâlâ "keşke şöyle yapsaydık, böyle yapmasaydık" derim.

1966: Daha henüz yolun başı. Cambridge'li dört genç, bütün bir rock çağını derinden etkileyecek deneylerine yeni başlamışlar. İki yakın tanığın ağzından o dönemi dinliyoruz. İkisi de Londra yeraltı dünyasının efsanevi simaları. Peter Jenner, Pink Floyd'un ilk menejeri, Syd Barrett sonrası gruptan ayrıldı, T-Rex, The Clash, Billy Bragg, Eddi Reader gibilerinin yanında mesleğe devam etti... Hoppy ise Floyd tarihinin ilk "promoter"ı, o dönemde Melody Maker'da çalışan bir fotoğrafçıydı, aslen atom fizikçisi...

Pink Floyd 1966: Rick Wright, Syd Barrett, Nick Mason, Roger Waters

GÜRÜLTÜ SOLO

60'ların karşı kültüründe yer almanız nasıl oldu?

Pete Jenner: Her yol Hoppy'ye çıkıyor. Onunla tanışmamızın sebebi otlardır. Hepimiz Notting Hill'de oturuyorduk ve aynı içiciler grubuna dahildik. Notting Hill Karnavalı'nı biz başlattık. Karnavalın ilk muhasebecisi bendim. Müzik camiasındaysa ben bir cazcıydım ve DNA Productions adında bir firma kurup AMM grubuyla anlaştık. Amaç avangard bir müzik firması olmaktı; Hoppy plakları finanse etmesi için Joe Boyd'u buldu. Ama yaptığımız dağıtım anlaşmalarından bize kalan sadece yüzde 2'ydi. Doğru dürüst para kazanmak için çok satan plaklar yapmamız gerekiyordu. İşte Pink Floyd burada devreye girdi.

Onları ilk nerede dinlediniz?

1966'da, Marquee'de. Pink Floyd tam bizim aradığımız gruptu. Avangard pop! Konserden sonra yanlarına gidip bizim firmamızla anlaşmalarını önerdim. Galiba Roger'dı, bu tekliften kıllandı ve önce bir menejer bulmaları gerektiğini söyledi. Onları aylarca görmedim. Ortağım Andrew King o sırada işinden ayrılmıştı ve elinde biraz para vardı. Blackhill Enterprises'ı kurduk ve Floyd'un menejerliğini yapmaya başladık.

İlk işiniz de gruba Nothing Hill'deki London Free School için ücretsiz dayanışma konserleri verdirmek oldu. Bu okuldan bahseder misiniz biraz?

Bu da Hoppy'nin girişimlerinden biriydi. Hepimiz Oxford ya da Cambridge mezunuyduk ama olup bitenlerin farkındaydık. Eğitim sürecinden yalıtılmış olduğumuzu biliyor ve her şeyi sorguluyorduk. O zamanlar göçmenler en önemli sosyal olgulardan biriydi. Notting Hill'de büyük bir siyah kitle yaşıyordu, bizim de onlarla aramız ot sayesinde gayet iyiydi. Hâlâ London School of Economy'de ders vermeye devam ediyordum, ama Free School işçi sınıfına alternatif bir eğitim sunmayı öngörüyordu.

Para toplamak için de Floyd'u seçtiniz.

Herkesin işine yarayan bir karardı. çünkü Floyd'un sound'u o konserler dizisi boyunca oturdu. Hoppy, ışık tasarımlarını yapmak için Amerikalı çocuklar buldu. O dönemde Amerika'ya çok önem veriyorduk. Grateful Dead ve Jefferson Airplane'i duymuştuk, ama hiç dinlememiştik. Floyd'un Londra'da yaptıklarının, onların San Fransisco'da yaptıklarına benzediğini düşünüyorduk, tabii ki alâkası yoktu.

O dönemde Floyd'un sound'u nasıldı?

Onlar da blues şarkıları çalıyordu, ama Clapton gibilerinin aksine, şarkının ortasında gitar solosu atmak yerine bir sürü gürültü çıkarıyorlardı. Syd'in yazdığı kendilerine özgü garip şarkıları vardı; biz onları daha fazla şarkı yazmak için yüreklendiriyorduk, çünkü "Louie Louie" çalarak avangard olmak imkansızdı.

Daha sonra Joe Boyd ve Hoppy UFO kulübünü açtı ve Pink Floyd kulübün düzenli grubu haline geldi.

Evet, o zamanlar tek bir psychedelic grup ve tek bir pyschedelic kulüp vardı. Soft Machine daha sonra ortaya çıktı. UFO muhteşem bir yerdi. Floyd çalarken duvarlara filmler yansıtılıyor ve insanlar kafaları dumanlı bir halde etrafta dolanıyordu.

EMI anlaşması nasıl gerçekleşti?

Çeşitli plak şirketleri kapımızı aşındırmaya başlamıştı, çünkü Melody Maker'da Floyd'la ilgili çok iyi yazılar çıkmıştı. Aslında Elektra'yla anlaşmak üzereydik, ama sonra o iş suya düştü ve en iyi iki öneriden biri olan EMI'yi seçtik.

EMI'dekilerin yaklaşımları nasıldı? Onlarla çalışmak kolay mıydı? Joe Boyd'un yerine niye başka bir prodüktör verdiler?

Joe bizim için çok önemliydi. "Arnold Layne"ı onunla birlikte yapmıştık. Ama şirket kendi prodüktörlerinde ısrarlıydı. Norman Smith'le bir derdimiz olamazdı, çünkü Beatles'la çalışmış yetenekli ve iyi bir prodüktördü. EMI bize gerçekten iyi davrandı ve albümü sonuna kadar destekledi.

Syd'in durumu kötüleştikten sonra grup içinde tartışmalar ayyuka çıktığında senin tepkin ne oldu?

İlk başta Syd'in, Brian Wilson gibi perde arkasında kalarak yazmaya devam edeceğini düşünüyordum, ama artık şarkı da yazamaz hale gelmişti.

Ginsberg gecesi

"Londra karşı kültürünün kurucusu" ünvanını sevmediğinizi biliyoruz, ama en azından o kültürün pilotu olduğunuzu söyleyebilir miyiz?

John "Hoppy" Hopkins: Benim gibi bir sürü insan vardı. Bu kültürün tohumlarının atıldığı anı size anlatabilirim. Albert Hall'da, 1965 yılındaki Allen Ginsberg'in şiir okuma gecesinde... İçeriye girdiğinde sana benzeyen altı bin kişi görüyorsun ve "bizden bu kadar çok adam var mı gerçekten" diyorsun. Bu bir dönüm noktasıydı ve hepimize güven verdi. Daha sonra International Times dergisini çıkararak kendi medyamızı da kurduk. Profesyonel fotoğrafçıydım, ama kendimi müzikle uğraşır buldum.

London Free School konserleri o dönemin efsanesi gibi. Biraz anlatır mısınız?

İlkinde ismi cismi olmayan bir gruptu Floyd. Kısa sürede konser ağızdan ağıza yayıldı, özellikle International Times aracılığıyla. Üçüncü konserde kapının önünde uzun kuyruklar oluşmaya başlamıştı. Bizim için bir düzine kadar konser verdiler. Ayrıca International Times'ın kuruluş partisinde de çaldılar. Partide Mick Jagger, Marianne Faithfull ve Paul McCartney de vardı. Paul McCartney International Times'a gizlice para yardımı yapmıştı ve dergideki ilk röportajlardan biri de onunlaydı.

O dönemin Floyd'unu nasıl hatırlıyorsunuz?

Yarım saatlik uzun parçalar çalıyorlardı. Çoğu enstrümantaldi. Onların konserlerine ışık oyunlarıyla eşlik etmek üzere Timothy Leary camiasından iki Amerikalı genç bulmuştuk. İnsanlar düzenlediğimiz konserlerden öylesine etkileniyorlardı ki, sonunda kendi yerimizi açmaya karar verdik ve UFO'yu yarattık.

Sonra battınız!

Sistemi rahatsız ettiğimiz kesindi. Daha ikinci gün narkotik şubesi evimi bastı ve buldukları esrar yüzünden dokuz ay rehabilitasyona yollandım. Kısa süre sonra da International Times'ı bastılar.

Mahkemede yaptığınız konuşma da pek işe yaramadı galiba.

Mahkemedeki konuşmamın alternatif bir manifesto için uygun bir zemin olduğuna karar vermiştim. Ama pek işe yaramadığı doğru. Rehabilitasyon merkezinde Mick Jagger ve Keith Richards'la tanıştım. Birlikte aynı avluda voltalayıp durduk. Gerçi onlar sadece bir gece kaldılar orada. Sistem bizden rahatsızdı ve kendilerine göre haklıydılar da. Biz bir kültürel dalganın tam ortasında yer alıyorduk. Bir tür kabileydik. Underground, köhne düzeni tehdit ediyordu. Bu yüzden bize saldırdılar.

→11

HİÇ SİDE OF THE MOON

1967'deki "The Piper At The Gates Of Dawn"un ardından, 1968'den 1973'e, beş yıl içinde beş albüm geldi ve rock'un çehresi değişti. Sırasıyla, "A Saucerful Of Secrets", "Ummagumma", "Atom Heart Mother", "Meddle" ve "Dark Side of the Moon"da geziniyoruz...

"A Saucerful Of Secrets" yeni istikametimizin ilk işaretiydi. O albümün ve sonraki şarkıların, örneğin "Atom Heart Mother"ın ve "Echoes"un mantıkî sonucu "Dark Side of the Moon"du.

Peter Jenner: Abbey Road'da David'i ilk denediğimiz zamanı hatırlıyorum. Birisi "hadi David, Hendrix gibi çalsana" diye bağırdı. Sonra da o müthiş gitar sesi işitildi, nefes kesiciydi. Ama hepsi buydu işte. David taklide yetenekliydi. Hendrix gibi de, Syd gibi de çalabiliyor, ayrıca Syd gibi şarkı da söylüyordu. Bu yüzden onu seçtik, ama topluluktaki yaratıcılığın kaynağı olarak Syd'i görüyorduk. Konserlerin gişe hasılatı düşmeye başlayınca, Pink Floyd'un Syd'siz yürümeyeceğini düşünerek grupla ilişkimizi kestik. Hesaba katmadığımız şey, fanların bağlılığı ve topluluğun gücüydü. Biz her şeyi yaratıcılığa bağlıyorduk.

Nick Mason: David'le Syd arasındaki fark, geceyle gündüz arasındaki fark gibiydi. David, biçime ve ifadeye yönelikti; bizim uçuk parçalarımıza biçim kazandırdı. Müziğimizden zevk almak eskisi kadar zor değildi artık.

Rick Wright: David blues'a Syd'den daha yatkındı. Ayrıca iyi bir gitaristti. Bu, topluğun yönünü değiştirdi. David, yalnız konserlerde Syd'in tarzını taklit ederdi.

Storm Thorgerson: David onlara müzisyenlik ruhunu aşıladı ve başarıya ulaşmalarını sağladı.

Nick Mason: Profesyonelliğe adım atana kadar orta sınıftan gelme bir öğrenciydim. Sonra bir toplulukta çalışmanın getirdiği, biraz bir dükkan işletmeyi andıran bir tempo başladı. Bu hippilere göre bir iş değildi... Roger hep nasıl çalışılacağını bildi. Bu da rock'n'roll dünyası için tuhaf bir özellikti –en azından o zamanlar öyleydi. Şimdi müzik dünyası tımarhanelik işkoliklerle dolu. Syd ayrıldıktan Roger şarkı yazarı oldu ve olayı kovaladı.

David Gilmour: "A Saucerful Of Secrets" (1968), yeni istikametimizin ilk işaretiydi. "A Saucerful Of Secrets" ve sonraki şarkıların, örneğin "Atom Heart Mother"ın ve "Echoes"un mantıkî sonucu "Dark Side of the Moon"du,

Rick Wright: Plak şirketi şarkılarımızı fazla uzun buluyordu. Ama, o zamanlar burnumuz havadaydı, EMI'nin prodüktörüne, "parçaları fazla uzun buluyorsanız ve beğenmiyorsanız keyfiniz bilir" demiştik.

David Gilmour: EMI, güzel, popüler parçalar yapmamızı telkin ediyordu. Belki de bizden yeni bir Beatles yaratmayı düşünüyorlardı. Ama biz kendi müziğimizle başarılı olunca, mecburen seslerini kestiler.

Mimari bir plan

David Gilmour: Nick ve Roger "A Saucerful Of Secrets"ı mimari bir plan gibi kurmuşlardı, müzikal iniş çıkışlardan çok, bir iç dinamiği vardı. Sanat için sanat veya duygu için duygu gibi yaklaşım yoktu. Zaten bütün mevzu da buydu. Bir hikaye de anlatmıyordu. Fakat sonraları, insanların albümden çıkarttıkları hikayeleri anlatan mektuplar aldık yıllarca; film senaryoları bile gönderiyorlardı.

Nick Mason: "A Saucerful Of Secrets"tan sonraki albümümüz, "Ummagumma" (1969), bir grup albümü gibi değildi. Bugün dinlediğimde çok "eski" geliyor.

David Gilmour: "Ummagumma" bir deneydi yalnızca ve kötü kaydedilmişti. Stüdyo tarafı daha iyi yapılabilseydi, daha iyi bir albüm olabilirdi.

Rick Wright: Roger'ın bir vizyonu vardı; flaşlar, slaytlar, ışık gösterileri bu vizyonun bir parçasıydı. İlk günlerden itibaren kendimizi gizlemek için perde ve ışıkları kullandık, yüzü görünmeyen müzisyenler olduk; bu fikir giderek gelişti, alamet-i farikamız oldu. Bu, büyük ölçüde Roger'ın eseriydi. Her turnemizde gösterimiz daha bir görkemli hale geliyordu.

Stewart Cruikshank: *(BBC yapımcısı)* 1970'te, Shepton Mallet'daki konserde battaniyelerin altında kıvrılmış titreşiyorduk. Nihayet sabahın dördünde Pink Floyd sahneye çıktı. Birçok nefesli enstrüman müzisyeniyle birlikte gelmişlerdi. Bir rock topluluğundan çok bir orkestrayı andırıyorlardı. Ve tipik Pink Floyd tarzıyla, parçaların isimlerini dahi sunmadan çalmaya başladılar. Her şey uyum içindeydi ve müzikleri yapmacıklıktan uzak bir hüzünle akıp gidiyordu. Konserden önce, bir sürü insan uyuyakalmıştı; finaldeki havai fişeklerin gürültüsüyle uyandılar. Havai fişekler! 1970'de bu önemli bir şeydi. Öyle yorgun düşmüştüm ki, Canned Heat başladığında uyuyakaldım.

Nick Mason: "Atom Heart Mother" (1970) aceleye geldi. Kaydı vasattı, ama fikir çok ilginçti. Ron Geesin'ın (kimdi bu) en büyük katkısı, bize kayıt tekniklerini ve basit numaraları göstermesiydi. Sonradan yaptıklarımızda Geesin'dan öğrendiklerimizin büyük payı oldu.

Bir annenin kalp ameliyatı

Alan Parsons: Abbey Road'da "Atom Heart"ı kaydederken kullandığımız özel efekt teçhizatının miktarına inanamıştım. Sanki bütün binadaki aletler istediğimiz efekti yapalım diye ayağımıza gelmişti.

David Gilmour: The Times'ın birinci sayfasındaki bir haber Geesin'ın dikkatini çekmişti. Kalp ameliyatı olan bir kadının haberiydi bu; kalbine nükleer güçle çalışan bir ritm aleti takılmıştı. Üstelik bir anneydi. O zamanlar "Atom Heart Mother"ın "Ummagumma" gibi bir başka şeye doğru bir adım olduğunu düşünüyorduk. Şimdiyse ikisini de karanlıkta yol bulma çabaları olarak görüyorum.

"Hiç 1", "Hiç 2", "Hiç 36"

Ron Geesin: İlk zamanlarda edindiğim izlenim, şöhret edinme duygusunun güçlülüğüydü. Mesele dört herifin tarlasından ibaret değildi; dört herifin esrar dumanında kaybolmasından da ibaret değildi. Orta sınıftan, akıllı, işini bilen dört birey kendilerine bir yol çiziyordu. Meşhur olmak bilinçli bir karardı.

John Leckie: *(Radiohead'in prodüktörlerinden, "Meddle"ın sesçisi)* "Meddle" (1971) kelimenin tam mânasıyla bir hiçten yaratıldı. Küçük fikirleri kaydediyorlardı. Bunları "Hiç", "Hiç 1", "Hiç 2" diye isimlendirmişlerdi, "Hiç 36"ya kadar gidiyordu. Bazıları küçük melodiler veya saçma seslerdi, bazen biraz piyano da eklenirdi. Birkaç hafta böyle geçti, bu kayıtların bazıları "Echoes"da kullanıldı. Abbey Road stüdyoları yetersiz geldi, kayıtların devamını AIR stüdyolarında yaptık.

Roger Waters: Pink Floyd'u teknoloji kaşifleri olarak görmek yanıltıcı olur. Hiçbir albümde teknoloji abartılı bir şekilde kullanılmamıştı. Ses efektlerinin yoğunluğu müzikte daha çok teknoloji kullanılıyormuş izlenimini veriyordu.

David Gilmour: "Meddle", "Dark Side Of The Moon"un (1973) açık habercisiydi, ne yapmak istediğimizi anlayabildiğimiz noktaydı.

bakınız

Pink Floyd kırkbirinci sayımızın kapağındaydı... Ayrıca birinci ve ellidördüncü sayılarımızda Syd Barrett'ı, ikinci sayımızda Rick Wright'ı, otuzikinci sayımızda David Gilmour'u ağırladık.

Nick Mason: İnsanların bizim çok marifetli müzisyenler olduğumuzu sanmaları çok tuhaf. Anlaşılan çok ikna edici bir halimiz varmış. İnsana komik geliyor. Fakat bu da gösteriyor ki, eğer ilginç bir fikriniz varsa, teknik o kadar önemli değil. (sayı 41, nisan '00)

ROGER WATERS'IN GÖZÜYLE "WISH YOU WERE HERE"

Şimdi de 1975 senesine uzanıyoruz ve Waters'ın WYWH Songbook'da, "Wish You Were Here" ve Syd Barret'e dair anlattıklarına kulak veriyoruz.

Hazin Bir Hikaye

"Dark Side of the Moon"dan sonra ortalıkta pek gözükmediniz. "Wish You Were Here"i yapmak için niye iki sene beklediniz?

Roger Waters: "Dark Side of The Moon"un o kadar başarılı olması, bizim için yolun sonu gibiydi. Yeniyetmeliğimizden beri kovaladığımız amaca ulaşmıştık. Rock'n'roll bağlamında yapılacak bir şey kalmadığını düşünüyorduk.

Yeniden stüdyoya girmenizin sebebi neydi?

Can sıkıntısı. Yıllarca uğraşıp belli bir noktaya gelince, geldiğin noktanın tam da istediğin yer olmadığını düşünüyorsun. Aramızdan birinin yeni bir fikirle çıkıp gelmesini bekliyor gibiydik. Sonuçta bir albüm yapmak için bir araya geldik, fakat kimsenin kafasında ne yapacağımıza dair bir fikir yoktu. "Wish You Were Here"a başladığımızda "kimse orada değildi". Yalnızca bir alışkanlığı sürdürüyorduk, Pink Floyd olma alışkanlığını. Herkesin aklı başka bir yerdeydi. Orada bulunmak istemiyordum, çünkü bir birliktelik duygusu yoktu, aslında artık bir grup değildik.

Albüm nasıl bir süreçte ortaya çıktı?

Olayı David tetikledi, "Wish You Were Here"daki o ilk yüksek sesli gitar girişi, albümün başlangıç cümlesiydi. Sonra oradan başlayarak "Shine On You Crazy Diamond" üzerinde çalıştık.

O şarkı Barett için yazılmıştı, değil mi?

Neden Syd için söz yazdığımı bilmiyorum. Dave'in başlangıçtaki gitar cümlesi çok hüzünlüydü, belki de ondan. O melodi bütün albümü etkiledi. Çok kasvetli günlerdi. "Wish You Were Here"ın kayıtlarından çok önce Syd'in durumu –parçalanmışlık– grubun genel ruh halini yansıtıyordu.

"Have A Cigar"da vokalist olarak Roy Harper'ı kullanmanızın sebebi neydi?

Birçok insan, buna belki biraz ben de dahilim, benim şarkı söyleyemediğimi düşünür. Şarkı söylemenin tam nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum. Sesim müzikle her zaman uyumlu gitmiyor, estetik açıdan da aman aman değil. Roy Harper başka bir EMI stüdyosunda kayıttaydı. İyi bir arkadaştır, rica ettik, gelip söyledi.

Bir parçada da Stephane Grappelli var galiba. Ama albümde adı geçmiyor...

Biz "Wish You Were Here"ı hazırlarken o da alt kattaydı. Dave parçanın sonunda country tarzı bir keman gerektiğini, en azından denemenin faydalı olacağını düşündü. Stephane Grappelli de bir numaralı stüdyoda Yehudi Menuhin'le kayıttaydı. Yaşlı bir profesyonel olduğundan bizi reddetmeye çalıştı; bir sürü pazarlıktan sonra ikna edip tekerlekli sandalyesiyle üst kata çıkarttık.

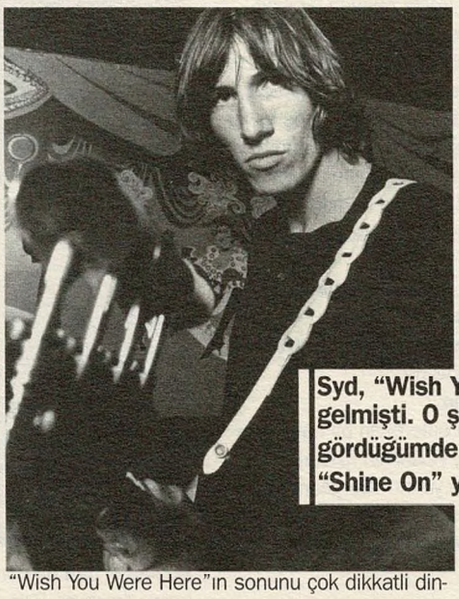

"Wish You Were Here"ın sonunu çok dikkatli dinlemeniz lazım. Nefesliler başladıktan sonra çok uzaktan bir keman sesi geliyor. Biraz hakaret gibi olur diye adını çalanlar arasına koymadık. Ama 300 dolarını aldı.

Birçok insan "Wish You Were Here"ın hüzünlü bir albüm olduğunu düşünüyor...

Bunu duyduğuma memnun oldum. Dünya çok hüzünlü, çok boktan bir yer. Syd için çok üzgünüm. Şöyle bir geçmişe bakıyorum da, yıllarca bu duygudan uzak kalmıştım. Yıllarca onun ve bizim hakkımızda yazılanlar yüzünden onu bir tehdit unsuru olarak algıladım. Elbette onun önemi büyüktü, hemen her şeyi o yazıyordu. Grup onsuz olmazdı, ama onunla da olmuyordu; birlikte çalışmak imkansızdı. "Wish You Were Here"ı kaydederken stüdyoya gelmişti. O şişman, kel ve deli herifi karşımda gördüğüm anda gözyaşlarımı tutamamıştım. Ama "Shine On" yalnızca Syd için yazılmadı. O şarkı, modern hayatın boktanlığından sıyrılmaya çalışan insanın nasıl bir yalnızlığa itildiğini gösteren bir sembol. Bunu son derece hazin buluyorum. Sanırım grubu biraz da bu bozdu. Gazeteciler gerçeği araştırmıyor, çünkü bu mitolojiden para kazanıyorlar.

Gerçek Barrett - Pink Floyd hikayesini de bilmek istemiyorlar mı?

İstemiyorlar tabii. Barrett mitolojisi sayesinde istediğiniz hikayeyi uydurabilirsiniz –öyle de yapıyorlar zaten. Syd'in ilk albümün yüzde 80'ini yazması önemli, ama hepsi bu. Yalnızca ilk albümde Syd var, ikinci albümde de tek bir şarkıda. Hepsi bu ve insanlar bunu anlamıyor.

Syd, "Wish You Were Here"ı kaydederken stüdyoya gelmişti. O şişman, kel ve deli herifi karşımda gördüğümde gözyaşlarımı tutamamıştım. Ama "Shine On" yalnızca Syd için yazılmadı.

"Shine On" aslında Syd'e hakaret ediyor diye eleştiriler çıktı...

Öyle mi? Onu okumadım. "Wish You Were Here" gelmiş geçmiş en iyi rock'n'roll albümlerinden biri. Çok başarılı olduk, bu yüzden de herkes bize yüklendi. Bize saldırmak için Syd'i alet ettiler. Biri bir yalan uyduruyor, sonra da diğerleri ona inanmaya başlıyorlar. Syd'in uzay rock'unun yaratıcısı olduğu palavra. Uzayla ilgili tek bir parçası var: "Astronomy Domine". Uzayla ilgili başka bir şey yazmadı, ama onun bütün bu işlerin öncüsü olduğu yazılıp çiziliyor. Hepsi boktan bir laf yığını.

Çeviren: ***Ali Yıldızalp - Ogan Güner***

EVEREST

www.everestyayinlari.com

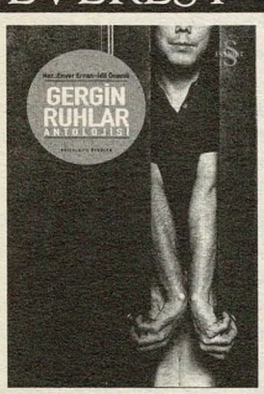

Arturo Pérez Reverte / *Kılıç Üstadı Psikolojik Öyküler*

Herkes kendini akıllı sanıyor da, bu kadar "kafayı yemiş", "tahtası eksik", "zırdeli", "paronayak", "tırlatmış" ve "psikopat" insan nereden çıkıyor?...

Esmahan Aykol / *Kitapçı Dükkanı Polisiye*

Kuledibi'nde polisiye romanlar satılan bir dükkânı olan Kati Hirşel, kendini çok sevdiği romanlardakinden daha vahşi bir cinayetin ortasında bulunca...

Angela Carter/ *Kanlı Oda Öykü*

Modern bir dünyada, masal prenseslerinden kurt adamlara ve vampirlere, tadı damağınızda kalacak fantastik ve erotik öyküler...

Simon Reeve / *Yeni Çakal'lar: Remzi Yusuf, Usame bin Ladin ve Terörizmin Geleceği /inceleme*

Dünya Ticaret Merkezi'ne ilk bombayı koyan Remzi Yusuf, son aylarda adı en çok geçen kişi olan Usame Bin Ladin ve ABD'nin bütün dünyayla "terör dansı"...

Der: Anthony Arnove/ *Kuşatma Altında Irak: Yaptırımların Ölümcül Etkileri /inceleme*

ABD bizi Irak'a doğru iteklerken, ticari ambargo yüzünden ölen 500 bin çocuk, salgın hastalıklar ve harap olmuş bir ülkenin trajedisi...

FLOYD'UN KAPAKLARI: STORM THORGERSON ANLATIYOR

David Gilmour bir söyleşisinde kestirip atmıştı: "Pink Floyd kapaklarından hiçbir zaman hiçbir şey anlamamışımdır." Gilmour'un anlamadığı o kapaklar, Gilmour'un ve ekibin diğer üyelerinin yakın dostu Storm Thorgerson'un elinden çıkma. Hipgnosis isimli atölyesindeki arkadaşlarıyla birlikte senelerce yalnız Pink Floyd'un değil, başka rock'çuların da "ambalaj"ından sorumlu oldu. Bir de kitabı var: "Mind Over Matter: The Images Of Pink Floyd". Les Inrockuptibles, Libération ve Craig Bailey'le yaptığı özel söyleşide Floyd müziği hakkında da değerli ipuçları veriyor...

BİR RESMİN İÇİNDEKİ BİR RESMİN İÇİNDEKİ BİR RESİM...

Pink Floyd'la çalışmaya nasıl başladınız?

Storm Thorgerson: Floyd'u Cambridge'den tanıyorum. Kasaba bildiğiniz gibi üniversitesiyle ünlü, ama biz üniversite camiasından değil, kasabanın yerlilerindeniz. İki farklı okul vardı, biri Roger Waters'ı ve Syd Barrett'ı tanıdığım normal lise, diğeri David Gilmour'la karşılaştığım özel okul... Roger benden bir sınıf üstte, Syd bir sınıf alttaydı. David Gilmour'sa öbür okuldaydı, dolayısıyla düşmandı!.. Annem Roger Waters'ın annesiyle arkadaştı. Ama ben özellikle Syd'le içli dışlıydım, aynı arkadaş grubundandık. Herkesin yeniyetmeliğinde yaşadığı son derece sıradan hikayeler geçti bizim de başımızdan. Cambridge hoş ve küçük bir kasabadır, ama bizim dönemimiz özellikle olağanüstüydü... Syd'in bayram günlerinde insanlara şarkılar çaldığını hatırlıyorum, ama kimse bu işin devamının gelip gelmeyeceğini merak bile etmezdi. Syd ve Dave akranlarından, bizlerden farksızdılar. Başarı ve şöhret kazanmaları bizim için harika olmuştu: Arkadaşlarımız artık listelerdeydi.

Kitabında "Syd'le ilgili en olağanüstü şeylerden biri, hiç de o kadar olağanüstü olmamasıydı –en azından bizim için!" diyorsunuz.

Eğer o çetenin içindeysen, dışardan göründüğü kadar ilginç görünmez hiçbir şey senin için. Kastettiğim buydu. Biz de çetenin içindeydik.

Siz sonra Londra'da sanat eğitimi görmeye başladınız...

22 yaşındaydım. Her şey çok hızlı akıp gidiyordu, çok enteresan bir hayatın ortasındaydık. Şiir festivalleri, Beat yazarları, Godard'ın, Fellini'nin filmleri... Doors'un ilk albümünün çıkışını hatırlıyorum, hiç şakaları yoktu. "Sergeant Pepper's"ı dinlediğim günü de unutamam, inanılmaz bir şok olmuştu bizim için. Ve tabii hayatımızın bir parçası olan kimyasalları da söylemek lazım. Şşş, neyse, bu konuyu kapatalım...

Plak kapağı tasarımı işine bulaşmanız nasıl oldu?

Tamamen tesadüf. Arkadaşlarımdan birinde gözü olan yayıncı bir herifle aynı masadaydık. Habire içiyor, kızı tavlayabilmek için ona da içirmeye çalışıyordu. Alemin orta yerinde ona kitap kapakları yapmak istediğimi söyleyiverdim. Öyle bir vaziyetteydi ki, kabul etmemesine imkan yoktu... Altı ay sonra Pink Floyd'un ikinci albümlerinin kapağını yapacak birini aradığını duydum. Şöyle oldu: Syd'in yerine birini arıyorlardı. Syd'in problemleri artmaya başladığında fikir danışmak için kaldığım eve geldiler. Syd meselesine dair ne yapmaları gerektiğini bilemiyorlardı, işin doğrusu benim de pek fikir verecek bir durumum yoktu. David Gilmour hakkında ne düşündüğümü sordular... Eve gelmişken, oda arkadaşım olan ressam çocuğa da albüm kapağı yapmasını teklif ettiler. Çocuk reddetti, ama ben hemen atladım. Haplar için paraya ihtiyacım vardı.

Pink Floyd'un ilk plak kapağını Syd Barrett yapmıştı ve dörtlünün fotoğrafını kullanmıştı...

Grubun fotoğrafını kapaklarda kullanmak beni ilgilendirmiyordu. Ben bir şey keşfetmek istiyordum; düşünmek, çözümler bulmaktı işim. Gerilimli bir süreç: Önündeki boş sayfayı doldurman gerekiyor. Bu meslekte paranoyak ve tatminsiz olduğun anlar fazladır. Ayrıca, başka insanları da hesaba katman gerekir: Plak şirketinde pazarlama konusunda saçmasapan fikirleri olan adamlardan tut da, kendisi için neyin iyi olduğunu yalnız kendinin bildiğini iddia eden egosantrik sanatçılara kadar. Oysa benim için son merhale önemli: Adam plakçı dükkanına girdiğinde senin kapağından etkileniyor mu?.. Şu tarz düşünmeyi sevmem: Ne pahasına olursa olsun, plaktaki müziğe en uygun tasarımı yapmaya çalışmalıyım! Sinir krizi anlarında böyle bir şey düşündüğüm vakidir, ama temelde umurumda bile değil!

"Saucerful of Secrets" Floyd'un ikinci albümü ve sizin ilk tasarımınız.

Ummagumma, 69

Bu kapak tam da döneminin etkilerini yansıtıyor. Bilincin farklılaşmasını simgelemek üzere üst üste bindirilmiş görüntüler. Dinî ve farmatik tecrübelerin, bir de Pink Floyd müziğinin bir araya gelmesi...

1969'da "Ummagumma"nın kapağı hakkında ne söylersiniz?

Kız arkadaşımla epey konuşurduk bu konularda. Grubu çok ilginç bulduğumu, çünkü etraftaki pop ve blues gruplarının çok ötesinde olduklarını anlatıyordum. Müzikleri birçok ses katmanından oluşuyordu ve çok karmaşıktı. "Sonsuza doğru azalma" fikrini ilk olarak kız arkadaşım telaffuz etti: Bir resmin içindeki bir resmin içindeki bir resim, vs... Bu kapakta imkansız bir şeyin tasviri var, ama aynı zamanda derinlik duygusu veriyor. Ben her zaman fotoğrafların içine sızmak istemişimdir. Kapakta grup elemanlarının birbiri ardına yer değiştirmesi de, olaya ilave bir boyut katıyor, daha karmaşık bir hale getiriyor. Bu fotoğraflar kız arkadaşımın evinde çekildi, evde müzikal komedi filmi "Gigi"nin plağı vardı, fotoğrafa o plağın kapağını da koydum, çünkü bana kalırsa Pink Floyd'un tam zıddıydı.

"Ummagumma" kapağındaki fotoğraf kız arkadaşımın evinde çekildi, evde müzikal komedi filmi "Gigi"nin plağı vardı, fotoğrafa o plağın kapağını da koydum, çünkü bana kalırsa Pink Floyd'un tam zıddıydı.

1970'deki "Atom Heart Mother"daki şu meşhur inek?

Ben her zaman grup elemanlarını tasarım aşamasında davet ederim. "Hadi bakalım" derim, "bu sefer ne var aklınızda?" "Atom Heart Mother"da müzikle bağlantı kurabilecek şeyin ne olduğu konusunda grubun fikri yoktu. Ben de kendi kendime sorup duruyordum; nasıl bir kapak geliştirmeli ki, hem hiçbir şey hakkında olmaktan kaçınsın, hem de o şeyin bizzat kendisini göstermeden onun duygusunu verebilsin. Bir arkadaşım bana öylesine bir inek fotoğrafı gösterdi. Derhal kafamda bir kıvılcım çaktı. İneğin pozuna şöyle bir baktım, bir tarlada, hiç kızgın olmayan, hatta biraz meraklı bakışı vardı... Ertesi sabah atladım arabaya, Londra'nın dışına çıktım, gördüğüm ilk ineğin önünde durdum. "Hu huu, inek..." dedim, bana baktı, hemen deklanşöre bastım, teşekkür ettim ve oradan uzadım. Özene bezene çekilmiş bir fotoğraf istemiyordum. O inek mükemmeldi. Daha nasıl inek olunabilir!.. Bence yalnızca Pink Floyd bu rahatlığı tanır insana: Onların karmaşıklığı, işin tamamen karşıtı şeyler yapmana müsaade

14→

The Piper at the Gates of Dawn, 67

A Soucerful of Secrets, 68

Atom Heart Mother, 70

Wish You Were Here, 75

Echoes, 2001

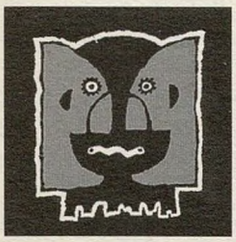
"Division Bell" (94) çalışmaları

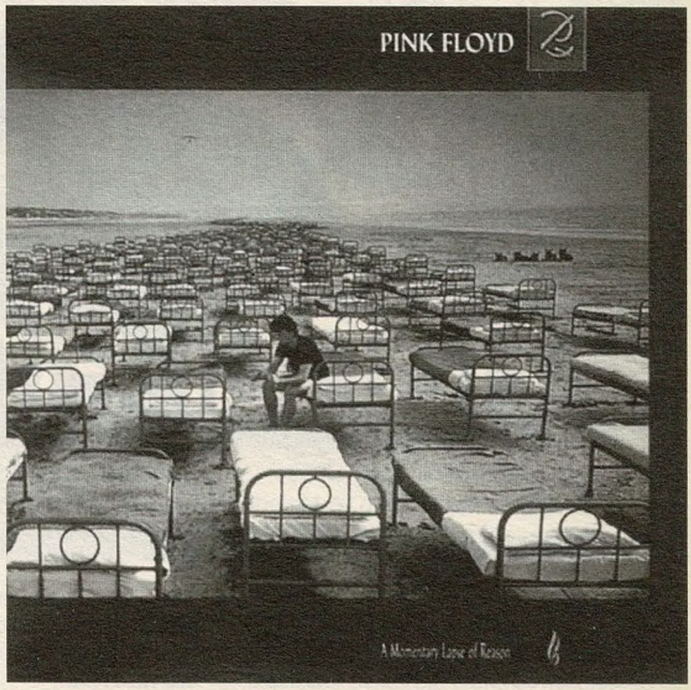

A Momentary Lapse of Reason, 87

ediyor. Aynı zamanda çok dürüst ve tuhaf biçimde o işi ortaya koymuş oluyorsun. Bu albüm, imajı müziğe yeğledikleri tek albümdür.

Sene 1971. "Meddle"?

O kapaktan ben de bir şey anlamıyorum, bir hatadır oldu. Grup Japonya'da turnedeydi. Bizi arayıp albüm kaydettiklerini ve kapak için fikirleri olduğunu söylediler. Telefonda ses bozuk geliyordu. Suyun içinde bir kulak gerekiyormuş. Biz de bu iş için bir profesyonel fotoğrafçıyla anlaştık, ortaya bu çıktı.

1973'e geliyoruz, "Dark Side of the Moon"daki ışık prizması?

Tasarımla ilgili toplantı üç saniye kadar sürdü. Grup üyeleri alternatif tasarımlara baktılar, birbirlerine baktılar ve "işte bu" dediler.

"Wish You Were Here"daki tokalaşma sahnesi? Sene 1975.

O yanan bürokratlar mı? Saçmasapan pazarlama kurallarıyla yaratıcılığı engellemeye çalışan plak şirketindeki salak herifleri hiç takmadığımı anlatmanın bir yolu işte. Onlara bakılırsa, bir plak kapağı, mümkün olan en fazla sayıda albümü satmaya yarar. Benim içinse başlı başına bir yapıttır... Resim şu ya da bu şekilde bir yokluğu ifade ediyor. Yanan adam fazla korkmuş durumda. Üzerindeki asbest kıyafeti ve asbest peruğu ateşe verdiğimizde, ne yazık ki rüzgara ters duruyordu ve adam ciddi ciddi yanma tehlikesi atlattı.

Plak kapağı tasarlamak nasıl bir iş?

Biz pislik içinde çalışan tipleriz. Büromuz yıllarca leş gibi kokar bir haldeydi. Ne ben ne de Po *(Hipgnosis'in diğer ortağı)* tertipli adamlar değiliz. İş sadece tasarıma geldiğinde ilgimizi çeken bir şeyler olmaya başlıyor.

Yine de bu ortamda hayli çok plak kapağı ürettiniz.

Belki de bu yüzden ve bu sayede. Tasarımla ve fikir yaratmakla ilgiliydik sadece. Bazı insanlar düzenli çalışan bir kafanın düzenli bir ofis ortamına yansıması gerektiğini düşünüyor. Bir kadını çantasından tanıyabilir misiniz? Bilmiyorum! Bir insanı ayakkabılarından tanıyabilir misiniz? Ya da bir albümü albüm kapağından?

Eskiden oldukça fazla kesme, biçme yöntemi kullandığınızı anlatıyorsunuz. Daha çok mekanik teknikler. Bugün herhalde bilgisayar ağırlıklı çalışıyorsunuzdur?

Bilgisayar kullanmıyoruz. Ben de pek kullanmıyorum. Bilgisayarı sadece işin rötuşları için devreye sokuyoruz. Bilgisayarların inanılmaz tarafı, fotoğrafın kalitesini bozmadan dijital ortama taşıyabilmeleri. Buna hâlâ daha şaşırıyorum. Ne kadar çok kopyalarsan kopyala, hiçbir şey olmuyor.

İnsan birçok tasarımınızın doğrudan dijital ortamda yapıldığına inanabilir. Mesela 1987'deki "Momentary Lapse of Reason" albümünün kapağında, sahilde uzanan 700 yatağın dijital olarak kopyalanmış olduğunu düşünebilir insan, ama siz gerçekten de 700 yatağı sahile taşıyıp çekmişsiniz o fotoğrafı.

Evet, öyle yaptık. Ve kahrolası İngiliz havası yüzünden defalarca o yatakları geri taşıyıp durduk. Üstelik bu yataklar, dikkat ederseniz, demir döküm. Öyle hafif yataklar da değil yani.

Yani işin içinde bir gerçeklik olması sizin için birincil amaç mı?

Çalıştığımız bütün gruplarda, ama özellikle Floyd'da buna dikkat et. Herhangi bir mizansen kuruyorsak, ya da bir enstalasyon ya da bilmem ne, bunun tamamını kurup ondan sonra fotoğraflıyoruz. Bunları parça parça fotoğraflayıp ondan sonra bilgisayarda bir araya getirebiliriz, ama gerçek her zaman daha iyidir. Neden bilmiyorum, ama öyle.

Kapağı tasarlamadan önce albümü dinliyorsunuz, değil mi?

Albümü dinliyorsun, sözleri okuyorsun, grupla bol bol konuşuyorsun. Tabii grubuna bağlı. Floyd'la bir noktadan sonra bir iletişim biçimi oturdu. Ama mesela "Division Bell"de bu iletişim birden çöküverdi. İşin ironik tarafı, albümün temel temalarından biri iletişim ve iletişim eksikliğiydi ve biz albüm kapağını tasarlarken grupla aramızda bunu bizzat gerçekliğe döktük. Mükemmel bir tasarım yaptığımızı düşünüyorduk, ama David beğenmedi. Üstelik bunca yıllık işbirliğimizden sonra. Birkaç hafta boyunca soğuk rüzgarlar esti aramızda.

Bugüne kadar kaç albüm kapağı tasarladığınızı kestirebilir misiniz?

Floyd için 16 ya da 18 tane olmalı. Yok, 16 olmalı. Yapmadığım üç tane var. "Relics"i ben yapmadım, daha doğrusu kısmen yaptım. İlk albüm "Piper"ı, "The Wall"u ve "The Final Cut"ı ben yapmadım. Botswana ve Uruguay'da yayınlanan Floyd korsanlarını da ben yapmadım. Led Zeppelin'le epey bir çalıştım. Genesis ve Peter Gabriel'la çalıştım. Black Sabbath ve başka karanlık güçlerle de... Son zamanlarda Catherine Wheel, Phish, Ween gibileriyle çalışıyorum.

Son best-of "Echoes"un kapağı hakkında neler dersiniz?

Bu yeni albümün kapağına, grubun diğer bütün kapaklarını referans alan objeler yerleştirdik. Bir tür eko gibi. Albümde nasıl geçmiş albümden parçalar varsa, kapakta da böyle parçalar var. Bence çok güzel.

Bir sabah atladım arabaya, gördüğüm ilk ineğin önünde durdum. "Hu huu, inek..." dedim, bana baktı, deklanşöre bastım, teşekkür ettim ve oradan uzadım. O inek mükemmeldi. Daha nasıl inek olunabilir!..

Çeviren: ***Ogan Güner - Derya Bengi***

Led Zeppelin, Houses Of The Holy

Ian Dury, Mr Love Pants

Peter Gabriel III

Peter Gabriel I

Hangi Pink FLOYD?

Pink Floyd'unuzu nasıl alırsınız? Genç mi, yaşlı mı? Syd'li mi olsun, Syd'siz mi? Rüyalarınıza ve kâbuslarınıza Roger Waters mı hükmetsin, David Gilmour mu?.. Mojo ve Melody Maker dergilerinden bir soruşturma dosyası... Rock'çular kendi Pink Floyd'larını anlatıyor...

IGGY POP

Ukalâ bir halleri var

En çok sevdiğim dönemleri Syd Barrett'lı zamanları. Barrett sonrasında sanki menejerler devraldı grubu. Ukalâ bir halleri de vardı. Ben ukalâlığa karşı değilim, ukalâlığın hakkı veriliyorsa tabii. Birkaç tane harikulade albümleri var. Ama o fikirlerin kendilerine ait olduğuna pek emin değilim. Bir Pink Floyd uzmanı sayılmam. En beğendiğim albümleri "The Piper At The Gates of Dawn".

GAZ COOMBES Supergrass

Müthiş bir chill out albümü

13-14 yaşındayken Pink Floyd'a takılmaya başladım. Syd Barrett dönemleri çok cool ve çılgın. Beni çok etkilediler. Bizim "Late In The Day" onlardan araktır. Çok becerikliydiler, hep sevdim onları. "Dark Side of the Moon" müthiş bir "chill out" albümü. Ama benim favorim "Meddle"dır. "Fearless" hakkı teslim edilmemiş bir Floyd şarkısı, bence fantastik. "Animals" bir prodüksiyon harikası, "Sheep" şarkısı bir klasiktir, hâlâ dinlerim.

KATHRYN WILLIAMS

Çılgınlık taslamadan

Ergenliğimde "Dark side of The Moon"u çok severdim. Üniversite yıllarımda çılgın bir gitaristle tanışmıştım, Syd'e hayrandı, onun sayesinde Barrett dönemi Pink Floyd'u dinlemeye başladım. "The Gnome" adlı şarkı beni çarptı. Çılgın olmaya çalışmadan çılgın olmak çok acaip bir şey. Benim favorim "The Piper At The Gates of Dawn". Ama dinlemek için halet-i ruhiyenizin müsait olması lazım.

BRIAN MAY Queen

Esrarengiz bir hava

Aynı dönemlerde ünlendik. Onları ilk seyrettiğimde üniversite öğrencisiydim, vurulmuştum. Sahne gösterileri nefes kesiciydi. Etraflarında ördükleri esrarengiz hava çok hoşuma gidiyor. Zaman içinde ahbap olduk, David Gilmore harika bir herif. "Dark Side of the Moon"u çok severim, ama favorim "Wish You Were Here".

OLLY KNIGHTS Turin Brakes

Mantra gibi vokaller

Onları ilk kez çocukken duydum, babam bütün hikayelerini anlatmıştı. "The Optimist"in kayıtları esnasında Floyd'u yeniden keşfettim. "The Door" adlı şarkımızın "Dark Side of the Moon"dan bir parçayı hatırlattığı çok sık söylenir olmuştu. "The Breath"i dinlediğimizde neden böyle dendiğini anladık. Müziklerinin yapısı, sound'u ve mantra'vari vokalleriyle bizim selefimiz Pink Floyd. Yeni albümleri bana pek hitap etmiyor, ama dönüp dönüp eskilerini dinliyorum ve her seferinde yeni şeyler keşfediyorum. Benim favorim "Dark Side of the Moon".

MARK KOZELEK Red House Painters

Bütün gün dinlerdim

İlk kız arkadaşım hediye etmişti "Animals"ı bana. Çarpılmıştım, bütün gün uykuya dalana kadar bunu dinlerdim. Şimdi tekrar dinlediğimde farkediyorum ki, şarkıları yazarken de, prodüksiyonunu yaparken de, bilincinde olmaksızın epeyce etkilenmişim. Büyük, uzun, tam modunda düzenlemeler; kolay kolay unutulmayacak gitarlar; dolu dolu ekolu sesler arasında yine bol miktarda ikili vokal... Vokal, sanki müzikten izole edilmiş gibidir. Canlı kayıt sound'u yoktur ve herkesin can attığı o fazla kusursuz ve "dengeli" mikslerden de çok daha iyidir.

DAVE MUSTAINE Megadeth

Kendine gelmek için

"Wish You Were Here" muhteşem bir kulaklık müziği; seks ya da şov sonrası kendine gelmek için mükemmel. Ya da seks şovu mu desek... Muhteşem hepsi. Peki, bu albümden keyif almak için "teskin edici"lere mi ihtiyaç var? Doğrusu ben gerçek anlamda hiç bir zaman bunlarla haşır neşir olmadım, ama sadece eroine takıldım. Çünkü Keith Richards gibi sıradışı adamlar hep bunlara takılıyordu. Neyse ki, çok geçmeden adam gibi bir sound yakalamanın anca dinç kafayla mümkün olduğunu idrak ettim. Sonraki satırı hatırlamak falan gibi...

DIETER MILLER Yello

Afrika kabilelerindeki gibi

"Atom Heart Mother"dan "Morning Glory", gözlerinizi kapayıp yüzlerce güzel enstantaneyi hayal edeceğiniz bir müzik. Hem saykedelik, hem hafif trip havasında. Boris'in (Blank) gençken yaşadığı saykedelik tecrübeler vardır, gece boyunca dansedip sonra bedeninden çıkarak kendini seyrettiği. Sonra bir psikoterapiste gitti, Afrika kabilelerinde çok rastlanan bir durummuş bu. Tabii bunların hepsi LSD olmadan gerçekleşti.

MARILYN MANSON

Kutsal bir grup

Pink Floyd kutsal bir gruptur, o kadar kutsaldır ki, onların şarkılarını cover etmeyi aklımdan bile geçirmem. Kimse de cover etmemeli. "Dark Side of the Moon" ve "Wish You Were here" harikulade albümler, ama benim favorim "The Wall".

LUKE HAINES

Zıvanadan çıkmış pop

"Piper At The Gates Of Down" ilk ve en iyi plakları. Bunun dışında yaptıkları ne varsa hepsinden nefret ederim. Ben aslında tam ters açıdan Syd Barrett'la ilgiliyim. Onun kendini yokedişine hayranlık duyarım. Tabii bu biraz aptalca, çünkü onu iyi yapan sebepler bunlar değil. Başına ne geldiyse hep o harika plakları yaptıktan sonra geldi. Pink Floyd, dönemin bütün saykedelik gruplarından çok farklı bir ses alemine sahipti. Tuhaf, zıvanadan çıkmış bir pop... Kalan üç ahbap sonra milyonlarca insanın favorisi "Dark Side Of The Moon"u yapmak üzere yoluna devam etti ki, o da hiç bir zaman benim favorim olmamıştır.

Çeviren: **Gökhan Pamuk**

PINK FLOYD - RADIOHEAD - APHEX TWIN: ARAMIZDA MESAFELER?

"Radiohead'i hiç dinlemedim, ama çok iyi olduklarını söylüyorlar" demişti Roger Waters. Peki Thom Yorke Pink Floyd'u ne ölçüde dinledi, ne ölçüde etkilendi?.. Roll'un kapağındaki Aphex Twin'in tipine bakınca, fena halde Floyd'un "hippi"lerini andırıyor, peki müziği kimi andırıyor? Sorular da uzun, cevaplar da... Uncut yazarı David Stubbs ve Mercan Dede'nin kılavuzluğunda küçük bir fikir jimnastiği...

GÖKYÜZÜNDEKİ DEVASA DOMUZ

"Dark Side of the Moon", 1999'da "en önemli 20 Albüm"den biri seçildiğinde, bu rağbet Radiohead'in "progresive rock" kavramını yeniden tedavüle sokmasına yorulmuştu. "OK Computer"ın kuşatıcı, çok katlı ve çok parçalı yapısı ve özellikle "Paranoid Android" adlı şarkı, Pink Floyd'la Radiohead arasında paralellikler kurulmasına, iki grubun kıyaslanmasına yol açtı. Bazen Radiohead'i küçümsemek için yapılsa da, genellikle maksat, rock'ta "bir zamanlar olanın yeniden keşfedilmesi" diye bir hakikat olduğunu vurgulamaktı.

İki grubun "öndeki" isimleri arasında bir benzerlik olduğuna kuşku yok. Roger Waters ve Thom Yorke'un grupların "alıkıranbaşkesen"i olduğu biliniyor. İkisi de müzik gazetecilerinden hazzetmiyor. Waters'ınki yine de anlaşılabilir bir şey, çünkü basın onu epey yermişti, ancak Yorke'unki hepten esrarengiz bir durum, zira övgüden başka bir şey pek görmüş değil. İkisi de müzik endüstrisine derin bir şüpheyle yaklaşıyor. Yalnız müzik endüstrisine değil, toplumun bütün kurumlarına karşı alaycı bir nefret besliyorlar. ("Welcome To The Machine", "Packt Like Sardines In A Crushd Tin Box"). İkisi de mutsuz olmakla eleştiriliyor, işin tuhafı milyonları üst üste koydukça mutsuzlukları da derinleşiyor.

Bundan sonrası daha da karmaşık. "Kid A"deki elektronika serüveni, Pink Floyd'un 60'ların sonundaki Syd Barrett dönemiyle karşılaştırılabilir ancak. Pink Floyd, yönünü bulmak için doğaçlamaya ve jamming'e yönelmiş, dönemin AMM gibi toplulukların öncülüğündeki avangard elektronik müziğe gömülerek standart rock'tan kendilerini ayrıştırmışlardı. Roger Waters, toplumsal eleştirmen rolünü üstlendiğinde, saykedelik yönelimlerin bir kenara bırakılarak daha bütünlüklü bir yapının oluşması için kolları sıvadı. Eğer bir mesaj verilecekse, bunun berrak ve tutarlı bir bütünün görkemli ve gelişkin bir tarzda sunulması, gitar sololarının sözlerin kolay hazmedilebilmesi için kısa tutulması gerekiyordu. Buna karşılık Radiohead, özellikle son zamanlarda, fiziksel yapısının parçalandığı, "yapıbozum"a uğratıldığı bir müziği seçti. Bu, duydukları tepkinin ifade biçimiydi. Sonic aşırılıklarsa protestonun, öfkenin ta kendisiydi. Yorke'un sözleri muğlak ve şarkıların içinde eriyip giden bir nitelikte; bu "çekilme" adeta modern çağda insanoğlunun elinde kalan yegane karşı koyma aracı. Öte yandan, Waters, rock'un Brecht veya Steinbeck'in eserleriyle kıyaslanması gerektiğini savunageldi. Yorke'un ukalâlıkla suçlandığı olmadı değil, ama en azından bu bakımdan öyle bir suçlamayla karşılaşmadı.

Son olarak şu var: Radiohead'i Yorke'suz tahayyül etmek mümkün değil. Pink Floyd'sa üç kere kaptan değiştirdi ama, grup bu üç bireyin her birinden daha fazla bir şey olmayı başardı. Gökyüzündeki o devasa domuz gibi, kimseye ait olmayan bir varlık olarak kaldı.

David Stubbs

Rave'in KÖKLERİ

Bugünkü elektronik müziğin temelinde Pink Floyd'un olduğu düşüncesine nasıl bakıyorsun?

Arkın Ilıcalı: Müzikal gelişimim içinde Pink Floyd dinlemiş bir insanım. DJ'liğe başladığımda da Orb, Orbital, Mix Master Morris dinledim, hatta onlarla hasbelkader çaldım veya tanıştım. Pink Floyd'da mevcut olan o uzun keyboard sesleri, onun üzerinde neredeyse yıkılıp gelen ağır ritmlerin varlığı elektronik müziğin öncü yaklaşımları. Mesela Ninja Tune ekibinden DJ Luv'un, tahmin ediyorum, 30 bin plaklık bir arşivi var ve bu plakların çok azı dance müziği. Pink Floyd'un her şeyi vardır onda... Orb'un üçlü olarak çıkarttığı "The Orb's Adventures Beyond To Ultraworld" albümünde, canlı kaydedilmiş bazı şarkıları "işte, tam Pink Floyd" diye düşünebilirsin. Oluşturmaya çalıştıkları şey değişik ses katmanlarını bir araya getirmek. Pink Floyd'un müziğinde yer alan, blues'dan kaynaklanan melankoli Orb gibilerinin ilham kaynağıdır. Bunları hep bir devamlılık süreci içerisinde görüyorum.

Senin çalışmalarını etkiledi mi Floyd?

DJ setlerimde Pink Floyd çalıyorum. "Money"deki paralar, "The Wall"daki helikopter... Müzikte ritmlerin nasıl oturacağı, bugün dans müziğini, elektronik müziği oluşturan anlayış örnekleri Pink Floyd albümlerinde hep var. Bence Pink Floyd'la Underworld ve Prodigy arasında da çok ciddi bağlar var. Bunlar bir müzik türünden diğerine geçiş grupları... Ken Kesey'in oğlunun hazırladığı, Timothy Leary'nin hayatıyla, asit testlerle, Grateful Dead'in ortaya çıkışıyla ilgili bir film seyretmiştim. O boyalı otobüsle gittikleri yerlerde ilk verdikleri konserleri gördüm... Bence tam bir rave. Ve bunların hepsi hippi. Bugün anladığımız anlamda underground rave'in kökeni oralarda. Bunu farkettiğimde çok cahil hissettim kendimi. Müzik olarak farklı ama, referans aldıkları şeyler hemen hemen aynı...

Peki Aphex Twin gibileri de Pink Floyd'dan etkilendiler mi sence?

Onların başlı başına ayrı bir kuşak olduğunu düşünüyorum. Autechre'i, Plasticman'i de o gruba koyarım. Müzikal olarak herhangi bir şeyi takip etmekten ziyade, entellektüel ve politik bir düşünce tarzını ifade ediyorlar. Aphex Twin bence politik biri: Adam laf olsun diye memeleri olan sakallı fotoğrafını koymuyor kapağa. Söylemek istediği bir şeyler var... Aphex Twin'le yapılmış röportajlar okudum, sorulara verdiği cevaplar çok sığ, ama ben sığ bir adam olmadığını düşünüyorum. Soytarılık yapıyor, ama ben soytarı da olmadığını düşünüyorum... Bilinçli olarak kendilerini müzik türlerinden izole etmeye çalışıyorlar. İcralarını seyrettiğin zaman çok dengesiz olduğunu görüyorsun, belli bir rotaya oturtamıyorsun, "up and down" gidiyor. Pink Floyd'dan Orb'a, Leftfield'a kadar hep müzikte bir rota vardır. Bu adamlarda yok. Seslerin kıpırdamasını, ritmdeki düzensizlikleri, aksamaları bir performans tarzı ve kişilik olarak yansıtmaya çalışıyorlar.

Radiohead'e uzun süre "yeni Pink Floyd" muamelesi yapıldı. Gelgelelim, "Kid A" albümlerinin kayıtları aşamasında bol bol Aphex Twin ve Autechre dinlediklerini itiraf ettiler... Bahsettiğin devamlılık sürecinin bir halkası da bu galiba. Bir anlamda daire tamamlanmış oluyor: Aphex Twin Floyd'dan görünürde etkilenmemiş olabilir, ama "yeni-Floyd" Aphex'ten etkileniyor.

Bu bence Radiohead'e müzik olarak yansıyan bir etkiden ziyade, onları, aynen Pink Floyd'da olduğu gibi, içinde bulundukları müzik standardı içerisindeki sınırları zorlamaya yönelten bir etki. Radiohead ve Björk gibi çok önemli sanatçıların, kariyerlerine elektronik müziği dahil etmeleri, onlar sayesinde gerçekleşti belki. Ama Aphex Twin ve Autechre, Radiohead'den çok farklı müzik diline sahipler. Pink Floyd ve Radiohead, şarkı formu dediğimiz, belli bir melodik ve ritmik yapısı olan, her seferinde tekrar edilen değişik enstrüman partisyonlarının yazıldığı bir popüler müzik yapıyor. Radiohead, Pink Floyd'dan Orb'a ve oradan deneysel elektronik müziğe uzanan yapı içerisine kendi rock geçmişlerini de katıp harmanlamış bir grup. Başarılarının altındaki sır da, değişik akımların kesiştiği bir müzik diline sahip olmaları.

Aphex Twin

Richard D. James'in (nam-ı diğer Aphex Twin) çıkışı on yıl öncesine dayanıyor. Onun işleri, bugün artık elektronik müzikte iyiden iyiye bir referans noktası haline gelmiş durumda. 93 tarihli "On"dan 95'teki "I Care Because You Do"ya, 97'deki "Come To Daddy"den yeni albümü "Drukqs"a endüstriyel müziğin, teknonun, ambient'in kilometre taşlarının altında Aphex Twin imzası var. Kimdir bu adam? Birlikte çalışmalar da yaptığı Philip Glass, Gavin Bryars, Stockhausen gibi avangardların mirasçısı mıdır, Pink Floyd'dan Brian Eno'ya uzanan rock'taki ses arayışlarının bir parçası mıdır, 70'lerin disko-funk çılgınlığının bir uzantısı mıdır, yoksa gökyüzünde yalnız gezen bir yıldız mıdır? Doğru cevap e şıkkı galiba: "Dördü de değildir, dördü dedir." Les Inrockuptibles ve NME'ye gayet "ciddi" birer mülakat vermiş, bakalım neler demiş.

KULAĞIN İÇİ, DÜNYANIN DIŞI

Geçen yıl, kendini emekliye ayıracağını söylüyordun; "Windowlicker" ve "Come to Daddy" ile yakaladığın iki çok büyük başarının ardından seni geri çekilmeye iten ne olmuştu?

Richard D. James: Çok daha uzun süreden beri, 20 yaşımdan beri kendimi emekliye ayırmışım gibi geliyor bana. Çalışmama kararı aldığım günden beri, bir anlamda emekliye ayrılmış sayılırım. Sonra birden, geçen yıl, müzik işe benzer bir hal almaya başladı, söyleşiler vermek, toplantılara katılmak gerekiyordu. İşte bu nedenle ciddi ciddi plak sanayiine elveda demeye niyetlendim. Ama, müzik yapmaya devam edecektim, müziğe fazlasıyla ihtiyacım var. Müzik olmazsa, hayatım boş ve beyhude olur.

Bütün bunlarla birlikte, müzik endüstrisiyle ve medyayla ilişkinde gayet eğleniyor gibi bir halin var...

Bu sirki ciddiye almamak için kendi kendimi zorladığım bir tarz bu. Bu yeni albüm için, sadece dört söyleşiyi kabul ettim. Çünkü önceleri, söyleşiler esnasında, kendi kendimi işitirdim, ve ağzımdan çıkanlar kulağıma sahte, yalan gelirdi. Bazen beni yurtdışına gönderirlerdi, bütün bir gün boyunca kendimi bir otele emanet olarak bırakılmış gibi hissederdim, peşpeşe yirmi söyleşiye cevap verirdim. Öylesine canım sıkılıyordu ki, durmadan yalanlar atıyordum, kendimi çeşitli karakterlere sokuyordum, bir gazeteciye saldırgan davranmaya, bir sonrakine kasıntı, diğerine karşı çekingen, sıkılgan olmaya karar veriyordum... Hayatımda hiç müzik basınını takip etmediğim için neler söylemem gerektiğini bilmiyordum. Kısa sürede, müzikten ziyade ticaretle alâkalı bu "mesleğe" uygun olmadığımı anladım. Size çok saftirik gelebilirim ama, müzisyenlerin çoğu beni tiksindiriyor, ticarî mümessilden başka bir şey değiller. Stüdyoda filan ziyaretlerine gittiğimde, bizzat müzik yapılan yerin ortasında bir telefon ya da faks gördüğümde şoke oluyorum. Ben stüdyomdan telefonu attım, beni orada bulmalarını istemiyorum. Stüdyonun esrarını koruyan, sihirli bir yer olmasını istiyorum, dış dünyayla bir bağ olmasın. Telin ucundan size "bir saate kadar falanca reklam için müziğe ihtiyacım var, acele et" diyen bir tüccar olduğunda nasıl serinkanlılıkla müzik yapılabilir ki? Onlar adına utanç duyuyorum, yeteneklerine ihanet ediyorlar, aşağılık uşaklar haline geliyorlar.

Çok zengin bir çevreden geldiğin ve yaşamak için müziğe –dolayısıyla ticaretine– ihtiyacın olmadığı söyleniyor...

Kesin, yine sıkıldığım söyleşilerden birinde salladığım palavralardan biridir bu da. Hakikatte, Cornouailles'daki küçük köyümüzde, annem hemşire, babam da madenciydi. Müziğe başladığımda, üniversitede burslu olarak elektronik okuyordum. Bir gün, R&S adlı bir Belçikalı plak şirketi ilk albümümü çıkarmam için bana 10 bin frank gönderdi. İnanamıyordum, anında üniversiteyi bıraktım. Çünkü iş dünyası bana korkunç geliyordu: Annemle babamın doğru dürüst bir hayat sürmek için ömürleri boyunca nasıl mücadele ettiklerini görmüştüm. Bugün, çalışmayı bıraktıkları anda suçluluk duygusuna kapılan, beş dakika televizyonun karşısına geçip oturduklarında utanç duyan 60 yaş kuşağından ikisi de. Akşamları yorgunluktan bitap düşmüş şekilde eve gelirlerdi; ve ben de çok erken yaşta başka bir hayatın hayalini kurdum. Müzik benim için bir imdat çıkışı oldu. Mesela, kız arkadaşımla kavga ettiğimizde çekip gidiyorum ve beste yapıyorum. Başka kim olsa, eve döner, kızgınlığının yatışmasına çalışır, sonra da kırılan parçaları tekrar bir araya getirip yapıştırmaya gayret eder. Ben tamamen kaçıyorum. Bazen, iki-üç gün sonra kız arkadaşım arıyor: "En azından bir telefon edebilirdin, ne oluyoruz, ayrıldık mı yani." Ve ben her şeyi silmişim, bu gündelik hayhuydan tamamen uzaklaşmışım. Müzik tanıdığım bildiğim en iyi terapi biçimi. Benim yumuşacık sığınağım, oyuncak ayım. Bazen tehlikeli olabilecek bir yan da var: Eğer müziği iyileşmek için kullanırsam, sadece beş para etmez şeyler bestelersem, o zaman da, çukurun dibindeyim demektir. Yine de, kız arkadaşımın dediğinin aksine, ben kendimi dengeli hissediyorum, ruh halimde büyük gelgitler yok.

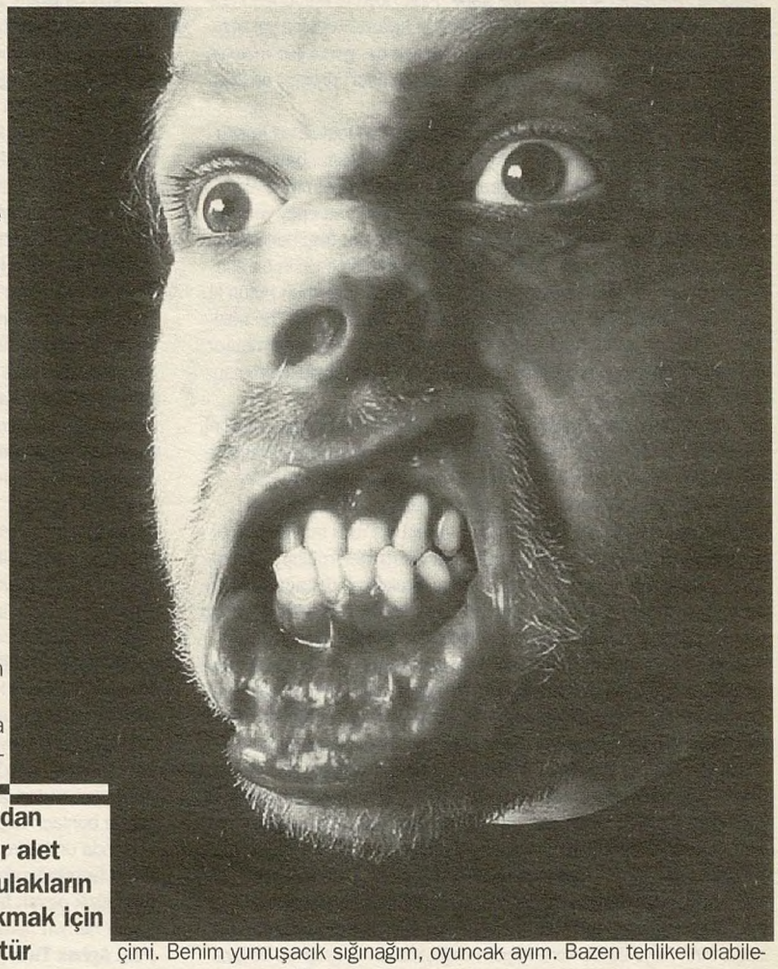

Japonya'dan harika bir alet aldım: Kulakların içine bakmak için ışıklı bir tür periskop. Çocukluğumdan beri, kulaklarımla çok oynarım, çünkü beynime yaklaşmanın yolu bu. Bu da bir takıntı: Beynimle oynamak.

Müziğin genellikle melankolik ama.

Ben iflah olmaz bir nostaljiğim, daha önce gittiğim yerleri, rastlaştığım insanları düşünmek beni allak bullak ediyor. Marazi bir şey: Yapamıyorum, fizikî olarak, mesela, büyüdüğüm evin önünden geçemem. Yoksa, gidip içeri girerim ve şimdi orda oturanları dışarı çıkarırım: "Burası *benim* evim, ne halt ediyorsunuz burada!"

Müzikle etrafında bir koza örmüşsün sanki, bir nevi kale gibi. Müzikten önce bu işlevi ne görüyordu?

Çok uzun süre, oyuncaklarım bu rolü üstlenmişti, küçük arabalarım, kurşun askerlerim. Sonra, 10 yaşlarında, teybimle kendimi eğlendirmeye başlamıştım, etraftaki sesleri kaydediyordum, kimseyle bu konunun muhabbetini yapmıyordum. Müziğimin de zaten hep böyle bir yeri olduğunu düşünüyorum: Sadece benim için bir oyun. Müzik yapmayı gizli bir hobi gibi koruyabilmek için, parayı başka bir yerden kazandığıma kendimi inandırmaya çalışıyorum. İlk hakiki melodileri bestelediğimde 12 yaşında falandım, kasetleri yavaşlatıp hızlandırırken, birbirine yapıştırırken, tamamen tesadüf eseri ortaya çıkmışlardı. Bütün bunlar gündelik hayatımdan kaçıp kurtulmam için sığınaklardı. Yaşadığımız yer, herkesin birbirini tanıdığı, feci boğucu küçük bir şehirdi. Her şeyden uzağa düşmüş, köşeye sıkışmış, unutulmuş gibi hissediyordum kendimi. Bana heyecanı yaşatmayı ve en önemlisi tanınmamayı garanti eden Londra'ya gelmeyi

18→

hayal ediyordum. Tek başına ya da arkadaş grubunla olabileceğin, ama en azından seçme şansının olduğu bir şehir. En yakın arkadaşımın, artık fazla büyüdüğümüzü söyleyerek benimle arabalarla ve askerlerle oynamayı reddettiği günü hâlâ tüylerim diken diken olarak hatırlıyorum. Yıkılmıştım. Derhal, bu boşluğun yerini dolduracak bir şey bulmalıydım: Önce resim yapmaya başladım, müzik sonradan geldi. En çok da ellerimi çiziyordum, tek modelim onlardı. Bir de, savaş resimleri, devasa, görkemli muharebe sahneleri. Yine ara sıra resim yapıyorum; sağır olacağım günleri düşünmem lazım.

Bu ciddi bir korku mu?

İnsan 15 sene kulaklarını mahvetmeden tekno DJ'liği yapamaz. Ayrıca, hayatım boyunca hep kulaklarımı karıştırır, kaşırım. Bu tam bir takıntı bende. Geçenlerde, Japonya'dan harika bir alet aldım: Kulakların içine bakmak için ışıklı bir tür periskop. Kulağın içindeki kemikleri, çekici, üzengiyi, hepsini görebiliyorsun... Çocukluğumdan beri, kulaklarımla çok oynarım, çünkü beynime en fazla yaklaşmanın yolu bu. Bu da bir takıntı: Beynimle oynamak, ona dokunmak, şu ya da bu bölümüne bastırmak...

Çok erken yaşta, kendi köşene çekilip kapanmanı yakın çevren nasıl yaşadı?

Öyle sanıyorum ki, annemle babam, en azından canımın sıkılmadığını görmekten gayet memnundular. Çok yüksek sesle tekno plaklarımı dinlediğimde annemi öfkeden delirtiyordum. Babamla böyle bir sorunum yoktu, çünkü madenlerde geçirdiği uzun yıllar onu sağır etmişti. Çoğu zaman müzikle başbaşa oluyordum. Bir şey okumuyordum, çünkü beynim her zaman tetiktedir, okumayı takip edemem. Okulda bu benim için büyük sorundu, hiçbir şey anlamıyordum, konuşmalar sanki bilmediğim, başka bir dildeymiş gibi geliyordu. Kitap okuyan insanları gördüğümde çok gıpta ediyorum, günlük hayattan uzaklaşıyorlarmış gibi geliyor.

Peki müzik senin için bir takıntı haline nasıl geldi?

Çocukken kesinlikle müzik dinlemezdim, sevdiğim hiçbir şey yoktu. Döşemenin aralığından ablamın indie rock plaklarının sesi gelirdi ve bunları felaket bulurdum. Yine de kendimi zorladım: Tıpkı onun gibi, odaya kapanıp yatağa uzanıyor ve gitarları dinlemekten başka bir şey yapmıyordum. Ama bunun bende uyandırdığı tek şey sıkıntı oluyordu. İnsanların sözler aracılığıyla kendini ifade etme ihtiyacı duyması çok tuhafıma gidiyordu. Çok yakın zamana kadar, duygularım hakkında konuşma fikri bile beni çok rahatsız ediyordu, bu bana eski, moruk rocker tavrı geliyordu. Bütün bunlardan kurtulmuş bir müzik yapmak istiyordum, bu nedenle de duygulara değil, tekrarlara dayanan teknoyu bu kadar çok seviyordum. Melodiler, benim için şekeri fazla kaçmış şerbet gibi bir şey. Ama, sağır oluncaya kadar, altı yıl boyunca sadece ve sadece bu tekrara dayalı müziği dinledikten sonra, fikrimi değiştirdim. Ve derken biraz açıldım, hissettiklerimden bahsederken daha az güçlük çekiyorum ve utanç duyuyorum. İki yıldır, kendi kendimden korkuyorum: Neler düşündüğüm, neler hissettiğim hakkında başkalarıyla konuşurken yakalıyorum kendimi. Ama bundan büyük zevk alıyorum, bir rahatlama, hafifleme duygusu geliyor. 20 küsur yaşına kadar bunu yapamayacak kadar çekingendim. Ve maalesef bu sanki burnu büyüklük gibi, küstahlık gibi anlaşılabiliyor. Kız arkadaşım bana ilk defa rastladığında, beni dayanılmaz bulmuş. Sonra sonra ne kadar sevimli olduğumu farketmiş. *(gülüyor)*

Rave'ler aynı tutkuyu paylaştığın insanlarla temas kurduğun ilk mekânlar mı oldu?

Rave'lerden önceki tek kolektif tecrübem, köyümüzdeki birbirimize taş atarak giriştiğimiz kavgalardı. Çok spor yapardım, ama hep bireysel sporlardı: tırmanma, bisiklet (hâlâ çok yapıyorum), yüzme... Sonra birden, rave'lerde kendime dostlar edindim. İlk rave'i bir arkadaşımla birlikte bir ağılda düzenlemiştik, çünkü Cornouillas'da hiçbir şey olduğu yoktu, ne yapacaksak kendimiz yapacaktık. 150 kişinin gelmesini sağlamayı başardık: Oradaki gençlerin ne derece açlık duyduğunu aslında bu sayı gayet iyi anlatıyor. Üstelik o zaman daha çırak bir DJ bile değildim. Arkadaşlarımdan biri sürekli yanımda durup konuşuyordu, üç kere çaldığım plağın takılmasına sebep oldu. En beteri de bunlardan birinin gecenin ilk plağı olmasıydı. Daha başlamadan DJ'lik kariyerime son verecektim nerdeyse. *(gülüyor)* Dansedenlerin hepsi aşağılayarak bana bakıyordu. Ama yine de, birkaç ay sonra, beni gecelere çağırmaya başladılar, sadece iki saat plak çalmam için 400 frank ödüyorlardı. Okul arkadaşlarım haftasonlarında süpermarketlerin raflarını yerleştirerek bir ayda ancak bu kadar kazanıyordu. Yanıbaşımda annem söylenmeden, bu tür müzikleri bu kadar yüksek sesle dinliyor olmaktan, platinlerin arkasında deli gibi dansetmekten müthiş mutluydum.

Kaderin cilvesi, evin İngiliz ticarî dans müziğinin mabedi Ministry Of Sound'un tam yanında...

Bazı akşamlar içeri girmek için bekleşenlerin kuyruğu benim kapıma kadar uzuyor. Sırf vakit öldürmek için, bazen müşterilerinin kafalarına içi su dolu balonlar atıyorum. Evimden sadece basları duyabiliyorum, ama aklımı çeliyor: Tempoyu ölçüyorum, peş peşe çalınan parçaların akışını dinliyorum. Bugünlerde tam mânasıyla turistik bir yer oldu, dünyanın dört bir yanından gelen alıklar... Benim hayalim, en kalabalık olduğu bir akşam orada platinlerin başına geçmek ve pisti derhal boşaltmak. Daha önce iki kere çaldım orada, ama ikisi de özel gecelerdi. "Dünyanın en güçlü ses tesisatı" dedikleri şeyde çalmaya karşı duyduğum arzuyu gemleyemiyordum. Ama platinin başına geçtiğimde, bir baktım, ses berbat, beni cezalandırmak için çaktırmadan sesi bozduklarından şüpheleniyorum. Çünkü tuhaf bir söylenti var hakkımda: Ses tesisatlarını bozan DJ... Festivallerde bana şöyle diyorlar: "Gözümüz üstünde, aletlere bir numara yapmak yok, anlaşıldı mı!"

Stüdyonun esrarını koruyan, sihirli bir yer olmasını istiyorum, dış dünyayla bir bağ olmasın. Telin ucundan size "bir saate kadar falanca reklam için müziğe ihtiyacım var, acele et" diyen bir tüccar olduğunda nasıl serinkanlılıkla müzik yapılabilir?

DJ'lik yapmaktan hâlâ o kadar zevk alıyor musun?

16 yaşında ilk başladığım zamana göre, çok daha az heyecan verici. O zamanlar bütün hafta bunun hayalini kurardım. Bugün, pek konvansiyonel olmayan yerlerde, birilerinin kendi mekânlarında, evlerinde çalmaktan zevk alıyorum. Önümüzdeki hafta bir düğünde çalacağım ve bunu beni müthiş heyecanlandırıyor. Ayrıca, yaptığı görsel işler çok hoşuma giden bir sanat öğrencisine, tezinin sunumunu yaparken gidip çok hard plaklar çalmaya söz verdim. Bunların yanısıra, Albert & Victoria gibi müzelerde de çalıyorum, sapıkça. İlla insanları dansettirmek maksadıyla olmadan müzik yapmak bana iyi geliyor. Yakınlarda, Stockhausen'a adanan bir saygı gecesinde Barbican sanat merkezinde çalacağım. Dün öğrendiğime göre, kütüphaneye ve galerilere zarar vermemek için büyük bir ses tesisatım olamayacakmış, ama her dinleyiciye, benim platinlerime bağlı kordonsuz kulaklıklar verilecekmiş: Yani ses tesisatını patlatmak yerine beyinleri patlatacağım. Bir takım mesajlar iletebilmem ve az sayıdaki idollerimden biri olan Stockhausen'la tanışmam için iyi bir fırsat olacak. Utangaç davranacağımı biliyorum, ama onu evime davet edip bir joint içmeyi, aletlerimle oynamasını, 808 ritm box'ımı çalmasını çok isterdim... Dans müziğine burun kıvırdığına eminim, ama onun beynine girebileceğimi, bir şekilde ona temas edebileceğimi düşünüyorum.

Albümlerin, bugün, randevularını verdiğin alışveriş merkezlerinden ziyade, sanat galerilerinde çalıyor. Bunu bir başarısızlık, geniş kesimlere ulaşamama zaafiyeti olarak yorumluyor musun?

Benim için hakiki başarısızlık, sadece alışveriş merkezlerinde çalınmak olurdu. Listelere girdiğim zaman, bir ara böyle bir şey oldu, ama hiç hoşlanmadım bu durumdan. Bana öyle geliyor ki, ben temelde, bir azınlığa ait olacak bir tipim. "Windowlicker" ya da "Come to Daddy" zamanında olduğu gibi, insanlar benim müziğimi sevdikçe, ben daha fazla huzursuzluk duyuyorum. Çocukluğumdan beri, hiçbir zaman popüler olmaya, hayranlık duyulmaya alışmadım; şimdi saf değiştirmek benim bütün dengemi bozar. Bununla birlikte, bu yeni albümümde, hayatımda ilk ve son defa, daha deneysel maceralara doğru uzaklaşmadan önce, geniş bir kesimle buluşmayı arzu ederim. Çünkü yaşam tarzımı değiştirmek istemiyorum. Cesaretim olsa daha büyük adımlar atardım, Londra'daki sığınağımı ve alışkanlıklarımı terkederdim. Denizin ortasında bir fenerde yaşamanın

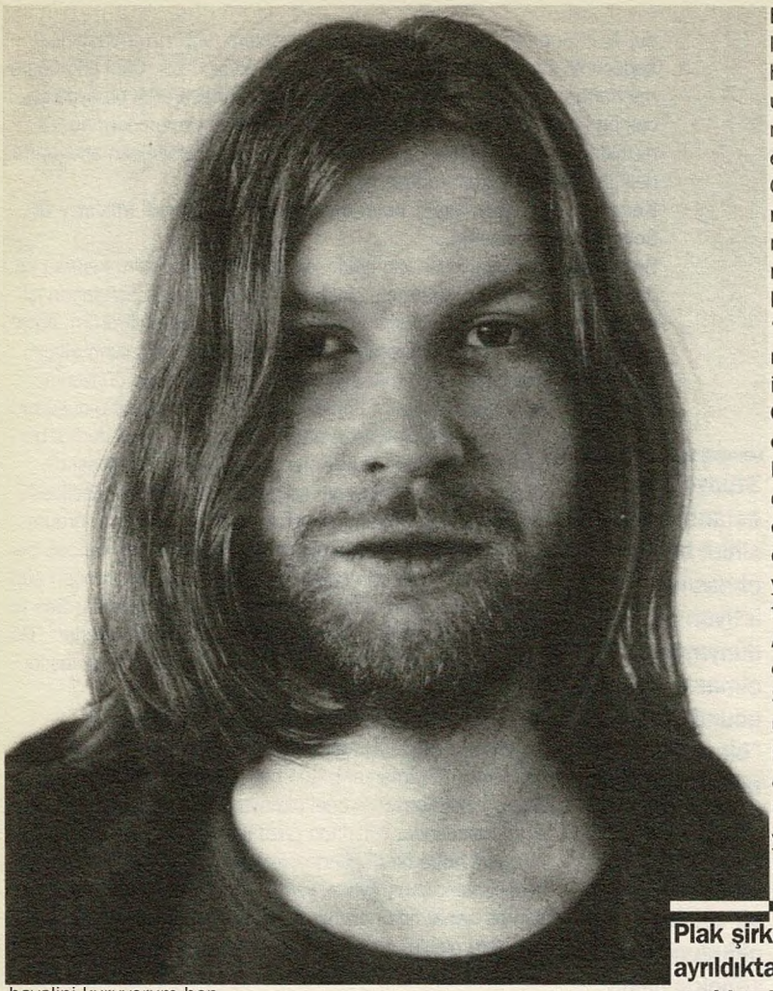

hayalini kuruyorum hep.

Bu hayattan uzaklaşmayı, tatile çıkmayı becerebiliyor musun?

Bunu yapabilmem lazım, çünkü nerede olduğumu bilemeyecek kadar gömülüyorum, kendimi kaybediyorum. Müzik yazmak benim için giderek daha yoğun, daha bitap düşürücü bir faaliyet halini alıyor. Nereye gidersem gideyim, sampler'ımı ve bilgisayarımı da götürüyorum. Mesela, geçenlerde, Mont-Saint-Michel'e tatile gittim, orda bile, manastırın kilisesinin çanlarının sample'ını yapmam gerekti.

Albümlerini çıkaran Warp şirketi, tamamen senin kariyerine sırtını dayıyor, bu sana bir ağırlık duygusu vermiyor mu?

Bu albüm, Warp'dan çıkaracağım son albüm, çok nadiren ilginç olan –Squarepusher'ınkiler hariç– bir takım albümleri finanse eden itici güç olmaktan usandım. Bana verdikleri bütün kötü, yanlış öğütleri, tavsiyeleri, reddettikleri bütün fikirlerimi bir deftere not ettim. Asla sözlerini dinlememeliydim. Şimdi Warp'dan ve onun bütün dünyadaki kollarından ayrıldıktan sonra, yeniden küçük ölçekte, daha zanaatkâr tarzda albüm yapabileceğim. Zaten çok fazla albüm çıkıyor: Yeni bir şey getirdiğinden emin değilsen, piyasaya bir albüm daha sürmenin ne anlamı var ki?

Radiohead, Madonna, Björk gibi senden daha ünlü kişilerin senden etkilendiklerini kabul etmeleri sende nasıl bir duygu uyandırıyor, sana güven mi veriyor, yoksa rahatsız mı ediyor?

Bu her zaman tuhafıma gitmiştir. Aslında beni iddialı, ukala yapabilirdi ya da şöyle şeyler söyletebilirdi bana: "Gayet normal: Onların albümleri beş para etmez, benimkileri çok güzel bulmalarından daha doğal bir şey olamaz!" Ben kendi müziğime çok hayranım, kendi müziğimin fanıyım, dinlediğim tek müzik kendiminki. Ama tuhaf bir şekilde, benden başka herhangi bir kimseyi etkileyebilmesini anlayamıyorum. İnsanın kendi köşesinde, kimseyle uzlaşmadan müzik yapması o kadar zor ki. İnsanlar, sanki benim parçalarım bir kaynaktan akıp geliyormuş gibi zannediyor...

Plak şirketimden ayrıldıktan sonra, yeniden küçük ölçekte, daha zanaatkâr tarzda albüm yapabileceğim. Zaten çok fazla albüm çıkıyor: Yeni bir şey getirdiğinden emin değilsen, piyasaya bir albüm daha sürmenin ne anlamı var ki?

Bunun gerektirdiği emeğin, düşünsel faaliyetin farkında değiller. Bu anlamda, bu iltifatların kendime güven duymamda büyük katkısı olmuştur; her ne kadar sonunda benden bekledikleri fazlasıyla hayal kırıklığına uğratıcı olsa da... Özellikle de Björk açısından. Onunla çalışmayı reddetmemi kendisine hakaret olarak algıladı, ama özür dilerim, ben kimsenin emrinde değilim, kimse beni bir remiks ya da bir şarkı için kiralayamaz. Önce bir evime gelinmesi gerekiyor, beraber bir-iki kadeh bir şey içmemiz, bir joint tellendirmemiz gerekiyor. Birlikte bir iş yapmaya niyetlenmeden önce, birbirimizle anlaşabiliyor muyuz, kafa dengi miyiz ,onu görmemiz lazım. Sanki bir şirketin şefiymiş gibi bana telefon ediyor, her ne kadar sesine hayran olsam da, kimseyle öyle faksla filan çalışamam. "Ict Hedral" adlı parçamın bir versiyonunu yapan Philip Glass bile sonunda gelip benimle işbirliği yapmak zorunda kaldı. Yaptığı kaydı görmek istediğimi söylediğimde çok öfkelenmişti.

O parça, sanki Aphex Twin imzalı bir soundtrack'e çok yakın. Nasıl oluyor da sinema için müzik hiç yapmadın?

Bu her zaman çok istediğim bir şey oldu. Bunu kabul etmesi acı ve keder veriyor ama, zaman sınırlamasına uyamam. Ve sinemada bu hayatî önem taşıyor. Eğer bana "orkestrasyonu tamamlamak için on yılın var" deseler, eminim beceremem: Zorunluluklar altında çalışmayı beceremiyorum. Bu nedenle de, çaresizim: Bir soundtrack besteleyebilmem için filmi de kendim yönetmem lazım. Bu da günün birinde mutlaka olacaktır.

Ama yeni albümün "Drukqs" çok kısa sürede çıktı. Bu tarihi sana kim empoze etti?

Sersemliğim. Japonya'da, 300 şarkımı kaydettiğim MP3 okuyucumu uçakta unuttum. Hiçbir master kaybolmamıştı, ama paniğe kapıldım: Eğer bu yeni şarkılar internet'te bir yayılırsa, önümüzdeki on yıl için, tek ekmek teknemi kaybederdim. Bir sürü hacker bilgisayarıma girmeye çalışıyor, ama beceremiyorlar, çünkü firewall ve benzeri programlar kullanıyorum. Ama bu hacker'lar eninde sonunda bilgisayarımdaki tüm yayımlanmamış parçaları elde etmeyi başaracaklar. Neyse ki hepsini bilgisayarımda saklamıyorum...

Neticede, işte bu nedenle "Drukqs" telaşla çıktı. Panik zoruyla, aslında on CD'lik bir box şeklinde hepsini çıkarmayı arzu ediyordum ama, bunu yapamayacak kadar tembelim. Ve sonuçta, çok da kötü bir şey olmadı: Bütün bantlarımı tekrar dinlemek, içlerinden bir eleme yapmak zorunda kaldım. Bu parçalar asla bir araya gelmemesi gereken parçalar, ama düzensiz, tutarsız bir şekilde bir arada iyi duruyorlarmış gibi geliyor bana. Eski usûl bir albüm artık olamaz: Albüm içindeki otuz parçadan herkes kendi sıralamasını kendisi yapsın. MP3 denen şey de zaten bunun için yaratıldı; "Drukqs" alt üst edilmek için yapılmış bir albüm. İşin ilginç yanı, en fazla zaman harcamamı gerektiren,en fazla konsantrasyon isteyen albüm oldu. En basit, en sade parçalar en fazla emek isteyenler oldu: Onları saflaştırmam, teker teker notaları çekip çıkarmam gerekti. Bu titizliğe ben kendim bile şaştım doğrusu.

Daha önceki albümlerinle bunun arasındaki en büyük farklılıklardan biri de burada insanın arkada yatan düşünceyi, çalışmayı farketmesi. Sezgilerin ürünü gibi değil...

Sadece iki parça sezgilere dayanıyor. Geri kalan 28 parça, kimileri iki yıla yayılan bir süre boyunca, ince ince işlendi. Şöyle bir tehlike de var: Ben asla bir parçayı bitiremiyorum; her zaman elimin altında oluyor, o zamanki ruh halime göre değişikliklere uğruyor. Onları gidebilecekleri en uzak noktaya kadar itmeyi, yırtılmadan ne kadar deforme olabildiklerini görmeyi istiyorum. Bu arada, "Drukqs"ı baştan sona remikseleyip on yıl sonra çıkarmam da imkan dışı değil. Pierre Boulez'in yaptığı gibi tekrar tekrar ilk parçalara dönmeyi seviyorum. Tuhaf bir şekilde, stüdyoma kapandığım zaman, klostrofobi duygusuna kapılmıyorum; orada kendimi doğal ortamımda hissediyorum. Bazen, dışarda neler olup bittiği hakkında en ufak bir fikir sahibi olmadan, haftalarca evime kapandığım oluyor. Umurumda değil, artık o dünyaya ait değilim, kendi dünyamda mutluyum. Evim hakiki bir sığınak, elimin altında yaşamam için gereken her şey, bütün oyuncaklarım var.

Özellikle de plak şirketin Rephlex...

Doğru, o da bir oyuncak sayılır. Daha en başından beri, kolay yolu seçmeyeceğini, insanları rahatsız edeceğini bildiğim bir oyuncak. Aslında, ister hiphop olsun, ister tekno ya da daha karmaşık müzikler, sevdiğim şeyleri çıkarmak istemek biraz kapristi. Beni gururlandıran, şirketin neredeyse on yıldan beri varlığını sürdürmesi ve felsefesine sadık kalmış olması. Bu şirketten, takma isimle on yıl öncenin eski acid parçalarının remikslerini çıkarabilirim ve Top 50'ye girmeyi başarabilirim –çok mucizevî.

bakınız

Richard D James'le İstanbul'a geldiğinde kırkikinci sayımız için görüşmüştük.

— Evinizde bir tank olduğu hakkında söylentiler var.
Evet, Ferret Armoured Scout Car Mark II. 4,5 tonluk. Üzerinde 72 mm'lik taramalı tüfek var.
— Ne amaçla kullanıyorsunuz?
Normal bir araç gibi. Çoğunlukla alışveriş için kullanıyorum. (sayı 42, mayıs '00)

Plak kapaklarında Aphex Twin... En altta Philip Glass'la

Bundan sonraki Aphex Twin'leri en ufak bir zorlamayla karşılaşmadan, Rephlex'den çıkarmayı ciddi ciddi düşünüyorum.

Bu yeni albümde de Debussy ve Satie etkileri bariz şekilde hissediliyor. Gelecekte bu yolda bir keşif gezisine çıkmayı düşünüyor musun?

Satie'nin piyano için bütün kayıtlarını topluyorum. Sürekli bunları dinliyorum. Onun drum'n'bass bir parça bestelemesini çok isterdim. Yıllardan beri, dönüp dolaşıp klasiğe geleceğimi biliyordum. Bu müzik, günün birinde dans müziğinden bıkacağımdan emin, sabırla beni bekliyordu. Ayrıca, heyecan verici maksiler bulmakta zorlandıkça, daha fazla klasiğe yönelmeye başladım.

Yeteneklerini yanlış yönde kullandığını iddia edenler var.

Birçok insan benim dans müziği yapmamı garip buluyor, sadece klasik müzik ya da ona benzer bir şeyler üretmemi istiyorlar. Niye zamanını ve yeteneklerini böyle basit ritmler üzerine kurulu, müzik endüstrisinin kısa sürede tükettiği dans parçalarına harcıyorsun diye sitemde bulunanlar bile var. Bu insanlar beni anlamakta zorlanıyorlar ve duruma farklı açılardan yaklaşıyorlar. Bu oldukça saçma bir durum.

Müziğin her zaman çok güçlü bir imge çağrıştırıyor: Yetişkin bedenine hapsedilmiş bir çocuğun müziği...

Tam da bu nedenle, Satie'yi bu kadar çok seviyorum, bu çocuksu, kırılgan yanı nedeniyle. Karmaşık bir biçimde düşünüp, çok basit, çok sade bir şekilde kendimi ifade etmeyi seviyorum. En ufak bir pırıltı, şatafat, süs, püs yok. Yetişkin vücudunda bir çocuk, evet, ben öyleyim. Yetişkinliğin onu boğmamasını umut ediyorum. Çünkü büyümek, kendini inkâr etmek, kendine sınırlar koymak, rol yapmak demek. Bana sık sık, kızgınlıkla soruyorlar: "Ne zaman büyüyeceksin allah aşkına?" Ben de gizlice cevap veriyorum, asla büyümemeyi umut ediyorum.

30 yaşında olmak nasıl bir duygu?

Benim için pek bir şey ifade etmiyor. 26 yaşıma girdikten sonra sadece iki gün orta yaş sendromuna yakalandım, ama sadece o kadar. Hiç umursamıyorum, 75 yaşıma geldiğimde dahi DJ'lik yapmak istiyorum. O yaştayken genç insanların dinlediği biri olmak bence çok hoş olurdu.

Artık saat kullanmadığını söylüyorsun...

Zamanı bilmek istemiyorum; günler, aylar hiç umrumda değil. Hafızamı da bayağı bir yitirdim. Buluşma günlerini ve saatlerini hatırlayamıyorum, çünkü beni uyaracak notlar kullanmıyorum. Az çok hangi günde ya da ayda olduğumu tahmin edebilsem de, aslında hangi zamanda yaşadığımı çok da önemsemiyorum.

Müziği hissettiğiniz anda kaydetmelisiniz. Bulunduğunuz ortamın akustiği kötüyse ya da müthiş bir eko varsa, bu faktörler de o parçada yerlerini almalı. Bir laptop'la plajda ya da bir dağın zirvesinde müzik yapabilirsiniz.

Hangi günde olduğumuzu biliyor musun?

Hayır, ama eylül ayında olduğumuzu biliyorum. Onu da şuradan biliyorum: Dün bir arkadaşımla hangi ayda olduğumuz üzerine tartıştık ve daha sonra birine sorup öğrendik. Ben ağustos ayında olduğumuzu iddia ediyordum...

Kişisel zamanını nasıl geçiriyorsun?

Gün boyunca müzik dinliyorum, ama en çok da kendiminkileri dinliyorum. Çünkü yaptıklarım müzik adına yapılan diğer çalışmalar içinde en beğendiklerim. Yaptığım çok kötü parçalar da var, ama benim yüzlerce parçam var ve çoğu gerçekten çok sıkı.

Elektronik müziğe dışarıdan bakanlar müziği aslında bilgisayarın yaptığını iddia ediyorlar. Bu konuda neler düşünüyorsun?

Gençlik yıllarımda müzik yapmaya başladığımda dünyada bu tip müzikleri üreten bir tek ben varım zannediyordum. Daha sonra benim gibi binlerce insanın daha bilgisayarlarla müzik yapmaya çalıştığının farkına vardım. Kullandıkları programlara baktığımda, onlarınki benimkinden teorik olarak çok üstündüler. Fakat nedenini anlayamadığım bir şekilde, yaptıkları müzik hiç bir şeye benzemiyordu, çok soğuktu. Teknik olarak ben diğerlerinden çok daha iyiyim. O an içimden gelen duyguları da kaydettiğim parçalarda yeterli derecede hissettirebiliyorum. "Druqks" albümündeki hiçbir parça eski kayıtlarıma benzemiyor, çünkü zaman içinde müziğe ve hayata yaklaşımım değişti ve bu da müziğime yansıdı. Bu durumdan da oldukça memnunum.

Evinde stüdyo kurmak yerine bir laptop'la çalışıyorsun. Bu tercihinin nedeni nedir?

Laptop'larla çalışmak folk müzisyenliğine benziyor. Nasıl ki bu adamlar enstrümanlarıyla seyahat ediyor ve istedikleri zaman çıkarıp çalabiliyorlarsa, ben de onlar gibi laptop'umu çıkarıp istediğim zaman istediğim yerde kayıt yapabiliyorum. Stüdyolar elbette ki elzem, ama aklınıza bir fikir geldiğinde ya da içinizde bir duygu uyandığında, onu hemen müziğinize aktarmalısınız. Bunun için de sürekli stüdyoda yaşamanız lazım. Fakat o zaman da üretkenliğiniz sekteye uğrayabiliyor. Müziği hissettiğiniz anda kaydetmelisiniz. Eğer bulunduğunuz ortamın akustiği kötüyse ya da müthiş bir eko varsa, bu faktörler de o parçada yerlerini almalı, çünkü o duygu bulunduğunuz ortamla anlam kazanır ve bu da dinleyiciye aktarılmalıdır. Bir laptop'la plajda ya da bir dağın zirvesinde müzik yapabilirsiniz.

Albümünüze "Druqks" adını vermenizin bir sebebi var mı?

"Druqks" adıyla bir şey anlatmak istemiyorum. Kelime oyunu yapmak gibi bir derdim yok. Uyuşturucularla beraber alınması gereken bir şeyse hiç değil.

Çeviren: ***Siren İdemen - Özhan Binici***

SOHO
SUPPER CLUB

Nefis dünya yemekleri ve eğlence bir arada. Ye iç gül oyna.

salı: FUNKY BOOTY 70's + 80's hits
çarş: YO-YO LatinFunkJazzHouse+Hiphop
perş: TRIBE Tribaltrip + House
cuma: PLUSH Thank God It's Friday
ctsi: G-SPOT Erotic Grooves

restaurant bar lounge

hergün 12.00 - 04.00

Meşelik Sokak No: 14 Taksim
Tel: 0212 245 0152
soho@sohoistanbul.com

[The Cure]

BRIAN MOLKO SORDU

ROBERT SMITH SOYLEDİ

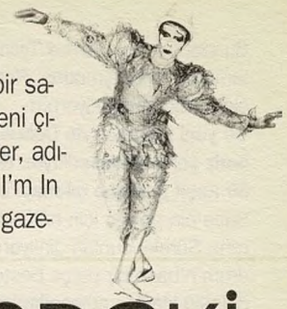

Yıllar önce, MTV Unplugged furyasında en güzel konserlerden biri aslında Cure'unkiydi. Koca koca mumlar yakılmış bir salonda toplaşıp sakin sakin çalmışlar, ama maalesef bu kayıtları bir albümde toplamamışlardı. Elleri dert görmesin, yeni çıkan "Greatest Hits"in ikramiyesi mahiyetinde, albüme giren –ikisi yeni– 18 parçayı aynı coşkuyla yeniden kaydetmişler, adına da "Acoustic Hits" demişler: "Boys Don't Cry"dan "Lullaby"a, "Lovecats"ten "Lovesong"a, "A Forest"ten "Friday I'm In Love"a 18 x 2 = 36 şarkı, tek CD fiyatına iki CD'de... Cure'un mirasçılarından Placebo grubunun beyni Brian Molko, gazeteci kimliğinde Robert Smith'le bir söyleşi yapmış. Yeni albüm şerefine, Les Inrockuptibles'den aktarıyoruz...

"DÜN AKŞAM TELEVİZYONDAKİ GARİP HERİFİ GÖRDÜN MÜ?"

Brian Molko: Olayın diğer tarafında olmak çok ilginç, ilk kez gazeteci rolünü üstleniyorum. Küçükken televizyonda seni seyrederdim, söyleşilerini okurdum. Şimdi de sana sorular soruyorum. Hatırladığın en eski anı nedir senin için?

Robert Smith: Babamın bir süper-8 kamerası vardı; sık sık bizi çekerdi, annemi, beni, kızkardeşimi... Dolayısıyla yıllar boyunca hepsini film olarak gördüm. 1959'da İngiltere'nin kuzeybatısında, Blackpool'da doğdum. Çocukluğum deniz kıyısında geçti. Bir tarafta eşeklerin gözüktüğü, benim deliler gibi koşturduğum bir sürü film vardır. En eski hatıramsa şu: Kızkardeşim ufak solucanlar yiyor. Doğruyu söylemek gerekirse, o yesin diye solucanları topraktan çıkaran bendim. Herhalde iki ya da üç yaşındaydım. Annem duruma müdahale etmişti. Hayatım boyunca çok ender yediğim tokatlardan biriydi. Eski anılarımdan biri de denizin sesiyle ilgili. On yıl önce Londra'yı terkettiğim zaman, deniz kıyısı olduktan sonra her yere gitmeye hazırdım. Deniz sesiyle uyanabilmek istiyordum. Bu çocukluğumla alâkalı, katışıksız neşe ve masumiyet arayışı... Denizin müziğini ve kokusunu seviyorum. Ben de İngiltere'nin güneyine yerleştim ve o zamandan beri kendimi tamamen farklı hissediyorum. Londra'dayken bütün dünyaya karşı bir nefret duyuyordum.

Daralma hissi gibi mi?

Evet, ve şimdi yeniden nefes alabiliyorum. Denizin gürültüsü rahatlatıyor beni. Londra'da yaşadığım on yılın sonunda bitap düşmüştüm. Bir bodrum katında oturuyordum, Polanski filmlerindeki gibi, dökülen duvarlar, üçüncü kattan gelen uğultular... Sürekli gergindim. Londra dışında geçirdiğim bir yılın sonunda tamamen değiştim. Geçmişe sünger çektim. Şimdi Brighton yakınlarında yoksulca bir bölgede yaşıyorum. Brighton son zamanlarda çok moda oldu, ama hâlâ çok hoş bir şehir.

Seni en çok ne korkutur? Benim korkum, bir uyuşturucu meselesi yüzünden kendimi hapiste buluvermek. Ufak tefek olmam yüzünden, sıkıntıdan bana bulaşanlar olur. Bir hücrede tecavüze uğramayı kaldıramazdım.

Umarım bunun üstüne çok sık düşünmüyorsundur! Ben uçmayı sevmem. Uçağa her adımımı atışımda bir daha içinden çıkıp çıkamayacağımı düşünüyorum. Hayatta çok fazla şey denedim, sınırlarımı zorlamaya çalıştım, kendimi test ettim, ama asla paraşütle atlamaya cesaret edebilir miydim, bilmiyorum. Benimki aslında ölüm korkusu. Seninki bir süreç içinde acı çekme korkusu. Ama ben her şeyin bitmesinden korkuyorum. 80'li yıllarda, delirmekten korkuyordum, nöronlarım dumura uğradığı için bir sabah uyanıp kimseyi tanımamak...

Müzikal ve görsel olarak, David Bowie de eski hatıralarından mı?

Akranlarımın çoğu gibi beni de o kişilik anında çarpmıştı. Onu ilk "Starman" döneminde 72 sonu - 73 başında, 13-14 yaşımda farketmiştim. Müzikle ilgilenen bütün arkadaşlarım ertesi gün ondan bahsediyorlardı: "Dün akşam televizyondaki garip herifi gördün mü?" Başka bir dünyayı temsil ediyordu. 14 yaşındayken bir mahrumiyet hissine kapılıyorsun. Bowie bize bambaşka bir dünyanın varolduğunu gösterdi. İki-üç yıl bunun etkisinde kaldım. Sonra, "Heroes"u dinlediğimde onu eleştirmeye başladım, çünkü artık kendi bakış açım oluşuyordu. Garipti, sanki kendi ebeveynlerini sorguluyormuşsun gibi. Bowie'den koptum. 1975-76'da punk hareketi başladı ve beni asıl çeken oydu. Ama "Earthling"le (1997) beraber Bowie'ye tekrar döndüm. New York'ta 50. yaş gününde birlikte çalmak çok heyecan vericiydi. Telesekreterime bir mesaj bırakmış. Rehberde numaram gözükmediği için, ben de ilk başta, bir arkadaş işletiyor sandım. Sonra onun telesekreterine bir mesaj bıraktım: "Emin değilim, tekrar ararım." Ama aslında çok memnun olmuştum.

Bowie bize bambaşka bir dünyanın varolduğunu gösterdi. İki-üç yıl bunun etkisinde kaldım. Sonra, "Heroes"u dinlediğimde onu eleştirmeye başladım. Garipti, sanki kendi ebeveynlerini sorgular gibi.

Onun internet'e olan ilgisini paylaşıyor musun?

Download edilebilir müzik hakkındaki tartışmaların amacından saptığını düşünüyorum. Sonuç olarak, sanatçının her zaman yaptığı işin karşılığında bir ücret alması gerekir. Başka türlü yaşayamaz. Ama sorun şu ki, müzik çok pahalı bir şey. Internet'in bedava olduğunu düşünmek büyük saflık olur: Her zaman ödeyenler, kazananlar ve o ağa sahip olanlar oluyor. Müziği bedava sunmak sadece büyük grupların oynayabileceği bir oyun. Çünkü para onlara dönüyor. Internet sadece yeni bir dağıtım şekli. ABD'de, artık kendi eserinin bile sahibi sayılmaz hale gelmiş sanatçılar var.

Sen de Bowie gibi borsaya girmeye hazır mısın?

Hayır. Onunla bu konuyu tartıştığımızda, hemen hemen bütün noktalarda zıt düştük. Gerçi çok içmiştim ve fazla agresiftim. Ama

bakınız

Robert Smith daha evvel iki kere baş misafirimiz oldu: Onaltıncı ve kırkıncı sayılarımızda.

"İnsanların genellikle düşündüğünün tersine, hiç çekingen değilim, ama bir odaya girer girmez herkesin dikkatini birden üstüne çeken tiplerden de değilim. Pop star odur: Bir odaya girdiğinde herkesin dikkatini üzerinde toplayan insandır. Ben onlardan biri değilim." (sayı 40, mart '00)

ben naif değilim. Cure'un ilk başta bir menajeri yoktu. Ben de dolayısıyla sözleşmeleri incelemeyi, bizi nasıl bir oyuna sokup kazıklamaya çalıştıklarını öğrendim. Bu yüzden bu "Greatest Hits" albümünden sonra bir büyük şirketle anlaşmayı reddettik.

"Bloodflowers"ın etkisi nasıl oldu?

"Bloodflowers"da hit yoktu ve belli bir kesim pek beğenmedi albümü. Anlaşmalı olduğun plak şirketinin coşkusunu yitirdiğini söylemek zor bir şey. Üç yıl önce "Galore"la başlayan tepkilerden de az çekmemiştim. "Wrong Number", single olarak –Amerika dışında– hak ettiği başarıyı bulamadı. İngiltere'de hiçbir radyoda çalmadılar. Kendi kendime bu bir komplo mu acaba diye düşünmüştüm. Grubun bir pop-band olarak ölüm fermanıydı bu. Ben de bunun peşini bırakmaya karar verdim. "Just Say Yes"i tekrar kaydetmemiz icap ettiğinde şarkı söyleyemez bir haldeydim, o yüzden Republica'dan Saffron'u davet ettim. Gerçekten yapamıyordum, sesimde gözyaşları vardı.

Senin gibi birinin asla çekingenlik duymayacağı izlenimine kapılıyor insan.

Stüdyoda her şey heyecana bağlıdır. Genellikle demolarda ses kaydetmem. Bazen stüdyoda korkunç kötü olurum. Çok içmişsem, kötü söylerim, kelimeleri düzgün telaffuz edemem. Ters bir günümdeysem, ya da yorgunsam sonuç: Serge Gainsbourg! İlk provanın iyi olduğu çok seyrektir. "Bloodflowers" işlerin çabuk olup bittiği ender seferlerden biriydi.

Kliplerinizin çoğunu Tim Pope çekti. Onun, sizin dünyanıza kişisel bir yaklaşımı var mı?

Karşılaştığımız zaman uzun süredir tanışıyor gibiydik. Bizim saklamaya çalıştığımız insanî yanımızı ortaya çıkaran o oldu. Cure'a çok emeği geçti Tim Pope'un.

İlk başta çok karanlık, çökmüş, sapkın, umutsuz bir görüntünüz vardı. Daha sonra, belli bir espri anlayışıyla yazılmış aşk şarkıları, daha pop şarkılar geldi. Bu evrimin altında yatan neydi?

İlk albüm bunun dışında kalıyor. Biz okuldayken ortaya çıkmıştı zaten; onu kişisel bir albüm değil, ortak bir çalışma olarak görüyorum. "Pornography" dönemine kadar bir kısırdöngü içindeydim. Kesintisiz bir ilham vardı. Henüz yirmili yaşlardaydık ve her şeyi çok derin yaşıyorduk. Turne sırasında ilk hangimizin öleceğini tartışırdık, her şeyi hoyratça tüketirdik. Bu uçta yaşama durumundan garip bir mutluluk duyuyordum, bir saplantı haline gelmişti, gerisini düşünmüyordum. Ama sonunda birbirimize tahammül edememeye başlamıştık, çok şiddetli bir hale gelmişti, bir buçuk yıl boyunca görüşmedik. Sonra ben eşim Marry'yle tatile, İngiltere'nin kuzeyine gittim ve fiziksel eforun yarattığı acının da etkisiyle, her şeyi bitirmek istemediğimi farkettim. Fiction plak şirketinin patronu Chris Parry'nin de etkisi oldu. Çok daha yavaş olan ritmi ve minör akorlarıyla neredeyse "Pornography"ye dahil edecek olduğumuz "Let's Go To Bed"in demosunu yazmıştım. Ve Chris bana "haydi pop bir şarkı yap" dedi. Ben de ona "tamam, ama Cure adı altında olmayacak" dedim. Ama o reddetti. Bana on yıl sonra nedenini anlayacağımı söylemişti. Bizden on yıl öndeydi, çok net bir dünya görüşü vardı. Daha sonra Siouxsie & The Banshees'e katıldım ve "Lovecats"li, "The Walk"lu o pop tarafı geliştirdim. Bu olay olmasa cesaret edemezdim herhalde. Ayrıca hiçbir zaman bir seçim yapmak gerektiğini düşünmedim. Sadece "Pornography"yle insanların kafasında o imajla yer etmiştik ve artık her zaman bana baktıklarında o karanlık kişiliği görmek istiyorlardı. Gerçekten varoluşumun en korkunç dönemiydi.

Benim tek bir gotik albümüm yok. "Lovecats", "Let's Go To Bed" gibi şarkılara bak, hangi gotiklikten bahsediyorsun, "Friday I'm In Love"ı dinle ve bana nesinin gotik olduğunu söyle!

Chris Parry hiçbir zaman menejeriniz olmadı. Ama Fiction şirketi aracılığıyla hep yanınızdaydı.

En baştan beri bize gerçekten inanan tek kişi oydu. Sanırım demo kasetteki ilk şarkı "10:15 Saturday Night"tı, ve daha ilk on saniye geçmeden Chris bizimle sözleşme imzalamaya hazırdı. İnanılmaz bir coşkusu vardı. O zaman daha fazlasını da isteyemezdik. Arkadaşlarımızın da bize inancı vardı tabii, ama yine de harekete geçmek o kadar kolay değildi. Ben ufak bir şirket olsun, bir kişiyle ve hep aynı kişiyle muhatap olalım istiyordum. Hiçbir yazılı anlaşmamız yoktu. Biliyorduk ki, baktık yürümüyor, el sıkışıp ayrılacaktık. O yüzden ilişkinin sonu biraz hayal kırıklığı oldu.

Bütün bu gotik hareketten ve gülünç aşamalardan kendini sorumlu tutuyor musun? Bu akımla hep dalgamı geçtim ben, çünkü bir keresinde bizim de gotik olduğumuzu söylemişlerdi ve feci sinirlenmiştim...

Bu garip, çünkü biz asla gotik bir grup olmadık. Yani hiçbir zaman çarmıhlı fotoğraflarımız ya da bunun gibi gotik imgelerimiz olmadı. Biz daha ziyade içine kapanık bir gruptuk. Ama bence, Banshees, kelimenin tam anlamıyla gotiğe kaçıyor. Benim tek bir gotik albümüm yok. Sisters of Mercy'den nefret ederim. "Greatest Hits" vesilesiyle yaptığım ilk söyleşide, bana sadece gotiklikle ilgili sorular sordular. Çıldırıyordum: "Lovecats", "Let's Go To Bed" gibi şarkılara bak, hangi gotiklikten bahsediyorsun, "Friday I'm In Love"ı dinle ve bana nesinin gotik olduğunu söyle! Gotik bir grup böyle şarkılar yapmazdı. Öte yandan, ben gotları çok severim, bazen çok hayranlık uyandırıcılar. Sapık fantezilerini bir tarafa bırakırsan, günışığına çıktığında öleceğine inanan insanlar çok eğlenceli olabiliyorlar. Meksika'ya gittin mi hiç? Bence en harbi gotlar orada. Sahnede gördüğün zaman hepsinin simsiyah giyindikleri izlenimine kapılıyorsun, sonra yolda yanından geçtiklerinde her tipten insan olduğunu görüyorsun.

Neo-metal hakkında ne düşünüyorsun? Limp Bizkit, Linkin Park, Slipknot?..

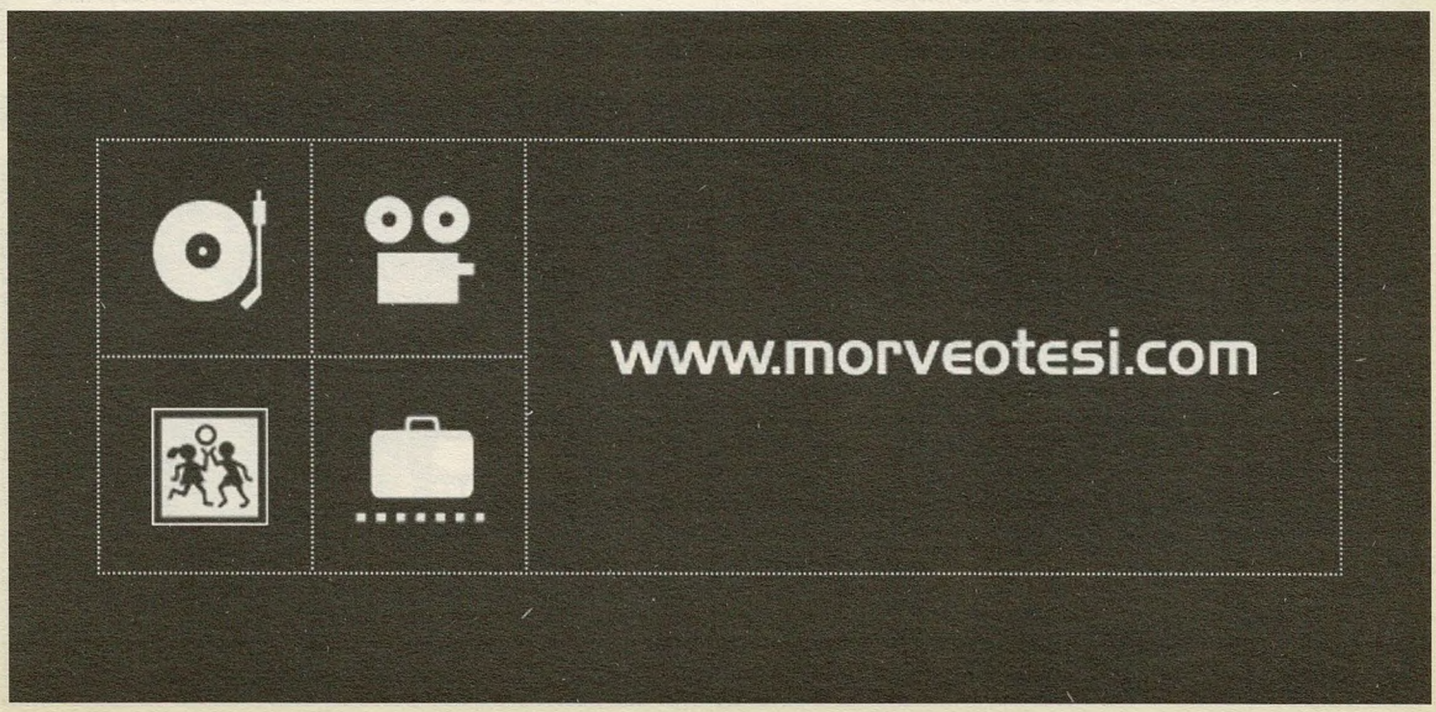

Bazı gitar bölümleri hoşuma gidiyor, ama vokalleri hiç beğenmiyorum. Gotik gruplarda da olduğu gibi, illa kendilerini belli bir estetiğin içine sokmaya çalışıyorlar, ille de aynı şekilde öğürmeleri gerekiyormuş gibi. Normalleşmiş, mainstream'e girmiş bir tür isyan. Halbuki gerçek başkaldırı, kalıplara, klişeleşmiş tanımlara, bayatlamış yollara girmemektir. Bireysel olarak, topluluk olarak değil. Neo-metal aleminde her şeyin korkunç derecede edepsiz olduğunu düşünüyorum. Tamam, bu adamlar grupları için yaşıyorlar, buna sonuna kadar inanıyorlar, ama şüphesiz nasıl korkunç bir pazarın kurbanları olduklarını anlamak için fazla aptallar. Bunlardan biraz haberdarım, çünkü yeğenim bana bu tür şeyler dinletiyor: "Fuck you, motherfucker, falan filan..." Ona sordum: "Peki tişörtlerini de aldın mı?.." Slipknot, Alice Cooper'a benziyor, ama onun tırnağı bile olamazlar. Bütün bu teatral durumlar, acıya tapınma, ortalığa ya da kendine zarar verme... Sonra evine dönüyorsun ve hiçbir şey olmamış...

Şu sıralar ne dinliyorsun?

Son yıllarda, seninkini saymazsak, en sevdiğim grup Mogwai. Liderleri Steward'la ufak bir muhabbetimiz oldu. Ona "Young Team"in tüm zamanların en iyi ilk albümlerinden olduğunu söyledim, teşekkür etti, sonra bir gün NME'de bir söyleşide onlardan bahsettim, gazeteciler söylediklerimi kendi kafalarında yorumlayıp sitelerine koymuşlar. Steward'a onların yalan olduğunu anlatmaya çalıştım, ama o bana yazmayı kesti. Hoşuma giden bir edaları, ruhiyatları var, bu müziklerine de yansıyor. Çok sağlamlar, gerçekten inandıkları değerler var.

"South Park" sayesinde yeğenlerinin gözüne de girmişsindir, sonuçta dünyayı kurtardın!

O bölümün sonunda, Stan şöyle diyor: "Desintegration, tüm zamanların en iyi albümü!" Sonucun ne olacağını bilmiyordum. Bana bir kaset gönderdiler, köpeğin gay olup olmadığını tartıştıkları bölümdü. Çatlayana kadar güldüm. Ama bir yandan da alçakça buluyorum. Bana okumam için bir şey gönderdiler, onlara güvendim. Episodu okudum ama bazı bölümleri boş bırakmışlardı. Önceden hiçbir ipucu vermek istemiyorlardı, amaçları tamamen şok etmekti. Kendimi gördüğümde, gerçekdışı buldum. O projenin daha fazla içinde yer almak isterdim.

"Greatest Hits" için şarkıları nasıl seçtiniz? Fanlar arasında bir tür anket, nabız yoklaması yaptınız mı?

Plak şirketi bunu önermişti, ama albümün promosyonunu yapmayı, şarkıları kendim seçmek ve yanında bir de bedava CD vermek koşuluyla kabul ettim. Tamam dediler. Çünkü sadece iki yeni parça eklemek yeterli değildi. Akustik albüm yapmak fikri geldi daha sonra. Kendi kendime "ben fan olsaydım, şarkıların farklı çalınmış hallerini duymak isterdim" diye düşünüyordum. Ama bunda ısrar eden bir tek ben vardım. Bir "Greatest Hits" albümünün yanında bedava CD vermek için plak şirketini zorlayan ilk grubuz. Şimdi bütün büyükbaşlar bize ifrit oldular, çünkü herkes artık best-of'ların yanında bedava CD isteyecek. Sanatçılar da öyle, çünkü onların da daha fazlasını yapmaları gerekecek. Şu ana kadar toplama albümler sadece para için

The Cure, 1980: Robert Smith, Matthieu Hartley, Simon Gallup, Lol Tolhurst

yapılırdı. ABD'de bunu ekonomik olarak nasıl karşıladığımız çok soruluyor: Bedavanın anlamını kavrayamıyorlar. Ancak böyle yaparsam fanların yüzüne bakabilirdim. Sonra beşimiz toplandık, hepimizin ortak bir on şarkılık listesi vardı. Albümün ticarî olarak başarı kazanmasını istiyordum, ama ilk dönemlerde yaptıklarımızı elemeye de karşıydım. "A Forest" mesela, çok satmamıştı, ama bizim ve fanların hoşuna gidecek olduktan sonra, almamak yazık olurdu. O yüzden ben de "A Letter To Elise", "Charlotte Sometimes", "Hot Hot Hot" gibi sevdiğim şarkıları empoze etmekten vazgeçtim. Ayrıca albümün bir bütünlüğünün olmasını da istiyordum. Birçok kişi neden ilk albümdeki "Killing An Arab"ı koymadığımızı sordu. Beni rahatsız edense, bazılarının 11 Eylül'den sonra cesaret edemediğimiz için albüme almadığımızı söylemeleri. Bu şarkı, ismi yüzünden hep bir problem oldu. Körfez Savaşı, Amerika'ya saldırılar... Anti-Arap şarkıların Top10'unda bir numara! Tek bir şey değiştirecek olsaydım, geriye, okula, o ismi seçtiğim güne döner ve başka bir isim koyardım, ama şarkıyı değiştirmezdim.

Gerçek başkaldırı, bayatlamış yollara girmemektir. Bireysel olarak, topluluk olarak değil. Neo-metal aleminde her şey son derece edepsiz. Nasıl korkunç bir pazarın kurbanları olduklarını anlayamayacak kadar aptallar.

Kaç kez bu işleri bırakmayı düşündünüz?

Grup, okulda kurulan üçlü olarak zaten patlamıştı. "Pornography"yi yapan sonraki trio'ysa dağıldı. "Desintegration" turnesinden sonra, gerçekten her şeyi bırakma noktasındaydım. Kendime bütün bu işlerle arama mesafe koymam gerektiğini söylüyordum. Bir süre evime kapandım. 1997'de "Galore"dan sonra bittiğini düşünmüştüm. Ama grupla şimdi, on yıl öncesine göre çok daha iyi hissediyorum.

Sürekli bir şeyler üreten, kendini üretmekten alamayan bazı sanatçılar için müzik yapmak, yemek yemek ya da nefes almak kadar temel bir ihtiyaç haline geliyor. Sen de galiba bu gruba giriyorsun, ne dersin?

Bunu göze almak her zaman çok kolay olmuyor. Marry'yle birlikte olabilmemizin tek sebebinin, onun, içimi yakan ateşe karşı inanılmaz hoşgörülü davranması olduğunu farkettim. Sadece müziğim için yaşıyorum, gerisinin önemi yok.

Çeviren: ***Alican Tayla***

Sparklehorse

Sparklehorse'un "şahane" albümü "It's A Wonderful Life"ı dinleyince, grubun lideri Mark Linkous'un nelerden, nerelerden beslendiğini iyice merak ediyor insan. Les Inrockuptibles dergisi, Linkous'a hayatındaki müzikleri, kitapları, filmleri sormuş.

şahane hayat

Bilinçle seçerek ilk dinlediğin müzisyenin kim olduğunu hatırlıyor musun?
Mark Linkous: Kesinlikle Johnny Cash. Yedi-sekiz yaşlarındaydım, onun bir televizyon programı vardı... Sonra Led Zeppelin'i keşfettim, country'yi bir kenara fırlattım. Ardından punk'a geçtim, Zeppelin'i bıraktım, noise gruplarını farkedince de punk'ı silip attım... Ama bu farklı müzik türleri arasında dolaşırken hepsinden kendi payıma düşeni aldım. Çocukluğumdan beri bir sürü şeyi yalayıp yuttuğumu söyleyebilirim. Stanley Brothers ve dağlık bluegrass havaları, Alice Cooper, new-wave, Throbbing Gristle, no-wave, Tom Waits'in Island dönemi plakları, Daniel Johnston'un ev yapımı kasetleri vs...

Punk senin için önemli bir keşif olmuş muydu?
Punk'ı televizyonda, haberlerde keşfettim. Gitar öğreneceğim derken iflahım kesiliyordu, henüz Led Zeppelin şarkılarını kopya etme aşamasındaydım, ama hiç de kolay değildi. Televizyonda İngiltere ve punk'la ilgili röportajlara denk geldim. Anladım ki, iyi gitar çalma mecburiyeti yokmuş. Allak bullak oldum, benim dünyamdan o kadar uzak görünüyorlardı ki... Özellikle Sex Pistols'ı ve Damned'i dinledim. Lisede New York Dolls'u, new-wave numaralarını, Blondie'yi falan dinlemeye başladım.

Modern country folk müzikleri ilgini çekiyor mu?
Her zaman Will Oldham'ın büyük bir hayranı oldum, yaptığı her şeye bayılıyorum. Son albümü "Ease Down The Road"u da olağanüstü buluyorum. Aynı şekilde Smog'a da hayranım, ama son iki albümleri kafamı karıştırdı, daha eski albümleri "Red Apple Falls"u ve "Doctor Came at Dawn"ı tercih ederim.

Sen Amerika Birleşik Devletleri'nin güneyinden geliyorsun. Üzerinde güneyli yazarların etkisini hissediyor musun?
İlk ilgimi çeken Flannery O'Connor olmuştu. O andan itibaren eskisinden çok daha fazla okumaya başladım ve diğer güneyli yazarları da keşfettim. Bizim evin yakınlarında oturan –ama şimdi öldü– Breece DJ Pancake ve ayrıca Frank Stanford'u örnek gösterebilirim. Yine o sıralarda JT LeRoy'un farkına vardım: Daha 21 yaşında, "Sarah" isminde bir kitap yazdı. Yeni-yetmeyken Batı Virginia'da pezevenklikle iştigal ediyormuş... Güney edebiyatını seviyorum, çünkü bana köklerimi hatırlatıyor –her ne kadar orada yaşadığım yıllar boyunca kafamdaki tek düşünce ordan kaçıp kurtulmak olduysa da. Oraya belki de edebiyat aracılığıyla geri dönüyorum, bakış açımın artık değiştiğini görüyorum, bu konuda güneyli edebiyatın bana çok yardımı dokundu... Hayatımı değiştiren kitabı öğrenmek ister misiniz: Cormac McCarthy'nin "Outer Dark"ı. İçerdiği inanılmaz düşsellikle hayatımla yüzleşmemi sağlayan çok güzel ve o ölçüde korkutucu bir roman. Birçok bakımdan geçmişteki değil, bugünkü güneyi temsil ediyor.

Wenders filmi "Zamanın Akışında"dan etkilendim. Uzun planlarıyla çok ağır bir film; o görüntüleri her zaman müziğe tercüme etmeye çalışmışımdır...

İlgin her zaman güneyli yazarlara mı yönelik oldu?
Çocukken fazla kitap okumazdım. Okulu da sevmezdim, bana angarya gelirdi. Liseyi bitirene kadar kendi isteğimle kitap alıp okuduğumu hatırlamıyorum. O sıralar bir arkadaşım bana Charles Bukowski'nin bir kitabını vermişti. Mecbur olmadan okuduğum ilk yazar odur. Yalnız güneyli yazarları sevdiğim söylenemez, James Joyce gibi "klasik" şeyleri de, Rus şiirini de severim. Ama doğru, her zaman güney edebiyatına sadık kaldım.

Yeni albümünün adı "It's A Wonderful Life" (Şahane hayat). Frank Capra'nın aynı isimli filmiyle bir bağlantısı var mı?
Uzun süre boyunca benim müziğimin bunaltıcı olduğu, benimse karanlık bir tip olduğum söylendi durdu. Bıktım artık. Evet, yeni albümümün mesajı filminkiyle aynı: Genellikle insanlar ne kadar önemli olduklarının ve başkaları tarafından kendilerine ne kadar değer verildiğinin farkında olmuyorlar... Sinemayı çok seviyorum. İlk şoku Robert Mitchum'lu "Thunder Road" filminde yaşamıştım. En sevdiğim yönetmen Lars von Trier. "Dalgaları Aşmak" bana çok tesir etmişti. Werner Herzog'u ve Wim Wenders'i de çok seviyorum. İlk gördüğüm Wenders filmi "Zamanın Akışında"ydı ve çok güçlü bir şekilde etkilenmiştim. Uzun uzun planlarıyla çok ağır bir film; o görüntüleri her zaman müziğe tercüme etmeye çalışmışımdır... Bu saydıklarım Avrupalı yönetmenler, ama çok iyi bulduğum birkaç Amerikalı yönetmen de var tabii. Son zamanlarda seyrettiğim bazı ticarî filmler de hiç fena sayılmaz: "Amerikan Güzeli" ve "Magnolia" mesela.

Çeviren: **D.B.**

arşiv: AÇIKŞEHİR

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK
RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı
No: 258/14 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

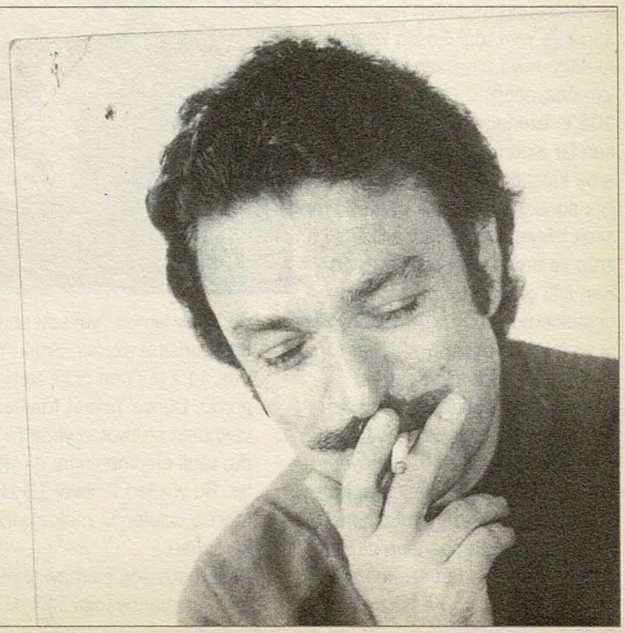

SAN FRANCISCO'DAN MEKTUP VAR

San Francisco deyince aklınıza ne geliyor? Roll bünyesinde iki dakikalık küçük bir yoklama yaptık, hemen tek kanal TRT döneminin ünlü dizisi "San Francisco Sokakları" düştü zihnimize. Şu Karl Malden'li, Michael Douglas'lı polisiye... O dizide de bol bol görüntüye giren, bizim Boğaz köprüsünün ağababası, 30'lu yıllardan kalma Golden Gate canlandı gözümüzde... Ve denize inen yokuşlarında tıngır mıngır ilerleyen tramvaylar... Şarkılardan yana da talihli bir şehir tabii; Scott McKenzie'nin "San Francisco"sunu kim bilmez: "Eğer San Francisco'ya gidiyorsan çiçek takmalısın saçlarına..." Bu eski şehir, hippi yıllarının, karşı kültür hareketinin "yuva"larından biri aynı zamanda... Peki bugünkü "yaşayan" San Francisco? Onu Jillian Steinberger anlatacak. Kendisi şehrin yerlisi. Bir internet sitesinde, neumu.com'da müzik eleştirileri yazıyor. Söz verdi, bundan sonra fırsat buldukça Roll için de kalem oynatacak, sayesinde ucundan kıyısından San Francisco havası soluyacağız...

GÜNÜMÜZÜN WALT WHITMAN'LARI

Vahşi bir kenttir San Francisco (SF). Amerika'nın batısında, Pasifik okyanusu kıyısında yer alır. Altın madenleriyle aynı bölgededir; bu da kısmetini arayan ilk göçmenleri buraya çekmiştir. O dönemde kentteki kadınların pek azı ev kadınıydı. Irmak başlarında altın eledikten sonra kente dönen erkeklere kendilerini sunardı çoğu. Başrolünde Clint Eastwood'un oynadığı ve Ennio Morricone'nin müziklerini bestelediği "İyi, Kötü, Çirkin" gibi spagetti-western'ler bu döneme dair biraz çarpık da olsa bir fikir verirler. SF bugün de uçlarda yaşayan bir kenttir. Kimliklerini bulmak ve deneyler yaşamak isteyenlerin uğrak yerlerindendir. (Gerçi son nokta-com furyası daha muhafazakâr bir kesimi de buraya çekti).

SF bir zevk kentidir. Her akşam gidilecek bir mekân, izlenecek bir şey bulmak mümkündür. Gece boyunca techno'nun alt-alt-alt türlerinden biriyle dans etmek mi istiyorsunuz? Rave sahnesi bütün hızıyla sürmektedir. Sinemaya mı meraklısınız? New York kadar olmasa da, bağımsız sinemacılara da fırsat tanıyan oldukça canlı bir ortam bulabilirsiniz. Peki ya indie müzik? Haftanın her akşamı en az bir konsere gitme şansınız var. Eğer benim gibi underground müzikten hoşlanıyorsanız ve yeni toplulukları keşfetmekten keyif alıyorsanız, bir konser için ödeyeceğiniz para ender olarak 10$'ın üzerinde olacaktır. Aşağı yukarı bir sinema bileti fiyatında yani; ama karşılığında emeklerinin karşılığını sonuna kadar hak eden üç topluluk izleyebilirsiniz (genellikle iki ön grup ya da sanatçı açılışı yapar). Ben sıkı çalışan bu müzisyenleri desteklemeyi, büyük film stüdyolarını ya da ünlü sinema yıldızlarını desteklemeye tercih ederim.

Çok sayıda topluluk turneleri sırasında SF'i ziyaret eder. SF, Batı Kıyısı diye adlandırılan ve güneyde San Diego ve Los Angeles'a, kuzeyde de Seattle'a uzanan bölgenin içinde yer alır. Sonbaharın gidişatını belirleyen, sonradan ertelenmiş olsa da, All Tomorrow's Parties (ATP) festivali oldu. University of California in Los Angeles (UCLA) kampüsünde yapılması planlanan ve üç gün sürecek festivalin müthiş bir kadrosu vardı (hâlâ var). Festivalin küratörlüğünü Sonic Youth üstlendi. Küratörlük müessesinin girmesiyle birlikte, indie pop müziğinin statüsü de bir anlamda "yüksek sanat" kategorisine sıçradı. Sonic Youth, 11 Eylül'den ciddi zarar gördü. Dünya Ticaret Merkezi civarındaki stüdyoları yerle bir oldu; tabii ekipmanlarını da yitirdiler. Bu yüzden festival 13-15 Mart'a ertelendi; mekân yine UCLA kampüsü.

Eğer yeni toplulukları keşfetmekten keyif alıyorsanız, bir konser için ödeyeceğiniz para ender olarak 10 doların üzerinde olacaktır. Ben sıkı çalışan bu müzisyenleri desteklemeyi büyük film stüdyolarını ya da ünlü sinema yıldızlarını desteklemeye tercih ederim.

D.C. Berman

Built To Spill

Bill Callahan

American Analog Set

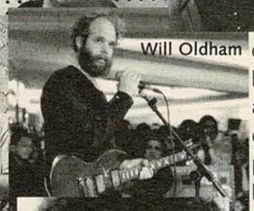

Will Oldham

Peaches

Ama festivalde çalmayı planlayan toplulukların birçoğu SF'teki kulüplerde de çalmak üzere bağlantılar yapmıştı ve bu konserler ertelenmedi. Özellikle ekim ayı, canlı indie müzik açısından çok hareketli geçti. Smog, Neil Hagerty (eski Royal Trux), Blonde Redhead, Unwound, The Boredoms, Papa M ve Quasi konserler verdi.

Bu sanatçıların boş zamanlarında takıldıkları mekânsa, SF'in, deyim yerindeyse Latin Quarter'ı olan Mission District bölgeseydi. Indie müzikçileri bazen benim de başıma geldiği gibi iki tek atacak bir mekân ararken bu civarda görmek çok mümkündür.

Son yıllarda Bonnie Prince Billy (BPB) adında karar kılan Will Oldham yıl boyunca SF'lilere hoş sürprizler yaptı. Amerika, Avrupa ve Avustralya'da kapsamlı turneler yapmasına rağmen, Kaliforniya'da planlanmış bir konseri yoktu. BPB eylülde MUD Enerji Festivali'nde Dirty Three'nin iki elemanıyla birlikte konser verdi. Bu konsere katılanlardan biri de, Almanya'da çok popüler olan Peaches'di. Peaches bir tür indie rap rock yapıyor ve şovunu bir de striptizle taçlandırıyor. Ağzı oldukça bozuk ve mikrofonu kullanış şekli de bu alanın kullanım kılavuzunda yer alacak gibi değil. Her neyse, konser ücretsizdi ve Golden Gate Köprüsü manzaralı Chrissy Field sahilinde yapıldı.

Bu konserden başka Will Oldham ekim ayında da Bottom of the Hill kulübünde sürpriz bir konser verdi. Smog'un ön grubu olarak çıkması beklenen Neil Hagerty acil bir ailevî sorun yaşayınca, yerini Will Oldham aldı. Will, seyirciyi büyüleyen akustik bir konser verdi. Smog'u yani Bill Callahan'ı canlı izlemenin sıkıcı olduğunu düşünenler vardır. Bana kalırsa Smog izlemek edinilen bir zevk. Callahan geniş repertuarından bir-iki parçayla izleyicisini avucunun içine alıyor ve onun en derin duygusal, ruhsal ve ahlâkî ikilemlerine hitap edebiliyor. Onu ne kadar çok izlerseniz, aldığınız keyif ve onu kavrayışınız o kadar artıyor. Canlı çalmak Callahan'ın en rahat yaptığı şey değil ve bazen acı çektiği izlenimini de veriyor. Ama abus bir kişilik görüntüsünü kırmak için sınırlarını zorluyor. Son iki konserinde (haziranda da SF'teydi) tam teşekküllü bir grupla birlikte sahne aldı. Ben, Drag City sanatçıları Bill Callahan, Will Oldham ve Silver Jews'un D.C. Berman'ını günümüzün Walt Whitman'ları olarak görüyorum.

Bu sonbaharın en iyi konserlerinden bir diğerini de, Texas'ın Austin kentinden gelen American Analog Set, yine Bottom of the Hill'de verdi. Çok iyi bir gruplar ve çok da romantikler, sevgilinizle randevunuzda çalmak için ideal.

Built to Spill de Slims adlı mekânda muhteşem bir konser verdi. BTS benim en beğendiğim beş topluluktan biri ve konserde de harikaydılar. Grubun lideri virtüoz bir gitarist ve yetenekli bir şarkı sözü yazarı olan Doug Martsch. BTS'yi prog-rock ya da 70'lerin Yes'i etkisi taşıyan bir tür Pasifik Kuzeybatı indie topluluğu olarak tanımlayabiliriz. Birbiri ardına duyguları ajite eden ve dansedilebilen şarkılar çaldılar. Bu arada "Freebird"ü de cover'ladılar.

San Francisco'ya yolunuz düşecek olursa, önce www.odeonbar.com'a bakmanızı öneririm. Burası Mission bölgesindeki bir barın sitesi. İlk durağınız olarak orayı seçmek ideal. Kentte olan biten kültürel, santsal aktiviteler içinse www.laughingsquid.com'a göz atmakta yarar var.

Jillian Steinberger

çeviren: Cüneyt Cebenoyan

2002 Nâzım Hikmet Yılı

Nâzım Hikmet 2002 yılından itibaren Yapı Kredi Yayınları'nda...

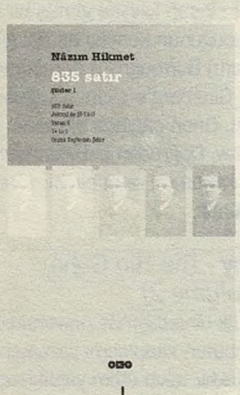

835 Satır
Şiirler 1
248 s.

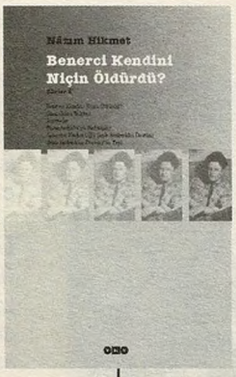

Benerci Kendini Niçin Öldürdü?
Şiirler 2
284 s.

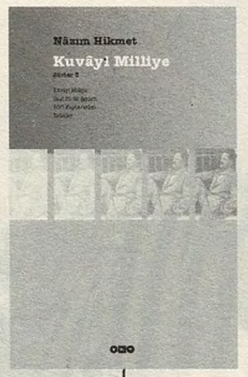

Kuvâyi Milliye
Şiirler 3
236 s.

Yatar Bursa Kalesinde
Şiirler 4
224 s.

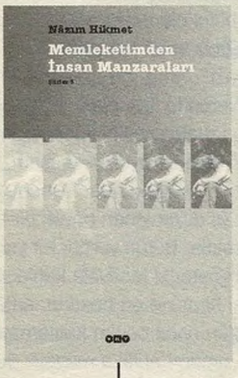

Memleketimden İnsan Manzaraları
Şiirler 5
544 s.

Yeni Şiirler
Şiirler 6
204 s.

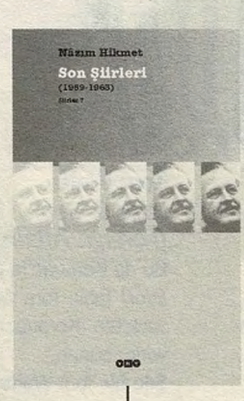

Son Şiirleri
Şiirler 7
200 s.

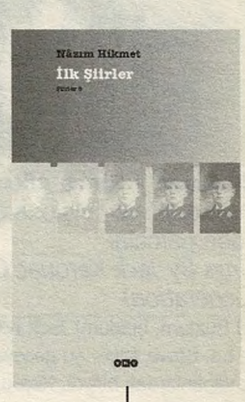

İlk Şiirler
Şiirler 8
228 s.

Sait Faik Abasıyanık, Metin Eloğlu, Orhan Veli Kanık, Aziz Nesin, Tomris Uyar, Turgut Uyar da 2002'de YKY'de...

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **Internet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Ken Kesey

Postexpress'teki başlıkla söylersek, "peşlerinden yelken açacağımız yıldızlar"dan biriydi Ken Kesey. Dehasını hayatına, kabiliyetini kitaplarına vakfetti; ardında parmak ısırtacak bir hayat hikayesi ve ölümsüzlüğe aday romanlar –başta "Guguk Kuşu"– ve"seyahatname"ler bırakarak aramızdan ayrıldı. Wire dergisinin Eylül 1998 sayısındaki "Blind Test"e zaplanıyoruz, ustayı saygıyla selamlıyoruz.

Jack Kerouac / Steve Allen
"On the Road" ve "Visions of Cody"den parçalar
(Readings By Jack Kerouac On The Beat Generation)

(anında) Buldum, buldum! Jack Kerouac'la Steve Allen bu. Steve Allen, şu geceyarısı talk şovlarını ilk yapanlardan biriydi. Kerouac'ın, onun arkasında çaldığı için meşhur olacağını sanıyordu. Bugün Kerouac adının sonsuza kadar yaşayacağını herkes biliyor. Steve Allen'sa hatırlanacaksa, albümünde Kerouac okuduğu için olacak bu.

Steve Allen'ın burada piyano çalışını nasıl buluyorsunuz?

Orada yaptıkları işe cuk oturmuş. Hafif tertip bluesvari ve Jack Kerouac'ın arkasında da iyi durmuş.

Romancı olmanızda Kerouac bir ilham kaynağı oldu mu sizin için?

Hem de nasıl. Asıl önemlisi, koskoca bir kuşağı tesiri altında bıraktı o. Yazar değil, birer araştırmacı olmalarını, bir odaya kapanıp tek başlarına yazı yazmak yerine, Amerika'yı baştan başa gezip görmelerini sağladı.

Evdeyken çok müzik dinler misiniz?

Pek evde oturmuyorum, ama yazarken klasik müzik çalmayı tercih ederim. Sözlü müzik sevmiyorum, dikkatimi dağıtıyor.

Tom Waits
Jack & Neal / California I Come
(Foreign Affairs)

Bu da Kerouac'la alâkalı bir şey... *(bir süre dinliyor)* Tabii, Tom Waits bu; Neal (Cassady) ve Jack'ten (Kerouac) bahsettiği şarkı. Sözlerini severim bunun.

Sıkı bir Tom Waits hayranı mısınız?

Evet, çok severim. İyi şair, iyi aktör; "Dracula"da sinek yiyen adam olarak bayağı iyiydi. Burada da yaptığı daha çok oyunculuk aslında. Bir sürü farklı kaynaktan beslenebiliyor, Louis Armstrong da bunlardan biri. "Yolda"daki Neal ve Jack'i gerçekten iyi tasvir etmiş.

Sözler gerçeği yansıtıyor mu?

Bence doğru yerden yakalamış, çünkü Cassady kızıl saçlılara vurgundu. Kızıllar acayip azdırırdı onu; özellikle de hemşire üniforması giymiş bir kızıl. Şöyle koca kıçı kabak gibi ortada olacak; bunlar bayıldığı şeylerdi. O yüzden Waits saygıda kusur etmemiş, hatta bu, onun malzemesini ne kadar iyi tanıdığını gösteriyor.

Neal Cassady, Kerouac'ın "Yolda"sına fikir babalığı yaptığı gibi, Mary Prankster'in otobüsünde de şoförü. Nasıl, iyi bir şoför müydü?

Dünyanın en iyi şoförüydü. Karşılaşmamız çok tuhaftı. Evde "Sometimes A Great Notion"ı bitirmek üzereydim. Birden acayip bir gümbürtü koptu, patırtı gürültü derken, bir baktım bir cip benim bahçeye dalmış. İçinden bir adam fırladı ve o dakika altına girip cipi parçalarına ayırmaya başladı. Aksı mı kırılmış ne? Sonra da hemen benimle konuşmaya başladı, yanındakileri tanıttı falan. O sıralar herkes onun kim olduğunu biliyordu, "Yolda" çıkalı aşağı yukarı beş yıl olmuştu, bayağı meşhurdu yani. Cassady, Kerouac'tan da, Jerry Garcia'dan da, Tim Leary ya da Allen Ginsberg'den de daha etkili bir adamdır. Topyekûn bir felsefenin kendiliğinden fışkırdığı bir kaynaktı. İnsan kılığına girmiş bir tanrıydı, ki ne halt olduğunun kendisi de bal gibi farkındaydı. (William) Burroughs'a duruşunu kazandıran oydu. Ginsberg'e şiirini soluğuna ayarlamayı o öğretti. Onun çapında bir adam daha var: Lord Buckley. Doğrudan birbirlerinden etkilendiklerini sanmıyorum, ama birçok yönden birbirlerini andırıyorlar.

Lord Buckley - The Hip Gahn
(Euphoria Volume 2)

Lord Buckley'i ilk dinlediğimde üniversitedeydim. Sonra da bütün kitaplarımı yazarken ondan faydalanacak kadar takip ettim yaptıklarını. Şimdilerde revaçta olan "Faulkneryen" diyalog Lord Buckley'den çıktı. Bütün bu plakları ezbere bilirim. *(kusursuz bir şekilde bir Buckley monoloğu okuyor)* Şundaki ritme bakın! Sanki bir boşluktan aşağı yuvarlanıyormuşsunuz, yuvarlanırken de sözcüklere tutunup bir daha görüp göremeyeceğiniz belli olmayan yeni bir şey inşa ediyorsunuz. İşte yolculuk bu! Lord Buckley kadar etkileyici başka birini bilmiyorum ben.

Sizin en sevdiğiniz eseri hangisi?

Galiba "The Nazz". Ama, oynamaktan en çok hoşlandığım, Neron'la ilgili olanı. Lisedeyken, bütün bu Neron malzemesini kullandığım "Status Quo Vadis" diye bir oyun yazmıştım. Neron'u Elvis Presley kılığında ben oynamıştım. Kampüste her yıl düzenlenen büyük bir festivalde sahneleyecektik. Bütün yurtlar bir yarışmaya girmişti, kimin gösterisi festivale katılabilecek diye. Benimkisi hepsine on basardı, ama festivalden birkaç gün önce benim katılamayacağımı, oyunumun umumi ahlâka mugayir bulunduğunu öğrendim. Buckley'nin hıristiyanlarla ilgili sözleri kızlar yurdunda infial yaratmak için kafiydi zaten. Bu benim sağcılarla, o taş kafalı ahmaklıkla ilk tanışmam oldu.

Eğer John Lennon öldürülmeseydi, çalışacağı o 25 yılı bir düşünsenize. Dünya çok büyük bir yetenekten oldu. 25 yıl kaybettik. Adam bir sanatçıydı, bir devrimciydi; çok da komikti.

"The Nazz" da umumi ahlâka mugayir olarak yorumlamaya çok müsait...

Ee, bu yüzden de çok geniş kitlelerin adamı olmadı asla.

The Fugs ve Allen Ginsberg
Hare Krishna *(Tenderness Junction)*

(anında) Ginsberg bu. *(biraz dinliyor)* Ama kadını tanıyamadım.

Maretta Greer, Fug Chorale ve harmonium'da Beat şairi Gregory Corso ile birlikte.

28→

Genelde harmonium'u Ginsberg çalardı. Ginsberg'in sesi derhal belli olur.

Müzisyen Ginsberg için neler söylersiniz?

Şair olarak ne söyleyeceksem onu. Ginsberg'in şiirden ya da müzikten daha önemli işleri vardı yapması gereken. O gerçek bir savaşçı, bir devrimciydi. Beat devriminin ana tanrıçasıydı. Burroughs, Kerouac, Cassady üstüne çok giderlerdi, ama o onlara ihtimam gösterirdi. Ginsberg'le birlikte Millbrook'a giderken, onun görevi otobüsü temiz tutmaktı. Çok iyi süpürürdü. Bir keresinde biri otobüste bira şişesi kırmış, Cassady de şişeyi dışarı fırlatıvermişti. Birden Ginsberg bağırdı: "Durdurun otobüsü!" Aşağı indi, elinde süpürgesi faraşı, cam kırıkla-

rını bir güzel temizledi. Cassady de o zaman diyordu: "Ginsy'e bakın, o bizim Yahudi annemiz!"

Krishna'ya ani dönüşü size inandırıcı gelmiş miydi?

Benim teorim şudur: Tanrı size bir el kağıt dağıtır ve sadece iyi bir Krişna kağıdı çekmek umuduyla elinizdeki Yahudi kağıdını atmak istemezsiniz.

Timothy Leary - Live And Let Die
(This Time Around You Can Be Anyone)

(uzun gitar introsunu dikkatle dinliyor) Neredeyse Jimi Hendrix'e benziyor.

Onu gerçekten Jimi Hendrix'e benzetenler var zaten.

(vokal giriyor) Tamam, bu Leary.

Leary ile aranız nasıldı?

Çok iyi. Herkes Tom Wolfe'un bizim hakkımızda söylediklerinin doğru olduğunu sanıyor. *(Wolfe'un "Electric Kool - Aid Acid Tests" adlı kitabında yazdığına göre Leary, Kesey'i alenen aşağılıyormuş)* Fakat son on yıl içinde birbirimizi daha yakından tanıdıkça farkettik ki, bu hikayeler Wolfe'un başının altından çıkmış. New York magazini işte. Aramız hiçbir zaman bozuk olmadı, ama işte öyle de bir şey vardı. Sanki öyle bir şey varmış gibi davranmak zorundaydık ya da. Son beş yıl içinde Leary'yi daha çok tanıdık, daha çok sevdik, daha çok takdir ettik. Şahane bir adamdı. Bir sürü insan onu anlamadı, çünkü onun İrlandalı olduğu gerçeğinin farkına varamadılar. Fakat bizim ihtiyar da az dalkavuk değildi.

Cenazesi için ne yaptınız, külleri uzaya fırlatılırken?

Ne yapılması gerekiyorsa onu yaptık. Aslında onu şu uzay mekiklerinden biriyle yollayıp, ölüsünü oradan aşağı fırlatmaları lâzımdı; dönsün dursun yörüngede.

John Oswald / The Grateful Dead
Mirror Ashes *(Grayfolded)*

(gözlerini kapatıp huşû içinde dinliyor) Şu adamın gitarındaki kıvraklık; öyle bir şey var ki onda, önce bastırıyor, bastırabildiği kadar bastırıyor, tam çok uzadı derken, birden geri çekiyor. Sanki her bir riff'inde balık kancası var. Garcia'yı çok özlüyorum. Bariz çok iyiler. Gelinim birkaç hafta önce The Other Ones'ı *(geride kalan Dead'lerden oluşan grup)* izlemeye gitti, bayağı iyi olduklarını söylüyor. Onlara cenazede de demiştim, Jerry Garcia aksi pezevenkin teki olabilir, ama sadece o öldü diye grubu dağıtırsanız, bu onun da hiç hoşuna gitmeyecektir, ona göre.

Şarkıyı tanıyabildiniz mi?

"The Other One" olacak. Yok yok "Dark Star". Bu ikisini hep karıştırırım zaten, lanet şarkıların adı akılda kalmıyor ki.

Bu, Deads tarafından arşivlerindeki malzemeyle bir şeyler yapabilmesi için çağrılan besteci John Oswald. Farklı canlı kayıtlardan uzun bir "Dark Star" yapmaya karar vermiş.

Garcia'nın karısı elindeki külleri savurdu. O sırada öyle bir rüzgar çıktı ki, Garcia'nın külleri herkesin üstüne yapıştı. Galiba cennetten gelen kıkırdamaları duyabileceğimiz anlardan biriydi bu.

Eskiden en fazla ve en uzun bağırarak "Dark Star'ı çal Jerry" deme yarışması yaparlardı. New Jerseyli bir herif o kadar çok birinci oldu ki, ödülü kaldırmaya karar verdiler.

Şu anda dinlediğimiz bölümün başlığı "Mirror Ashes".

Garcia öldükten sonra, karısıyla (Deborah Koons) Bob Weir küllerinin yarısını Ganj'a boşaltmışlardı. Bunu niye yaptılar, hiç bilmiyorum. Küllerin geri kalan kısmı da San Francisco körfezine serpilecekti. Dead'lerin hepsi, "kara dul" Debbie'nin kiraladığı bir tekneye binecekti. Derken Mountain Girl *(Garcia'nın eski karısı)*, kızı Sunshine ve yanında birkaç kadınla birlikte bitiverdi. Debbie delirdi ve dedi ki "eğer o kadın da bu tekneye binmeye kalkarsa, polis çağırıp tutuklatırım onu". Debbie o kadar köpürdü ki, Mountain Girl caydı. Neyse, herkes bindi, tekne açılırken annesi sahilde kalan Sunshine çok üzgün görünüyordu. Rüzgarlı ve yağmurlu bir San Francisco sabahıydı. Dışarısı çok soğuk olduğundan Debbie kamarada tek başına bir şeyler tüttürüyordu. Sonunda elinde küllerle dışarı çıktı ve teknenin arka tarafından boşluğa savurdu hepsini. O sırada öyle bir rüzgar çıktı ki, herkes bir anda sırılsıklam oldu, Garcia'nın bütün külleri de üzerlerine yapıştı. Herkesin cepleri, ayakkabıları, kulakları, ağızları Garcia'nın külleriyle doldu. Galiba cennetten gelen kıkırdamaları duyabileceğimiz anlardan biriydi bu.

Terry Riley
"Poppy Nogood And The Phantom Band: All Night Flight"tan parçalar

George Harrison?

Hayır, bu 60'ların minimalist ekolünden Amerikalı bir besteci.

Çıkartamadım.

Terry Riley. Hiç duymuş muydunuz?

LIVE MUSIC

pazartesi
KAPTIR "GROUND"

salı
GROOVE CONNECTION

çarşamba
DENİZ KIZI

perşembe
KAMELION

cuma
SHELI

cumartesi
SOUL STUFF

pazar
KANGROOVE

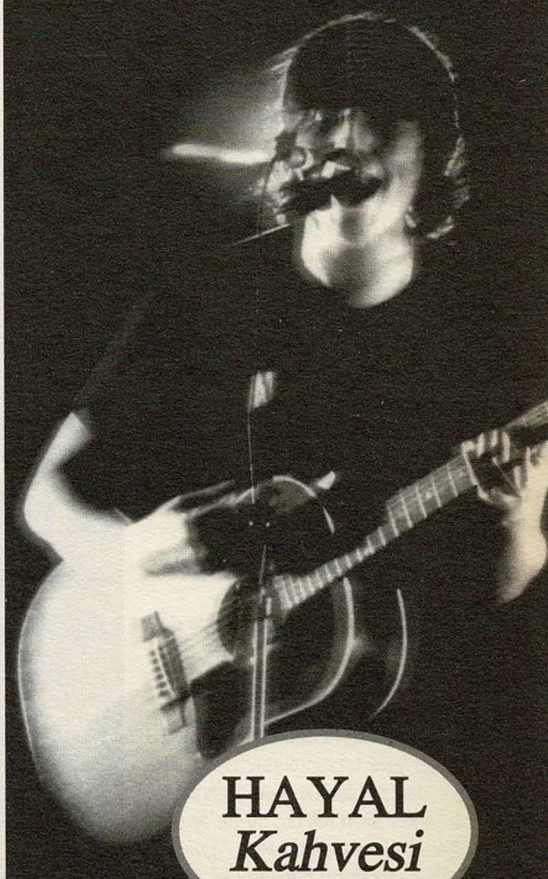

HAYAL
Kahvesi
Beyoğlu

www.hayalkahvesi.com.t
0 212 244 25 58 - 243 68 23

Yok. Ya, ben aslında çok okumuş bir adam değilim. Rock bilgim de epey zayıftır. Galiba kendimizi, kendi zamanlarımıza, Dead'lere, Quicksilver'a, Beatles'a, Rolling Stones'a fazla kaptırmışız.

Bu tür müzik nasıl geliyor size?

Çok yerde duydum böyle şeyler. Yapılmışını dinlemek değil de, bu müziği yapmak daha eğlenceli galiba. Sözlerini pek anlamıyorum. *(gülüşmeler)*

Joe Byrd & The Field Hippies Kalyani
(The American Metaphysical Circus)

(dikkatle dinliyor) "2001: Uzay Macerası" ve maymunlar geldi aklıma. Laurie Anderson mı?

Hayır.

Maria Farina? Philip Glass değil ama, değil mi?

Hayır, Joe Byrd diye bir elektronik müzisyen.

Bana burada çaldıklarına bakılırsa, otobüs çalıştığında bizimle biraz takılsan çok hoşuna gider bence. Dead'lerin hibe ettiği çok iyi bir müzik sistemimiz var. Aşağıdan, yukarıdan, önden, arkadan tek çıkışlı. Yani bir kulağınız açıkta kalıyor, mikrofonunuzu ve sesi buradan idare ediyorsunuz. Mikrofonla kulaklık arasındaki iletişimi aşağıdaki ve yukarıdaki insanlar sağlıyor. Otobüs de doğru dürüst gittiğinde, ki Cassady bu işte bir numaradır, o da sanki otobüsle ritm gitar çalıyormuş gibi oluyordu. Mesela vites değiştirdiğinde bu ses o kadar net duyuluyordu ki, herkes aynı anda onunla birlikte vites değiştiriyordu; başka bir şey yapsa o da aynı. Bir de sözler vardı tabii, onun ya da diğerlerinin ne düşündüğü ya da o sırada ne gördüğüyle ilgili. Cassady'nin öyle hinoğluhin bir numarası vardı: Birden senin neler düşündüğünü söyleyebiliyordu. Kâhin falan değildi, sadece çok iyi bir gözlemciydi. İşte bazen bütün sesler birbirine girerdi, şahane olurdu. Yapılan en modern müzik de böyle bir şey zaten, hele sözler de eklendiğinde... Şimdi otobüste bir de küçük bir FM radyo vericimiz var. On millik bir alana yayın yapabiliyoruz ve otobüsün camında da şöyle bir yazı var: "105.7 dinleyin. Hiçliğin bağırsaklarından gelen ses." Bazen yollarda bize korna çalan, selektör çakan arabalar oluyor. Biraz sonra bir bakıyoruz, etrafımız 50-60 araba, kamyon, her neyse onlarla dolmuş, birlikte gidiyoruz. Onların sesleri de otobüsün müziğine ekleniyor bir de...

Sizin otobüs dev bir enstrüman gibiymiş...

Kesinlikle. Bana şimdiye kadar yaptığım en iyi işin ne olduğu sorulduğunda hep şunu söylüyorum: "Otobüs".

The Beatles
What's The New Mary Jane? 2
(Off White)

Paul mü bu?

Yaklaştınız, ama başka bir Beatle.

John? Ne zamanmış ki bu?

1968. Lennon'ın sizi Londra'ya davet ettiği yıl değil mi bu?

Evet, evet.

Nasıl oldu bu?

Nasıl başladığını hatırlamıyorum. 13 kişi bir yere toplanmıştık; Hell's Angels'dan iki kişi, üç rock organizatörü, bir tane rock'n'roll'cu, bir de armut ağacına tünemiş bir keklik. *(gülüyor)* Ne için olduğunu hatırlamıyorum, ama bir gemideydik ve Noel'den az önce kendimizi burada bulduk.

Bu parça aslında "The White Album" için yapılmıştı.

Orada ses bu kadar kötü müydü ya?

Bu bir bootleg albüm. John ve Yoko'yla buluştunuz mu?

Evet, buluştuk. *(dinliyor)* Eğer John Lennon öldürülmeseydi, çalışacağı o 25 yılı bir düşünsenize. Dünya çok büyük bir yetenekten oldu. 25 yıl kaybettik. Adam bir sanatçıydı, bir devrimciydi; çok da komikti.

Beatle'ların LSD alıp sizin otobüs fikrinizi kullanarak "Magical Mystery Tour" filmini yapmalarıyla sizin yolunuzu kestiklerini düşünüyor musunuz?

Hayır, gurur okşayıcı bir şeydi. Yaptıklarını her zaman takdir ettim.

The Satans
Makin' Deals
(Pebbles Volume 2)

İngilizce mi bu?

Size kimi hatırlatıyor?

Biraz Mick Jagger gibi, biraz da Wilson Pickett. The Stones'un "Sympathy For The Devil"ını çağrıştırdı.

The Satans; 60'ların saykedelik garaj grubu...

The Stones, Grateful Dead'le birlikte çalmak için Altamont'a, Amerika'ya geldiklerinde çok naifti. Söyledikleri şarkılara aslında inanmıyorlardı, ama Hell's Angels, Grateful Dead ve bütün o Amerikan dinleyicisi onlara inanıyordu. Stones'un ödü patlamıştı olup bitenden, sahneye geri döndüklerinde dediler ki: "Tamam be, biz de rolümüzü oynarız o zaman." İkna olmaları için bir-iki ölü yetti. *(1969'da Hell's Angel'ların güvenlikten sorumlu olduğu konserdeki olayları kastediyor)* Saykedelik hareketin böyle de karanlık bir yanı var; o kapıyı bir kere açtığınızda istediğiniz kısımlarını seçemezsiniz. İsa varsa Buda, Krishna varsa Karındeşen Jack de var, gulyabaniler de, ruhlar, cinler, şeytanlar da... Bir de tabii Hell's Angels.

Siz de Altamont'ta mıydınız?

Çok şükür değildim. Yeterince hikaye dinledim orayla ilgili, iyi ki de gitmemişim.

Ama Hell's Angels'a her zaman kapınız açıktı. Onlarda sizi çeken ne vardı?

O zamanın devrimcileriydi onlar. Saykedeliktiler, ama sadece uyuşturucu yüzünden değil. Dostluk anlayışlarıyla, kim olduklarına bakışlarıyla saykedeliktiler. "Cehennemin melekleri"ydi işte onlar.

Mesh - Meet Every Situation Head On
(Jack The Tab: Acid Tablets Volume One)

Şu astronot herif mi bu? George Clinton mı?

Hayır. Acid House'dan çok klasik bir örnek. Sadece ne düşündüğünüzü merak ettim.

Acid House'un müziği tam olarak kendisi gibiymiş. Bu laf iyi oldu, unutmayayım bari.

Saykedelik hikayenin karanlık bir yanı var; o kapıyı bir kere açtığınızda istediğiniz kısımlarını seçemezsiniz. İsa, Buda, Krişna varsa, Karındeşen Jack de var, gûlyabaniler ve ruhlar da. Bir de tabii Hell's Angels.

60'ların ruhunun 90'larda böyle metamorfoza uğratılması hoşunuza gidiyor mu?

Evet, bu işlerle uğraşan çocuklar hoşuma gidiyor, o ruh aynı şekilde geziyor işte, hep olduğu gibi.

Burada sağlam bir iş çıkartıldığını düşünüyor musunuz?

Kesinlikle. Ah bir kral olsaydım, Bağdat'ın, Saddam Hüseyin'in ya da Kuzey İrlanda'nın icabına bakmam gerekseydi, hepsine asit verirdim. Havalan yukarı, tepelerine fışkırt asidi, sonra bırak o bir güzel tesir etsin. Tabii hiçbir yasa size bunu yaptırmaz, insanların yüreğinde çok derin bir değişikliğe ihtiyaç var o günleri görebilmek için. Ben bunu ne zaman söyleyecek olsam, "çok insanlıkdışı!" diyen birileri çıkıyor mutlaka. Sanki insanları napalmlarla kızartmak, bilinçlerini yükseltmekten daha insanî!

Sonic Youth - Hits Of Sunshine
(A Thousand Leaves)

Sözlerini söyleyin bana.

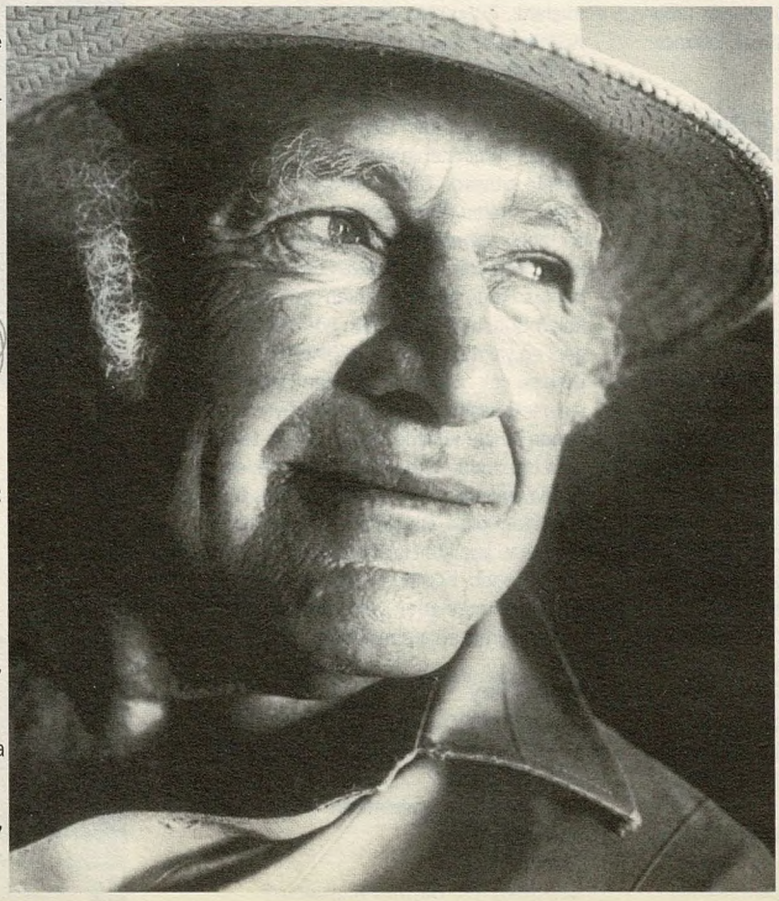

CD kitapçığına koymamışlar.

Sözlerini anlamak istiyorum.

Kim olduğunu anladınız mı?

Hayır.

Sonic Youth.

Evet, ben sevebilirim bunu. Genel havalarını sevdim.

Onlar da sıkı bir Grateful Dead hayranı.

İddiaya girebilirdim zaten. Basın gırtlaktan, bağırsaktan gelen sesini sevdim. Groove'u çok hoş.

Bayağı saykedelik bir parça. Geçmişten bir şeyler çağrıştırıyor mu size?

Hayır, ama canım onlarla çalmak istedi çok. Phish diye bir grupla bir şeyler yapmıştık. Otobüsle giderken bir yerlerde bulduk onları ve direkt sahneye birlikte çıktık. Çok denk düştüler bize, onlarla çalışmak çok eğlenceli olmuştu.

Owsley ile asit testlerine katılırken, Kool-Aid'le karıştırma fikri kimden çıkmıştı?

Bilmem ki. Özellikle böyle bir karar almadık. Biri yapmıştır işte.

90'ların asit testine hangi içecek iyi gider sizce?

Havuç suyu olabilir.

Çeviren: ***Pınar Öğünç***

İngiliz Modern Müzik Festivali-İstanbul

MODERN CAZ
Evan Parker &
Lawrence Casserley
15.01.02
Babylon

ELECTRONICA
Andrea Parker
Max Tundra
Four Tet
17.01.02
Roxy

PANEL

FILM

CLUB SOUNDS
Colin Dale
Terry Francis
18.01.02
7th House

MODERN ROCK
Pram
Quickspace
19.01.02
Roxy

WORKSHOP

15-19/01/2002

İnfo: www.kodmuzik.com

96.2 Radyo eKSEN · Quasar 104.4 · Radikal · ROLL · WIRE www.thewire.co.uk · KODMÜZİK ORGANİZASYON · The British Council

HOMEWORK

2iki 00bin 1bir

Geleneksel sene sonu değerlendirmesi: Uncut, New Musical Express, Q, Les Inrockuptibles ve Roll'un gözüyle 2001 nasıl geçti? Ayrıca NME, rock yıldızlarına sormuş: 2001'de başucunuzda hangi albümler vardı?.. Buyrun hepsi aşağıda...

UNCUT

1. Gold - **Ryan Adams**
2. Since I Left You - **The Avalanches**
3. Love And Theft - **Bob Dylan**
4. In Search Of... - **N*E*R*D** / **5.** The World Won't End - **The Pernice Brothers** / **6.** Chhochtown - **Hamell On Trial** / **7.** No Such Place - **Jim White** / **8.** Rooty - **Basement Jaxx** / **9.** All Is Dream - **Mercury Rev** / **10.** The Optimist LP - **Turin Brakes** / **11.** Miss E... So Addictive - **Missy Elliott** / **12.** Let It Come Down - **Spiritualized** / **13.** Discovery - **Daft Punk** / **14.** Twilight - **The Handsome Family** / **15.** The Cold Vein - **Cannibal Ox** / **16.** Get Ready - **New Order** / **17.** The Texas-Jerusalem Crossroads - **Lift To Experience** / **18.** Kittenz And Thee Glitz - **Felix Da Housecat** / **19.** Don't Breathe A Word - **Kevin Tihista's Red Terror** / **20.** Ten New Songs - **Leonard Cohen** / **21.** Asleep In The Back - **Elbow** / **22.** Here Be Monsters - **Ed Harcourt** / **23.** Drukqs - **Aphex Twin** / **24.** Essence - **Lucinda Williams** / **25.** Les Bains Douches 18 December 1979 - **Joy Division** / **26.** Vespertine - **Björk** / **27.** Can Our Love... - **Tindersticks** / **28.** White Blood Cells - **The White Stripes** / **29.** The Oliver Twist Manifesto - **Luke Haines** / **30.** Loss - **Mull Historical Society** / **31.** 604 - **Ladytron** / **32.** Pneumonia - **Whiskeytown** / **33.** Time (The Revelator) - **Gillian Welch** / **34.** Amnesiac - **Radiohead** / **35.** Reveal - **REM** / **36.** Tiny Waves, Mighty Sea - **Future Pilot Aka** / **37.** Is This It - **The Strokes** / **38.** 10.000 Hz Legend - **Air** / **39.** Love, Shelby - **Shelby Lynne** / **40.** The Blueprint - **Jay-Z** / **41.** Simple Things - **Zero 7** / **42.** The Gunman And Other Stories - **Prefab Sprout** / **43.** Playgroup - **Playgroup** / **44.** We Love Life - **Pulp** / **45.** Feminist Sweepstakes - **Le Tigre** / **46.** Hollow - **Howie Beck** / **47.** The Ugly People vs The Beautiful People - **The Czars** / **48.** Smile Sunset - **Mark Mulcahy** / **49.** Secrets - **The Human League** / **50.** Go Plastic - **Squarepusher** / **51.** Stephen Malkmus - **Stephen Malkmus** / **52.** Angel In The Dark - **Laura Nyro** / **53.** Living In A Magazine - **Zoot Woman** / **54.** Pause - **Four Tet** / **55.** Eurocentric - **Billy MacKenzie and Steve Aungle** / **56.** The Golden Age - **Bobby Conn** / **57.** The Invisible Man - **Mark Eitzel** / **58.** All This Sounds Gas - **Preston School Of Industry** / **59.** Spoonface - **Ben Christophers** / **60.** A Different Lifetime - **Spearmint** / **61.** Ease Down The Road - **Bonnie Prince Billy** / **62.** The Impossible Thrill - **Alpha** / **63.** Received, Transgressed & Transmitted - **Nectarine no 9** / **64.** The American Scene - **Ashley Park** / **65.** Chemistry Is What We Are - **Simian** / **66.** Low Kick and Hard Bop - **Solex** / **67.** Ten Songs About You - **Ben & Jason** / **68.** Hot Shots II - **The Beta Band** / **69.** Under A Sun - **Witness** / **70.** Rock Action - **Mogwai**

EXPRESS MUSICAL NEWS

1. Is This It? - **The Strokes**
2. Let It Come Down - **Spiritualized**
3. White Blood Cells - **White Stripes**
4. Blueprint - **Jay-Z** / **5.** Love Is Here - **Starsailor** / **6.** Iowa - **Slipknot** **7.** All Is Dream - **Mercury Rev** / **8.** Poses - **Rufus Wainwright** / **9.** I Get Wet - **Andrew WK** / **10.** Drukqs - **Aphex Twin** / **11.** Rings Around The World - **Super Furry Animals** / **12.** Asleep At The Back - **Elbow** / **13.** Rooty - **Basement Jaxx** / **14.** 10 000 Hz Legend - **Air** / **15.** Survivor - **Destinys Child** / **16.** Discovery - **Daft Punk** / **17.** We Love Life - **Pulp** / **18.** Run Come Save Me - **Roots Manuva** / **19.** The Argument - **Fugazi** / **20.** And No More Shall We Part - **Nick Cave and the Bad Seeds** / **21.** Stephen Malkmus - **Stephen Malkmus** / **22.** It's A Wonderful Live - **Sparklehorse** / **23.** The Invisible Band - **Travis** / **24.** Things We Lost In The Fire - **Low** / **25.** Amnesiac - **Radiohead** / **26.** Miss E...So Addictive - **Missy Elliott** / **27.** Field Songs - **Mark Lanegan** / **28.** EP.6 - **Mogwai** / **29.** Lido - **Clearlake** / **30.** Wonderland - **Charaltans** / **31.** Get Ready - **New Order** / **32.** Vespertine - **Bjork** / **33.** Quiet Is The New Loud - **Kings of Convenience** / **34.** Reveal - **REM** / **35.** Vision Creation Newsun - **Boredoms** / **36.** The Reason - **Beanie Sigel** / **37.** The Optimist - **Turin Brakes** / **38.** Pause - **Four Tet** / **39.** Aaliyah - **Aaliyah** / **40.** In Search Of - **N*E*R*D** / **41.** Execute - **Oxide and Neutrino** / **42.** Space Boogie - **Kurupt** / **43.** Hot Shots 2 - **The Beta Band** / **44.** Once - **Tyde** / **45.** Tiny Waves Mighty Sea - **Future Pilot AKA** / **46.** Cold Vein - **Cannibal Ox** / **47.** Black History - **Sizzla** / **48.** Gorillaz - **Gorillaz** / **49.** Living In A Magazine - **Zoot Woman** / **50.** How I Long To Feel That Summer - **Gorkys Zygotic Mynci**

Mercury Rev

1. No More Shall We Part - **Nick Cave** / **2. Love and Theft** - **Bob Dylan** / **3.** It's A Wonderful Life - **Sparklehorse** / **4.** Stories From The City, Stories From The Sea - **PJ Harvey** / **5.** Demo - **Whipo & Times Bold** / **6.** Soul Rush - **Nicolai Dungar** / **7.** A Camp - **A Camp** / **8.** Demo - **Steven Sellick** / **9.** Felt Mountain - **Goldfrapp** / **10.** Things We Lost In The Fire - **Low**

Jason Pierce Spiritualized

1. Masses - **Springheel Jack** / **2.** Globe Unity - **Alexader Von Shlippenbach's Globe Unity Orchestra** / **3.** You're No Good - **Terry Riley** / **4.** The Quine Tapes - **Velvet Underground** / **5.** Let's Get It On / What's Going On (Deluxe Edition) - **Marvin Gaye** / **6.** King Tubby's Lost Treasures - **King Tubby** / **7.** Live At The Fillmore East - **Miles Davis** / **8.** DNA - **Matthew Shipp & William Parker** / **9.** The Source - **Jimmy Scott** / **10.** Believe Me Darling (from 'The Fire & The Fury Of Bobby Robinson) - **June Bateman**

Ryan Adams

1. Love And Theft - **Bob Dylan** / **2.** White Blood Cells - **The White Stripes** / **3.** Things We Lost In The Fire - **Low** / **4.** Mosquito Coast - **Volebeats** / **5.** The WPA Ball Club - **Paul Burch** / **6.** God Hates Us All - **Slayer** / **7.** American Analog Set - **American Analog Set** / **8.** I Tried To Rock You But You Only Roll - **Leona Ness** / **9.** The Great Depression - **DMX** / **10.** Essence - **Lucinda Williams**

Matt Bellamy Muse

1. Toxicity - **System Of A Down** / **2.** Weezer (Green Album) - **Weezer** / **3.** Renegades - **Rage Against The Machine** / **4.** Iowa - **Slpknot** / **5.** The Very Best Of Burt Bacharach - **Burt Bacharach** / **6.** Stories From The City, Stories Of The Sea - **PJ Harvey** / **7.** Since I Left You - **The Avalanches** / **8.** Lateralus - **Tool** / **9.** All Killer No Filler - **Sum 41** / **10.** Relationship Of Command - **At The Drive-In**

The Dandy Warhols

1. Black Rebel Motorcycle Club - **Black Rebel Motorcycle Club** / **2.** Is This It - **The Strokes** / **3.** Love And Theft - **Bob Dylan** / **4.** Amnesiac - **Radiohead** / **5.** Hot Shots II - **The Beta Band** / **6.** Let It Come Down - **Spiritualized** / **7.** Bravery Repetition & Noise - **Brian Jonestown Massacre** / **8.** A Funk Odyssey - **Jamiroquai** / **9.** Fever - **Kylie Minogue** / **10.** All Is Dream - **Mercury Rev**

Courtney Love

1. Is This It - **The Strokes** / **2.** Mono - **The Icarus Line** / **3.** Future Or No Future - **Screaming Seagull Kiss Her Kiss Her** / **4.** Reveal - **REM** / **5.** Nuggets II: Original Artyfacts From The British Empire and Beyond - **Various**

Stuart Braithwaite Mogwai

1. Oops I Did It Again - **Cex** / **2.** Cold House - **Hood** / **3.** White Blood Cells - **The White Stripes** / **4.** Drukqs - **Aphex Twin** / **5.** The Argument - **Fugazi** / **6.** Clarence Park - **Chris Clark** / **7.** Whatever, Mortal - **Chris Clark** / **8.** The Blueprint - **Jay-Z** / **9.** Things We Lost In The Fire - **Low** / **10.** Newness Ends - **The New Year**

Gorillaz

1. Ooh Go On, Chase Me - **Roots Manuva** / **2.** Malpractice - **Redman** / **3.** Beat Em Up - **Iggy Pop** / **4.** Adam F Presents KAOS The Anti-Acoustic Warfare - **Adam F** / **5.** Rings Around The World - **Super Furry Animals** / **6.** In Search Of... - **N*E*R*D** / **7.** Proxima Estación: Esperanza - **Manu Chao** / **8. Kylie Minogue** / **9.** Countryman - **Skitz** / **10.** Hot Shot - **Shaggy**

32→

Q

1. Gold - **Ryan Adams** *(gerisi alfabetik sırayla)*
10.000 Hz Legend - **Air** / I Get Wet - **Andrew WK** / Free All Angels - **Ash** / Since I Left You - **The Avalanches** / Rooty - **Basement Jaxx** / Wonderland - **The Charlatans** / Enjoy The Melodic Sunshine - **Cosmic Rough Riders** / Discovery - **Daft Punk** / No Angel - **Dido** / Love And Theft - **Bob Dylan** / Asleep In The Back - **Elbow** / Miss E... So Addictive - **Missy Elliott** / Whoa, Nelly! - **Nelly Furtado** / Gorillaz - **Gorillaz** / Wicked Grin - **John Hammond** / Here Be Monsters - **Ed Harcourt** / A Funk Odyssey - **Jamiroquai** / Bleed American - **Jimmy Eat World** / Songs In A Minor - **Alicia Keys** / Missing You (Mi Yeewnii) - **Baaba Maal** / All Is Dream - **Mercury Rev** / Loss - **Mull Historical Society** / Origin Of Symmetry - **Muse** / In Search Of... - **N*E*R*D** / Get Ready - **New Order** / Stankonia - **Outkast** / Execute - **Oxide & Neutrino** / Playgroup - **Playgroup** / Amnesiac - **Radiohead** / Reveal - **R.E.M.** / Run Come Save Me - **Roots Manuva** / All About Chemistry - **Semisonic** / Let It Come Down - **Spiritualized** / Love Is Here - **Starsailor** / Just Enough Education To Perform - **Stereophonics** / Is This It - **The Strokes** / Rings Around The World - **Super Furry Animals** / Lateralus - **Tool** / The Invisible Band - **Travis** / The Optimist LP - **Turin Brakes** / Poses - **Rufus Wainwright** / The Green Album - **Weezer** / White Blood Cells - **The White Stripes** / Essence - **Lucinda Williams** / Rough Trade Shops: 25 Years - **Various Artists** / Death Row Greatest Hits - **Various Artists** / The Stax Story - **Various Artists** / What's Going On (Deluxe Edition) - **Marvin Gaye** / The La's - **The La's**

Rock, Rap, Elektro sıralaması

1. Melody AM - **Röyksopp**
2. Born into trouble as the sparks fly upward - **A Silver Mt Zion**
3. It's A Wonderful Life - **Sparklehorse**
4. Since I Left you - **Avalanches** / **5.** Vespertine - **Björk** / **6.** White blood cells - **White Stripes** / **7.** So Addictive - **Missy Elliott** / **8.** Is this it? - **The Strokes** / **9.** Get Ready - **New Order** / **10.** Run come save me - **Roots Manuva** / **11.** The Cold Vein - **Cannibal Ox** / **12.** Amnesiac - **Radiohead** / **13.** A chance to cut is a chance to cure - **Matmos** / **14.** 10000 Hz Legend - **Air** **15.** Time The Revelator - **Gillian Welch** / **16.** Quiet Is The New Loud - **Kings of Convenience** / **17.** Let It Come Down - **Spiritualized** / **18.** Chemistry is what we are - **Simian** / **19.** L'Incroyable Vérité - **Sébastien Tellier** / **20.** This Is - **Stina Nordenstam** / **21.** All Is Dream - **Mercury Rev** / **22.** Ten New Songs - **Leonard Cohen** / **23.** In search of... - **NERD** / **24.** Confield - **Autechre** / **25.** Gorillaz - **Gorillaz** / **26.** Blue screen life - **Pinback** / **27.** Scar - **Joe Henry** / **28.** Blowback - **Tricky** / **29.** The Texas-Jerusalem Crossroads - **Lift To Experience** / **30.** The Id - **Macy Gray** / **31.** Playgroup - **Playgroup** / **32.** When - **Vincent Gallo** / **33.** Discovery - **Daft Punk** / **34.** Drukqs - **Aphex Twin** / **35.** Poses - **Rufus Wainwright** / **36.** Here Be Monsters - **Ed Harcourt** / **37.** Rings around the world - **Super Furry Animals** / **38.** Act 1 - **Sporto Kantes** / **39.** Kékéland - **Brigitte Fontaine** / **40.** Happiness - **Fridge** / **41.** Action - **Bosco** / **42.** Des visages, des figures - **Noir Désir** / **43.** Brûle - **Miossec** / **44.** Auguri - **Dominique A** / **45.** Rooty - **Basement Jaxx** / **46.** Lovage – How to make love to your old lady by - **Dan The Automator** / **47.** Prophesy - **Nitin Sahwney** / **48.** Wanderland - **Kelis** / **49.** Kill Your Darlings - **Kid Loco** / **50.** A Camp - **A Camp**

les Inrockuptibles

World, Caz, Avangard sıralaması

1. Salt rain - **Susheela Raman**
2. Blues dream - **Bill Frisell**
3. Music Typewriter - **Moreno Veloso**
4. Comm' si la terre penchait - **Christophe** / **5.** Missing you... My Yeewnii - **Baaba Maal** / **6.** Witness - **Dave Douglas** / **7.** Cachaito - **Orlando "Cachaito" Lopez** / **8.** Progression - Art of trio vol.5 - **Brad Meldhau** / **9.** Akata meso - **D. Gary** / **10.** "5" - **Supersilent** / **11.** Nocturne impalpable - **Sylvain Chauveau** / **12.** Sigui - **Djelimady Tounkara** / **13.** April - **Susan Abbuehl** / **14.** Drawn from memory - **Kip Hanrahan** / **15.** Brazuca matraca - **Wagner Pa** / **16.** Harmoniumwerk - **Hermann Nitsch** / **17.** Electro Bamako - **Mamani Keita & Marc Minelli** / **18.** Dust - **Robert Ashley** / **19.** Graines et bulbes - **Les Enfants des autres** / **20.** Liberation & The Magick fire music - **Jackie O-Motherfucker**

ROLL

YABANCI

Des visages des figures
Noir Désir **1**

2

Proxima Estacion: Esperanza
Manu Chao

Amnesiac
Radiohead **3**

4 Global A Go-Go
Joe Strummer & The Mescaleros

5 Vespertine
Björk

6. Love And Theft - **Bob Dylan**
7. No More Shall We Part - **Nick Cave & The Bad Seeds**
8. It's A Wonderful Life - **Sparklehorse**
9. No Such Place - **Jim White**
10. We Love Life - **Pulp**
11. Comfort Eagle - **Cake**
12. Ayestheni - **Natacha Atlas**
13. Is This It? - **The Strokes**
14. Agaetis Byrjun - **Sigur Ros**
15. Know Your Enemy - **Manic Street Preachers**
16. Reveal - **REM**
17. Ten New Songs - **Leonard Cohen**
18. Origins Of Symmetry - **Muse**
19. Gorillaz - **Gorillaz**
20. Ease Down The Road - **Bonnie Prince Billy**
21. Driving Rain - **Paul McCartney**
22. Madman Of God - **Sussan Deyhim**
23. The Id - **Macy Gray**
24. Rings Around The World - **Super Furry Animals**
25. The Red Thread - **Arab Strap**

YERLİ

Körebe **1**
Göksel

2 Fuad
Erkan Oğur
Djivan Gasparyan

3 Karma
Tarkan

4 Gül Kendine
Mor Ve Ötesi

5 Unutulmaz
Mirkelam

6. Hoşçakalın Gözüm - **Ahmet Kaya**
7. Seyahatname - **Mercan Dede**
8. Viya - **Kazım Koyuncu**
9. Kendi Dünyam - **Aziza A**
10. Alif - **Ömer Faruk Tekbilek**
11. Hayat? - **Cemali**
12. İslâm Blues - **Kudsi Erguner**
13. Neredeoradaburada - **Sıfır**
14. Balkan Messengers - **Balkan Messengers**
15. Karanfilin Moruna - **Muammer Ketencoğlu**

→33

Susana Baca

David Byrne'ün saymakla bitmez hayırlı işlerinden biri de Peru'daki Afrika kökenli azınlığın sesi Susana Baca'yı dünyaya tanıtmak oldu. Sanatçının iki albümü, 1997 tarihli "Susana Baca" ve geçen yıl birçok derginin world müzikte en iyi albümler sıralamasına giren "Eco de sombras (Echo Of Shadows)" arşivimizin demirbaşları arasında... Baca, bahar ayında çıkacak üçüncü uluslararası albümünün arifesinde Paris'te küçük bir konser verdi. Ertesi gün de Roll'la hasbıhal etti...

SIRTIMIZDA YEŞİLE ÇALAN BİR LEKE

Dünkü konserinizde size eşlik eden –aslında müzik aleti olmayan– otantik vurmalılar çok ilgimizi çekti... Konserin başında sahnenin ortasında görünce sizin de çalacağınızı düşündük, ama çalmadınız. Hiç çalmıyor musunuz?

Susana Baca: Hayır, artık çalmıyorum.

Denediniz o halde...

Gençken denedim. Mesela Cajita *(boyna asılan ve kapağı açılıp kapatılarak çalınan küçük tahta kutu)* çalmak istiyordum, ama çok dikkatsiz olduğum için beceremedim. Cajon *(üzerine oturulup çalınan tahta sandık)* dersi aldığım bir ustam vardı, o da bir süre sonra ders vermekten vazgeçti. *(gülüyor)* Hem Peru'da hem de dünyanın pek çok yerinde araştırmalar yaparak, halkımıza ait şarkılarla birlikte eski enstrümanları da günışığına çıkartmaya çalışıyoruz. Örneğin Calbas *(kurutulmuş bal kabağı)* çok eski bir müzik aletiydi ve kullanılmaz olmuştu. Biz yeniden kullanmaya başladık.

Quijada de burro (eşek çenesi) kullanılıyor muydu sizden önce de?

Tabii, tabii... Gördünüz mü, dünkü konserde kırıldı bir tanesi.

Gitarın da teli koptu.

Ya, ya!.. Şanssız bir gündü.

Sizin için belki, ama bizim için fena olmadı. Gitarcı tel değiştirirken, sizden programda olmayan iki a capella parça dinlemiş olduk. Boşluğu doldurmak için o anda mı karar verdiniz?

Başka çare yoktu. *(gülüyor)*

Herkesin pür dikkat kesildiği duygu dolu bir andı. Neydi söylediklerniz?

Çok eski şarkılardı. İlk söylediğimi çok yaşlı bir şarkıcıdan öğrenmiştim. Bana bu şarkıyı öğrettikten birkaç ay sonra da öldü gitti. Bunlar çok eski siyahî dörtlükler. Ozan "o" harfini bile bilmiyor, çünkü okula hiç gitmemiş. Fakat şiirlerinden birinde şöyle diyor: "Ben harflerle konuştuğum zaman hepsi ayağa kalkar."

Basçınız Pablo David Pinto ve perküsyoncunuz Hugo Bravo görüntü itibariyle İspanyola benziyor. Diğer perküsyoncunuz Juan Medrano Cotito oldukça koyu tenli bir zenci. Gitarcınız Sergio Valdeos bir Çinli kadar çekik gözlü. Siz de melezsiniz. Peru halkı bu denli karışık mı?

Evet, çok, hem de çok karışığız. Kuzeyde kıvırcık saçlı, zeytin tenli, uzun boylu insanlar görürsünüz. Zencilerle yerlilerin karışımından oluşan çok eski bir halktır. Çinlilerle karışmış zenciler de var... Ya da beyazlarla karışmış zenciler. Bence bizim Sergio'nun kökleri Çin'e uzanıyor. Sömürgecilik döneminde, Çin'den Peru'ya çok büyük bir işgücü akışı oldu. Toplumun en alt katmanlarında yerliler, zenciler ve en sonda da Çinliler bulunuyordu. En üst kademeyi de İspanyol sömürgesinde doğmuş İspanyollar oluşturuyordu.

Aynı toplumsal farklılıklar bugün de var mı?

Gerçeği söylemek gerekirse, evet, var. Basamağın en altında biz Afro-Perululular bulunuyoruz.

Politika sahnesinde Afrika ya da Çin kökenlileri görmek mümkün mü?

Afrika kökenli pek yok. Fakat avukatlar, doktorlar çıkıyor. Zenciler meslek sahibi olmayı politikaya tercih ediyorlar. Afrikalı kökenlerini biraz biraz öne çıkartan gençlerin başlattığı yeni bir hareket var. Onun sayesinde gençler yavaş yavaş da olsa basamakları tırmanmaya başladılar. İleride zenci politikacılar da çıkabilir.

Bunlar çok eski siyahî dörtlükler. Ozan hiç okula gitmemiş, fakat şiirlerinden birinde şöyle diyor: "Ben harflerle konuştuğum zaman hepsi ayağa kalkar."

Peru'da kaç dil konuşuluyor?

Empoze edilen resmî dil İspanyolca. Ayrıca Aymara ya da Quechua konuşuluyor. Bir de Amazon yerlilerinin kendi dilleri var.

Yasaklama ya da engelleme söz konusu mu, yoksa herkes dilediği dili konuşabiliyor mu?

Ne engelleme var ne de yasaklama. Ancak özellikle eskiden anadili Quechua olanların bu dilde konuşması pek hoş karşılanmıyordu.

Dansederken Afrikalı kökenleriniz öne çıkıyor, ama müziğinizde bu o denli belirgin değil. Üstelik yalnızca İspanyolca söylüyorsunuz. Dil zamanla unutulmuş sanki...

Evet, dil kayboldu. Çünkü Peru'da dil, dinle çok yakından bağlantılı. Ve katolik dini, Afrika geleneklerine karşı, kendi değerlerini dayattı.

Dünkü konserinizde bir de noel şarkısı vardı...

(gülüyor) Noel şarkısı... Köleler Amerika'ya geldiklerinde bütün hakları ellerinden alınmıştı. Noel şarkıları kendilerini ifade edebilmelerinin tek yoluydu. Davul çalıp ayaklarıyla tempo tutuyorlardı, fakat asıl ilginçlik sözlerde. İsa'dan bahseden sözlerin arasına birdenbire başka bir bölüm giriyordu: "Kamçı her yanımı kesti. Kanım oluk oluk akıyor. Fakat beni akan kan öldürmez, şu açlık öldürür."

Sizinle yapılmış bir söyleşide doğup büyüdüğünüz kentten söz ederken, "Lima'nın halkı balıkçılar ve kedilerden oluşurdu" diyorsunuz. Hâlâ öyle mi?

(gülüyor) Bizim Chorrillo mahallesinde bostanlar da olduğu için, sebze ekimi yapan köylüler vardı. Yazları, tatillerini geçirmeye zenginler gelirdi. Yüzyılın ikinci yarısında bakımsız kalan, terkedilen mahalle şimdilerde yeniden hareketlendi. Denizi çok güzel olduğu için zengin aileler eski evlerin arasına lüks evler yaptırmaya başladı.

Biraz da ailenizden söz edelim. Anneniz dansediyordu galiba...

Profesyonel değildi, ama dansetmeye bayılırdı. Bütün şenliklerde yeri hazırdı. Çok güzel dansederdi.

Babanız da müzisyenmiş...

Gitar çalar, şarkı söylerdi. Tam profesyonel denilemez, ama imdada yetişen hep o olurdu. Mahallede ne zaman bir şenlik olsa, gelip alırlardı. Saatlerce çalardı. Ben çok küçükken babam gitar çalarmış, ben dansedermişim. Yürümeye başlamadan önce dansa başlamışım. Babam beni denemek için ritm değiştirirmiş, ben de değiştirirmişim. Babamın pek hoşuna gidermiş.

Anne ya da babanızdan biri zenci miydi, yoksa ikisi de melez mi?

İkisi de melez. Afrikalı-yerli meleziyiz. Hepimizin sırtında yeşile çalan bir leke vardır. Bu lekeyi görenler kökenlerimizi hemen anlardı. Ayrımcıların, ırkçıların çok işine yarayan bir kanıttı.

34→

Aziza A

Aziza A yeni albümü "Kendi Dünyam"da, adı üstünde, "Alamancı"ların değil, kendisinin dünyasını anlatıyor. Orientation elemanlarıyla birlikte hazırladığı albümü hakkında malûmat almak için teybimizi açtık, karşısına geçtik...

İNCE RUHLU Bir TARAFIMIZ Da VAR

Sizinle ilgili bir yazıda okuldaki dans çalışmalarına alınmadığınız yazıyordu...
Tam öyle değil. Okula bir bale hocasının gelip dansçı yetiştirmek üzere seçme yapacağı duyurulmuştu. Ben bütün bayramlarda, şenliklerde dansettiğim için, herkes benim de seçileceğime kesin gözüyle bakıyordu. Hoca geldi ve sadece beyazları seçti.

Şarkıcılıktan önce başka bir iş yaptınız mı?
Öğretmenlik yaptım. Pedagoji okumuştum.

Neden konservatuara gitmediniz?
Çünkü anneme göre, kendimi müziğe adasaydım açlıktan ölecektim. Başka bir mesleğim olsun istiyordu. O zamanlar, müziğin de diğer işler gibi bir meslek olduğunu hayal bile edemiyorduk.

Anne-babanız hayatta mı?
Hayır, değiller.

Ünlü bir şarkıcı olduğunuzu gördüler mi?
Babam değil, ama annem gördü. Peru televizyonuna ilk çıkışlarımdan biriydi. Ertesi gün annem, her zamanki gibi sepetini alıp pazara çıkmış. İki saat sonra boş sepetle geri dönmüş. Çünkü herkese kızının başarılarını anlatmaktan alışveriş yapmayı unutmuş. *(gülüyor)*

David Byrne'le ne zaman, nasıl tanıştınız?
1994 yılıydı sanırım. David Byrne İspanyolca öğrenmek istiyormuş ve Arjantinli film yönetmeni Bernardo Palombo'dan ders almaya başlamış. Bernardo "ben bu adama İspanyolca'yı nasıl öğretsem" diye düşünürken, aklına müzikten, videodan yararlanma fikri gelmiş. Ona, sekiz yıl önce Peru'daki bir festival sırasında filme aldığı konserimi göstermiş. David Byrne, "bu kadın kim, bu nasıl müzik" demiş ve benimle tanışmak istemiş.

Sizin için önemli bir dönemeç olsa gerek...
Çok çok önemli, çünkü önümde yeni kapılar açtı. Ayrıca çok da iyi arkadaş olduk. Peru'da evimde kaldı. Ben iş için New York'a gittiğimde evinde kaldım.

Önce sizin bir şarkınızı "Afro-Peruvian Classics: The Soul of Black Peru" isimli bir seçkiye almıştı galiba...
Evet, benim solo albümlerimi de onun firması Luaka Bop yayınladı. Yakında çıkacak albümümün kayıtları için de beraberdik. Yeni albümü de Luaka Bop'tan çıkartacağız.

İkinci albümünüz "Eco de Sombras"ı evinizde kaydettiğiniz doğru mu?
(gülüyor) Doğru, doğru... Evi altüst edip stüdyoya çevirmiştik. Tuvalette, mutfakta, her yanda kablolar, mikrofonlar, müzik aletleri doluydu. Denize nazır, çok keyifli bir çalışma oldu.

Eşiniz sosyolog Ricardo Pereira'yla birlikte kurduğunuz Afro-Peru enstitüsünden söz edebilir misiniz biraz?
Böyle bir misyon üstlendik, çünkü Afro-Peru kültürü yalnızca entellektüeller tarafından tanınıyordu. Halk ya da resmî kültür tanımıyordu. Amacımız bu kültürü ve bu kültürün ülke kültürüne katkılarını günışığına çıkartmak, tartışmaya açmak. Bu katkı görüldüğü taktirde, hak ettiği saygıyı da kazanacaktır. Bu enstitüde çok sayıda yazılı ya da sözlü belge toplandı. Özellikle gençler bunlardan çok yararlanıyor. Örneğin genç bir rock şarkıcısı yeni kayıtlarında bu eski şarkılardan, sözlerden yararlandı.

Söyleşimizi ırkçılara, ayrımcılara bir şey söyleyerek bitirelim. Sadece sizinkilere değil ama, hepsine. Ne söyleyelim?
Başkalarının kültürlerine gözlerini kapatmasınlar. İzlesinler, dinlesinler. Reddetmesinler, mutlaka bir şeyler öğreneceklerdir.

Söyleşi: ***Doğan Ertener***

Albümle ilgili olarak basında çıkan yazılarda "oriental hip hop" tabiri kullanıldı. Bu albüm bu tanıma uyuyor mu sence?
Aziza A: Hiçbir yere oturmuyor bu albüm. Zamanla kendisine bir yer açacak, yerini bulacak. İlle de "bu şimdi şu kategoride olmuş" diye adlandırılmasını istemiyorum.

Bugüne dek Almanya'dan gelmiş hip hop albümlerinden farklı olarak daha genel temalar var bu albümde. Yani genel "Almancı" hissiyatına rastlanmıyor sözlerde. Daha mekânsız, daha dünyalı bir albüm olmuş.
Ben zaten o genel Almancı temaları dediğiniz temalara o kadar hapsolmayı düşünen bir insan olmadım. Çalıştığım insanlar da hepsi bütün dünyayı gezmiş, dünyalı bakan insanlar. World müziği çok seven ve değişik tarzlara ve ülkelere çok açık insanlar. Ben de hayatım boyunca aynı şeyi çalıp söyleyemem. Oturup arabesk de dinliyorum, Fransızca rap de, Fransızca şanson da... Yok yalan olmasın, şansonla çok aram yoktur aslında, arada bir kulak kabartmak hoşuma gidebiliyor sadece. Neyse, inanır mısınız bilmem ama, kim dinler bu müziği, kitlesi kim diye hiç düşünmeden yaptık. Nasıl beğendiysek öyle oldu her şey. Bir yere tutuk olmak istemiyorum, her zaman hürriyetimi seven bir insanım ve o kadar farklı müzikler var ki kulağımda, çıkan da her zaman farklı olacak bu yüzden. Hayatta kurallar zaten çok fazla, bizim müzik hayatımızda olmasın. İstediğimi çalarım arkadaş, olay bu. "Müziğini oriental hip hop diye adlandırıyorlar" dedin ya, aslında müziğimi benim kafamda karşılayan bir kelime bu. Biz her zaman iki farklı kültürün müziğini çok doğal bir şekilde dinlediğimizden, bu iki farklı müziğin bir araya gelmesi hiç tuhaf gelmiyor bize... Burada hip hop yeni olduğundan, genelde geniş pantolonlu, sert insanlar, sorunlardan bahseden sözler geliyor akıllara. Tamam, doğru ama, böyle ince ruhlu bir tarafımız da var. Dinamit değilim yani, zarif bir tarafım da var. Ben çok rahat bir insanımdır, gülerim, eğlenmeyi severim. Sinirlenirim, ama kolay geçer sinirim. Öyle asık suratlı değilim. Ama öyleyiz diye kör de değiliz, görürüm neler olup bitiyor. Gördüğüm zaman da uğraşırım. Müziğimde de bunların hepsi var.

Bir yere tutuk olmak istemiyorum. Hayatta kurallar zaten çok fazla, bizim müzik hayatımızda olmasın. İstediğimi çalarım arkadaş, olay bu.

Bu yüzden yeni albümden hoşlanmayan çıkar mı?
Hoşlanmayan çok var zaten. Ama bu Aziza style. Boşuna "Kendi Dünyam" koymadık adını. Hip hop kitlesi dışından da dinleyici bulacak bir albüm bu. Seyircilere baktığımda farkettim, konsere gelenler hip hopçular değildi sadece. Almanya'da da işçisinden profesörüne, 14-15 yaşından 50'sine dek her cins insan var bizi dinleyenler arasında. Kimin hoşuna giderse dinlesin. Dazlak bile dinlesin, salak, kafasına iki kelime girer belki, ne mutlu bana.

Albüm Almanya'da Almanca sözlerle yayımlanacak. Almanca versiyonunda sözlerin aynen çevirisi mi olacak, yoksa yeni içerikte sözler mi yazacaksın?
Bazıları aynı kalacak, birkaç tanesineyse değişik temada söz yazabilirim. Aslında Almancasını yapsam mı, yoksa Türkçe mi kalsın diye de düşünüyorum. Artık Almanlar da otursun Türkçe bir şeyler dinlesin ya, alışsınlar Türkçe sese. Khaled nasıl dinleniyor Fransa'da, bizi de kendi dilimizde dinlemeye başlasınlar artık.

Bu albüm Almanya'da müzik yapan hip hop kuşağının artık kendi çevresindeki sorunlarından çıkarak daha geniş bir alana kayması gibi görülebilir mi? İki dünya arasında kalan gençlik, kimlik sorunu, gettoda yaşayan Türk genci gibi durumlar artık aşıldı mı?
Almanlara anlatamadık, "getto diye bir

→35

şey yok kardeşim!" Bunu Almanların anlaması lazım, oturdular bunu yarattılar kafalarında.

Kreuzberg getto değil mi?

Getto demen için gereken sosyal durumu, oturup senin yeniden yaratman lazım. Hem Almanya'da sosyal yapı, sosyal devlet çok kuvvetli ve yeni yıkılmaya başladı. Türklerin çoğunlukta yaşadığı ve çoğunlukla Türklerin iş kurduğu bir mahalle diyorsa tamam ama, Amerika'daki gibi bir getto hayatı bulmak mümkün değil ki Berlin'de. Alt sınıftan insanlar Kreuzberg'de yaşar, ama içlerinde Almanlar da var. Yani o "güzel" *(alayla söylüyor)* semtlerde oturması için para kazanması lazım bazı insanların. Maaşlar düşük, insanlar mecburen kiraların daha ucuz olduğu semtte oturdular. Kendileri getto kurmak istediklerinden değil, onlar insanları oraya hapsetti, sonra getto diye anlatıp duruyorlar şimdi. Şimdi de "işte gettodan çıkan başarılı Türk hip hopçu" diye medyada traş yapmak hoşlarına gidiyor. "Almanya ne kadar renkli, bizim işçi çocukları sanatçı oldular" diye magazin muhabbeti yapıp bizimle süsleniyorlar. O semtteki okullara Türkleri dolduruyorlar, sonra "bunlar düzgün Almanca bilmiyor" diyorlar, oradaki Almanlara bile bizim "slam" Almanca konuştuğumuzu öğretiyorlar, sonra orada karşına bir Alman çıkıyor, bizim Türk slam'iyle konuşuyor sana... Ben daha yeni taşındım Kreuzberg'e. Rahatım orada. Ben Türklerin pek olmadığı bir mahallede büyüdüm. Şimdi yeni aileler çok dikkat etmeye başladılar, neredeyse, burada büyümesin diye başka yerlere taşınıyorlar. Şimdi İslâm dersi koydular Kreuzberg'teki okullara. Bu da nereden çıktı? Böyle bir ders koyacaksan tüm okullara koy. Madem ülkende bu kadar müslüman yaşıyor, herkes öğrensin, bir din olarak bakmak gerekmez, bir kültürdür bu.

Geçenlerde bir Alman gazeteciyle tanıştık, Almancamıza "aynı kanak Almancası" dedi ve çok güldü.

O kanak Almancasını nereden biliyormuş? Kanak Almancasıymış, düdük!

Kreuzberg'te oturuyormuş ama!

Hah işte, tamam anladım şimdi. "Kanak Almancası" o Kanak Attack hareketiyle çıktı. Feridun'un (Zaimoğlu) kitaplarını falan okudular, hoşlarına gidiyor, öyle entel muhabbet ya! Hoşuna gider kitapta okuyunca, ama senin konuştuğunu görünce "kanak Almanca" der.

Onlar peki neden Kreuzberg'te oturuyorlar?

Ee, daha eğlenceli... Sıkıcı öbür taraflar. Eskiden beri duvarın dibinde olduğu için bütün sanatçılar orada yaşardı. Şimdi Almanlar arasında da Kreuzberg çok popüler. Ama nasıl bir pislik var bu medyada, biliyor musun? Bir programa gittim, tartışılıyor her şey. Her tür insan var. Ama süre kısıtlı, tam olarak daha anlatamamışız hiçbir şeyi, en son bir adam konuştu, bizim metro hattından bahsedip "bu metro hatlarında ben korkuyorum, geceleri içi sadece kara kafa dolu" dedi. Ardından, "tamam program bitti, süremiz bu kadar." Son kalan cümle bu. Ve son cümle insanların beynine oturur. Tamam, o metronun içi kara kafa dolu, doğru. Ama birisi kalkıp birisini rahatsız etse, hemen herkes müdahale eder. Diğer hatlara bin, kimse kimsenin yüzüne bakmaz, düşüp ölsen dönüp bakmazlar. En mini eteğimle sabah dörtte dolaşırım ben Kreuzberg'de, hiçbir şey de olmaz. Ama o saatte gezemeyeceğim mahalleler var, kara kafaların olmadığı. Medyaya hikaye lazım: "Arabalar çalınıyor geceleri, hırsızlık had safhada." Ya, tamam, araba gittiği oluyor tabii de... *(gülüyor)* O bir mal sadece ya! Canına bir şey olmuyor ya kimsenin.

Albüme dönersek, ilginç bir çalışma biçimi olmuş galiba. Bir kısmı Almanya'da kaydedilmiş. Geleneksel bölümler burada eklenmiş.

Doublemoon sağolsun, her şey çok kolay oldu. Çok güzel oldu bence. Kaç ay oldu biteli, hâlâ dinliyorum.

Kendi albümlerini oturup dinliyor musun?

Evet, ben kendi şarkılarımı oturur dinlerim, hiç sıkılmam. *(gülüyor)* O kadar mutluyum ki dinlemek hoşuma gidiyor. Çalan herkes arkadaşım aynı zamanda. Çok uyumlu çalışıldı.

"Deniz"de diğer şarkılardan farklı olarak düz rap formunun dışında sesini kullanıyorsun...

O parça öyle. Onun gerektirdiği vokal de o. Yani "bende o ruh da var, bunu da söylerim" diyorum orada. Orientation'la biz çok tura çıktık bugüne dek. Parça onlarındı. Sözsüz çalınıyordu şarkı konserlerde. Spontan sözleri uydurdum ve yeni bir parça oldu.

Ailen beğeniyor mu şarkılarını?

Çok seviyorlar. Babam hepsini dinledi mi bilmiyorum, ama anneme demo halini dinletmiştim, çok geliştiğimi söyledi. Müziğimin iyiye gittiğini düşünüyorlar ikisi de. Memnunlar benden.

Almanya'da 15'inden 50'sine her cins insan var bizi dinleyen. Dazlak bile dinlesin, salak, kafasına iki kelime girer belki, ne mutlu bana.

Almanya dışında konserler oluyor mu?

Macaristan'dan Hollanda'ya, Londra'ya dek her yerde söyledim. Hong Kong'a bile gittim. Acayip de ilgi gördük. İlk albümün üzerinden altı sene geçti. İlk dört sene o albümle turladım. Nerede festival bir şey olsa, hadi Aziza'yı çağıralım derler. Ağızdan ağıza komünikasyon olayı oldu, yayıldık böyle.

Farklı yerlerde dinleyicilerin dikkatini çeken farklı tepkileri oluyor mu?

Genelde Almanya'da sözleri çok merak ederler. Ben de diyorum ki "CD'yi al, içinde tercümesi var, canım çıktı benim onu çevirene dek." Ya da "yanındaki Türke sor, ne diyor bu diye..." Londra'da çok beğendiler örneğin. İnsan hissetmek isterse kavrayabiliyor. Benim de Fransızcam çok kuvvetli değil ama, Fransızca rap dinliyorum. Sözlüğe bakıyorum, arkadaşlara soruyorum. İstersen anlarsın ne dediğini.

Türkiye'de turne yapmayı düşünüyor musun?

Çok istiyorum. Aslında öyle bir plan da var, ama daha kesinleşmedi. Bakalım buradaki seyirciler nasıl tepkiler verecek İstanbul dışına çıkınca, çok merak da ediyorum. Türkiye'deki dinleyici de ilginç çünkü. Almanya'da plak şirketlerindeki Almanlar bile şöyle derdi: "Türkiye'de insanları ya ağlatçaksın ya da oynatçaksın." Bakalım, böyle çok hareketli konserler istiyorum. Sahneden indiğimde hayvan gibi ter içinde kalmamışsam, o konserin iyi geçmediğini düşünürüm.

Geçenlerde Hürriyet gazetesinde "Berlin'de gurur tablosu" başlıklı bir haber vardı. Berlin parlamentosu için yapılan seçimlerde birçok Türkiyeli aday da seçimi kazanmış. Aralarında CDU'dan (Hıristiyan Demokrat Parti) seçilenler de vardı. Kimdir onlar, nasıl oluyor da CDU'da aday oluyorlar?

CDU'da çok Türk vardır zaten. Hiç bana sorma, ben hiç anlamıyorum. Tanıdığım bir hatun var, o da CDU'lu. Ona diyorum bazen "Sen niye CDU'lusun? Onlar bize karşı anam!" *(gülüyor)* O da diyor ki "içlerine girip biraz değiştirmemiz lazım". Yeşilleri anladım da, o sağ taraflara neden giderler, anlamış değilim. "Asimil" olmuşlar herhalde. Tam Alman olmaya karar verdiler herhalde. Mantığım sırf böyle açıklayabiliyor. Ben Almanya'da polis olmayı da anlamıyorum. Gidip polis olan gençler var. Bülent diye bir arkadaş var, onların da grubu vardı, "Polizei" diye bir şarkı yaptı, "sen de polise git, adam ol" gibi sözleri vardı. Bu çocuk çok kritik yedi bu parça yüzünden. Dedim "ne bu tantana" bir gün görünce. "Ya beni yanlış anladılar, ben polisin içinde biz-den adam olsun demek istemiştim" dedi. Almanya çok geç gelişiyor. Her ülkede, burada doğduysan buranın pasaportunu alırsın diye bir kanun var. Almanya'da yok. Kan bağı arıyorlar hâlâ... Ama bunları söylüyorum diye Almanya'dan nefret ediyorum gibi bir şey yok. Orda büyüdüm ve oraya alışığım. Her gün de böyle ciddi konularla ve savaşla geçmiyor hayatımız. Gayet de eğleniyoruz. Ama kör dolaşmayı hiçbir zaman istemiyorum. Ailen gibi, kavga edersin, kritiğini de yaparsın, seversin de, her şey olur işte.

11 Eylül'den sonra müslüman kökenlilere karşı bir tavır oldu mu?

Çok fazla bir değişiklik olmadı aslında. Dikkatli davranıldı. Bizi zaten sevmeyenler fırsat bulup biraz hırladılar, ama onlar zaten hep hırlıyor... Ama bu ara her yerde bu konular konuşuluyordu. Herkes sürekli "her müslüman bunu yapacak diye bir şey yok, sakin olunsun" diye etrafındakilere söylüyordu. Ama mesela, Alman polisi yabancıları, müslüman olanları bilgisayara geçirerek takip etme projesi geliştiriyor. Sadece müslümansan değil, evli değilsen, yalnız yaşıyorsan, normal görülen bir hayatın yoksa şüphe duyuluyor senden. Telefonların dinlenmeye başlandığı söyleniyor. Bunlar gıcık durumlar tabii.

Söyleşi: **Serkan Seymen**

bakınız

Aziza A, onyedinci ve kırkaltıncı sayılarda Roll'daydı...

Hala ailemle birlikteyim. Harika bir komün hayatı yaşıyoruz. Babam her tür müzikten hoşlanır, pan flüte bayılır. Annem, hani şu country şarkıcısı var ya, Johnny Cash'i çok sever. Fahir Atakoğlu'nu dinlerler. Abim on yıl boyunca Berlin'de underground müzik yaptı.

(sayı 17, mart 98)

ZİHNİ

ZİHNİ MÜZİK'TEN TÜRKÇE RAP BOMBARDIMANI

ONDAON

nakavt!

ONDAON

UMUT ERTEK

Kumasız Dünya

Umut Ertek

MC ve CD ÇIKTI!...

ZİHNİ

ZİHNİ MÜZİK
Mühürdar Cd. Akmar Pasajı 70/13
KADIKÖY 81300 İSTANBUL
Tel : 0216 336 50 09 **Fax:** 0216 349 22 68
Web : www.zihni.com www.zihnimusic.com
E-mail : info@zihni.com

RIOT GRRRL 10 YAŞINDA

mikrofon kzzzlarda

Yekpare bir Amerika yok. Amerikalının da kötüsü var, iyisi var. Bazen cennet Amerika, bazen cehennem. Bazıları da, cennet için, cehennem ateşi yakıyorlar: On sene evvelinden bugüne, çeşitli internet siteleri ve dergiler vasıtasıyla, Riot Grrrl akımına bağlanıyoruz...

Spice Girls fırtınası dindi ama, rüzgarı sürüyor: Britney Spears'la, Christine Agueilera'yla, VJ kızlarla, Türkiye'de de mesela Özgür Kız'la... Dertleri aynı: Hür, bağımsız, ilişkide ipleri elinde tutan, erkeğine bağımlı kalmayan, ekonomik olarak da boyunduruk altında olmayan, "karakterli" bir kadın... Klişe tabiriyle, Cosmo kadını: Sistemin öğütmediği, mevcut oyunun kurallarıyla varolan ve ayakta kalan bir kadın... Spice Girls'ün sloganı kulaklarımızda: Girl Power. Kadın gücü, kadın iktidarı... Aslında, araklamanın hası. "Gösterip de vermeme" durumunun en iyi ifadesini bulduğu Britney Spears'ın, Afganistan'da Amerikan askerlerine moral veren 'Spice Girl' Geri'nin pop muhafazakârlığı, Amerika'yı en çok şoke eden radikal muhalefet akımlarından birinin sloganını basbayağı iç etmiş ve "örselemişti", sisteme dahil etmişti: Girl Power, düpedüz, bir Riot Grrrl sloganıydı...

Kathleen Hanna

Riot Grrrl'ün "girl"ü, baharatlı değil, yekten acıbiberliydi: Kadınları "büyüklerin" meselelerine karıştırmayan, onları lise yıllarına hapseden, ilerleyen yaşlarla beraber kâfi gelmemesi gereken dilin gelişimini durdurup kocaman 13'lük kadınlar peyda eden toplumsal yapıyı, hakim söylemi tersinden okuyordu Riot Grrrl. "Grrrl"deki asabi tonlama, "bana dokunmayın" diyordu. Rujla "sürtük" yazdığı göğüslerini sahnenin ortasında açıveren "kzzz"ın da dediği, "bu gördüğünüz beden size değil, bana ait"ten başka bir şey değildi...

Yaşam kullanma kılavuzu: Fanzin

Suzi Quatro, Joan Jett, Patti Smith, Deborah Harry, Siouxsie Sioux, Chrissie Hynde... 80'lerin sonlarına, 90'ların başlarına damga vuran Riot Grrrl'ün elifbasını bu isimler yazdı. Liz Phair, Kristine Hersh, Kim Gordon, "bir devrim ne işe yarar" deyip mainstream'e soyunan Courtney Love, "feminizmle işim olmaz" diye kestirip atan PJ Harvey, Ani di Franco: Riot Grrrl'ü yaratan toplumsal ortamın içinde, "kzzz"ların yanından yürüyüp daha geniş sahnelere atıldılar... Bikini Kill, Sleater-Kinney, "kzzz"ların İngiltere şubesi Huggy Bear, L7: Riot Grrrl deyince bugün aklımıza onlar geliyor. Washington'ın anarşizan punk ortamını merkez belleyen Riot Grrrl, kadınları pek aralarına almayan 70'lerin punk'çılarının mirası üzerine MTV'de işi pis bir maçoluğa kaydıran ergen punk'ının, bunaltılı, bıkkın, ölgün, fakat "bizim çocuklar" olan grunge erkeklerinin arasında gitara en sert vuran, mikrofondan en mânalı cümleleri haykıran akım oldu. Bu cümlelerin arkası doluydu: Yaptıkları, ettikleri, söyledikleri her şeyle orta sınıfın öfkesini kabartan bu kızlar sadece müzikle yetinmediler... Riot Grrrl'ün yayılması için canla başla çalışan, bugün Riot Grrrl dendiğinde akla ilk gelen isim olan Kathleen Hanna'nın anlattığı gibi, her şey fakülte kantinlerinden, sanat galerilerinden, küçük toplantılardan başladı. Hareketin şehirden şehire yayılmasına da ilk etapta şarkı sözleri, gitar akorları, bas partisyonları değil, manifestolarla, hikayelerle, yaşanmış olaylarla dolu, giderek bir yaşam kılavuzuna dönüşen fanzinler vesile oldu.

Direniş komiteleri

"Üç yaşındayım, babam beni yatırmak ve masal okumak için odama geliyor, ama bana bir şey okumuyor. Beni bağlıyor, çıplağım ve... 'Söz ver, kimseye söylemeyeceksin...' Şeyini çıkarıyor, ağzıma sokuyor, acıyor, acıyor. Bu yanıklar, bu yaralar, bu beden var üzerimde, ama benim bedenim değil bu..." Ericka Reinstein'ın performansından bir parça: Bir Riot Grrrl metni. Sleater-Kinney'den Carrie'nin söylediği gibi, "her zaman diğer insanların kendisine baktığının farkında olan, sürekli tetikte duran" kadının her türlü kullanıma –ya da toptan atıl addedilmeye– açık bedeni, kavganın nirengi noktalarından biri. Fanzinlerde, toplantılarda daha neler tartışılıyor: Ensest, tecavüz, taciz, çokeşlilik, kalp kırıklıkları, ırkçılık, sınıf savaşı, cinsel ayrımcılık, sanat, şiir, yazı, müzik... Bir Riot Grrrl'ün, Dr. Lisa'nın deyişiyle, "toplantılarla, workshop'larla, fanzinlerle ve müzikle kadınların duygusal, fiziksel, cinsel yaraları iyileştiriliyor". Dr. Lisa'nın "Riot Grrrl senin için ne ifade ediyor" sorusuna Whyannie Sajery şöyle cevap veriyor: "Kadınlar bir araya toplanıp kadın gibi güçlü, kadın gibi hassas, kadın gibi zayıf oluyorlar, ama rahat bir çevrede. Kadınların fayda sağlayacaklarını ya da yaralanacaklarını düşünmeden zayıf olabildikleri bir yer. Açık olabildikleri ve tam bir güven duyabildikleri bir yer..." Fanzinlerle, e-mail'lerle Amerika'nın her yerine örümcek ağı gibi yayılan, bulundukları şehrin adlarıyla anılan kadın platformları, düzenli aralıklarla toplanıyorlar. Zannetmeyin ki kaşlarını çatıp siyasal argümanları keskin kılıçlar gibi çarpıştırıyorlar: "Bir hayır konseri düzenlenecekse onun için çalışıyoruz, ya da bize önemli gelen meselelerden konuşuyoruz, bize yardımcı olabilecek haberleri topluyoruz, duygularımızı paylaşıyoruz ve çok eğleniyoruz..." Las Vegas'lı Dominique Barnes'ın hakkı var: Sayın ki bir kadınlar günü ya da hamam sefası; dolmalar, börekler pişirilmiş, çaylar demlenmiş, kocalarıyla kös kös oturan kadınların yüzlerine renk, seslerine ahenk gelmiş. Fark, konuşmaların mahiyetinde: Dedikodu, yerini bilince, dayanışmaya bırakıyor. Ya da, kadın matinesi: "Major label" gruplarına hiç yüz vermeden, mahalli gruplar çağrılıyor, sarkıntılık, "sürtünme" kaygısı olmadan sahne önünde dansediliyor, masalarda göbek atılıyor. Vur patlasın, çal oynasın, direniş komiteleri...

Washington'dan yükselen ateş

Evergreen Koleji'nde Kathleen Hanna profesörle atışıyor: Kadınların kölelerle aynı olduğunu söyleyen Aristoteles'i savunan hocasının cinsel tacizine uğruyor sonra da. Üç öğrencinin bir hareketin fitilini yakışının hikayesi buralardan başlıyor. Bir striptizcilik tecrübesi de bulunan Hanna, Tobi Vail ve Kathi Wilcox fanzin çıkarmak için bir araya geliyorlar. Bakıyorlar ki ellerinden müzik yapmak geliyor, yeraltı konserlerine başlıyorlar: Konserlerinde erkekler sahne önündeki yerlerini kadınlara terketmek durumunda bırakılıyor; seyirciler arasından kadınlar mikrofonu alıp cinsel istismarlar, ayrımcılıklar hakkında nutuk atıyor. Bikini Kill'in 1991'de kaydettiği "Revolution Girl Style Now", "Bikini Kill" isimli ilk bandrollü albümlerinin de iskeletini oluşturuyor. Aynı bağımsız plak şirketinden, Kill Rock Stars'dan albüm yapan Huggy Bear'la çıktıkları İngiltere turnesi, Riot Grrrl'ü bir "hareket"e dönüştürmüş oluyor. "New Radio" single'larının prodüktörlüğünü ablaları Joan Jett'e emanet ediyorlar; Joan Jett'in 1994'teki albümü "Pure And Simple"da, L7 üyeleriyle beraber, iade-i ziyaret yapıyorlar. 1993'de "Riot Grrrl Akımı" isimli yazısıyla durum saptaması yapan Halil Turhanlı, "Ütopyanın Sesleri" kitabında, Julie Ruin adıyla solo kariyere girişen Kathleen Hanna için şöyle diyordu: "Julie Ruin, adını taşıyan solo albümünde, cinselliği kötüleyen seksofobik genç kadınların ılımlılığını sabote ediyor. Ilımlılığın değil, aşırılıklardan beslenen itaatsizliğin erdem olduğunu haykırıyor..." Hanna, yeni grubu Le Tigre'in ikinci LP'si "Feminist Sweepstakes"de, mücadeleye devam ediyor: Ama Bikini Kill'deki gibi Joan Jett usûlü hard rock gitarıyla değil, punk'la diskonun takdire şayan bir terkibiyle... Riot Grrrl'ün bir başka önemli grubu Sleater-Kinney de Washington'lu: Carrie Brownstein, Heavens grubundan Corin Tucker'ın hayranı; ona özenerek Excuse 17'i kuruyor. 1992'de beraber çalışmaya başlıyorlar. Gruplarının adını taşıyan ilk albümleri "Sleater-Kinney"i 1995'te başyapıtları "Call The Doctor" takip ediyor. (Albümdeki bir parçanın adı ayrıca güzel: "I Wanna Be Your Joey Ramone".) Indie sahnesinin erkek egemenliğine verip veriştiren, cinsel ayrımcılıktan, toplumsal sömürüden bahseden, ham, sert, cilasız ama son derece diri, melodik, akıcı şarkılarında davulları, 1997 tarihli "Dig Me Out" albümünde Janet Weiss çalmaya başlıyor... Geçen sene yayınlanan son albümleri "All Hands On The Bad One"da gürül gürül bir rock Riot Grrrl ateşini harlıyor... Amerikan gazeteleri de herhalde beş-on sene evvelki gibi "bu ne rezalet" manşetleri atmıyor, ama dipten ve derinden, Riot Grrrl devam ediyor. Riot Grrrl, kadınların zihinlerinin ve bedenlerinin özgürlüğü yolunda önemli bir kazanım; "zamanın ruhu" ne söylerse söylesin, bazı kadınlar sahneden öfkeyle ve neşeyle haykırmaya devam edecek... Bu ay sahneden değil, Roll sayfalarından konuşuyorlar: Kathleen Hanna Riot Grrrl'ün doğuşunu, gelişimini anlatıyor, sonra Le Tigre'den arkadaşlarıyla bugüne bakıyor; Sleater-Kinney'ciler de bir Riot Grrrl muhasebesine girişiyor. Mikrofon kzzzlarda...

Merve Erol

"Kadınlar bir araya toplanıp kadın gibi güçlü, kadın gibi hassas, kadın gibi zayıf oluyorlar, ama rahat bir çevrede. Açık olabildikleri ve tam bir güven duyabildikleri bir yer..."

38→

Bikini Kill

Riot Grrrl deyince akla ilk gelen isim Bikini Kill ve grubun şarkıyazarı, şarkıcısı Kathleen Hanna. Hanna, on yıldan beri, tüm hareketin en tecrübeli sözcüsü. Hareket nasıl, neden, nerede, ne zaman başladı, şehir şehir nasıl yayıldı, Bikini Kill nasıl kuruldu, kadınların derdi neydi? Kathleen Hanna, birinci elden Riot Grrrl'ü anlatıyor...

PASTALI POLİTİKALI KADIN GÜNLERİ

Kathleen Hanna: Riot Grrrls'ün esas başlangıcı, 1990 civarlarında Time'ın ya da Newsweek'in şu "feminizm öldü" sayılarından birinin çıkmasından sonradır. Elime bir megafon geçirmeliyim, memleketin dört bir yanında buna inanan 14 yaşındaki kızların başına ne geleceğini haykırmalıyım diye düşündüm. Ya gerçekten bu "feminizm"in gerçekleşip bittiğine kanarlarsa? Her şey Shulamith Firestone'un "Cinselliğin Diyalektiği" kitabında "50 yıllık alay" olarak adlandırılan dönemin bir parçası. Egemenler, bizi, yapacağımız sanat çalışmasının, müziğin, aktivizmin bizden önce zaten yapıldığına, bunlarla uğraşmanın bir anlamı olmadığına inandırmaya çalışıyor. Önemli, acil olduğunu düşündüğünüz her şeyin daha evvel yapıldığına inanmanız için sizi kandırıyorlar. Bugünlerde hem feministseniz, hem de bir müzik grubundaysanız, düşünce bu: Riot Grrrl büyük, kocaman bir şeydi ve artık bitti. Sizin için geriye yapacak bir şey kalmadı...

Ben buna "hayalet ses" diyorum: "Yapmayın, zaten yapıldı. Şu an yirmi kişi daha bunu yapıyor zaten, boşuna uğraşmayın..." Bir sürü Girls Rule iç çamaşırı ve Girls Kick Ass tişörtüyle bir sanat projesi yapmayı isteyeceğim, ardından bunun çok aşikâr ve feminist bir fikir olmasından ötürü, "zaten birileri bunu yapmıştır diye düşüneceğim. Sonra da hatırlayacağım: "Aa, Hayalet bunu yapmış olmalı..." Anlayacağınız, ben bu işi yapmalıyım.

Bikini Kill'den önce, Rekomuse adında feminist bir sanat galerisi işletiyorduk. Hiçbir zaman yeterli paramız olmadı. Nirvana civardaydı, biz de hep sanat galerimiz için yardım amaçlı bir konser vermelerini istiyorduk, fakat sonra faturaları ödemek için kendimiz rock konserleri yapmaya başladık. İki ay rock konserleri olurdu, sonra bir buçuk ay boyunca sanat gösterileri, sonra da pek çok erkek grupla birlikte yeniden iki aylık bir rock konseri dönemi. Bir yandan feminist konular hakkında konuşmamız, fakat aynı zamanda Rekomuse'da çalınan müziğin erkeksi olması –hem de hiç ilginç olmayan bir tarzda– pek tuhaftı. Aynı şey görsel çalışmalar için de geçerliydi. Mesela karma sergilerde bir tip, kafası görünmeyen, sadece bir ağaca dayalı çıplak bedeni görünen bir kadının siyah beyaz resmiyle çıkıp geliyordu. Şu kadim "kadın doğadır" ve "o herhangi bir kadın olabilirdi" hikayesi; çok can sıkıcı şeyler. Bunları görünce "hepimiz üretmeliyiz, gerçekten çok üretmemiz lazım, bu şeyler rezalet" diye düşünürdüm.

Egemenler, bizi, yapacağımız sanatın, bizden önce zaten yapıldığına, bunlarla uğraşmanın bir anlamı olmadığına inandırmaya çalışıyor.

Scrawl ve Mecca Normal'ı sahneye çıkardık, bir sürü harika kadın geldi mekâna, ancak etkinliklerin onda dokuzu erkek gruplarıydı. Kadın sığınağında, birçok badireler atlatıp ayakta kalmayı başarmış 50 yaşlarındaki kadınlarla sohbet ettikten sonra, galeriye gelip "oh bebek" ve "kadınım beni terketti, o tam bir sürtük" gibi sözlerle dolu şarkıları dinlemek zorunda kalırdım. Bir yerel grup, duvarlara silinmeyen kalemlerle yazı yazmayı çok eğlenceli buluyordu. Ama biz bir sanat galerisiydik. İnsanlara adil ödemeler yapmaya, makûl ses ekipmanları sağlamaya çalışıyorduk, elimizden geleni yapıyorduk. Sanat yapmamıza rağmen, bir müzik grubunda olmadığımız, yani "cool" olmadığımız için, bazen insanlardan emir aldığımız olurdu. Bir rock kulübü olarak Rekomuse'u işletmek, bir rock grubunda olmanın o kadar da uzak bir şey olmadığını, bunun sadece özel, büyüleyici insanlara özgü olmadığını görme fırsatı tanıdı bana.

Sonra Bikini Kill'i kurduk. Taciz edilmekten, oğlanların arkama sürtünmesinden, müziğe yabancılaşmaktan artık bunaldığım için, konserlere gitmeyi bile istememe noktasına gelmiştim. Zor bir çalışma gününün ardından dışarı çıkıp tacize uğramak yerine, öylece evde kalmak istiyordum. Müzik yapmak istiyordum, fakat yapmak istediğim müzik kadınlar içindi, dolayısıyla onlara ulaşıp konserlerimize gelmelerini sağlamak için özel çaba harcamamız gerekiyordu. Bir adres listemiz vardı; başka şehirlere gitmeden önce insanlara "lütfen gelin ve getirebildiğiniz kadar kadın getirin" yazılı kartlar gönderdik. Ortada bir taciz varsa kesin erkeklerden geliyordu, bu yüzden güvenlik gerekçesiyle daha

BEYOĞLU: İstiklâl Cd. 140/96 Halep Pasajı (0212) 252 50 39
KADIKÖY: Sakızgülü Sk. 19 Bahariye (0216) 449 18 64
MERKEZ: Yeni Çarşı Cd. 58/1 Galatasaray (0212) 252 36 83
E-Posta: liman.ypm@superonline.com / Faks: (0212) 292 03 55

LİMAN.

çok kadının orada olmasını istiyorduk.
Bikini Kill Washington'a taşındığında, kadınlara ulaşmak için farklı projeler üzerine düşünüyordum. Birinci proje dergiydi. Punk çevresindeki kadınların bu dergi için yazmak ya da herhangi başka bir şey yapmak isteyeceklerini düşündüm, bir grup insanı Embassy halkevine davet ettim; dergi fikrini konuştuk. Bratmobile'den Allison ve Molly bu küçük fanzinin adını Riot Grrrl koydular, aramızda bir bağ oluştu. Allison'la birlikte konserlere giderdik, konserlerin arasında konuşmalar yapardım. Derdim ki: "Sadece kadınlara açık olan bu toplantı Positive Force'da şu saatte yapılacak, adres şu. Gelmek isteyen kadınlar benimle görüşsünler, toplantıyı hatırlatmak için hazırladığım listeye isimlerinizi ekleyeceğim..."
Kadınlararası destek ortamı yaratmak, birbirimize gitar çalmayı öğretmek, birlikte konserler düzenlemek... Böyle becerilerimizi paylaşmak istedik. Bazı insanlar çok kızgındılar, erkeklerin bu alana gelmesine niye izin verilmediğini öğrenmek istiyorlardı, fakat başka pek çok insan da erkeklerin bir evde toplanıp sohbet eden 15 kadına dayanamamalarının nasıl saçma ve yanlış olduğunu görmüştü.
Toplantılar heyecan vericiydi, katılan birçok kadın daha önce sadece kadınlardan ibaret bir odada bulunmamıştı. Ben bulunmuştum, çünkü eskiden striptizciydim. Bu, striptizin bana kattığı çok önemli bir şeydi: Sırf kadınlardan oluşan bir atmosfer ve soyunma odasındaki gibi bir çeşit kardeşlik duygusu... Hepimizin konuşacak çok şeyi vardı, bu yüzden herkes "haftaya devam edelim" diyordu. Bu dayanışmaya, fanzinle bağdaştırılarak, Riot Grrrl adı kondu. Medya da gruptan aynı şekilde bahsedince, biz de kendimize riot grrrl demeye başladık. Üzerinde Riot Grrrl yazan kolyeler yapıp konserlerde sattık. Kısa zamanda, ülkenin dört bir yanından kızlar, Washington grubuna "ben de kendi grubumu kurmak istiyorum, bunu nasıl yaparım?" diyen mektuplar atmaya başladılar. O kadar çok mektup alıyorduk ki, bütün vaktimiz onları yanıtlamakla geçiyordu.
1992'de bir toplantı düzenledik; 100 civarında kadın geldi. 20 kişi filan olacağımızı düşünmüştük halbuki. Hâlâ o zamanlar yaptıklarımızdan gurur duyarım. 100 kadının Washington'a gelmesini sağlamanın yanısıra, gelenlere günde 7 dolara kalacak yer ve yemek sağlanmış olması da, beş kişilik çekirdek grup için hayret vericiydi. Bu, yüreklilik ve beceri gerektiriyordu. Homofobi atölyesi, oldukça ateşli geçen bir ırkçılıktan sıyrılma atölyesi, tecavüz ve bedenle ilgili konular hakkında atölyeler oldu, ayrıca partiler, bir sürü boş zaman, müzik ve kadın striptizciler vardı. Kızlara striptizin nasıl bir şey olduğunu göstermek için soyundum.
Benim için Riot Grrrl mirası Spice Girls değil, bana yazan ve "bu hafta Lincoln - Nebraska'da bir Riot Grrrl grubu başlattım" diyen kızlardı. Kimi ilerici gruplarla ilgili sorun, zamanla değişmemeleri veya hatalarını kabul edip devam etmemeleri. Riot Grrrl düşüncesi, "tamam, kendimize Riot Grrrl diyebiliriz, fakat bunun anlamı gruba katılan veya yeni bir grup başlatan her kızla beraber değişecektir" şeklindeydi. Ortada bir marka yok, Riot Grrrl her şey olabilir. Fakat bu, insanların, özellikle Riot Grrrl hakkında yazmaya çalışan habercilerin aklını her zaman karıştırıyor. "Bu da nesi?" diyorlar. Ne olduğunu bilemem, ama asla bitmeyeceğini söyleyebilirim, çünkü bu feminizmin bir parçası ve feminizm de bir milyon farklı şeyden bahsediyor. Eğer kendimizi dar bir tanımla sınırlandırmazsak, feminizm asla ölmeyecek.

Çeviren: ***Almy Spangler - Yeşim Başaran***

Le Tigre

Hanna'nın yeni grubu, Kaplan. Hanna nasılsa, yine öyle. Değişen şey, müzik: Artık diskoyla, elektronikayla daha sıkı fıkı bir punk rock yapıyor Hanna. Grubun birinci albümünden ikincisine tek değişiklik, Sadie Benning'in yerini JD Samson'un alması. Aman karıştırmayalım, Samson bir kız değil, erkek. Ama Courtney Love'ın Hole üyesi Eric Erlandson için söylediği gibi, "fahri kız"...

KASABADA GENÇ BİR KIZ

Grubun adı nerden geliyor?
Kathleen Hanna: Le Tigre, Lacoste'un daha ucuz bir versiyonu. Timsah'a gücün yetmiyorsa, Kaplan'a takıl. En iyisinden donanıma sahip olamıyorsan, eldeki malzemeyle yetineceksin. Gocunmadan Le Tigre gömleği giymek istedik. Ayrıca, Fransızca bir isimden daha çekici ne olabilir ki? Bir puding üret, adı da La Puding olsun; sonra beş dolar fazlasına satabilirsin.
Bikini Kill'den bu yana neler oldu?
Hanna: Eski grubum "siktirin, siktirin, siktirin gidin" şeklinde yorumlar alırdı, ya da "bunlar salak, daha çalgılarını çalamıyorlar, feminizm dedikleri şey de bok çuvalı" gibi eleştiriler. Bana da şişman, ucuz bir fahişe muamelesi yapılırdı. Bikini Kill'deyken elimdeki malzemeyi başka bir şeye dönüştürmek çok ilgimi çekerdi. Basbayağı sample yapardım, Whitney Houston şarkılarının sözlerini alıp söylerdim. Nihayet bu işin gerçekten nasıl yapıldığını da öğrendim. Pop'un yapısına hayranım, çünkü ondan mahrum bırakıldığımı hissediyorum. Bikini Kill'deyken insanlar o primitif, ham halimizde kalalım istiyorlar gibi geliyordu, mânasız bir durumdu. Siyaseten doğruluk adına yetenekli bir şarkı yazarı olmaktan kaçınmak şart değil.

Bizi "kendi saflarındakilere vaaz veriyorlar" diye eleştiriyorlar. Evet, tam da bunu yapıyoruz. Özellikle ve öncelikle feministler ve eşcinseller için müzik yapıyoruz.

Albüme başlarken kafanızda belli bir fikir var mıydı?
Hanna: Bu söyleyeceğim hiphop yapımcılarına hayli ilkel gelebilir. Yeni beceriler geliştiriyoruz, ama aynı zamanda aletlerimize de çok kötü muamele ediyoruz. Her parçada uyum gözetmemek estetiğimizin bir parçası oldu. Johanna'nın deyişiyle, davulun bir adım arkasındayız. Bu albüm karmaşık davul vuruşlarıyla ilerleyen, daha dansedilebilir bir çalışma olsun istedik. Politik disko müziği yapmak istiyorduk. Belki ESG'den etkilenmişizdir. Thee Headcoatees'i çok severim. O tür şeyler hep aklımdaydı. Bir Headcoatee olan Kyra LaRubia'yla bir proje grubunda beraberiz zaten. Brenda Lee ve The Shirelles'e bayılıyorum. Ramones'u unutamam bir de. Diskoyu seviyoruz; ama has diskocu olan Chic'den ziyade, diskocu olmaya soyunan Blondie'yi...
Yeni albümünüz "Feminist Sweepstakes" ilk albümünüzden daha geniş yankı bulacağa benziyor. Daha dobra bir çalışma olmuş...
Hanna: Aslında albüm yayınladığımızda çok utanırım, sıkılırım. Bu tuhaf, inkârcı durumumla başa çıkmam gerekir. Sanki bir partide feci sarhoş olmuşsun gibi olur, herkesi kalaylamışsın –ki bunda da çok haklısındır aslında–, ertesi sabah uyanırsın ve dışarı çıkmak istemezsin... Neticede birçok insan kalbine yakın tutacak bu albümü. Dinlerken, sanki şarkıları söyleyen ben değilmişim de, birisi bana söylüyormuş gibi geliyor.
Johanna Fateman: Bizi "kendi saflarındakilere vaaz veriyorlar" diye eleştiriyorlar. Evet, tam da bunu yapıyoruz. Özellikle ve öncelikle feministler ve eşcinseller için müzik yapıyoruz. Bu da bir cazibe formülü.
Albümde küstahlık ve ciddiyet iç içe...
Hanna: Cinsiyet sömürüsü gibi netameli meselelere el attığında işler karışıyor. Böyle zor meselelerden bahis açılınca, yaptığın işin hiç mizah duygusu taşımadığı, böyle kötü durumlara düşen kadınların da mizah duygusundan hiç nasip almadıkları gibi yaygın bir görüş hakim. İnsanlar mizahı başlarına gelen en korkunç şeylerden kurtulmanın bir yolu olarak görüyorlar.
Rock'n'roll hiyerarşisinde bir takım kuralları değiştiriyorsunuz. Konserlerinizde icracı-izleyici ilişkisi çok yeni, farklı...
J.D.Samson: Aslında insanlara seslenirken birçok açıdan didaktiğiz, üstelik aynı didaktik tavrı onlardan da bekliyoruz. Bu, seyirciyle aramızda tek taraflı olmayan, diyalogla gelişen bir ilişki yaratı-

yor. Böylelikle sadece onlar için değil, bizim için de gerginlikten uzak bir ilişki kurulabiliyor.

Hanna: Sanatta değişimin peşindeyiz, fakat diğer yandan efsanevi batı erkeğinin dünyayı bir başına değiştirebileceği fikrini de eleştiriyoruz. Kendimizi bir şeyleri düzeltecek veya insanlara nasıl olmaları gerektiğini anlatacak asiler olarak değil, değişen toplumun bir parçası olarak görüyoruz.

Fateman: İşte burada o hamasi sanatçı kavramı ortaya çıkıyor, ki bu da erkeklere mal edilir genellikle. Aslında bu idealist hareketle kendimizi bağdaştırıyoruz. Ama öte yandan bu hareketin başarısızlığını ve beyhudeliğini parodileştiriyoruz.

Hanna: "Slide Show at Free University" diye bir parça yapmıştık. Kavramsal dışavurumcu akımın tartışıldığı bir konferanstan kayıtlar aldık. Sahnede bunları sıradan tişört sloganlarıyla çiftleştirdik. Niyetimiz seyircinin duyduklarıyla gördükleri arasında bir bağ kurabilmesini sağlamaktı.

"Hot Topic" isimli parçanızda, kitapçıya gidildiğinde alınmak üzere bir sürü yazar ismi sayıyorsunuz...

Johanna: Bunlar çok tanınmayan bazı sanatçılar; onlara bir kapı aralamak istedik. Aynı zamanda ilgilendiğimiz şeyleri dinleyicimizle paylaşmak da istedik. Eğer küçük bir kasabada genç bir kızsanız, bunlar hakkında nereden bilgi edinebilirsiniz ki? Bizi geceyarıları yatağımızdan uğratan okuduğumuz kitaplar, seyrettiğimiz filmlerdir; yoksa "uygun eteği mi giyiyorum", "koşup indirimdeki makyaj malzemelerinden almalıyım" gibi düşünceler değil... Ama feminizm de –ya da hangi kadın nasıl tanımlamak isterse– kişinin kendi izahına kalmış bir şey. Bütün kadınlar adına konuşamayız, gezegendeki kadın sayısı kadar çeşitli feminizmler var.

Toplumla ilişkinizin hâlâ sorunlu olduğunu düşünüyor musunuz?

Samson: Bıyığım terlemeye başladığından beri kendimi toplumun içinde kıstırılmış hissediyorum. İnsanların bu hünsa suratıma bakmalarına alıştım. Artık kendimi daha iyi hissediyorum, kıllı suratımla benzerlerim için iyi bir örnek teşkil ediyorum. Sokakta insanlarla göz göze gelmekten korktuğum için çoğu kez yolumu değiştirirdim. Bu yüzden çok zaman kaybettim. Sahnede olduğumda veya tanıdık birileriyleyken farklı. Kendimi o kadar rahat hissediyorum ki, bıyıklarıma zil takıp oynayabilirim.

İlk albümdeki "What's Yr Take on Cassavettes?" parçasında John Cassavettes'in "Husbands" filmine çıkışıyordunuz, değil mi?

Hanna: Film baştan sona çekilmez, mankafa, orta sınıf, orta yaşlı beyaz herifleri anlatıyor. Cassavettes, erkek kültürünün yozlaşmasını mı ele alıyor, yoksa bu duruma arka çıkıp "ne kıyak hayat" mı diyor? Cassavettes her işini sorgulama gereği duyduklarımızdan biri. Fakat iyi yönetmendir, favori filmim "Opening Night". Gena Rowlands muhteşemdir orada.

"Cassavetes" şarkısında sanki birden çok kişi konuşuyor, ya da düşünceler çarpışıyor...

Hanna: Şarkının içinde çeşitli unsurlar var, bir telefon konuşması olarak kurguladık şarkıyı, ama ilk etapta insanların aramızdaki bir sohbete tanık olmalarını istedik. Arayan kişi "gerçekten bilmek istiyorum" diyor, sanki "Brad, beni seviyor musun" diye devam edecek. Ama pat diye "John Cassavetes sever misin" deyiveriyor.

En sevdiğiniz yönetmen ve filmler hangileri?

Hanna: Cecilla Dougherty diye bir kız var. Video-art'çı. Beatles ve Yoko Ono üzerine "Grapefruit" adında bir film yaptı. Tüm oyuncular lezbiyendi. Beatles üyelerini ve Yoko Ono'yu canlandıranlar hariç...

İnsanlara seslenirken birçok açıdan didaktiğiz, üstelik aynı didaktik tavrı onlardan da bekliyoruz. Bu, seyirciyle aramızda tek taraflı olmayan, diyalogla gelişen bir ilişki yaratıyor.

Fateman: Yeni videosu "Gone" için çalıp söyledik de. Ben ayrıca bir takım müzik düzenlemeleri de yaptım.

Filmci ve fanzinci G.B. Jones, homofobi ve kadın düşmanlığı sebebiyle punk'a, yine kadın düşmanlığı ve kişiselliği önleyen cemaat yapısı sebebiyle gay'lere eleştirel yaklaşıyordu. O sizi nasıl etkiledi?

Fateman: Chicago'daki Homocore retrospektifine bizzat çalarak eşlik ettik. Büyük şerefti. Fifth Column bende kalmıştı yıllar önce. Turnedeydiler ve Portland'tan geçiyorlardı. Gittiklerinde fark ettim ki, rimelimi G.B. gibi çekmeye çalışıyorum; beceremiyordum.

Hanna: G.B., Burroughs'un karısını öldürmesine, ardından bunu meşrulaştırmasına kafayı takmıştı. Çizgi filmlerinde Burroughs'u öldürüp öldürüp öldürüyordu. G.B.'nin mizah anlayışı keçileri kaçırmamı engelledi.

Miles Davis de bir kadını dövmekle itham edilmişti. Bir kadın dergisine bunun, eserlerinin inceliğiyle davranışlarının kabalığı arasındaki bağıntıyı değerlendirmek için bir fırsat olduğunu söylemişti.

Samson: Eminem vakası gibi. Onu eline su dökülemez, sıkı bir rapper sanıyorlar; halbuki çok saldırgan, korkunç lafları var.

Devam eden herhangi bir proje var mı? Bir Le Tigre filmi mesela...

Hanna: ABC kanalına bir televizyon şovu önerisinde bulunduk. Bir grup kılığında gizli dedektifleriz; ben güçlerini kullanarak ipuçları arayan bir medyumum, Jo onu bunu itip kakan cüsseli ve JD adlî uzman. Grup sanki turnedeymiş gibi şehir şehir dolaşıyor, aslında cinayetlerin izini sürüyor. Her bölümde içimizden biri halüsinatif maddelerden kullanıyor. Trip'e giriyoruz ve "Altın Kızlar"daki teyzelerle interaktif görüşmeler yapıyoruz. Kablolu televizyon için de bir program düşünüyoruz: Her bölümde erkek arketipler gibi –bir tamirci, bir marangoz, çiftçi, futbolcu vesaire– giyiniyoruz ve Dave Matthews kliplerine bakıp otuzbir çeker gibi yapıyoruz. Televizyon şirketinin derdi bu noktada: Otuzbir çekmeyi kesmemiz için insanlar bize para göndermek durumunda. Her yüz dolar için mesela on dakikalığına duruyoruz ve bizim yerimize Mummenschanz *(İsviçreli avangard tiyatro topluluğu)* ya da Susan Anton *(eski ödüllü güzel, oyuncu)* başlıyorlar...

Çeviren: **Zeynep Nuhoğlu**

4. Levent'teyiz...

CEZZAR PRODUCTION

STÜDYOLARI

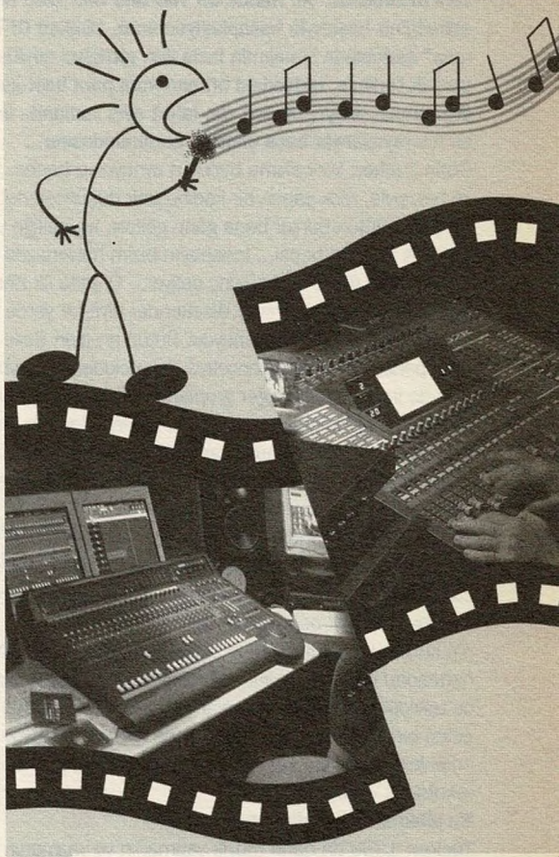

Stüdyo A
- Mackie D8B 72 kanallı full otomasyon mixer
- Mackie harddisk record: 24 kanal
- Alesis Adat: 24 kanal
- 20 kişi aynı anda kayıt

Stüdyo B
- Yamaha 02 full otomasyon mixer
- Alesis Adat: 24 kanal
- Harddisk record
- 10 kişi aynı anda kayıt

SES KAYDI • DEMOLARINIZ • PRODÜKSİYONLARINIZ
ARANJELERİNİZ • REKLAM & FİLM MÜZİKLERİ
EDITING & MASTERING **YAPILIR**

KENDİ ARANJÖRLERİNİZLE VE YÖNETMENLERİNİZLE ÇALIŞMA İMKANI

Stüdyo kiralama saati 12$

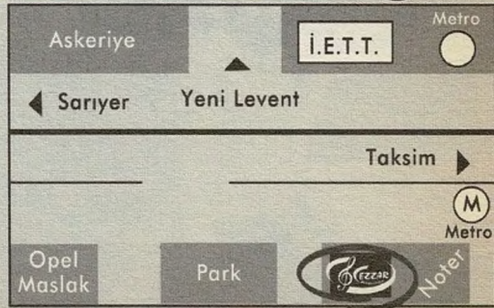

CEZZAR MÜZİK FİLM YAPIMCILIK LTD. ŞTİ.
Emniyet Evleri, Güvercinlik Sok. No: 3/A
Asaş Han 80650 4. Levent / İSTANBUL
Tel / Fax: (0212) 282 82 63 - 270 50 21

Sleater - Kinney

Bir başka Washington'lu Riot Grrrl grubu: Sleater-Kinney, akımın en rağbet gören, en iyi müzik üreten gruplarından biri. Bikini Kill ortalığı dağıtırken onlar kuruluş aşamasındaydı, ilk albümleri 1995'te, son albümleri "All Hands On The Bad One" geçen sene geldi. 2000 senesinde soruyarlar: "Bir asi kzzz'ın kinik olduğuna kim inanır?"

ERKEK FATMA DA KİMMİŞ?

Yeni albümünüz "All Hands On The Bad One"daki birçok şarkıda edindiğiniz başarıyla hesaplaşıyorsunuz. "Ballad Of The Ladyman" şarkısında "imajımla fazla ileri gittiğimi söylüyorlar, yeni plastik tenimle, radyodaki hit şarkımla para bastığımı biliyorlar" diyorsunuz. Alaycı bir ton var, fakat aynı zamanda insanların grubu kavrayışlarıyla başa çıkmak durumundasınız...

Corin Tucker: Bir bakıma bununla oynuyoruz bence. İnsanların bize bakışıyla, rock yapan bir kadına dair düşüncelerle dalga geçiyor bu şarkı. Bütün bunlar bana garip geliyor, kişiselliğe yer bırakmayan boş kafalılık hepsi... İnsanların bizim hakkımızda böyle düşünmeleri bana gerçekten gülünç geliyor... O şarkı ilk zihnime düştüğünde, İngiltere'de, Bowlie Weekender diye bir yerde çalıyorduk. Bir indie rock organizasyonuydu. Bütün grupları Belle and Sebastian toparlamıştı. Çok eğlenceliydi, bize cidden iyi davranıldı. Fakat yine de insanlar bize diğer gruplardan farklı bakıyordu. Grupların ürünlerinin satıldığı odaya bir pano astılar. Hepimiz bungalovlarda kalıyorduk, bizimkinin numarası 216'ydı. Bizim için şöyle bir mesaj yazmıştı birisi: "216. kulübenin Erkek Fatmaları!" Şaştık kaldık. Gırgır olsun diye yazılmış bir şey de olabilir, ama bir yandan da, gerçekten bizi farklı bir şekilde tanımlıyordu. "Siz farklısınız, çünkü bir kadın grubusunuz, üstelik politiksiniz" demenin kurnaz bir yoluydu. Hâlâ insanlar bizi bir tehdit gibi algılıyor. Bir haftasonu ordaydık, insanlarla birlikte yorgunluğumuzu attık, güzelce takıldık gibi değildi. İnsanlar bizim etrafımızdayken hâlâ tedbiri elden bırakmıyorlar. Kafalarından ne geçiyor, bilmiyorum. Hâlâ bir erkekler kulübünün varolduğunu ya da olabildiğini farketmek çok rahatsızlık vericiydi.

Ticarî alana girmekle girmemek arasında tereddütteyiz. Uzaklardaki bir çocuğa müziğimizi iletebilmek için ne kadar özveride bulunmak zorundayız?

Bu albümde bir bildiri havası var...

Tucker: 1999'da bana müzik yapmanın ve yazmanın aciliyetini hissettiren şeyler oldu. Çok berbat bir yıldı 99, cidden iğrenç bir yıldı, mainstream rock'ta kadınların başarılı olmasına karşı büyük tepkiler doğdu. Rock camiasında bir sürü cinsiyetçi olay meydana geldi. En popüler grupların hakikaten kadın düşmanı şarkı sözleri var. Woodstock konserleri esnasında birçok kadın tecavüze uğradı. Konserlerde seyircilerin kaldırıp durduğu "göğüslerini göster" pankartları da cabası. Yaşlanmış da olsak, başarılı da olsak, bir müzisyen olarak alemde yer edinmiş de olsak, yolumuzdan dönemeyeceğimizi hatırlattık kendimize bu albümle. Aşırı cinsiyetçi olayların yaşanmadığını söyleyemeyiz, çünkü bunlar kadınları, genç kadınları etkiliyor.

Carrie Brownstein: Politika büyüdükten sonra vazgeçilecek bir şeymiş gibi öğretiliyor bize. Biz politik tavrımızın defalarca altını çizmeyi, bunu müziğimizle kaynaştırarak daha bütüncül bir hale getirmeyi denedik. Bu bizim arkamızda bırakıverdiğimiz bir şey değil, bizim bir parçamız. Bu albüm son derece belâgatle bunu duyuruyor. Şarkılarımız sırf politik değiller, ama bazıları da epey politik. Bazıları eğlenceli, bazıları anlamsız, bazıları da şahsî. Müziğimiz aynı anda hepsini içeriyor; bunların bizimle bütünleşmiş olması da önemli. Bunlarla ilerlememizin önünde engel değil, başarılı olmak için herhangi bir şeyi geride bırakmak zorunda değiliz.

"#1 Must-Have" sanki albümün merkez şarkısı: "Başından beri bayrağı taşıyandı / Şimdi bu asi kızzz'ın kinik olduğuna kim inanır / Ama şimdi benim ilhamım güzellik dergilerimle kredi kartı faturalarımın arasında duruyor." Sanki zamanla değişmişsiniz, olmak istediğiniz yerden uzaklaşmanın mümkün olduğunu farketmişsiniz...

Tucker: Evet, duyarsızlaşmaya, uyuşmaya dair dürüst bir şarkı bu. Yaşlandıkça, toplumun ürettiği şeyleri bir şekilde benimsemek kolay, hele ticarileşmeyi ve tüketimi hesaba katarsanız. Şarkı doğrudan 30 yaşındaki beyaz kadını hedef alıyor. Riot Grrrl'ün ticarileştirilmesi, tüm bu dot.-com'lar... Riot Grrrl imajı ve görüntüsüyle yapılan pazarlama işleri gerçekten mide bulandırıcıydı. Bunalıp oturmak, "iyi peki, denedik, başaramadık, şimdi bunu pazarlıyorlar, yapabileceğimiz hiçbir şey yok" şeklinde hissetmek çok kolay. "Bu duruma ifrit oluyorum, bir şeyler yapmalıyım" demek çok daha zor. Tüm zamanını dış görünüşe harcamaktan daha önemli şeyler var.

Ortalıkta akıl çelici bir sürü şey varken, vizyonunuza sadık olmak güç değil mi?

Janet Weiss: Bu şeyleri yapmak için daha fazla teklif alıyorsunuz. Bir şey yapmak için hiç teklif almıyorsanız, o zaman gerçekten saf bir vizyona sahip olabilirsiniz. Ama bu sefer müziğinizi o kadar çok insan duymayacaktır. Garip bir durumdayız, ticarî alana, şirket Amerika'sına girmekle girmemek arasında tereddüt halindeyiz. Uzaklardaki bir çocuğa müziğimizi iletebilmek için ne kadar özveride bulunmak zorundayız? Birbirinden farklı düşünceleri, fikirleri olan farklı üç kişiyiz. Zor olabiliyor...

Tucker: Ne istiyoruz, nereye gitmek istiyoruz... Bunları sürekli konuşuyoruz.

Weiss: Söylediklerimiz albümlerimizi satın alan, yıllardır hayranımız olan kişilere ne ifade ediyor?.. Tüm bunları korumak az şey değil.

Albümün adı neden "All Hands On The Bad One"?

Brownstein: Bu şarkı kötülükle ilgili; siz daha iyi değilken başkasının ahlâkını zorlama ikiyüzlülüğüyle ilgili. "Kötü" kavramını ilginç buluyorum: Kimdir kötü olan? "Kötü"nün varolduğunu düşündüğü için kendini ve bizi etiketleyen mi?.. Bence bu, albümdeki pek çok şarkıyla ilişkili. "Ballad of the Ladyman" mesela –"Erkek Fatma" de kim? Radyoda olmak isteyen mi "kötü kişi", yoksa sanatçının radyoda olmak istediğini varsayan hayranlar mı? Yoksa, "The Professional", şu uğursuz profesyonel mi "kötü kişi"? Tüm bu şarkılar "kötü kişi" mekanizmasının, bu zihniyetin içine girebilir ve farklı farklı senaryolara dağılabilir...

Bazen hayranlarınız tarafından biraz sınırlandırıldığınızı hissettiğiniz oluyor mu?

Tucker: Galiba bazen öyle hissediyorum. Genelde dinleyicilerimiz saygılı insanlar. Ama yine de buna rağmen, "The Hot Rock" turnesinde insanlar bazı şarkılarımızda hayal kırıklığına uğramışlardı, şarkılar uzundu çünkü, karışıklardı, heyecan verici değildiler, zordular. Biz zor işler yapmak istiyorduk, müzisyen olarak gelişmek istiyorduk, halbuki insanların bizden istedikleri böyle değildi. Etrafta zıplayıp bağırmamızı istiyorlardı. Bazen insanları hayal kırıklığına uğratmak ağır geliyor.

Fakat galiba bu çıkmaza gelip takılıyor her seferinde insan...

Brownstein: Evet, can sıkıcı bir durum. Bu çocuklar bunu ileride farkedecekler. İnsanlar aynı albümü dört kere, beş kere yaptığı zaman sıkıcı geliyor. Ama on yıl sonra geçmişe bakıp Sleater-Kinney albümlerinizi karıştırırken "çok şükür 'The Hot Rock'u yapmışlar, böylece daha ilginç melodiler yazmayı öğrendiler" diyerek onun kıymetini anlayacaklar. Sanatçı olarak ne hissettiğimiz, kendimizi ne kadar zorladığımız daha önemli. Pek çok insan anında tatmin olmak istiyor; tekrar tekrar aynı şeyi dinlemek de anında tatmin edici bir şey, alışmak zorunda değilsiniz çünkü. Hayranlarımızın birçoğu bizi çeşitli özellikleri olan ve farklı dinamiklere sahip gerçek insanlar olarak görmeye çalışıyorlar; yıllar içinde neden farklı ifade yolları aradığımızı anlayabilirler. "Dig Me Out"u üç sefer yapsaydık, bir grup olmazdık. Şimdiye kadar yapageldiğimiz şeyle alâkamız kalmazdı.

"#1 Must-Have"deki şu sözler hakkında ne söylersiniz: "Uzun süredir sürünüyorum / sizin cennete giden merdivenleri-

42→

nizde / Ve şimdi artık ulaşmak istediğimi sanmıyorum..."

Tucker: Başarılı bir kadın grubu olmaya dair bir şarkı bu da. Omuzlarımızda bizi başarılı olmaya ve tüm bu işleri yapmaya devam etmeye iteleyen bir yük var gibi. Rock dünyasına girdiğinizde "valizinizi, bütün politikanızı ve Riot Grrrl ıvır zıvırını vestiyere bırakın" şeklinde bir düşünce var. Hakkımızda "riot grrrl büyüyor", "riot grrrl gettosundan dışarı çıkıyor", "şu aptalca politikaları arkalarında bıraktılar" gibi pek çok makale yazıldı.

Weiss: "Artık olgunlar!"

Tucker: Artık "olgun"muşuz, şimdi hiç kimseyi feminist düşüncelerimizle rahatsız etmiyormuşuz... Bu bana gerçekten aşağılayıcı geliyor. Bizim başarılı olmaya dair düşüncelerimiz başkalarından farklı. Bizim yolumuz diğer yollar gibi olmayacak, çünkü biz farklıyız ve bizim kimliğimiz böyle.

Nelerin farklı olacağını düşünüyorsunuz?

Brownstein: Bunu bildiğimizi sanmıyorum.

Weiss: Tam üstüne bastın. Bunu tasarlamıyoruz.

Brownstein: Bizim için takip edilecek bir taslak yok artık. Led Zeppelin ve Aerosmith dinleyerek büyüyen bir çocuk olsaydınız ve rock yıldızı olmak isteseydiniz, nasıl bir şey istediğinizi bilirdiniz: Jimmy Page ve Robert Plant gibi olmak isterdiniz. Bizim "şu muhteşem 70'lerin beş albüm çıkaran, şunu bunu yapan kız gruplarının ayak izlerini takip etmek isterdim" şeklinde takip edebileceğimiz bir taslağımız yok.

Tucker: Ve beş milyon satan... Malûm, böyle bir grup yok.

Weiss: Olay bizim için groupie'ler ve uyuşturucular değil. Ama bu, grup kurmak isteyen liseli oğlanlar, hatta bugün varolduğunu bildiğim gruplar için geçerli... Bir grup kurmalarının en büyük nedenlerinden biri, "rock star" hayatını yaşamak. Bizim istediğimiz rock star hayatı değil. Bu ilgimizi çekmiyor. Bizim için önemli olan, kendi düşüncelerimizi ifade etmek ve bir dayanıklılık tasviri çizmek.

Neden erkekler kızların onları ne kadar yaraladığına dair şarkılar pek söylemiyorlar da, kızlar onlara yanlış yapan tüm erkeklere dair düşüncelerini dile getiriyorlar?

Tucker: Erkeklerin de yaralanmakla ilgili şarkıları olsun isterdim, ama genelde onlar gerçekten çok kötücül ve asabi şeyler söylüyorlar. Offspring'in şarkısındaki gibi: "Arkadaşımın bir kız arkadaşı var ve o bu kaltaktan nefret ediyor..." Aynı şeyleri Limp Bizkit'te, Insane Clown Posse'da da bulmak mümkün. Erkekler, duygularını dışavurmaktan korkmalarının bir uzantısı olarak kadın düşmanlığına yöneliyorlar. Kadınlarsa sadece duygulanırlar.

Medya, toplumun her alanına yayılmış gibi görünüyor. "Was it a Lie?"da şöyle diyorsunuz: "Senin izlemen için üretilmemiş bir gün istiyorum..."

Brownstein: Corin radyo dinliyormuş, radyoda Will Oldham, Almanya'da bir barda otururken televizyonun bir trenin bir kadına çarpmasını arka arkaya gösterdiğini anlatıyormuş. Şarkı kadının hikayesini anlatıyor, ama bu bir yandan da ne kadar röntgenci bir toplum haline geldiğimizin metaforu. Çoğu zaman sanki bize içkin hiçbir şey kalmıyor; mahremiyet yok edebileceğimiz bir şey, hayatlar silip süpürebileceğimiz şeyler... Kadınlar zaten tetikte yaşıyorlar; her zaman diğer insanların kendilerine baktığının farkında olarak...

İnsanlar bizi bir tehdit gibi algılıyor. Hâlâ bir erkekler kulübünün varolduğunu ya da olabildiğini farketmek çok rahatsızlık verici.

Çeviren: **A.S. - Y.B.**

RIOT GRRRL MANİFESTOSU

Çünkü biz kızlar bizim dilimizi konuşan, kendimizi ait hissettiğimiz ve kendi tarzımızla anlayabileceğimiz kitaplar, müzikler ve fanzinler için can atıyoruz.

Çünkü biz, kızların birbirlerinin ürünlerini görmelerini, duymalarını kolaylaştırmak istiyoruz, böylece stratejilerimizi paylaşabiliriz, birbirimizi eleştirebiliriz/alkışlayabiliriz.

Çünkü kendi çığlığımızı yaratmak için üretim araçlarını ele geçirmeliyiz.

Çünkü statükoyu nasıl etkileyeceğimizi, yansıtacağımızı, devam ettireceğimizi veya nasıl bozacağımızı bulmak istiyorsak, ürettiklerimizi kızarkadaşımızla, politikalarımızla, gerçek hayatlarımızla bağlantılı olarak görmek son derece hayatî.

Çünkü Anti-Maço Devrimi'nin fantezilerini, rüyalarımızı yaşamak yerine sadece hayal kurmamız için bizi kandırmaya çalışan beceriksiz yalanlar olarak görüyoruz. Saçma sapan hıristiyan kapitalist yaşam biçimine alternatifler planlayıp bunları gerçek kılarak her gün kendi hayatımızda devrim yapmanın yollarını arıyoruz.

Çünkü kendi güvensizliklerimizin karşısında, kendi enstrümanlarımızı çalamayacağımızı söyleyen "biragöbeğierkekrock"un karşısında, bizim gruplarımızın, fanzinlerimizin Birleşik Devletler'in en kötüleri olduğunu söyleyen "otoritelerin" karşısında cesaret kazanmak ve kazandırmak istiyoruz.

Çünkü biz başkalarının (oğlanların) standartlarının karşısında sinmek sistemiyoruz.

Çünkü gerici "tersine cinsiyetçiler" olduğumuz ve "hakikipunkrocksoulsavaşçıları" olmadığımız –ki biz gerçekte öyle olduğumuzu biliyoruz– iddialarıyla tökezlemek istemiyoruz.

Çünkü yaşamın fiziksel olarak hayatta kalmaktan daha fazla bir şey olduğunu biliyoruz ve "her şeyi yapabilirsin" şeklindeki punk rock düşüncesinin, kadınların ruhsal ve kültürel yaşamlarını, kendi değerleri çerçevesinde korumanın yollarını arayan, ilerlemekte olan Riot Grrrl devrimi için çok değerli olduğunun farkındayız.

Çünkü rekabet + iyi/kötü sınıflandırması yerine iletişim + anlayış temeline dayanan müzik, arkadaşlıklar ve camialar oluşturmanın hiyerarşik olmayan yollarını yaratmaya çalışıyoruz.

Çünkü bu çalışmalarımız bizi onaylayan ve mücadeleye davet eden "cool" şeyleri yapmamız/okumamız/görmemiz/duymamız; ırkçılık, sakatlara yönelik ayrımcılık, yaş güzellemesi, sınıfçılık, zayıflama saplantısı, cinsiyetçilik, yahudi karşıtlığı ve heteroseksizm gibi saçmalıkların kendi yaşamlarımızda nasıl şekil aldığını tespit edebilmek için ihtiyaç duyduğumuz güç ve topluluk hissini kazanmamızda yardımcı olabilir.

Çünkü kapitalizmin bütün biçimlerinden nefret ediyoruz, geleneksel standartlara göre "cool" olmanın getireceği faydalar yerine, bilgi paylaşımı ve yaşamda kalmayı asıl amacımız olarak görüyoruz.

Çünkü Kız=Aptal, Kız=Kötü, Kız=Güçsüz diyen topluma çok kzzzgınız.

Çünkü gerçek, tutarlı ve makûl kzzzgınlığımızın, kızlararası kıskançlıklar ve kendine zarar verici kızsal davranışlarda görünen cinsiyetçilik yüzünden bozulup bizim aleyhimize dönmesine razı değiliz.

Çünkü kalben, zihnen, bedenen inanıyoruz ki, kızlar dünyayı gerçekten değiştirebilen ve değiştirecek güçlü bir devrimci ruh oluştururlar.

Cuma MOE JOE

Cumartesi SUSTAIN POWER TRIO

TAKSİM

GİRİŞ ÜCRETSİZ

SHAFT

BLUES&JAZZ CLUB

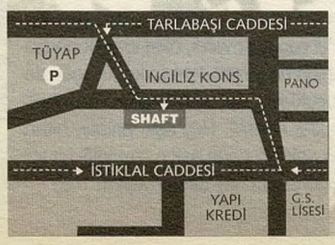

Her gün **22.00**'den önce gelenlere kapanışa kadar **(04.00)**

% 40 İNDİRİM

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 81 Galatasaray - Beyoğlu **Tel:** (0212) 252 53 76

Mercan Dede

Kuşlar haber verdi, Mercan Dede iki sayı evvel Kudsi Erguner'in Roll'a söylediklerine çok içerlemiş. "Seyahatname 2001"in temsilleri için İstanbul'a gelen sanatçıyla konuştuk, bir dokunduk bin ah işittik. Maksadımız bir polemiğin taşıyıcısı olmak değil, hayli "nazik" bir konuda bir düşünce ekseninin oluşmasına hasbelkader yardımcı olmak.

[AKM, meyhane, basketbol salonu]

Kudsi Erguner'in 59. sayımızda söyledikleri, sana ve müziğine yöneltilen ilk tepki mi?

Arkın Ilıcalı: Tabii ki ilk değil. Mesela Ankara'daki bir konser sırasında, bir kız bir kağıt parçası verdi bana: "Ben buraya ney sesi dinlemeye geldim, siz disko müziği gibi bir şey çalıyorsunuz, çok hayal kırıklığına uğradım..."

Bizim gibi ortalama dinleyicileri bir tarafa bırak; Erguner gibi kendini tasavvuf dünyasına ait hissedenlerden bu tür tepkiler almıyor musun?

Daha önce hiç olmadı. Ney, tasavvufun ilk adımında da belirtildiği gibi, insandır. Neyle anlatılan, insanın kendisidir. Bizim ney üflememizi bir yana bırak; insan olarak söylediklerimiz ya da yaşadıklarımız, aslında bizden çıkan müziktir. O röportajda Kudsi Erguner'in neyinden çıkan nağme, dervişliğe yakışmayacak derecede sert ve hırçın geldi bana... Bulunduğum tasavvuf çevrelerinde, beni destekleyen, tabiri caizse müsaade veren insanlar çok oldu. İhsan Özgen müziğimi en iyi anlamış insanlardan biri. Mesela bir gün "Mercan Dede bir kişinin değil, bir konseptin ismidir" demişti.

Kudsi Erguner "bu adama dedelik mertebesini kim vermiş?" diye soruyor. Senin ismindeki "dede"nin böyle mertebe bildiren bir tarafı var mı?

97 yılında ilk albümümü yaptığım sırada İhsan Oktay Anar'ın "Puslu Kıtalar Atlası"nı hayranlıkla okuyordum. O kitapta bir yan karakter var, tam ismi Havaî Mercan Dede. Tamamen çok yaşlı olduğu için adı "dede"ydi. Ordaki havaî, yani kafasına göre bir yığın işle uğraşan, havasına, hevesine göre hareket eden insan hoşuma gitti... Bugüne kadar her yerde ismimdeki "dede"nin kaynağının tasavvuftaki dededen tamamen bağımsız olduğunu ifade ettim. Eğer Erguner bunu okumamışsa, o zaman bilmediği bir konuda konuşuyor demektir. Eğer okumuşsa, bilerek konuyu başka yöne çekiyor anlamına gelir ki, ikisi de ne dervişliğe ne neyzenliğe yakışır.

Kudsi Erguner'le tanışıyor musun?

Birkaç kere sohbet de ettik. En çok birlikte olduğumuz mekân Nezih Uzel'in eviydi. Nezih abinin Bağlarbaşı'ndaki evi ben üniversitedeyken bir dergâh gibiydi, insanlar cumartesileri oraya giderdi, ney hocam Ömer Erdoğdular'la da orada tanışmıştım. Kudsi ve Süleyman Erguner de gelirdi. Hatta orada Kudsi Erguner'e büyük saygıyla, gayet sıkılarak, "neyzenlerden kimleri seviyorsunuz" diye sormuştum, o da bana cevap olarak "benim dinlediğim bir ben varım, bir de kardeşim var" demişti.

Nezih Uzel'den bahsedebilir misin biraz?

Gazeteci-yazar, araştırmacı, Zaman'da yazıyordu eskiden. Bendir vurur, ilahi söyler, albümleri de var. Sanırım bugün hâlâ kendisi gibi bendir vurabilen bir sanatçı yoktur. Özbekler Tekkesi'ni anlatması gereken insanlar Niyazi hocadır (Sayın), Nezih abidir, rahmetli ebrucu Mustafa Düzgünman'dır. Beni elimden tutup Özbekler Tekkesi'ne götüren Nezih abidir, Niyazi hocadır.

Nedir Özbekler Tekkesi'nin hikayesi?

Üsküdar'da Özbeklere ait bir Nakşibendi dergâhı. Osmanlı zamanında hacca giderken İstanbul'a uğramak bir gelenek olduğu için, Özbek Türklerinin ve Türkistanlıların konaklaması amacıyla bu dergâh yaptırılmış. Orada Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'ya geçen önemli şahısları saklamışlar. Dolayısıyla Cumhuriyet döneminde bütün tekkeler kapatılırken, tolore edilmiş bir yer orası. Dergâhın başındaki Hezarfen Edhem Efendi ebru yapıyor o dönemde, yaptığı ebruların karşılığında çarşıdan un, şeker alıyor, masraflar öyle karşılanıyor. Edhem Efendi'nin öğrencilerinden Necmettin Okyay yüzyılın en önemli hattatlarından ve ebrucularından bir tanesi. Ve ebru ustası Mustafa Düzgünman, Necmettin hocanın yeğeninin oğludur... Özbekler Tekkesi'ne ilk gittiğimde bir muharrem günüydü, aşure yemiştik, tekke pilavı yemiştik... Zikir odası, gül bahçesi, bir havuz, arkasında da mezarlık vardır. Başlıbaşına çok güzel, gönlü olan bir mekân.

Özbekler Tekkesi'nde Bezmârâ'nın yaptığı çalışmalara karşı çıkıyor Kudsi Erguner. "Şimdi de oraya mı dadandılar!" diyor.

O gruptakiler Türk müziğine çok emek vermiş, müziği aşkla seven insanlar. Bu insanlara gönülden teşekkür etmek gerekiyor.

Kudsi Erguner'in "tasavvufun asıl mesajını iletmek gibi bir kaygıları yok" dediği kişiler arasında Mercan Dede'nin yanısıra Burhan Öçal, Mazhar Fuat Özkan, Okay Temiz de bulunuyor.

Bir tek Mercan Dede'den bahsetseydi, cevap vermek istemezdim. Kendinize yapılan eleştiriye cevap vermemek, tasavvuf bazında olumlu bir şeydir. Halbuki saygı duyduğunuz dostlarınıza yapılmışsa, cevap vermemek vefasızlıktır. Bu tür müzikleri samimiyetsiz bulduğunu söylemiş. Mesela Okay Temiz Türk ve dünya müziğine çok büyük katkıları olmuş bir sanatçıdır. Rahmetli Aka Gündüz Kutbay'la yaptığı "Zikir" albümü bizim için büyük bir açıklıktı. Üzerimde çok etkisi olmuştur. Mazhar abi besteleriyle tasavvufi aşkı pop müziğinde en iyi ifade etmiş insandır. Mesela "özleye özleye kavuştuk birbirimize / birbirimize vitaminler moraller verdik / içimizdeki şeytanlara zülfikârlarla saldırdık" dizelerini yazmış bir insanın samimi olmadığını söylemeye Kudsi Erguner'in hem bir derviş olarak hakkı yok, hem de müzik ve edebiyat bilen biri olarak.

Demin de "dervişliğe yakışmaz" ifadesini kullandın. Kudsi Erguner seni eleştirirken "dervişlik" ya da "tasavvuf ehli" olma otoritesini kullanıyor, ama sen de bu eleştiriye itiraz ederken sonuçta aynı otoriteyi referans almış oluyorsun. O halde senin de bu otoriteyi tanıdığın anlamını çıkarabiliriz...

Hayır, ben tasavvufun insanın kendi kendini keşfetmesine yönelik bir metodoloji olduğuna inanıyorum. Derviş aşk dışında başka bir amaca hizmet etmeyen ve sevgili dışında başka bir otorite tanımayan insandır. Ben o değerli dergâhlardan hiçbirine layık ya da bağlanma gücünde olmayabilirim. Bu ayrı bir konu. Belli bir dergâhla ya da mekânla sınırlı olmak benim serseri ruhuma aykırı. Bu, bir dergâha bağlı insanları yadsıyorum anlamına gelmiyor. Onların tercihi öyle. Sohbetlerini dinlediğimde ağladığım insanlar var. Ama ben onlara bir dergâhın şeyhi değil, güzel insanlar oldukları için gidiyorum.

Otoriteyle aran olmadığı halde o otoritenin lisanıyla konuşman çelişkili değil mi?

Ben hiçbir röportajımda "tasavvuf ehliyim" demedim. Bu beni ilgilendirmiyor. Zaten şu tipime baksana! Erguner'in bu eleştirileri yaparken kurduğu bir dervişlik otoritesi var. Ama çizdiği tablo o otoriteye aykırı. Asıl çelişki orda. Tasavvufun özünde, gerçek bir dervişin kendini yargılamaktan, başkalarını yargılamaya vakti yoktur...

Mazhar Fuat Özkan'ın tasavvufi içerikli şarkıları veya daha geniş düşünelim, Tarkan'ın ebru sanatını albüm kapağında kullanmasına nasıl bakıyorsun?

Bunlar bana hiç kötü gelmiyor. Ben klasik kemençe sazını ilk Yeni Türkü'yle tanıyan bir insanım. Mazhar abilerin, rock'tan geldikleri halde kültürümüze ait deneyler yapmaları veya Erkan Oğur'un perdesiz gitarını bize tanıtmaları inanılmaz önemliydi. Farklı bir kitleye bir mesaj ulaştırdılar. Tarkan'ın kapağına baktığınızda da iki şey söyleyebilirsiniz. Bir tanesi, "geleneksel Türk sanatını kendi pop kültürüne mal etmek" olabilir, ikincisi de "pop kültürünün içerisinde ölmeye yüz tutmuş bir sanatımızı kullanmak vasıtasıyla, geniş kitlelere tanıtılması" olabilir. Ben ikincisini söylemeyi tercih ederim. Çocuk Batı özentisi bir şey kullanacağına ebru kullanmış, gözlerinin rengiyle de çok uyuşmuş. *(gülüyor)*

Erguner, kitle kültürünün ucuz ihtiyaçlarının karşılandığı yerlerle tasavvufun bağdaşamayacağını düşünüyor...

Lütfi Kırdar'da daha değerli bir kitleye çalmış oluyorum da, Roxy'de, Babylon'da daha değersiz bir kitleye mi çalıyorum? Neyzen Tevfik de meyhanede çalıyordu ve şöyle diyor: "Hayatımın en mesut dönemi, meyhanede uyuşturucu kullananların, hırsızların arasında çaldığım dönemdi. Ben orda neyimi üflerken bana hizmet eden bir çocuk taşın üstünde oturur ağlardı ve o gözyaşını gördüğümde kalbimde onun sızısını duyardım..." Neyzen Tevfik'e "sen neden neyini meyhanede üflüyorsun" deme hakkımız var mı? Keşke Neyzen Tevfik sağ olsa da, ben yanında dolaşıp şişesini taşıyabilsem. "Başı ve sonu olan her şey geçicidir" diyor Mevlana. Mekân geçici bir şey. Kudsi Erguner'in kendisi de, babası da, dedesi de basketbol salonlarında ney icra etmişlerdir. Hazreti Mevlâna basketbolu çok mu seviyordu? Semayı yaptığınız mekân önemli değildir, dervişin ya da aşığın bulunduğu mekân onun dergâhı olur. Geçen akşam DJ'lik yaparken Roxy'de modern giyimli bir kız içkisini içerken ağlıyordu, duyduğu ney taksimi bir şekilde onu etkiledi. O kız AKM'deki tesettürlü bir kızdan daha az önemli değil benim için. Bu insanların hepsi benim ailem. Kimsenin bu insanlara tepeden bakmasına, küçümsemesine izin vermek istemiyorum. İzmir konserimize Manisa'dan otostopla gelen punk-rock'çı çocuklar vardı, bilet alacak paraları yokmuş, kapıda bekleşirlerken farkettik, içeri davet ettik. O çocuklar benim için AKM'deki herhangi bir insan kadar önemli. Ney aşkı anlatır, hitabı sevgilidir, Tanrı aşkıdır; bana aşkın olmadığı bir yer gösterin, ben de orada ney üflemeyeyim.

Söyleşi: **Derya Bengi**

44→

ENTERNACYONAL SALALA

poste press

HER AYIN 15'İNDEN İTİBAREN BAYİLERDE

ROLL KİTAPLIĞI

Agâh Özgüç (haz.) Türkan Şoray (Açıkşehir)
Bilge Karasu Göçmüş Kediler Bahçesi (Metis)
Charles Baudelaire Gülmenin Özü (İris)
D.Hopper/P.Fonda/T.Southern Easy Rider (Roll)
Georges Bataille Gözün Hikayesi (Çiviyazıları)
Howard Zinn Öteki Amerika (Aykırı)
Ignacio Ramonet Marcos - Onurlu İsyankâr (Sel)
Josephine Donovan Feminist Teori (İletişim)
Kathy Acker Don Quixote (Ekin)
Lewis Carroll Alice Harikalar Ülkesinde (Can)
M. Ryan & D. Kellner Politik Kamera (Ayrıntı)
Mehmet Ergüven Pusudaki Ten (Sel)
Murathan Mungan Erkekler İçin Divan (Metis)
Nurdan Gürbilek Kötü Çocuk Türk (Metis)
Oğuz Atay Tutunamayanlar (İletişim)
Peter Sloterdijk İnsanat Bahçesi İçin Kurallar (Everest)
Philippe Djian Eşiktekiler (Ayrıntı)
Roland Barthes S/Z (YKY)
Shulamith Firestone Cinselliğin Diyalektiği (Payel)
Virginia Woolf Dalgalar (İletişim)

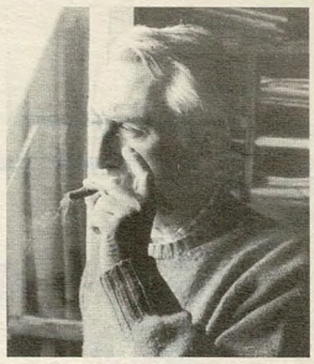

Ritmin armağanı: Orgazm

Mehmet Ergüven'in deneme kitabı "Pusudaki Ten", –arada Jimi Hendrix'e de uğrayarak– cinselliğin hayli karanlık sularında dolaşıyor: Jartiyer, ayak fetişizmi, sidik, dışkı ve şehvet, dikizcilik, cinsel organların biyolojik ve psikososyal analizleri, anal merakı vs... Biz şimdilik groovy bir parçayla yetinelim...

...Müzik diliyle iletişimin en önemli göstergesi olan ritm, ayak ya da parmak ucuyla kendisine eşlik etmeye başlar başlamaz, tüm vücudumuza yayılma eğilimine girer –beden, ritmi yansılayan bir rezonans boşluğuna dönüşmüştür usulca. Dans, bu ritme eşlik etmenin dayanılmaz bir hal aldığı noktada, yerini *gösteri*'ye bırakır –pop konserlerinde iştiyakla kıvranan beden, h/isterinin eşiğindeki aşkın ruh halinin ritmik devinimle kamuflesidir esasen. Gerçi müziğin erosla ilişkisinde, ritmi tamamlayan ezgi ve tını gibi başka etkenlerin de varlığından söz edilebilir elbette; ancak, burada hassas bir nokta vardır: Dinleyici açısından ezgi ve tını edilgenliği teşvik ederken, ritm basbayağı kışkırtır. Aslında, hareketle eşliğe geçmeden, önce vücudun içinde ritme dönüşür tepki; kalp atışlarındaki hız değişimini anımsayalım –orgazma giden yol, her şeyden evvel bioritmin değişim sürecidir; gitgide yükselen nabzın doruk noktasına ulaştığı bu anda, tüm beden atmaya başlamıştır; bu aşamada her orgazm bir çığlıktır. Örneğin, Kuzey Kamerun'da biri erkek, diğeri dişiyi temsil eden iki davulun, zifaf gecesinde eşzamanlı ve giderek daha ateşli çalınması, çadırda yaşanan hazzın doruk noktasına işaret eder –davulun hızlanan temposu, koşar adım orgazma giden vücudun ritmiyle aynı paydayı bölüşmektedir.

Müzikte çığlık ve ritmin siyah adamla bütünleşen tarihi, işitsel duyarlığımızın kökeni hakkında önemli bir ipucudur aynı zamanda. 11. yüzyıl boyunca Fransa'daki gezgin şarkıcılara örnek teşkil eden müziği anımsayalım: Batı Sudan'ın öncü olduğu bu müzik, Araplar vasıtasıyla İspanya üzerinden tüm Avrupa'ya yayılmış olup hâlâ geçerliliğini korumaktadır. Hans Hermann, bir tümceyle özetler bu gerçeği: "Caz ve Bach'ın soyu aynıdır."

Ancak, siyah müzikte karşılaştığımız ritmin, çoğun ilk anda gözden kaçan bir başka özelliği daha vardır; başta dans olmak üzere, diğer bedensel etkinlikleri (sikişmek) kışkırtan bu gizilgüç, groove'la açıklanır –groove, ritmin zorla kışkırtıcı etkisini ima eder: "Gerçekte, cinsel açıdan uyarıcı olan bu etkiyi tanımlamak güçtür. Bir müzik parçasındaki groove'da çeşitli etmenler belirleyicidir: Temponun seçimi (kalp atışındaki ritmden fazla uzaklaşılmamalıdır), metrik düz hat (sık ve karmaşık solo kadanslar groove'u tehlikeye düşürür) ve nihayet zamanlamada denge." (Döpfner/Garms)

Besbelli: Cinselliği kışkırtan müziğin, her şeyden önce yalın ve kolayca algılanabilir olması gerekir; hayvanî edimde, entellektüel kaygıyla afra tafra anlatım tarzına yer yoktur –burada çığlık, *petite mort* olarak, orgazmın sözle dile getirilemeyen eşsizliğine gönderme yapar sadece.

...Podyumdaki siyahî adam, hep aynı gerçeğin altını çizer: Seks ve müzik ayrılmaz bir bütündür. Klasik müziğin daha ziyade ezgi ve tınıyla ima ettiği erotizm, pop müzikte ritmin önderliğiyle cinselliğe bırakmıştır yerini –ritm, sadece müziğin kendisinden çıkıp yine ona döndüğü şey değil, cinselliğin de en çarpıcı sembolüdür. Yaşam ve ölümün kesiştiği orgazm, son tahlilde, ritmin devinimin armağanıdır bize. Schelling haklı: "Ritm, müzikteki müziktir."

Mehmet Ergüven, Pusudaki Ten

46→

İthaki'de
Fantazya Rüzgârı

ÖLÜM KAPISI SERİSİ İKİNCİ CİLT:

ELF YILDIZI

Margaret Weis - Tracy Hickman

Nemli Pryan'da, Ateş Alemi'nde, asla batmayan güneş ve zengin yağmurlar öylesine engin bir orman yaratmıştır ki, insanlar ve elfler ağaç tepelerinde, cüceler ağaç kovuklarında yaşamaktadırlar. İnsanlar ile cücelerin bitmek tükenmek bilmez savaşları, onlara silah satan aristokrat elflere düzenli bir kâr ve hammadde akışı sağlamaktadır. Nesiller boyu süren ayrılıklar ve ırklar arasındaki nefret giderilememektedir –efsanevi titanların ellerinde yok olma tehdidi altındayken bile. Zekâlar ve bir kehanet dışında pek az şeyle silahlanmış olan bir elf, bir insan ve bir cüce, dünyayı yıkımdan kurtarmak için birleşmek zorundadır.

DÜNYACA ÜNLÜ **ÖLÜM KAPISI SERİSİ**'NİN İKİNCİ CİLDİ **ELF YILDIZI** KİTAPÇILARDA...

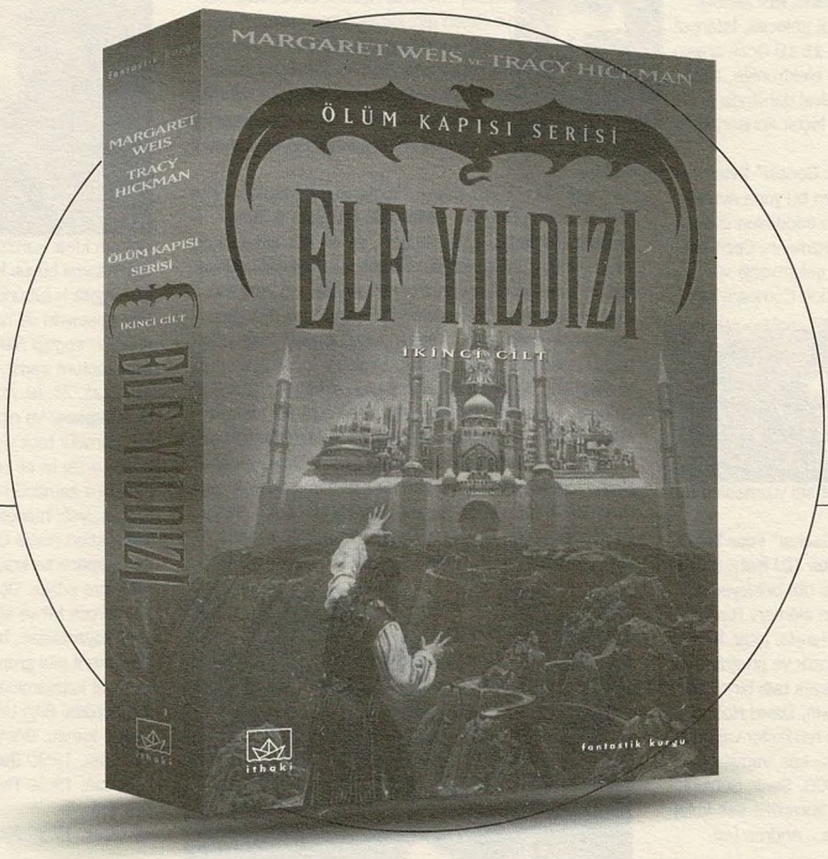

ÖLÜM KAPISI SERİSİ BİRİNCİ CİLT:
EJDER KANADI
Margaret Weis - Tracy Hickman

SHANNARA EFSANESİ SERİSİ:
SHANNARA'NIN KILICI
Terry Brooks

DİSK DÜNYA SERİSİ:
BÜYÜNÜN RENGİ
FANTASTİK IŞIK
EŞİT HAKLAR EŞİT AYİNLER
MORT
Terry Pratchett

FATİH CONAN
Robert E. Howard

AVALON'UN SİSLERİ SERİSİ:
BÜYÜ USTASI
YÜCE KRALİÇE
GEYİK KRAL
MEŞE AĞACINDAKİ TUTSAK
Marion Z. Bradley

ATLANTİS'İN ÇÖKÜŞÜ
Marion Z. Bradley

GEZGİN ORMAN
YANAN ŞEHİR
Wolfgang Hohlbein

KILIÇ VE BÜYÜ ÖYKÜLERİ-1

YILDIZ TOZU
Neil Gaiman

TÜM KİTAPÇILARDA!

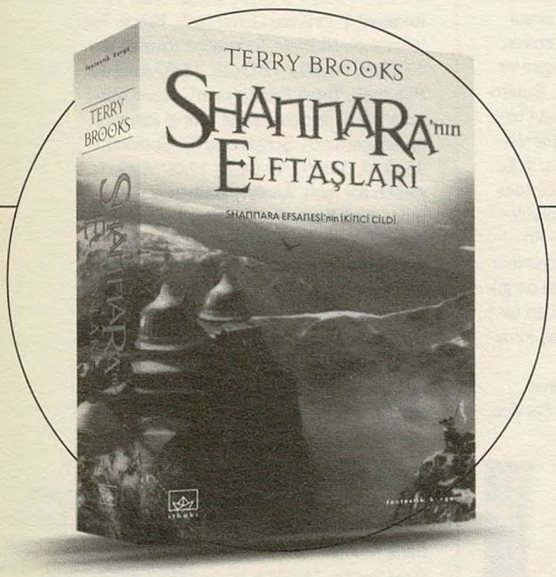

Shannara'nın Elftaşları
Terry Brooks

"Muhteşem bir fantazya yolculuğu!"
Frank Herbert
Shannara'nın Kılıcı'ndan sonra
Shannara efsanesinin ikinci cildi kitapçılarda!

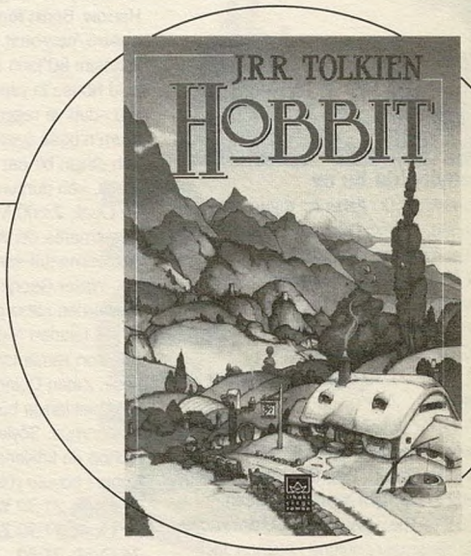

HOBBİT
J. R. R. Tolkien'in başyapıtı David Wenzel'in çizgileriyle İthaki Çizgi Roman koleksiyonunda!

Kahramanımız Bilbo'nun Büyücü Gandalf, cüceler ve elflerle çıktığı fantastik yolculuğun çizgi romanı.

Görsel bir şölen sizi bekliyor!

ithaki

www.ithakiyayinlari.com

İngiliz Modern Müzik Festivali

Ayın, hatta yılın sürprizi: Dergilerden, CD'lerden takip ettiğimiz İngiltere sahnesi, artık İstanbul'da.

Rock'n'roll'un, psychedelic'in, punk'ın, diskonun, teknonun, popun, new wave'in, elektronikanın kırk senelik merkezi, senede bir kere tam teşkilat gelecek, İstanbullulara rapor verecek, neşe saçacak. 15-19 Ocak arasında düzenlenecek festivalde rock'tan elektroniğe, caza sıkı bir yelpaze mevcut. Elbette, festival dahilinde gösterilecek filmler de dahil olmak üzere, hiçbir konseri kaçırmamak gerekiyor...

Evan Parker

15 Ocak, 21:30, Babylon "Avant-Caz Gecesi" **Evan Parker & Lawrence Caserley:** 1967'den bu yana Avrupa cazının en özgün saksofoncularından addedilen Evan Parker'ın Anthony Braxton, Peter Brötzmann, Cecil Taylor, Steve Lake gibi mühim isimlerle çalışmışlığı var. Derek Bailey'le kurduğu The Improvisation Company'nin yeri ayrı. Elektronik müzikçi Lawrence Caserley'le gerçekleştirdiği "Solar Wind" projesiyse, yepyeni bir merhale: Saksofonla elektronikanın doğaçlama atışması, hem cazcılara, hem elektroculara, cazın yeni kulvarlarda serbest stil yüzmesine merak salanlara iyi gelecektir...

Quickspace

17 Ocak, 21:30, Roxy "Electronica Gecesi" **Four Tet (live), Max Tundra (live), Andrea Parker (DJ Set):** Bir gecede üç önemli elektronikacı Roxy'de bizi bekleyecek. Four Tet, post-rock topluluğu Fridge'in elemanı Kieran Hebden'in solo projesi. Ses sample'larıyla, gitar, keyboard gibi enstrümanlarla yürüyen, organik ve programlanmış seslerle harmanlı, sıcak, melankolik tatlı bir müzik Hebden'in yaptığı. Hebden, Aphex Twin, David Holmes, Cinematic Orchestra gibi isimlere de remiksler yapmış... Max Tundra –nam-ı diğer Ben Jacobs– kes/yapıştır tekniğinin üstadlarından. Mogwai, Kid 606, Sonic Subjunkies gibi gruplarla da çalışan Mogwai, komplike ses kolajlarıyla yüksek bir pop çıkarıyor ortaya... Andrea Parker'sa klasik eğitim almış bir çelist ve vokalist. Fakat kendini galiba asıl elektronikada bulmuş. Mo' Wax'dan çıkardığı plaklarla ismini duyuran Parker, Depeche Mode, The Orb, Ryuichi Sakamoto, Steve Reich gibi isimlerin parçalarının çok başarılı remiksleriyle de aleme nam salmış durumda. Son işi, DJ Kicks serisi için hazırladığı mix CD. Gecenin son noktasını koyacak olan Parker'la elektronikanın, hiphop'un, breakbeat'in keyfini süreceğiz...

18 Ocak, 22:00, 7th House "İngiliz Kulüp Müzikleri: House & Techno Gecesi" **Colin Dale (DJ Set) & Terry Francis (DJ Set):** Festivalin belki de en ağır aksamlı gecesi, düpedüz rave ortamı. Üstelik işlerinin ehli, dünyanın önde gelen tekno partilerinin aranılan iki ismi turntable'ın başında. Colin Dale'in kendini dans müziğine vermesinin tarihi 1987. Tech-house'un yayılmasının sebeplerinden olan Dale, Muzik, Ministry, DJ Magazine gibi dergilerin de gediklisi. Kendi plak şirketi Abstrak Dance'dan yayınladığı plaklarla, şirketiyle aynı adı taşıyan radyo programlarıyla, Knowledge isimli kulübündeki şovlarıyla sürekli dinleyicisiyle buluşan Colin Dale, Tribal Gathering, Mayday, Love Parade gibi başı çeken Avrupa rave partilerinin de olmazsa olmaz DJ'lerinden... Terry Francis'se, Colin Dale, Mr. C gibi isimlerinin yanında pişen, sonradan hepten kaynayan bir DJ. House ve techno'nun ideal kombinasyonunu onun bulduğunu söylüyorlar. Yıllarca büyük kulüplerde çalan Francis, bugün pek çok İngiliz kulübünün vazgeçemediği Wiggle gibi konseptüel gecelerin de mimarı. 1997'de Muzik dergisinin "yılın DJ'i" seçtiği Francis'in Pagan Records'dan çıkardığı Architecture serisi, elektronikseverlerin demirbaşı...

Pram

Andrea Parker

19 Ocak, 21:30, Roxy "Modern Rock Gecesi" **Pram & Quickspace:** Ve nihayet rock. Fakat klasik trio'nun gümbür gümbür rock'u değil, zamane beat'iyle haşır neşir, popla arası iyi bir rock. İlk grubumuz Pram, on seneyi aşkın bir zamandır İngiliz sahnelerine çıkıyor. Çocuksu, tatlı, hülyalı, hipnotik bir elektronik-pop-rock yapıyorlar. Vokalistleri Rosie Cucstone'un vokalleri gayet güzel... Quickspace'se kraut-rock'tan folka uzanan bir deneysel rock icra ediyor. Üç uzun metrajlı albümü olan topluluğun birçok EP ve single'ı da yayınlandı. Quickspace'i bir yere koyacaksak, birçok defa Tindersticks, Stereolab, Pavement gibi gruplarla beraber sahneye çıktı...

Festival kapsamında film gösterimleri de olacak. Sinema perdesi Bilgi Üniversitesi'nin Kuştepe'deki kampüsünde kurulu. Gösterilecek filmler şunlar:

16 Ocak, 19:30 **Quadrophenia** yön: Franc Roddam

18 Ocak, 19:30 **The Great Rock'n'Roll Swindle** yön: Julien Temple

19 Ocak, 19:30 **Jübile** yön: Derek Jarman

James Hardway

Babylon'da bu ay

4 Ocak, 23:00 **Aziza A:** Yoğun istek üzerine, "Kendi Dünyam" vesilesiyle, Aziza A yeniden Babylon'da...

5 Ocak, 23:00 **Latinomania:** Salsa, merengue, cumbia, bachata... DJ Mehmet Ceyhan'ın seçimleriyle...

9 Ocak, 21:30 **Duman**

10 Ocak, 21:30 **Oğuz Büyükberber / Velvele**

11-12 Ocak, 23:00 Garanti Caz Yeşili: **Jacky Terrasson Trio:** Eğitiminin ardından Ray Brown, Dee Dee Bridgewater, Betty Carter gibi isimlerle çalışan, 1993'te Thelonious Monk Uluslararası Caz Yarışması ödülünü kazanan Jacky Terrasson, günümüzün önde gelen caz piyanistlerinden biri. Ritmlerle oynamada, melodiyi harlamada, aranjmanlara efsun katmada üstüne yok diyenler var.

16 Ocak, 21:30 **Bulutsuzluk Özlemi:** Nejat Yavaşoğulları ve arkadaşları yeni albümleri "Numara"yı sıcak sıcak piyasaya verdiler. İlk kez çıkacakları Babylon sahnesinde yeni numaralarını deneyecekler...

17 Ocak, 21:30 **Babylon Juke Box**

18 Ocak, 23:00 Mavi Müzik: **James Hardway:** Ya da gerçek adıyla David Harrow. Berlin formasyonlu; ihtisası elektro/new-beat alanında. Yüksek lisansını 80'lerin sonunda Londra'da, acid house'la yapıyor, fakat mezuniyet tezi –dub ve reggae referanslarıyla– drum'n'bass üzerine. Kâh hareketli, kâh dingin bir caz ırmağında sakin, kâh ateşli, kâh durgun. Es geçmeyelim.

19 Ocak, 23:00 Mavi Müzik: **DJ EASE** (Nightmares On Wax): "EASE", yani "experimental sample expert". Esas adı, Waxer George Evelyn. Yüksek derecelerden nabız gibi atan hiphop beat'iyle tanınan Nightmares On Wax müziği, son zamanlarda soul'la fazla haşır neşir. Zaten Quincy Jones, Curtis Mayfield plaklarıyla büyümüş, şimdi köklerine dönmüş. Söylediğine göre, böylece hiphop da köklerine dönmüş olmuş. Ruhani boyutu yüksek bir elektronika...

22 Ocak, 21:30 **Yansımalar**

23 Ocak, 21:30 **Zipistanbul 80's Parti**

24 Ocak, 21:30 **...Aynalı Top, Altın Pop...:** 70'lerin "disco inferno"su biraz 80'lere uğrayacak, ama dans gece boyunca aslî unsur olacak. Görgün Taner ve DJ Style-İst aka Metehan, enerjiyi anbean yükseltmeye, hiç hız kesmemeye kararlılar. Üstelik gecenin gelirleri İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'na aktarılacak, her figürümüz bize Açıkhava'da emsalsiz nota olarak geri dönecek...

25-26 Ocak, 23:00 Miller Clubeer Time!: **Hacienda:** Babylon tanıtım metninden: "Hacienda, asit caz, downbeat ve dub etkileşimli müziklerini uptempo şarkılar, Portekizce vokaller ve Brazil esintileriyle bezeyip, chill-out parçalar, organik sesler, derin bir bas çizgisi ve yoğun ritimlerle zenginleştiriyor. Elektronik öğelerle akustik enstrümanları birleştiren Hacienda, electronica ritimleriyle sahneyi iyice ısıtıyor. Bossa, dub, Latin, Brasil ve funk ile büyülü bir karışım sunuyor.." Frankfurt'un banliyölerinden Jürgen Kadel ve Marcus Finger'ın dünyalarını şenlendirmelereninin özeti böyle. Babylon'un tavsiyesi de güzel: "Gözlerinizi kapayın, içkinizden bir yudum alın. Gözlerinizi açın, ateş kırmızısı akşam ufkuna dalın..."

30 Ocak, 21:30 **Kurtalan Ekspres**

31 Ocak, 21:30 Oxi-Gen Room Service

DJ EASE

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası

4 Ocak, 19:30 / 5 Ocak, 11:00 **"Yeni Yıl Konseri"** I. Ionescu Galati (şef), Felicia Filip (soprano), Nicoleta Tudorache (çimbalom)

11 Ocak, 19:30 / 12 Ocak, 11:00 **Jung-ho Pak** (şef), **Toros Can** (piyano) –Ravel (Alborada Del Gracioso), Ravel (Sol el için piyano konçertosu), Şostakoviç (5. Senfoni)

18 Ocak, 19:30 / 19 Ocak, 11:00 **Vladimir Altschuler** (şef), **Anatoly Bazhenov** (keman), **Ivan Koucher** (viyolonsel) –Glazunov (Keman Konçertosu), Haydn (Do majör Viyolonsel Konçertosu), Beethoven (8. Senfoni)

25 Ocak, 19:30 / 26 Ocak, 11:00 **Konstantin Krimetz** (şef), **Sergei Nakariakov** (trompet), **Vera Nakariakova** (piyano) – Şostakoviç (12 Senfoni "Lenin"), Şostakoviç (Piyano, Trompet ve Yaylılar İçin Konçerto), Mozart (Korno Konçertosu no.4)

Barış Manço Gecesi

Türkiye'de rock'u ve popu şahlandıran isimlerden biri Barış Manço. "Let's Twist"lerden "Anahtar"a, "Binboğanın Kızı"ndan "Eğri Eğri Doğru Doğru"ya, çıkardığı plağın hesabını tutmak bile zor. Tarık Başoğlu, 22 Ocak gecesi 20:30'dan itibaren bunu yapmayı deneyecek, birbiri ardına Manço plaklarını takıp çıkaracak. Biz de Manço şarkılarından fal tutacağız. Köstebek Müzik'in düzenlediği geceye giriş ücretsiz. Galatasaray'a giderken sağ kolda, Baraka Cafe Bar'da...

FESTİVALFESTİVALFESTİVALFESTİVALFESTİVALFESTİVAL

IF İstanbul- AFM Bağımsız Film Festivali

Şahane bir festival kazandık: Bağımsız sinema akımının en güzel örneklerini, 18-27 Ocak tarihleri arasında izleme fırsatı bulacağız. Festivali düzenleyen, İstiklal Caddesi'nin hemen girişindeki AFM sinemaları; filmler de orada gösterilecek. Toplam 35 filmin gösterileceği festivalde yedi ana bölüm var. "Pi"den hatırlayacağımız Darren Aronofsky'nin de dahil olacağı paneller, bağımsız sinemayı öğrenmek isteyen, film yapmak isteyen gençler için büyük avantaj. "Kim korkar animasyondan?" başlıklı atölye çalışması da hayli verimli geçeceğe benzer. Devamının gelmesini, festivalin gelenekselleşmesini dileyerek, bazı çok önemli filmlere bakalım:

Baise-moi (Becer Beni): Geçen sene Fransa'da büyük tartışmalar yaratan "Baise-moi", bir porno ve sanat filmi. Rock ve porno dergilerine yazılar yazan Virginie Despentes'in romanı bir türlü filme çekilemeyince iş başa düştü, yazar rejiyi devraldı, fakat eski porno oyuncusu Coralie Thrinh Thi'yle birlikte. Anlatımının, oyunculuğunun sanatla ilişkisi bulunamayacağı bir önkabul addedilen pornonun bu konumunu tersyüz ediyor "Baise-moi". Pornoda para ve cinsiyet hegemonyası gibi ikircikli noktalarda ortaya çıkan etik kuşkular hakkında da bizi düşündürecek bir film...

The Man Who Wasn't There (Orada Olmayan Adam): Coen kardeşlerin ortak senaryosu, Joel Coen'in rejisi... Bir suç ve ceza filmi. Mutsuz yaşayan, hayatının hiçbir alanına müdahale edemeyen Ed Crane'in hayatında bir gedik açmaya karar verişinden sonra başına gelenlerin öyküsü. Renkli çekilen fakat siyah-beyaza tahvil edilen filmin plastiği, film noiri zincirine önemli bir halka ekliyor...

Storytelling (Öykü Anlatımı): Todd Solondz'un üçüncü filmi, insan ruhunun karanlık köşelerinde geziniyor. Filmin ilk bölümünde, üniversiteli gençlerin ilişkilerindeki acımasızlık, ikinci bölümde aylak genç Scooby ve ailesi anlatılıyor. Taciz, intikam, cinayet, uyuşturucular, cinsellik harmanlı bir gerçek-hayal kontrastı... Müzikler Belle and Sebastian'a ait.

Hint Usülü Patlamış Mısır

The King Is Alive (Kral Yaşıyor): Kristian Levring'in ikinci yönetmenlik denemesi, Dogma akımının dördüncü filmi. Çölde otobüsleri bozulan bir grup yolcu, vakit geçirmek için Shakespeare'in "Kral Lear"ını oynamaya karar verir. Fakat aynı "Kral Lear"da olduğu gibi, benliklerinin, kişiliklerinin dayanağı zannettikleri maddi dünya sarsılır, kişiler duygusal ve cinsel bir gerilim içinde harap olmaya başlar...

Chutney Popcorn (Hint Usülü Patlamış Mısır): New York'ta yaşayan Hintli bir ailenin lezbiyen kızı Reena, ablası Sarita'nın kısır olduğunu öğrenince, onun için yapay döllenme yoluyla bir çocuk yapmaya karar verir, fakat hem ablasıyla, hem sevgilisi Lisa'yla, hem de yakın çevresiyle sorunlar başgösterir... Nisha Ganatra'nın ilk uzun metraj denemesi...

Orada Olmayan Adam

Chopper: Mark "Chopper" Read, Avustralyalı psikopat bir katil ve hapishanede yazdığı kitaplar sayesinde, bir kült karakter. Punk klipleriyle adını duyuran Andrew Dominik'in Chopper'la ve hapishane arkadaşlarıyla yaptığı söyleşilerden yararlanarak gerçekleştirdiği filmin müziklerinde de Mick Harvey imzası var.

Regarde la mer (Denizi Gör) / **Toplu Kısalar:** Fransız sinemasının en ilginç yönetmenlerinden François Ozon'un 1997 filmi "Regarde la mer", ıssız bir adada kocasının yolunu bekleyen Sasha'yla esrarengiz misafir Tatiana'nın gerilimli ve sürprizli ilişkilerini işliyor. Ozon'un beş kısa filmi de festival kapsamında gösterilecek.

Cremaster 5+2: Björk'ün son zamanlarda en sevdiği sanatçı olduğunu söylediği Matthew Barney'nin 5 numaralı "Cremaster" filminde, kendisiyle beraber Ursula Andress rol alıyor. Budapeşte operasında ve hamamlarında geçen filmin finali için kimi sinema yazarları, "sinema tarihinde hiçbir zaman ulaşılamayacak bir katharsis" demişler... 2 numaralı filmin ilginç oyuncusuysa, Slayer'ın bateristi Dave Lombardo. Sanatlar arası ilişkiyi olduğu kadar, sinema sanatının imkânları üzerine de kafa yoranların mutlaka görmesi gereken iki film...

[sinema]

Bilgi'de Sinema

"Çek Sineması" *2 Ocak, 19:30 / 6 Ocak, 17:00* **Kısaltma** yön: Jiri Menzel
3 Ocak, 19:30 / 6 Ocak, 14:00 **Maça Ası** yön: Milos Forman
4-5 Ocak, 19:30 **Papatyalar** yön: Vera Chytilova
7-13 Ocak **İran Film Şenliği**
"Designer's Aphrodisiacs" *8 Ocak, 17:00* **Kureneko** yön: Kaneto Shindo
15 Ocak, 17:00 **Chu Shingura** yön: Hiroshi Inagaki
"Belgeseller" *2 Ocak, 19:30* **Kısaltma** yön: Jiri Menzel
14 Ocak, 19:30 **Aziz Nesin ve Yaşar Kemal belgeselleri** yön: Osman Okkan
15 Ocak, 19:30 **Nâzım Belgeseli** yön: Osman Okkan / **Nâzım Hikmet şarkıları** yön: Mehmet Eryılmaz
17 Ocak, 19:30 **Suyla Yiten** yön: Özgür Arık - Özgür Polat / **Mevlâna ve Sema** yön: Sema Sander
20 Ocak, 14:00 **Sessiz Ölüm** yön: Hüseyin Karabey / **"F"** yön: Metin Yeğin
23 Ocak, 19:30 **Cebimde Çok Küçük Elma Var** yön: Sezgin Türk
"Kısa Film" *25 Ocak, 19:30* **İlker Canıkligil** Toplu Gösterim
"Fransız Sineması" *21-22 Ocak, 19:30* **Gwen, Le livre de sable** yön: Jean-François Laguionie
28 Ocak, 19:30 **Boy Meets Girl** yön: Leos Carax
"Vizyon Köpüğü" *26-27-28-29 Ocak, 14:00 / 30-31 Ocak, 19:30* **Himalaya** yön: Eric Valli
İstanbul Bilgi Üniversitesi, İnönü Cad., no.28, Kuştepe - Şişli
Tel: 216 22 22 / www.bilgi.edu.tr

[fanzin]

Lull

Fanzin diye elimize tutuşturdular, basbayağı dergi çıktı. Karıştırdıkça daha çok sevdik, sevindik. "Dergi ortamlarının Beta Band'i" tanımlarında haklılık payı var. İlk sayıları aralıkta çıktı; içinde neler yok ki: Thom Yorke, Jay Jay Johanson, Sigur Ros söyleşileri, Travis, Blur, New Model Army, Mazzy Star yazıları, Stanley Kubrick, Ahmet Hamdi Tanpınar, Herman Hesse, Wong Kar Wai, Alman ekspresyonist sineması, Snoopy... Kaset çekme dersleri ve "şarkılarda kızlar" yazıları ayrıca okunmaya değer. Lull, haberleriyle, albüm eleştirileriyle, müzik listeleriyle, baskısıyla fanzinden başka bir şey, hatta fazla bir şey. Ama fanzin tanımı geniş, oraya sığabilirler. İstanbul'da Zihni Müzik'te ve Taksim'in pasajlarında, Ankara'da Shades, Scares ve Dost'ta, İzmir'de 9 Eylül Güzel Sanatlar'da bulunabiliyor. Adres: Yeni Karaman Mah. Kerem Sok. no.28 Osmangazi - Bursa. Ayrıca, lull_zin@yahoo.com...

[sergi]

Andra Linkhorst'un 20 Günü

Karşı Sanat Çalışmaları galerisinde 12 Ocak'a kadar izlenebilecek önemli ve ilginç bir sergi var: Alman fotoğraf sanatçısı Andra Linkhorst'un sergisi basın bülteninde şöyle anlatılmış: "Sanatçı, sergideki fotoğraflarında birey olarak insanın, özellikle de kadının hızlı sanayileşme sürecindeki konumunun değişirken aynı kalmasını ve bu kısırdöngünün içerisinde kapitalizmin pırıltılı görüntüsünün vahşileştirdiği değerlerini konu alıyor..." Farklı dönemlerde üretilen, sembollerle ve soyutlamalarla tamamlanan fotoğraflar, beş ana bölümde sergileniyor. Karşı Sanat Çalışmaları, Tünel'e giderken sağ kolda, Elhamra sinemasının pasajında, ikinci katta...

[radyo]

Hugh Marsh

Açık Radyo 94.9'da, 6 Ocak 2002 Pazartesi akşamı kemancı Hugh Marsh'ın katıldığı albümlerden örnekler dinleyebilirsiniz. Üstelik aşağıda okuyacağınız gibi "sahibinin sesi"nden... Arzın Merkezine Seyahat, saat 20: 00'de... Diskcokeyiniz Gökhan Akçura.

"Shaking The Pumpkin": İkinci albümüm; 1987'de yaptım. Robert Palmer, Bruce Cockburn, New Yorklu şarkıcı B.J. Nelson... Biraz depresif oldu, çünkü enstrümantal olmayan parçalar vardı. Kanada'da epey tartışma yarattı, Hendrix cover'ı "Purple Haze" yüzünden.

"Inner City Front": Bruce Cockburn'e 1980'de katıldım. Birlikte dokuz albüm yaptık. "Inner City Front" ikinci albümdü. Bruce, Kanada'nın Dylan'ı olarak kabul ediliyor, Kanada Grammy'sini defalarca aldı, 32 albüm yaptı. Buraya gelmeden önce onunla iki şarkı üzerinde çalıştık. Müthiş bir söz yazarı, gitardaki "finger sticking" stiliyle dünya çapında bir isim.

"Miss America": Mary Margaret O'Hara'nın "Miss America"sı, Mojo tarafından

gelmiş geçmiş en iyi 100 albümden biri seçilmişti. Kayıtları altı yıllık bir döneme yayılıyor. O'Hara inanılmaz bir şarkıcı. Bir kült figür, zira tek bir albümü var.

"Circo": Nick Buzz'ın albümü "Circo", bir quartet'in albümü. Vokalde ünlü şarkıcı Martin Tielli var. Onunla Joni Mitchell için yapılan bir tribute albümünün ekibindeydik. "Circo"nun seanslar çok acaipti. Çok iyi stüdyoları olan arkadaşlarımız vardı, bizi geceyarısından sonra içeri alıyorlardı, dört-beş günde bitirdik albümü. Çok macereperest bir albüm, insanlar ya bayılacaklar, ya nefret edecekler.

"Songs For My Mother And Father": Anne-babamın evlilik yıldönümleri için armağandı, annem benim müziğimden nefret eder. *(gülüyor)* Onlara en çok hangi şarkıları sevdiğini sordum ve kaydettik. Mary Margaret O'Hara'nın son on yılda yer aldığı ender albümlerden biridir. Albümün temel fikri, geleneksel şarkıların yeniden yorumlanmasıydı. Genellikle folk şarkıları, hatta ilahiler. Bazıları çok tuhaf. Hele iki tanesi var ki, annem onlardan da nefret ediyor. *(gülüyor)*

"Trinacria": Çok kabiliyetli bir başçının, Roberto Occhipinti'nin albümü. Kübalı müzisyenlerden oluşan bir ekip çalıyor. Bu albümdeki şarkılardan birinde çalmak benim için bir onurdu.

"Just For Love": Peter Murphy'nin turne kayıtları. Peter'ın bütün şarkılarının çok özlü yorumları. 2000 sonbaharında yaptığımız turnedeki konserlerden derlendi. Ben elektro kemandaydım, gitarlarda Peter DiStefano ve Peter Murphy.

Savaş bağırıp çağırmaz, paramparça edeceklerini önce ağına düşürür. Krieg, war, guerre, guerra, savaş... Ne zaman biri adını söylese, kafalardan fırlar savaş; çünkü onların içinde gömülüdür...
YVES SIMON, Duygu Sapması

aşkın bir yolu vardır
her yaşta başka türlü geçilen
aşkın bir yolu vardır
her yaşta biraz gecikilen
MURATHAN MUNGAN

ben duvarları görmüyorum görmüyorum yolları
sen bana söyle bak bu yol de
elini indir cebine koy iyice gülümse
gülümsüyorsun ben o zaman serinliyorum
bu benim sevmem yarına yenisi de
SERDAR KOÇAK

Her kim ki yoksullardan çalar, tanrıya borç verir. Böyle buyurdu Zerdüşt.
JAMES JOYCE, Ulysses

PULP
We Love Life
(Universal)

"We Love Life" piyasaya çıktı çıkalı her yerde "Jarvis Cocker mutlu bir albüm yaptı" tarzı yorumlar okuyor ve için için kuşkulanıyordum. Nihayet albümü dinleyince, bu yorumları yazanların albümü dinlemediklerine kani oldum. Jarvis Cocker bile geçen ay Roll'da okuduğunuz röportajında "mutluluk" ve "aydınlık" diyarlarıyla ilgili sözler ediyordu gerçi ama, o bir İngiliz ve bütün İngilizler gibi, "mutluluk" ve "aydınlık" mefhumu "yağmur yağmayan bir günden" ibaret. "We Love Life" mutlu bir albüm değil kısaca. Bu yorumları ciddiye alıp albümü almaya karar verenlerden ya da tam tersine vazgeçenlerdenseniz diye uyarayım dedim.

Gelelim albümün ne olduğuna... Pulp'ın 21 yıllık kariyerini bir kenara bırakıp "Common People"la başlayan ve "This is Hardcore..."la devam eden macerasının yeni bir durağı. Bu albümde ne "Common People"daki akılda kalıcı melodiklik var, ne de "This is Hardcore"un depresif şaşaası. Björk'ün son albümü için kullanılan "oda müziği" tabiri "We Love Life"a da uyabilir. Bu albümde de bol bol yaylılar var (bu sefer Scott Walker'ın düzenlemelerine teslim edilmişler) ama patlamıyorlar, caka satmıyorlar. Belki de tam tabiri bu. Pulp, İngiliz işçi sınıfı pop'unun yaşam enerjisi olan "caka satmayı" bir kenara bırakmış bu albümde. Albümün kapağında bile Pulp yazısının Viktoryen süslemeleriyle gündelik kullanım için icad edilmiş şerit makinesinden çıkma "We Love Life" arasındaki tezat da sanki bize aynı şeyi anlatıyor. Müzik, vokal, melodi, her şey geri planda duruyor albümde ve şarkı öne çıkıyor. Jarvis Cocker yine iyi öyküler anlatmaya devam ediyor. "I Love Life" şarkısında, albümün de sloganı olarak kullanılan "hayatını yaşama hakkını kazanmak için ölümüne dövüşmen gerekir" diyerek albümün ana temasını ortaya koyuyor. Gerçi Jarvis uyarmış bizi, "albümü dinlerken şarkı sözlerini okumayın" diye ama "We Love Life"taki şarkıların dizilişine dikkat edin. Arka arkaya gelen şarkıların oluşturduğu tezat bu albümün niye "mutlu bir albüm" olarak tanımlanamayacağını açıklıyor. "I Love Life"taki yaşama hırsıyla "The Birds in the Garden"daki neredeyse Hamletvari monolog, ardından gelen "Bob Lind"deki "benden adam olmaz" ruh hali, hepsi birike birike "Roadkill" denen muhteşem şarkıya varıyor: Aşkını kaybeden adamın tiradı!

Toparlayalım: Pulp, "Common People"dan başlayarak biz naçiz kullarına hayatlarının her anında yanında taşıyabilecekleri şarkılar sunabilen bir grup oldu. "We Love Life"ta da size uygun birkaç şarkı mutlaka vardır.
Ogan Güner

ANITA LANE
Sex O'Clock
(Mute EMI)

Lane, 70'lerin sonlarında Melbourne'den tası tarağı toplayıp diğer Boys Next Door/Birthday Party elemanlarıyla Londra'ya göçüyor. Avustralya'dan İngiltere'ye, oradan Berlin'e ve tekrar İngiltere'ye göç ve aralarda Amerika, Avustralya konaklamaları... Lane, Birthday Party macerasının son bulması sonucu "kötü tohume" payesiyle Bad Seeds içerisinde yer alıyor. Nick Cave'le yaşadığı fırtınalı ilişki sürecinde ve Cave'in bir ölçüde dişi tezahürü olarak grubun "From Her To Eternity", "Kiss Me Black", bir Hendrix yorumu olan "Dead Joe" gibi kült parçalarına iştirak ediyor. Zaman içerisinde, Mick Harvey'nin Serge Gainsbourg yorumlarından müteşekkil "Intoxicated Man" ve "Pink Elephant" albümleri, akraba gruplar Einstürzende Neubauten ve Die Haut ile sabık kötü tohum Barry Adamson çalışmalarında karşımıza çıkıyor. ("Pink Elephant"ta Cave'le "Je t'aime... moi non plus" düeti de var.) Bir nevi, o albümden bu albüme konarak etrafındaki tohumları dölleyen bir dişi tohum. "Sex O'Clock", Anita Lane'in ikinci uzunçaları. Uzun mola vererek de olsa, yola devam ettiğinin göstergesi.

Lane, bu albümüyle dümenini Mick Harvey'nin de tesiriyle biraz daha sıcaklara kırmış ve hatta Fransız karasularına girmiş. Fransız popu, şansonları, 70'lerin Avrupa disko sedasını iz edinmiş. Frankofon şarkı söyleme tarzı, hissiyatı pekişmiş. Albüm gene kalp ağrılarından, çıkmazdaki ilişkilerden ve şehvetten beslenen bir rota çiziyor. Mick Harvey'le yapılan düet "Do That Thing"de r&b, disko formatını poliritm ve wah wah gitarlarla funky kılıyorlar. "A Light Possession" Gainsbourg-Bardot tarzı bir pop balad. Albüm Gil Scott-Heron yorumu "Home Is Where The Hatred Is"le açılıyor. "Sezar'ın bir Brutus'e / İsa'nın bir Deccal'e ihtiyacı var/ Senin gibi benim gibi" diyor Memphis soul izleri taşıyan "Ceasar Needs A Brutus" adlı parçada. Şarkılarıyla kendini çırılçıplak bırakıyor. "Do The Karma Sutra": "Bir köprüye, bir yola / Kamasutra yapabileceğim bir yere götür beni."

Albümün şahane parçalarından biri "I Hate Myself". "The Petrol Wife"sa, yönetmen Tom Tykwer ve beraber çalıştığı iki kompozitör John Klimek ve Reinhold Heil'ın yeni filmleri için (bir önceki filmleri "Koş Lola Koş") düşünülmüş bir parça. Lane'in dahil olmasıyla dördünün imzasını taşıyor. Aynı parçada, ses rengi Anita Lane'le inanılmaz çakışan John Klimek'in kızkardeşi Jayney de ikinci vokalde. Albümün finalinde bir de sürpriz bir parça var; pirinç işçilerinin çalışma koşullarını ve umutlarını anlatan meşhur "Bella Ciao". Fakat Lane, sonradan bir partizan marşı olan bu güney İtalya şarkısını başka bir kılığa büründürüp kırılgan bir edayla icra ediyor. Albümde Mick Harvey'nin prodüksiyonu, düzenlemeleri ve bestekârlığı yanısıra, Convay Savage, Thomas Wydler, Jim Sclavunos, Simon Bonney gibi diğer Bad Seeds üyeleri de bilfiil yer almış.

Anita Lane müzikle iştigal etmesinin yanısıra bir ressam, performans sanatçısı. Nick Cave gibi hayatın karanlık taraflarına, yumuşak karnına çalışıyor. Lirikleriyle sadece bedenini değil, ruhunu da soyuyor. Kolaylıkla pop çekmecesine sıkıştırmaya çalışılabilecek, ama o çekmecenin de öyle kolay kapanmayacağı bir albüm. Bundan sonrası on yıl sonra mı gelir, bilinmez. Ama "Sex O'Clock"u dinledikten sonra eliniz "Dirty Pearl"e de gider ve hatta gitmelidir. Nick Cave ve ekürisini severim derseniz zaten diyecek fazla bir şey yok. Ve bu ekürü yalnızca erkeklerden ve onlara ait mevzulardan ibaret değil. Bilinen konu; bir cinsi en iyi karşı cinsi anlatır. *Cem Sorguç*

50→

GRİPİN
BRONX
istiklal caddesi Terkos çikmazi no8
beyoglu - istanbul
CUMARTESİ
23:30

Yeniyetmeliğimiz ile yetişkinlik çağımız arasında geçen, binyılın sonuna doğru akıp giden yıllar, insanların dürüstlük, onur, sağlam bir karakter gibi eski erdemlere saygı duymaktan vazgeçtiği yıllar değildi yalnızca. Bu erdemleri belirten sözcüklerin de somut anlamlarının tümünü kaybettiği, bugünü tarih yoluyla eski çağlara bağlayan ipin koptuğu; zamanın anlaşılabilen, kavranılabilen derinliğinin, biçimsiz ve gereksizce tekrarlanan bir güncelliğin köpükleriyle silindiği yıllardı. **OLIVIER ROLIN**, Port Sudan

Şiir kitapları... Sizleri kaç sene sınıfta kalma pahasına okuyabilmiştim! Fakat şimdi o senelere acımıyorum. Sizlerin, mektep sıramın üzerinde ders kitaplarının, riyaziye kitaplarının zararına olarak, kirlenmiyesiniz diye kağıt kaplanmış ciltleriniz içindeki tertemiz sahifelerinizi ilk okuduğum, tekrar tekrar okuduğum, şaştığım, hayranlık duyduğum o zamanların, toprağa tohum atma zamanı gibi mukaddes bir zaman olduğunu şimdi anlıyorum. İlk okuduğum şiir kitapları! Sizleri bir içki ilk defa nasıl tadılırsa, öyle tatmışım. **ZİYA OSMAN SABA**

TEA PARTY
The Interzone Mantras
(EMI)

"The Interzone" hem Burroughs'un 1940'larda Cezayir'de muhabirlik yaparken tuttuğu notlardan oluşturduğu kitabının, hem de kitapta bahsi geçen Afrika'daki hayali bir Fransız sömürgesindeki bir tür serbest bölgenin adı. "Mantra" ise Ana Britannica'nın tanımıyla "Hinduizm ve Budacılık'ta mistik ya da tinsel bir etkisi olduğuna inanılan kutsal sözcük, hece ya da dize" demek. "The Interzone Mantras" Tea Party'nin 1991'de ki EP'lerini de sayarsak altıncı albümü. Son iki albümleri Triptych ve Transmission'dan tek farkı daha az stüdyo numarası içermesi; bunun dışında "Led Zeppelin stili Kelt Rock"a tam gaz devam.

Dinlerken çelişkiye düştüğümüz bir grup Tea Party. Edebiyattan bolca esinlenmeleri ne kadar hoşumuza gidiyorsa, ordan burdan topladıkları bir dolu enstrümanı, ruhuna nüfuz etmeden, nezaketsiz bir biçimde tıngırdatmalarından da o kadar rahatsızız. Bir dünya grubu olma iddasında olsalar da bir yerde üç günden fazla kalmamış gibi geliyorlar bize. Albüm içinse söyleyecek çok fazla şeyimiz yok ne yazık ki... Üzerimizde mistik ve tinsel bir etki bırakmadıysa da, yetmişlerden kendilerini kurtarıp, modern rock'a yaklaştıkları "Angels" veya "Apathy" gibi şarkıları hoş bulduk. Ama bütünüyle Tea Party, ismini Kerouac, Ginsberg ve Burroughs'un cigaralık seanslarına verdikleri takma isimden de alsa, daha çok annelerimizin çay partilerini hatırlatıyor bize; orada da pastalar, börekler şahane olurdu ama sıkıntıdan az patlamazdık. *İlker Aksoy*

OURS
Distorted Lullabies
(Universal)

Beş kişiden oluşsa da, Ours, aslında Jimmy Gnecco adlı müzisyenin bir projesi. Sesi, tarzı ve hatta görünüşüyle Jeff Buckley'i (belki de fazlasıyla) andıran Gnecco, bu albümde prodüktör olarak Steve Lillywhite'la çalışmış. Daha önce ufak çaplı grup denemeleri olan Gnecco'nun Dreamworks şirketiyle anlaştıktan sonra işleri biraz yavaş akmış ve "Distorted Lullabies" ancak üç yılda bitirilebilmiş. Dinleyince bu anlaşılabiliyor, ama pek orijinal bir şey yok albümde. Dalga dalga melodiler, içli vokaller, klasik temalar, duyumsamalar... "Dancing Alone", "I am a Monster" ve "Fallen Souls" hoş şarkılar. Jeff Buckley'i sevenlerin özellikle ilgisini çekebilir belki, ama onun büyüsünü beklemeyin kesinlikle. *Hilmi Tezgör*

LAMB
What Sound
(Universal)

Davul ve bas arasına gizledikleri o kıvılcımlı sesleri, sözleri kenara koyalım; onları burda canlı canlı izlemeseydik, kuzey insanlarına biçtiğimiz o "soğukluk" yargısı Lamb'i de vuracaktı. Ama öyle olmadı. Manchester çıkışlı Lamb ikilisi, gördüğümüz en sıcak, en eğlenceli ve bir o kadar da ciddi duo'lardan biri. Bu yeni albümlerinde biraz frene basmış olsalar da, binbir tane vuruşu çapraz ateş gibi dağıtan ama bunu yaparken bile sade ve basit kalan bir ekip.

"What Sound", grubun yine sessiz sedasız çıkardığı üçüncü albüm. Aynen öncekiler gibi Andy Barlow'un hafif devri düşürülmüş ama saat gibi işleyen davul-bas tezgahı, yanında da bütün "çapraz ateş"e rağmen Louise Rhodes'un kristal sesi yerli yerinde. Duyduğumuza göre albümün ilk single'ı "Gibrael"i yazarken, "Iranlı şair Rumî" dedikleri, bildiğimiz Mevlana'dan etkilenmiş Lamb ikilisi. Sonra belli belirsiz doğu yakasının duraklarına uğrayan bir iki şarkı daha yazmış. Bunlardan biri "Scratch Bass". Scratch Perverts'den Tony Vega'nın maharetli pikap işçiliğiyle katıldığı şarkı albümün güç dinamolarından... Diğeri "One"daysa aşka, aşıklara ve bir olma hadisesine uzanmış grup. Arka planda da Arto Lindsay ve Doves'dan Jimi Goodwin gibi isimler, kimi şarkılarda elektro gitar bağlantısını kurmuş; Michael Franti de (Disposable Heroes Of Hiphoprisy) "I Cry"a "sözlü" olarak bağlanmış... Bütün olarak bakınca, dediğimiz gibi diğerlerinin katettiği mesafeye varmayan bir albüm "What Sound". Iskelet yerli yerinde ama şarkılar ete kemiğe bürünürken biraz eski zenginliğin gerisinde kalmış. Elbette bahsi geçen o gücü kuvveti yerinde şarkılar bile Lamb bağlantımızı sıcak tutmaya yeter ama süresi boyunca albüme aynı ilgiyi korumak o kadar kolay değil. Ne diyelim, bu da tıpkı Placebo'nun "Black Market Music"i gibi grubun "en iyi üçüncü albümü"... *Gökhan Pamuk*

INCUBUS
Morning View
(Sony Türkiye)

DJ'li falan bir post-grunge grubu Incubus. Vokalist Brandon Boyd, davulcu Jose Pasillas ile ilkokulda tanışıyor. Ortaokulda gitarist Michael Einziger, lisede de nota okuyamadığı için, çaldığı caz grubundan şutlanan Alex Katunich basçı olarak gruba katılıyor. Incubus, uyuyan insanların üzerine abanan şeytani ruh demek. Uyuyan bir kadınla cinsel ilişkiye giren kişi veya kabus anlamına da geliyor. Bir rock'n'roll grubu için biçilmiş kaftan olan Incubus ismi bulunduktan sonra, çocukluk arkadaşları Metallica, Megadeth cover'larından, 1994'de ilk demo albümlere, oradan 1995'deki ilk "uzun" albüm "Fungus Amongus"a geçtiler. Bu albümden sonra da aralarına Dj Lyfe'ı alıp "Enjoy Incubus" adlı bir EP daha çı-

kardılar. Ama dünyada tanınmalarını sağlayan Dj Greyboy ile "Spawn" soundtrack'i için yaptıkları "Familiar" adlı şarkı oldu. Sugar Ray, 311, Tool, Limp Bizkit ile çaldılar, "S.C.I.E.N.C.E" albümüyle hayran kitlelerini genişlettiler. 1998'de çıkan "Make Yourself" ve mini albüm "When Incubus Attacks" ile de iyiden iyiye meşhur oldular.

Haliyle grup elemanları yeni albümlerini babalarının garajında değil, Malibu'da bir konakta kaydetmişler. "Morning View" adında da, o konağın "sabah manzarası"na gönderme varmış zaten. Basları artık Dirk Lance'in çaldığı Incubus için bizim vereceğimiz referanslar, biraz Pearl Jam, bolca Alice In Chains, Faith No More ve illa ki Black Sabbath. "Make Yourself"den önce gruptan ayrılan Dj Lyfe'ın yerine gelen Dj Kilmore'un suluboya ressamları misali, parlak ve şeffaf dokunuşları da şarkılara pek yakışmış. "Morning View"u albüm olarak beğendikse de, ilk single "Wish You Were Here" gibi bazı şarkıları sözleri sebebiyle bir tarafa ayırdık, dikkat edin, hiç fena değiller. *İlker Aksoy*

52→

"Asıl ilginç bölümler sonda" dedi Murugan. Sonra ek bilgi verdi. "Tam bin üçyüz ellisekiz sayfa. Bir düşün! Bin üçyüz ellisekiz!" Will ilk binelli sayfayı atladı. **ALDOUS HUXLEY**, Ada	İrlanda sanatının sembolüdür: Uşağın çatlamış aynası. **JAMES JOYCE**, Ulysses Garlarda hep gözyaşı akar. Gitmeler yüzünden değil. En korkuncu dönüşlerdir. **YVES SIMON**, Duygu Sapması tembel, suçlu bir öğrenci gibi oturuyordum dünyada / öfkeyle bağırıyordu öğretmen hayat **NEŞE YAŞIN**	Gururun nefret uyandıran yanı, anladığım kadarıyla gururlu kişinin benzersizliğini, hatta Tanrı tarafından seçilmişliğini ortaya koymasıydı. Üstelik gurur, kişinin göze aldığı tehlikelerden ve üstlendiği görevlerden yan çizmesini önlüyordu. Oysa gururun günümüzdeki yozlaşmış biçimi olan kendini beğenmişlik, yalnızca bol bol kahramanlık taslamaya zorlar insanı. Avrupa'nın yönetici sınıflarında gurur, artık bir hastalık olarak görülüyordu; üstelik de frengi ve verem gibi, modası geçmiş bir hastalık. **OLIVIER ROLIN**, Port Sudan

PAUL McCARTNEY

Driving Rain

(EMI)

Her şeyden önce bas gitarist için el kitabı, ders notu... Şarkı yazarı için el kitabı, ders notu... Müzik yapımcısı (producer) için el kitabı, ders notu... Lafa böyle başlayalım da, kimsenin aklına başka şey gelmesin. Kişisel tutumu, yaşama bakışı ve azcık da elit yaşam biçimi nedeniyle midir nedir, 40 yıllık aralıksız kaliteli üretiminin ardından, akıllara havsalalara sığmasa da asla John Lennon gibi bir "rock icon" olamamış, dudak bükülerek bakılmış bir haysiyetli müzisyen Paul McCartney. Gerçi herkes yiğidi öldürüp hakkını vermiyor da değil öte yandan (öldürmeden hakkını versek ya), onun bir konserini izlemek için kim neler vermez ki? En azından ben... Emsalleriyle kıyaslandığında çok ender konser verdiğini biliyoruz. Emsalleri kimler mi? Bunu yapmayın, ne olur, McCartney aslında pek de emsali olmayan müzisyenlerden. Ondan feyz almış çok sayıda müzisyen sayabilsek de, nasıl ki bir John Lennon, Bob Dylan, Paul Simon, Leonard Cohen, Lou Reed ve sevgili Neil Young emsali bir müzisyen sayamazsak, onun da emsalini aramak biraz nafile değil mi? Dile kolay tam kırk yıllık emek ve hep müzik camiasının züppe çocuğu muamelesi görmek, hatta Lennon tarafından "Imagine" albümünde "How Do You Sleep" şarkısıyla, "yaptığın tek işe yarar şey 'Yesterday' idi" gibi akıllara durgunluk veren bir değerlendirmeyle, tarihte görülmedik biçimde hayâsızca aşağılanmak. Neyse ki The Beatles'ın kontrol kulesindeki tartışmalar asla pilotların gösterilerine yansımadı ve rock tarihinin en güzeller güzeli işbirliğinin altında onların imzası var. Ne Leiber/Stroller ne de Jagger/Richards çetelerini azımsıyor değilim, ama bu böyle, ne yapayım... Daha sonra McCartney ailesinin The Moody Blues'un kurucularından Danny Lane ile oluşturdukları kalburüstü grup Wings ile uçuşlarını da unutmamak gerek. Ülkemizde pek ses getirmemiş olsa da 70'li yıllar boyunca dünya hop oturup hop kalkmıştı Wings ile. Şimdi öldü de badem gözlü oldu bizim buralarda, ama George Harrison'ın The Beatles sonrası yıllarca yaptıklarından "I Got My Mind Set On You" dışında haberdar olanlardan bir futbol takımı kurabilir misiniz? Hem de yedekleri hariç... Darılmaca yok arkadaşlar...

1998'de eşi ve müzikte de can yoldaşı Linda Eastman McCartney'nin ölümünden bu yana gerçek anlamda ilk Paul albümü ile karşı karşıyayız. "Driving Rain", 2001 yılının Şubat ve Haziran aylarında 16 ve 8 kanal bantlı teyplere canlı olarak çalınmış kayıtlarla başlamış. Gitarda Rusty Anderson, klavyelilerde Gabe Dixon, davulda Abe Laboriel... Paul bas gitarları çoğunlukla The Beatles döneminden alışık olduğumuz Hoffner keman bas ile çalıyor; tabii akustik gitarları da piyanoyu da. Daha sonra Paul bu kayıtları bir süre etüt etmiş ve son aşamada yapımcı David Kahne ile kayıtları sayısal (digital) ortama aktarıp üzerlerine ekleme-çıkartmalar yapmışlar. Ortaya The Beatles günlerinden alışık olduğumuz saf (evet "sade" değil "saf") bir seda çıkmış. Yıllardır alışageldiğimiz usulde pop şarkıcısı gibi söylemiyor Paul; derinleştirmek veya parlatmak için abuk sabuk ve tahammül ötesi efektler verilmemiş sesine. Yıllar sonra Paul'ün gerçek sesini duymak bile, albümü dinleyenleri keyfin doruklarına ulaştırabilir.

"Driving Rain", Paul'ün emin adımlarla yürüyen bas gitarının ilk tınılarıyla açılıyor, dedik ya bas gitaristin el kitabı. Bir özlem şarkısı bu. Özellikle "Don't want to walk that lonely road again" derken sevgili güzeller güzeli Linda'nın fütursuz, hatta biraz da küstah geri vokallerini arıyor kulaklar. Alışkanlık betermiş hepsinden, ne bileyim, Paul'ün lead vokali ile Linda'nın geri vokali birbirinden ayrılmaz bir tını idi hep. Zaten bu çok başarılı, hatta Paul'ün Wings dönemi de dahil solo kariyerinin en delikanlı tavra sahip olan albümde, hissettiğim tek eksik de Linda'nın sesi oldu. Gerisi için söylenecek çok fazla şey yok, başarılı, içten, çok modern, keyifli, yer yer çok hüzünlü (fazla bir şey yokmuş gördüğünüz gibi).

"From A Lover To A Friend" nakaratı ile bas gitarın liderliği sürüyor, Paul adeta ağlıyor; Paul hem de, kulaklarınıza inanamazsınız. Bir zamanlar "Mary Had A Little Lamb" gibi bir şarkı da yapmış olan Paul, "She's Given Up Talking"e de adeta bir ninni gibi başlıyor, sonra İngiliz blues gitarların arkasında sesi gaip alemlere gidiyor. Albüme adını veren "Driving Rain", herhalde albümün en silik şarkılarından biri. "Your Way" ilginç bir şarkı, adeta country, aslında değil tabii ama havası öyle, pedal steel gitar var ya geride, Avrupa'da illa ki country denir. "Raiding Into Jaipur"da Paul'ün müziğiyle bağdaştırmakta zorlandığımız sitar var. (evet sevgili George, yapay olarak üretilmiş sitar sesi). "Your Loving Flame" piyano yürüyüşüyle gayet güzel bir Paul klasiği, zaten o bu tür şarkıların ustasıdır ve binlercesiyle bugüne değin yeterinde içimizi baymıştır, ama dedim ya bir klasik. "Rinse The Raindrops" tam on dakika on iki saniyelik bir yakarış; on iki dizenin, dakikalar içinde farklılaşarak hatta giderek biraz da tribal şekilde tekrarlanması. Haliyle bazı dolgu şarkıları da yok değil, ama kimde yok ki... Sonuçta usta işi bir albüm, ustaca bir yapım, popüler olma kaygısı yok (ki bunu olumlu mu olumsuz mu bulursunuz bilemem). Belki Wings'in "Band On The Run"ı veya "Back To The Egg"i değil ama, gerçekten çok içten. Ancak, bir türlü anlayamadığım bir şey var. Albümde bonus track olarak, babası da zamanında bir itfaiyeci olan Paul tarafından 11 Eylül New York felaketi sonrası New York itfaiyecilerine moral vermek amacını güden "Freedom" şarkısı çok başarılı bir konser kaydı ile yer alıyor finalde ve de albümle uzaktan yakından ilgisi olmayacak biçimde (adı üzerinde aslında 'bonus track'). Dostlar, İngilizce'de "freedom" kelimesi "özgürlük" demek değil midir? Tamam, konu farklı bir yere gitmesin ama, 11 Eylül günü birilerinin canına kast edilmiştir canice, ama herhangi bir şekilde o ortamda herhangi bir kimsenin özgürlüğünü kısıtlayan mı vardır? Planlı cinayet ya da kıyım ile özgürlük kısıtlamak aynı şey midir? Bunu Dubya da söyledi durdu o günlerde ve benim küçücük beynim bu mantığı kavrayamadı ve Dubya'nın demek istediğini matematiksel (!) olarak modelleyemedi. Her nedenle olursa olsun ve her kimden gelirse gelsin terörü şiddetle kınıyorum, ama kelimelerle böylesine yanlış ayak oyunları yapmak kime ne kazandırır, sorarım. Konunun kaybedilen özgürlük ile alakası nedir ve özde kaybedilen güvenlik değil midir? Ve sana adınla hitap etmemden rahatsız olmuyorsan sevgili Paul, albüm için teşekkürler, ellerine ve ruhuna sağlık, emeği geçen tüm arkadaşların da elini sıkmak isterdim, en azından bir müzisyen olarak; ama bu aptalca oyunun bir küçücük parçası olmak zorunda mıydın? Senin buna ihtiyacın mı vardı? Biliyor musun, Ringo'yu bilmem ama, yaşasalardı ne John ne de George bunu yapmazdı. Hiç yapmadılar da...

Bir de ne o kapak yahu? Bu mükemmel albüme yakışmış mı? *Gökalp Baykal*

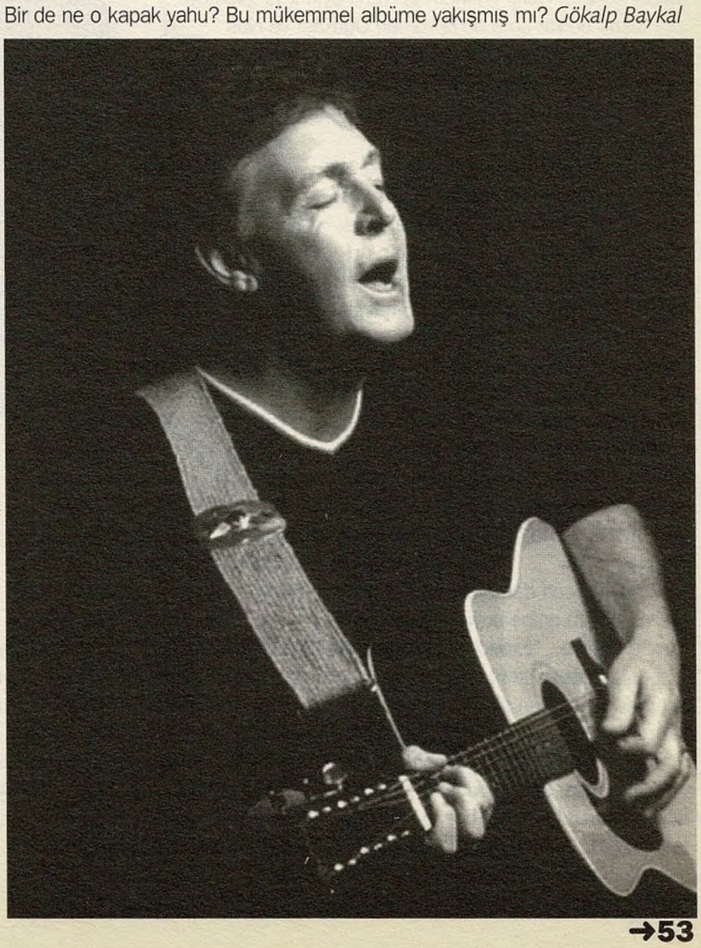

→53

"Masal benim hakkımda mı" diye sordu Su Faresi, "öyleyse dinlerim, çünkü uydurma şeylerden pek hoşlanırım. **OSCAR WILDE**

Üniversitede en çok sevdiğim öğrenciler, yıllardır okulu bitiremeyenlerdi. Yanlarından ayrılmazdım. Onların başarısızlık masallarını büyük bir hayranlıkla dinlerdim. Sonra, onları öğrenci olarak bıraktım

Avrupa'yı aydınlatan zihniyetin, ona layık olmayan mirasçısı bu insanlar, sözüm ona büyük şahsiyetlerin rolünü oynayan kauçuk kuklaların günlük gösterisinden haz alıyorlardı. Sohbetlerinin her zamanki konusunu da esprilerin kabalığıyla repliklerin basmakalıp budalalığının yarıştığı bu temsiller oluşturuyordu: Molière seyrettiklerini sanıyorlardı. Matraklık uğruna nükte, rezillik uğruna cüret bir kenara itilmiş, unutulmuştu. **OLIVIER ROLIN**, Port Sudan

Wilde'dan ve paradokslardan doğduk. **JAMES JOYCE**, Ulysses

MICHAEL JACKSON

Invincible

(Sony Türkiye)

"You Rock My World"un klibine mutlaka bir yerlerde rastgelmişsinizdir. Kısa metrajlı film uzunluğundaki klipte "görünmez" tek şey Michael Jackson'ın yüzü. Son albümüne, hayatının bu dönemine denk düşecek en uygun başlık olan "Invisible"i yani "Görünmeyen"i seçebilecekken, birkaç harf değişikliğiyle treni kaçırmış Jackson ve albümüne "dayanıklı" anlamına gelen "Invincible" ismini layık görmüş.

Kendini kliplerinde görünmez kılmak zorunda kalan Michael Jackson'ın asıl sorunuysa, ortalıkta görünecek bir "yüz"ünün kalmaması. Siyah tenini beyaza döndürmek için giriştiği operasyonlar, üst üste geçirdiği burun estetik ameliyatları, sonuçta her şeye sahip olan, ancak bir "yüz"e sahip olamayan biri haline getirdi sanatçıyı. Ama bizim açımızdan asıl önemlisi, galiba Michael Jackson'in müziğinin de fiziğiyle aynı kaderi paylaşmaya başlaması, yani müziginin de gitgide kimliğini yitiriyor olması...

"Off The Wall"dan "Dangerous"a uzanan dönemde, her ne kadar gittikçe açılan tonlarda da olsa, siyaha boyanmış olan Michael Jackson müziği, bu albümde artık iyiden iyiye griye dönüşmüş durumda. Kliplerinde kendi yokluğunun üzerini nasıl birbirinden ünlü isimlerin görüntüleriyle örtmeye kalkıyorsa, albümde de kendi eksikliklerini onlarca isimle kapatmaya çalışıyor. 80'li yıllar denince akla gelen ilk şarkılar olan "Billie Jean"lerin, "Beat It"lerin sahibiyle "Invincible"ın sahibi aynı kişi değil, bilesiniz. "Thriller" olsun, "Bad" olsun, bizim Maykıl Ceksın'ımızın eserleriydi, ama bu "Invincible"ın sahibini teşhis etmek mümkün degil. "Invincible"da yer alan "Break Of Dawn", "Heaven Can Wait" ve "You Are My Life" gibi "sılov"lar her şeyden önce insanı sinirlendiriyor. İster inanın ister inanmayın, albümün en iyi şarkıları, o sıkıcı mı sıkıcı uzunluktaki klibe sahip "You Rock My World" ile gene aynı ekibin yazdığı (beş kişilik bir şarkı yazarı ordusu bu) "Privacy" ve bir başka beş kişilik ekibin mahsûlü olan "Whatever Happens"... Arada kalan şarkılardan ne Babyface imzalılar kurtarıyor vaziyeti, ne de R. Kelly imzalı olanlar... Hepsinden öte en komik şey, Michael'ın hâlâ "çocuklar çiçektir, onları sevelim, dünyayı kurtaralım" edebiyatını sürdürüyor olması... Eh, bunun için de insanın gerçekten hem "dayanıklı", hem de "yüzsüz" olması gerekiyor kanaatimizce... *Atilla Aydoğdu*

BUBBA SPARXXX

Dark Days, Bright Nights

(Universal)

Warren Anderson Mathis ya da sahne adıyla Bubba Sparxxx, şu aralar gözde prodüktörlerden Timbaland'in arkasına aldığı bir isim. Aralarında yine Dr Dre - Eminem benzeri bir keşif sözkonusu... Bilmeden dinleyince, onun tek kişilik bir "ekip" olduğuna inanmak mümkün değil. Hele 24 yaşında, safkan bir beyaz olduğunu öğrenince... Sanki Brooklyn'in veya "West Coast"un arka sokaklarında demlenmiş, miadı gelince parlamış siyah, bilge rapperlar gibi Bubba. Beyaz olduğu için de, çaresiz "yeni Eminem mi" tartışmalarının odağı... Gerçi Eminem'in "renk ayrımı"nı iplemeyişini takdir ediyor ama bu durumun OutKast ve Nas mukayesesi kadar yersiz olduğunu beyan ediyor. Ayrıca orjini de ne doğu ne batı yakası; Amerika'nın güneyinden, Atlanta, Georgia dolaylarından...

"Dark Days, Bright Nights", zamane hip hop'u dahilinde dinlediğimiz bütün iyi albümler gibi, yine uçsuz uçkursuz bir albüm. Hiphop geçmişinden bugüne ne varsa içinden geçiyor ama o kulvara bir boy daha derinlik katıyor. Aynen adı gibi; günleri karanlık, geceleri aydınlık... Aslında daha açılışında ipucunu veriyor Bubba; bir "intro"yla değil, "Take Off"la mevzuya giriyor; daha ilk saniyede gece uçuşu için "kalkış"a geçiyor. Bir muhabbet peşrevinin ardından da ilk single "Ugly" geliyor. "Overcome - Karmacoma" misali, Missy Elliot'ın "Get On Freak On"uyla aynı göbekten, insanı dinçleştiren hitlerden "Ugly"... Timbaland'ın tablayla yarattığı müthiş sesler, onun da şah damarı. Sonra "Lovely", "Bubba Talk", "All The Same" gibi muhtemel hitlerle albüm enine boyuna şekilleniyor.

"Xxx"e gelince.. "Expect the unexpected" manasına geldiğini söylüyor Bubba. Tabii müstehcen neşriyatla kontağı kesmeden... 77 dakika boyunca sözler de güneyli bir beyaz adamın hayatından girip Amerikan taşrasına sinmiş cümle çarpıklıklara uzanıyor. Gerçi albüm açısından pek umulmayanlarla dolu bir durum yok ortada. "Rhyme"ları söyleyişi de fazlasıyla tanıdık, ama şarkıları çoğu zaman gerilim sahnelerine yakışacak bir seda yaratıyor Bubba'nın. Sonlara doğru hararet biraz azalsa bile yere inmeden ayrılmaya imkan vermiyor. Bitiminde de hip hop gurmelerinin uzun süre damağından gitmeyecek, katmanlı bir tat bırakıyor. Hatta, içimizde kalmasın, senenin en iyi hip hop debutu olmayı da hakkıyla hanesine yazıyor. *Gökhan Pamuk*

ADAM F

Kaos: The Anti Acoustic Warfare

(EMI)

Adam F ya da hüviyet adıyla Adam Fenton, Liverpool'un cangıl ortamında yeşermiş "arka plan" müzisyenlerinden biri. Ilk "ön plan" deneyimi, aşağı yukarı üç yıl önce çıkardığı "Colours" albümüne uzanıyor. Asit-caz-davul-bas arasında gidip gelen bu ilk plağından epey sonra, şimdi de yeni dünyanın "karanlık" hiphop'una nüfuz ettiği "Kaos" albümüyle önlerden kendine yer açıyor Adam F. "Büyük bütçeli" bir film havasında tasarladığı albümde, bir rejisör edasıyla karşımıza çıkıyor. Elbette dev bir oyuncu kadrosuyla birlikte: Redman, MOP, Noreaga, De La Soul, Lil' Mo, Beenie Man, LL Cool J, Huggy Bear... Bu yüzden olacak, ekibin adı hemen her yerde "Adam's Family" diye geçiyor.

"Kaos" ya da açık adıyla "Kaos: Akustik Karşıtı Mücadele", dediğimiz gibi Adam F'in kollarını tamamen hiphop'a açtığı, her haliyle "büyük oynanmış" sahnelerle dolu bir albüm. Nitekim perdelerin açılmasıyla, Royal Symphonia eşliğinde bir teatral intro giriyor önce. Hemen arkasından koşuşturma içinde, en canalıcı sahneler: "Smash Sumthin'" ve "Stand Clear"... Redman ve MOP, bu sahnelerin "en iyi yardımcı oyuncu"ları... Kamera duraklamadan, "Listen Here" ile "Where's My..."a zıplıyor: Public Enemy, uzay boşluğunda Destiny's Child'a toslasa anca bu kadar olur... Derken, "Greatest Of All Time"da LL Cool J giriyor devreye. Ikinci yarı biraz yavaşlar gibi olsa da, albüm hemen hemen aynı tempoda yolunu buluyor. Arka arkaya geldiklerinde de ister istemez bir "Kaos" resmi kendini belli ediyor.

"Akustik Karşıtı Mücadele" ya da orjinal adıyla "The Anti Acoustic Warfare", aslında bir Brit için fazlasıyla Amerikalı bir albüm. Görünüşe bakılırsa, Adam F'in takıldığı da pek "akustik" dertler değil. Içindeki hiphop aşkını Hollywood tekniğiyle biçimlendirmeye çalışmış daha çok.. LL Cool J onun için "post Dr. Dre" diyor ama o "head-hunter"lık veya kaşifliktense keşfedilmiş alanları güzelleştirmekle uğraşıyor. Arada Hollywood'dan da arada iyi filmler çıktığı düşünülürse, "Kaos"u da bunlar arasına almamak haksızlık olur. Sonuçta, tarih yazmıyor, ama gelip geçer gibi de durmuyor. *Gökhan Pamuk*

54→

sonsuza sesle ulaş. susmayı bil. çünkü ses, sustaki ilham. **ORHAN KAHYAOĞLU**

biraz daha ağla belki daha az işersin **YVES SIMON**, Renkli Günler

Müzikli kutuda balerin özgürleşince dönerim **NEŞE YAŞIN**

ben bitirdim. Meyhane arkadaşlarını da meyhanede bıraktım; ülkü arkadaşlarını da ülküleriyle başbaşa. Bir yerde durmasını bilemedim. Hiçbir yere varamadım. **OĞUZ ATAY**, Tutunamayanlar

ÖZÜRLER 1. Memet Baydur'un ismini geçen ay Mehmet diye yazmışız. **2.** "En güzel enstrümantal rock'lar" listesinde Moğollar'dan "Alageyik Destanı" var. Onun neresi enstrümantal? Zihnimiz ve elimiz sürçmüş, kastettiğimiz "Ağrı Dağı Efsanesi"ydi **3.** Mor ve Ötesi söyleşisinde "Yalnız Şarkı"yı yanlışlıkla "Yanlış Şarkı" diye yazdık. **4.** Albümler'deki New Order yazısında şarkı isminin doğrusu da "60 Miles An Hour."

Tuhaf bir biçimde, lise bitirme sınavlarına girecek bir adayda bağışlanmayan özellikler, güçlü bir kişide olunca bağışlanıyordu. Güçlü kişi, gün gibi ortadaki namussuzlukları dehanın fazlalığı olarak görecek aşağılık tipler buluyordu kendine. **OLIVIER ROLIN**, Port Sudan

üniversitede:

SIMPLE MINDS

Neon Lights

(BMG/DMC)

Liste sayfamızda gördüğünüz "Best Of 2001" kaset fikrini Simple Minds'dan kopya çektik. Son albümlerinin (bir cover albümü bu) kapağı bir harika. Şöyle "gibi" yapmışlar: Albümde yorumladıkları şarkılardan toplama bir kaset doldurmuşlar, kapağına da dolma kalemle şarkıların ve söyleyenlerin isimlerini yazmışlar. Sonra bu kasetin fotoğrafını çekmişler, olmuş size albüm kapağı... Hevesli gençlik yıllarımızda ve tabii şimdi hâlâ yaptığımız şeyi, Simple Minds'ın da yaptığını görmek –düşününce çok şaşırtıcı değilse de- çok güzel. "Heves"ten söz açmışken; albümde Simple Minds imzasıyla yer alan metinde şöyle diyorlar: "Biz şuna inanıyoruz:

Müzik yapmak için müzik fan'ı olmak gerekir. Allaha bin şükür, kalbimizde hep müzik fan'ları olarak kaldık. Simple Minds'ın temellerinde, önüne çıkan gizemli müzikleri keşfetmek ve onlara tapınmak için bir araya gelen birkaç okul arkadaşı yatıyor... Yirmi yıldan fazla bir süre kendi müziğimizi yaptıktan, kendimizi ifade ettikten sonra hâlâ o eski günlerdeki çalma tutkusunu koruyoruz. Bizim müziğimizi yorumlamak ya da sample'lamak isteyen sanatçıların ve prodüktörlerin artması bizi heyecanlandırıyor... Bu yüzden, birkaç günlüğüne de olsa yeniden bir cover grubu olarak hayatı tecrübe etmenin tam zamanıdır diye düşündük."

Valla tebrikler. İyi düşünmüşler. 80'li yıllarda U2, Midnight Oil, Inxs gibi stadyum dolduran rock'çular arasında yer alan, ilk ikisiyle "politik doğrucu" anlayışı da paylaşan yakışıklı grup Simple Minds son yıllarda hem çaptan, hem gözden düşmüştü. Şimdi işe sıfırdan başlamak için bir cover albümden daha iyi bir yol olamaz. Ama bu sıfırın, başlangıcı mı yoksa nihai sonu mu temsil ettiği konusunda kuşkularımız var. Çünkü "Neon Lights"ın çok kemik Simple Minds fanları dışında kimseyi memnun etmeyeceği ortada.

Biz iki arada bir derede kaldık. Beğendik desek yalan, beğenmedik desek yalan. Jim Kerr'in içli sesi bazı şarkılara pek gitmemiş, kimi şarkılar da herhalde "aman aslı gibi olmasın" inadı yüzünden yoldan sapıp güme gitmiş. Gerçi en yoldan sapmışlardan biri olan Neil Young cover'ı "The Needle And The Damage Done" albümün en iyisi. Listede başka neler var: "Dancing Barefoot", "All Tomorrow's Parties", "Gloria", "The Man Who Sold The World", "Homosapien", "For Your Pleasure", "Neon Lights", "Hello, I Love You". Yani sırayla yazarsak Patti Smith, Velvet Underground, Van Morrison, Bowie, Pete Shelley, Roxy Music, Kraftwerk ve Doors... Abla ve abilerinin yanısıra bir de akranlarından, Echo & The Bunnymen'den bir parça var: "Bring On The Dancing Horses".

Tavsiyemiz şu: Ya "Neon Lights"ı alın, yok eğer almayacaksanız, bari şarkıların orijinallerine ulaşın, aynen kapaktaki gibi kendinize bir kaset doldurun. *Derya Bengi*

TORI AMOS

Strange Little Girl

(WEA / Balet)

Konserlerinde nadiren yaptığı cover'ların el altından kayıtları meraklılarınca deli gibi aranan Tori Amos, ilk bakışta bir cover albümü yayınladı. Fakat bu albüme cover albümü demek, işi hafifinden almak, doğasını çarpıtmak olur. Eminem'den Neil Young'a, Slayer'dan Lloyd Cole'a, erkek bestecilerin şarkılarını, erkeklerin kadınlara hitap ettiği şarkıları seçmiş Amos. Şarkıları ele alışında, bukletteki birbirinden farklı fotoğraflarla şarkılardaki kadın karakterleri canlandırışında, kapak içindeki notlarda hep aynı yaklaşım var: "Strange Little Girl", her şeyden evvel bir kadın albümü; erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkilere, ilişkilerin kayma noktalarına, anlaşmazlıklara, uzaklıklara yöneltilen bir kadın büyüteci. Vaktiyle "Blood Roses" şarkısında "hiç söylemediğin şeyleri unutamıyorum" diyordu Tori Amos; bu şarkılar biraz da bu söylenmeyenler. Ve tabii klasik Amos temaları: Kan, irin ve gözyaşı... Daha ikinci parçada, Eminem'in "Bonnie and Clyde"ıyla bir dehşet atmosferine giriyor Amos, sonra yavaş yavaş kâh yükselerek, kâh alçalarak, gerilimi sürdürüyor. Bazen sadece piyano, bazen folk, bir trip hop, bir rock... Bazı şarkılar tanınmayacak kadar değişik: Neil Young'ın "Heart Of Gold"u neredeyse endüstriyel bir rock; Beatles'ın "Happiness Is A Warm Gun"ının on dakikalık yorumuna şarkı demeye bin şahit ister; Slayer'ın "Raining Blood"ınınsa herhangi bir "speed" durumuyla ilgisi yok (fakat herhalde şarkının mitolojik ilahi havasını sevmiştir Slayer'cılar). Bizim favorimiz, Bob Geldof'un "I Don't Like Mondays"inin olağanüstü güzel yorumu. Fakat şarkıları böyle tek tek değerlendirmek de pek mümkün değil: Ortada birbirini takip eden çeşitli episodlardan mürekkep koca bir roman var. Albümün bütününe öyle tutarlı bir kavrayış hakim ki, başyapıt olmasa bile, Amos diskografisinde bir kilometre taşı demek mümkün. Joe Jackson'ın "Real Men"iyle temize çekilen albümü elbette kadınlara, fakat galiba önce erkeklere, ve tabii her müzik aşığına tavsiye edeceğiz. *Merve Erol*

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval -Mey

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarını alana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını getirene
1 ay ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını değiştirene
Değişen ve değiştirilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları
Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak; % 10'dan % 40'a varan indirimler

Burslu sistem
4-6 ve 8 aylık dönemlerde; % 40'dan % 60'a varan burs imkanı

6-8 ve 12 aylık dönem indirimi
% 10'dan % 30'a varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Beatles Revolver
Beta Band Hot Shots II
Bikini Kill Feminist Sweepstakes
D.E.F. Orkestra Beatles Alaturka
Eels Souljacker
Fairuz Ana ou Sehrani
Grateful Dead Workingman's Dead
Jacques Higelin No Man's Land
Led Zeppelin Led Zeppelin IV
Marisa Monte A Great Noise
Omar Faruk Tekbilek Alif
Paul McCartney Driving Rain
Patti Smith Horses
Pink Floyd Wish You Were Here
Pixies Bossanova
Simon Shaheen & Qantara Blue Flame
Sleater-Kinney All Hands On The Bad One
Souad Massi Raoui
Yann Tiersen Amélie From Montmartre
Yat-Kha Yenisei Punk

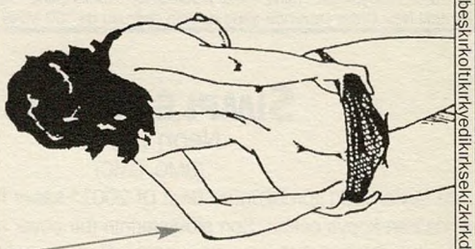

ONŞARKI

Gilbert Bécaud L'important c'est la rose
Kate Bush Babooshka
Mavi Işıklar Ob-la-di Ob-la-da
Mehmet Güreli Koş git bir de sen bak
Nina Simone Sinnerman
Robert Wyatt Alifib
Scritti Politti Jacques Derrida
T-Rex New York City
Trio Da da da
Wu-Tang Clan Protect Ya Neck (The Jump Off)

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Robbie Williams** Swing When You're Winning
2. **Gabrielle** Dreams Can Come True
3. **SClub7** Sunshine
4. **Blue** All Rise
5. **Westlife** World Of Our Own
6. **Steps** Gold - The Greatest Hits
7. **Russell Watson** Encore
8. **Pink Floyd** Echoes - The Best Of...
9. **Dido** No Angel
10. **Beautiful South** Solid Bronze - Greatest Hits

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Creed** Weathered
2. **Various Artists** Now 8
3. **Britney Spears** Britney
4. **Garth Brooks** Scarecrow
5. **Mannheim Steamroller** Christmas Extraordinaire
6. **Various Artists** Now That's What I Call Christmas!
7. **Nickelback** Silver Side Up
8. **Enya** A Day Without Rain
9. **No Doubt** Rock Steady
10. **Linkin Park** [Hybrid Theory]

FRANSA ALBÜMLER

1. **Jean-Jacques Goldman** Chansons pour les pieds
2. **Mylène Farmer** Best Of...
3. **Mylène Farmer** Best Of - Collector
4. **Pink Floyd** Echoes - The Best Of...
5. **Madonna** Greatest Hits Vol.2
6. **Michael Jackson** Invincible
7. **Diana Krall** The Look Of Love
8. **Sting** All This Time
9. **Les Enfoirés** Les Enfoirés Vol.2
10. **Alain Souchon** Collection - Best Of...

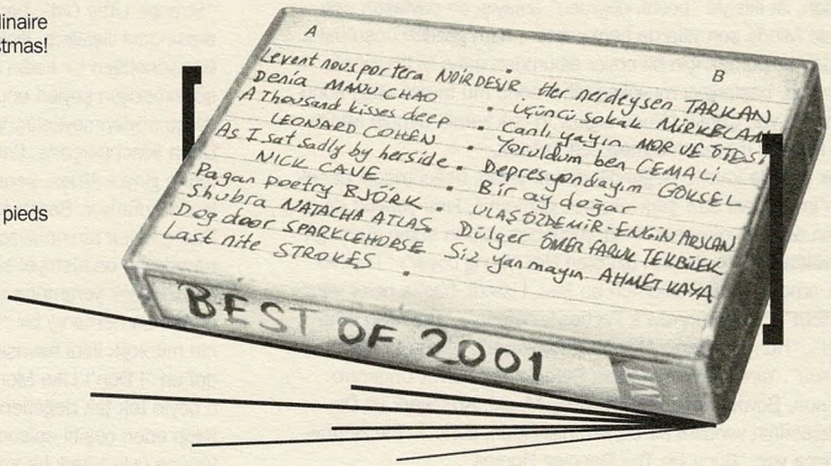

=16

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KOD MÜZİK / Atlas
1. **Aphex Twin** Drukqs
2. **Papa M** Whatever, Mortal
3. **Jim O'Rourke** Insigni Fiance
4. **Plaid** Double Figure

PLASTİNKA / Anabala
1. **Tom Dissevelt** Fantasy In Orbit
2. **Peter Thomas Sound Orch.** Warp Back To Earth (Neo-Astronautic Sound)
3. **Vijaya Anand** Dance Raja Dance (Indian Film Music)
4. **"Bombay Jazz Palace"** (Indian Rave Groove Cuts)

KÖSTEBEK / Aznavur
1. **A Camp** A Camp
2. **The Tea Party** Interzone Mantras
3. **Moonspell** Darkness And Hope
4. **Radiohead** I Might Be Wrong

KARGA / Atlas
1. **Radiohead** I Might Be Wrong
2. **Smashing Pumpkins** Greatest Hits
3. **Gotan Project** La Revancha Del Tango
4. **Erik Truffaz** Mantis

MELEK.life / Taksim
1. **Gotan Project** Vuelvo Al Sur
2. **Ladysmith Black Mambazo** Ain't No Sunshine
3. **Henri Dikonque** Ndol'asu
4. **Ben Harper** Suzie Blue

HAYAL KAHVESİ / Taksim
1. **James Carter** Nuages / Clouds
2. **Courtney Pine** Underground
3. **Lucky Peterson** Will Be Together Tonight
4. **Depeche Mode** Exciter

KRAFT / Taksim
1. **Deep Purple** Soldier Of Fortune
2. **Leonard Cohen** Hallelujah
3. **Nick Cave** 15 Feet Of Pure White Snow
4. **Bülent Ortaçgil** Bu İş Zor Yonca

PİYA / Taksim
1. **Alex Cortiz** Make Believe
2. **Waldeck** The Night Garden
3. **Lemongrass** Lumiere Obscura
4. **Streetlife Originals** Sidewalk Stories

birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuzonbironikionüçondörtonbeşonaltıonyedionsekizondokuzyirmiyirmibiryirmikiyirmiüçyirmidörtyirmibeşyirmialtıyirmiyediyirmisekizyirmidokuzotuzotuzbirotuzikiotuzüçotuzdörtotuzbeşotuzaltıotuzyediotuzsekizotuzdokuzkırkkırkbirkırkikırkırkçırkdörtkırkbeşkırkaltıkırkyedikırksekizkırkdokuzelli

Beatle, Krishna, Traveling Wilbury... Gitar, sitar, şan, şöhret... Tevazu, neşe, erdem, haz, sükûnet... "Sihirli bir kimyası vardı" demişti Beatles için, "o kimya şarkılara da yansımıştı". Bu sözü, kendisi için biçilmiş kaftan gibi: Sihirli bir kimyası vardı; o kimya şarkılarına da yansımıştı. "Here Comes The Sun", "Something", "While My Guitar Gently Weeps" "My Sweet Lord", "Dark Horse"... Vefatından bir hafta önce yapılan söyleşiyle başlayıp Beatles ve sonrasına flashback yapıyoruz. "Öyle bir şey vardı ki deviniminde, hiç kimse onun kadar cazip değildi..."

SİHİRLİ BİR KİMYA

2001

1971'de, "My Sweet Lord" adlı şarkınız ABD ve İngiltere listelerinde bir numaraya çıktı ve aylarca zirvede kaldı. Ocak 2001'de 30. yıldönümü şerefine yeniden yayınlandı, 1970 tarihli ilk solo albümünüz "All Things Must Pass"in yeni baskısıyla birlikte. Yıllar sonra şarkılarınızın tekrar gün ışığına çıkmasını nasıl yorumluyorsunuz?

George Harrison: Bazı şeylerin tazelenmesi fikri hoşuma gidiyor. "My Sweet Lord"u yapmamın sebebi, kendime ve başkalarına bu maddi dünyanın ötesinde de bir şeyler olduğunu hatırlatmaktı.

O günlerden bugünlere dünyanın ahvali nasıl sizce?

Bana kalırsa, dünya çıldırmış halde. Bütün bu hız, bu teknoloji, bu olup bitenler insanoğlunun fena halde başını döndürdü. Gezegenin dört nala felakete koştuğunu düşünüyorum. *(gülüyor)* Onun için de hayatın manevi tarafına bir vurgu yapmak istiyorum, kendime ve dünyanın gidişatından kaygı duyanlara bir uyarı yapmaya çalışıyorum.

"All Things Must Pass" 1970'te üç milyon satmıştı. 30 yıl sonra aynı ilgiyi görecek mi sizce?

Benim müziğim dönemsel nitelikte değil, hep kalıcı işler yapmaya çalıştım. Dolayısıyla "All Things"in 30 yıl sonra da ilgi göreceğini düşünüyorum.

Bazı değişiklikler yaptığınızı duyduk...

İlk baskısında 23 şarkı vardı, bugüne kadar hiç yayınlanmayan "I Live For You"yu da dahil ettim albüme. Ayrıca, "Beware of Darkness" ve "Let It Down" adlı şarkıların ve "What's Life" adlı enstrümantal parçanın yeni versiyonlarını yaptım. 1970'de, albümün prodüktörlüğünü Phil Spector üstlenmişti ve orkestrasyonu "wall of sound" adını verdiği teknikle yapmıştı. O sound, o günlerde revaçtaydı, ama artık tedavülden kalktı. Dolayısıyla, albümün tamamının elden geçirilmesi gerekiyordu. Tozunu aldık diyebilirim.

İlk versiyonda, davulda Ringo Starr, klavyede Billy Preston, gitarda Eric Clapton yer almıştı. Yeni versiyonda sürpriz isim var mı?

Oğlum Dhani –22 yaşında– akustik gitar çalıyor.

Bir de yeni albüm hazırlıkları var galiba. 1987'deki "Cloud Nine"dan beri sesiniz sedanız çıkmıyordu. Yeni albüm nasıl bir şey? Adı ne olacak?

Bilgisayar kullanmadığımı söylememe gerek yok herhalde. Gitar, bas, davul, piyano. Davulda Jim Keltner var, Dhani akustik gitarda, diğerlerini ben çalıyorum. 60'lardaki gibi kaydediyorum, tek kanallı teypler, mikrofonlar... Adı belli değil henüz. "Gezegen Kıyamete Gidiyor, Bölüm 1" demeyi düşünüyorum, ne dersiniz? *(gülüyor)* 2002'nin ekiminde ya da kasımında piyasaya çıkacak.

Balık burcuyum, aşırılıklara eğilimliyim. Aksi yönlere giden iki tarafım var. Bir tarafım çok neşeli, öteki tarafım hüzünlü. Bir tarafım aşırı mistik, ruhani, öteki tarafım aşırı dünyevî, zevklere düşkün.

1964

Size "en mülayim Beatle" diyorlar, bunu nasıl yorumluyorsunuz?

Sanırım birçok gerçeği bir anda gösteriyor. Acele etmem, ne bir soruya cevap verirken, ne de gitarımı akortlarken. Konudan konuya atlamayı da sevmem. Bir işi bitirmeden yeni bir işe başlamam. Yeni bir işe başlamadan, bir öncekini bitirmiş olmaktan zevk duyarım.

Bu, aynı zamanda "kolay kolay dostluk kurmam" mı demek?

Aksine. Başkalarıyla çok ilgiliyimdir. Bu da, kendileri hakkında konuşmak isteyen insanların beni esir almalarına sebep olur. Beni sıkmaları uzun zaman alır, çünkü yeni fikirleri ve farklı bakış açılarını dinlemek hoşuma gider. Hayatın mânası da bu zaten: Taze fikirler ve yeni olgular keşfetmek.

Bir Beatle olmak sözünü ettiğiniz kişilik özelliklerinizle çatışmıyor mu?

Hayır. Mizaç olarak aceleden hoşlanmam, bu açıdan bir Beatle olmak bir dezavantaj. Ama, unutmayın ki, Paul ve John'la altı yıldır birlikteyiz ve birbirimizin içini dışını biliriz. Bireysel özelliklerimiz birbirini dengeliyor –buna Ringo da dahil. Ve uyumlu bir ekip olmamızı sağlıyor.

En müzikal Beatle siz misiniz?

Müzikalle ne kastettiğinize bağlı. Öyle diyorlar, çünkü Segovia'nın gitar çalışını sevdiğimi söylüyorum. Bunun yüksek sanat ve müzikal bir şey olduğunu düşünüyorlar. Gitarımı, John ve Paul'ün gitarlarını sevdiğinden daha fazla seviyorum. John ve Paul için şarkı yazmak çok önemli, gitar bu amaç için bir araç. Benim içinse başlı başına bir amaç. Onlar yeni melodiler bulmaya çalışırken, ben bütün gece boyunca gitarımla oynaşıp duruyorum ve bundan büyük zevk alıyorum. Bu benim müzikal olduğuma delalet eder mi, bilmiyorum. Bana gitar fanatiği diyebilirsiniz.

En genç Beatle olmak nasıl bir duygu?

Biz ta okul günlerinden beri arkadaşız. Bu yaş grubunda birkaç senenin bir kıymet-i harbiyesi yok. Birlikte büyüdük, aynı tecrübeleri, aynı maceraları yaşadık. Onun için yaş farkının bir önemi yok.

Fanlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Siz ortada görünür görünmez bir çığlık furyası başlıyor...

Çok sessiz, sedasız bir çocuk bile, bir arkadaş grubuyla birlikteyken azar; bu çok doğal bir şey. Yoldan çıktığı filan yoktur, eğleniyordur sadece. Kızlar kulise hücum eder, erkekler futbol sahasına, bunda garipsenecek bir şey yok. Beatles ya da "Top 20"deki herhangi bir grup fanlara bağımlıdır. Fanlar olmasaydı, onların beğenmeleri ya da beğenmemeleri söz konusu olmasaydı, bir şarkı yazmanın ya da müthiş bir kayıt yapmanın bir mânası olmazdı.

1970

Yolda bir solo albüm var mı?

Uzun zamandır biriken şarkılar var, birkaç albüm dolduracak kadar. Onları ayıklayıp bir albüm yapmayı düşünüyorum.

Bu kadar velut bir şarkı yazarı olduğunuz bilinmiyordu. Beatles albümlerindeki şarkılarınız iki elin parmaklarını geçmiyor...

Bildiğiniz gibi, Beatles John ve Paul'ün şarkılarıyla ünlendi. Bu da benim dahil olmamı zorlaştırdı. Bir de, o zamanlar kendime güvenim pek yoktu ve şarkılarım için ısrar edemiyordum. Dolayısıyla, biraz zaman aldı. İkinci albümde, "Don't Bother Me"yi yazdım, fakat sonra devam etmedim. "Don't Bother Me", şarkı yazmayı becerip beceremeyeceğimi görmek için bir denemeydi. İki yıl sonra "Rubber Soul" albümünde iki şarkım yer aldı. Sonra da her albümde bir-iki şarkım oldu. "White Album"de dört şarkım var. Arada bir tıkandığımda John'dan bir-iki dize alırdım. Ama ben de John ve Paul'ün yazdığı şarkılara katkıda bulunurdum. Mesela "Elenaor Rigby"nin ve "Come Together"ın bazı bölümlerini ben yazdım.

Beatles albümlerinde hangi şarkıların olacağına nasıl karar veriliyordu?

Kimin sesi daha yüksek çıkarsa, onun şarkıları giriyordu. Ben yüksek sesle konuşmayı sevmem. Genellikle şöyle olurdu: Paul'a "bir şarkı yazdım" derdim, o da "ben de bir tane yazdım, bak şöyle" derdi ve çalmaya başlardı.

→57

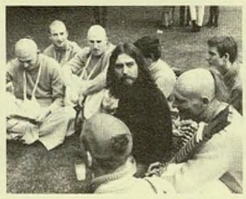

Ben de üstelemezdim. Son yıllarda olay daha dengeli bir hale geldi. O da çok matrak aslında: John, Paul ve ben üçer şarkı, Ringo iki şarkı. *(gülüyor)*

Niye Ringo iki?

(gülüyor) Öylesi daha adil olduğu için.

"Ben ve Ringo Beatles'ın ekonomi sınıfıyız" demiştin bir seferinde.

(gülüyor) Ayrı ayrı albüm yapmamız hepimizin hayrına. Çünkü Paul'ün, John'un ve benim bir sürü şarkımız var, aslında Ringo'nun da öyle. Böylece taviz vermemiz gerekmez. Çünkü, grubun bekası adına, hepimiz fedakârlık yapmak zorunda kalıyorduk. Mesela Paul, kendi şarkılarını kendi istediği şekilde çalmak istiyor, benim istediğim gibi çalmak istemiyor. Ben de kendi şarkılarımı onların istediği gibi çalmak istemiyorum. Ama her birimiz kendi başına birkaç albüm yaptıktan sonra, kurtlarımızı dökmüş olacağız.

Beatles'ın yeniden bir araya gelmesi mümkün mü sizce?

Bilemiyorum. Ben elimden geleni yapmaya hazırım. Bütün mesele şunu kabullenmek: Birlikte olmak demek, taviz vermek, fedakârlık yapmak demek. Hepimiz biraz fedakârlık yaptığımız zaman, gerçekten büyük bir kazanım çıkıyor ortaya. Müzikal olarak, mali olarak ve en önemlisi manevi olarak. Ayrıca, Beatles müziği dünyanın dört bir yanındaki insanlar için o kadar önemli bir şey ki, hiç olmazsa senenin üç ayını feda ederek bir-iki albüm yapabiliriz. Beatles'ın birlikte müzik yapmamaları bencillik olur.

Fakat iyimser olmak için pek bir sebep yok gibi. Ne dersiniz?

Aslına bakarsanız, son on yıl boyunca olduğundan daha kötü bir durum yok ortada. Tek fark, John ve Paul'ün birbirlerine söylediklerinin kamuya malolması, gazetelere, TV'ye aksetmesi.

Yani, bütün bunlar hep vardı, ama ayan-beyan değildi mi diyorsunuz?

Tam öyle değil. Ama biz de başka insanlar gibiyiz. "Çok muhabbet tez ayrılık getirir" lafı bizim için de geçerli. Bizim de çeşitli sorunlarımız vardı. Bir de, John ve Yoko'nun beraberlikleri nedeniyle uzun süre birlikte çalışmadık. Sonra da Linda ve Paul... Araya zaman girince bazı şeyler kemikleşti. Fakat yine de durum o kadar kötü değil. Bireysel olarak iyi vakit geçiriyoruz...

John ve Paul arasında hasmane bir ilişki var, öyle değil mi?

Temel sorun Apple'ın yönetimi. Apple, Paul'ün fikriydi. Başlangıçta çok aktifti, fakat olay kaosa sürüklenince biz de dahil olduk ve Paul'ün sözü eskisi kadar geçmez oldu. Sonra, Eastman'ların –Linda'nın ailesinin– Apple'ı yönetmesini istedi, onların daha işbilir olduğu kanısındaydı. Bizse onun gibi düşünmüyorduk. Temel mesele buydu. Ve bu, aslında, Paul'ün aşması gereken kişisel bir sorun. Biz ortağız, her birimizin yüzde 25 payı var. Her toplulukta ya da şirkette olduğu gibi, oylama yaptık ve Paul'ün teklifi 3-1 kaybetti. Eğer bunu kaldıramıyorsa, kendi bilir. Biz Beatles için en iyi olan neyse, Apple için en iyi olan neyse onu yapmaya çalışıyoruz, Paul ya da Eastman'lar için en iyi olanı değil.

John ve Paul için gitar bir araç. Benim içinse başlı başına bir amaç. Bana gitar fanatiği diyebilirsiniz.

Temel sorun bu mu?

Evet, ama bu öyle büyük bir sorun haline geldi ki. Düşünün, evlisiniz ve bazı şeylerin karınızın ailesi tarafından yönetilmesini istiyorsunuz, arkadaşlarınızsa buna karşı çıkıyor. Akşam eve gidiyorsunuz... Komplikasyonları tahmin edebilirsiniz. Ben eve gittiğimde Allen Klein'la beraber değilim, ama Paul eve gittiğinde Eastman'larla beraber. Bütün mesele Paul'ün danışmanlarıyla –yani Eastman'larla– bizim danışmanımız –yani Allen Klein– arasında. Her neyse... "All Things Pass Away", her şey gelip geçer...

Yoko Ono'yla Linda arasında da hasmane bir ilişki var gibi, ne dersiniz?

Bilmiyorum, bilmek istemiyorum, bunların üzerine düşünmek, bu çatışmada taraf olmak istemiyorum. Hare Krishna! Her şey düzelir, biraz zaman gerekiyor sadece. Aslında birbirlerini seviyorlar, hepimiz birbirimizi seviyoruz.

RAVI SHANKAR'IN GÖZÜYLE

Çok temel bir vasfı vardı: Tevazu

George Harrison'la Haziran 1966'da, Londra'da bir arkadaşımın evinde tanıştım. Beatles'ı duymuştum tabii, ama bütün bildiğim çok ünlü bir grup olduklarından ibaretti. George'la tanıştığımız andan itibaren birbirimize ısındık. Beatles'ın öteki üyeleriyle de yıllar içinde bir araya geldik, özellikle Ringo çok sıcak ve dostaneydi, ama pek fazla bir ilişkimiz olmadı. George, tanıştığımız ilk andan itibaren sorular sormaya başladı; Hint müziği ve dinî inançlarıyla çok içten bir biçimde ilgileniyordu. Çok tatlı, açık, dürüst biri olduğu izlenimini edinmiştim. "Norwegian Wood" adlı şarkısını dinlemediğimi, ama sitarla ilgilendiğini duyduğumu söyledim. Mahçup bir edayla bir Hintli dostundan çok temel bir-iki şey öğrendiğini belirtti. "Norwegian Woods" bir fırtına koparmıştı, ben de sonradan dinlediğimde sitardan alışılmadık bir sound elde ettiğini farkettim. O şarkı sayesinde dünyanın dört bir yanındaki Beatles fanları sitara ilgi duymaya başladı. George, benden sitar çalmayı öğrenmek istediğini söyleyince, ona sitar çalmanın keman ya da çello vasıtasıyla klasik Batı müziği öğrenmeye benzediğini, gitarda olduğu gibi bir miktar öğrendikten sonra kişisel beceriyle geliştirilebilecek türden bir enstrüman olmadığı anlattım. Bunları nazik bir dille ve Hint müziğinin ciddiyetini vurgulamak için söyledim. Sonra da kendi yaklaşımımı anlattım. "Amacım dinleyiciyi, tıpkı meditasyonda olduğu gibi, ruhun derinliklerine götürmek ve yüce bir varlığa ulaşmanın tatlı acısını hissettirmek; total bir huzur ve arınma duygusu vermek." Eğer zamanını ve bütün enerjisini vermeye hazırsa, onu çalıştıracağımı söyledim. "Elimden geleni yapacağım" deyince derslere başladık. Kaldığım otel müsait olmadığı için onun Esher'deki evinde birkaç kez buluştuk, bazı temel şeyleri gösterdim. Ona bir süre egzersiz yaptıktan sonra Hindistan'a gelmesini ve orada daha derinlemesine çalışabileceğimizi söyledim. Güzel bir ruhu olduğunu güçlü bir şekilde hissettim. Ve bizim kültürümüzde çok temel olan bir vasfa sahip olduğunu gördüm: Tevazu. Bütün o şöhretine, dünyanın en meşhur gruplarından birinin üyesi olmasına rağmen o kadar mütevazıydı ki. O vasfını hep korudu. George'la tanıştıktan sonra Beatles albümlerini dinledim. Şarkılarının ve melodilerinin birçoğu çok güzeldi. Yeğenlerim Beatles için deli oluyorlardı, onlardan biriyle tanıştığımı duyunca nasıl bir heyecana kapıldılar, anlatamam. 66'nın eylülünde karısı Patti Boyd'la Bombay'a geldiler. Bir süre sonra onun Beatle George olduğu keşfedilince çalışamaz olduk ve Kashmir'e gittik, birkaç hafta orada çalıştık. Kalbim ona sevgiyle doldu. Arayışı o kadar güzeldi ki, bir çocuğun masumiyeti vardı üstünde. Sonra zamanla olgunlaştı. Geleneklerimize, özellikle de müziğimize ve dinî inançlarımıza olan merakı ve ilgisi çok içtendi. Beatles arasındaki huzursuzluklar başgöstermeye başlamıştı, ama henüz dağılmamışlardı. George, 1968'de onları Hindistan'a getirdi, Maharishi Mahesh Yogi'den feyz almak için. Diğerlerinin gerçekten ilgi duyduklarını sanmıyorum, ama George'un üstelemesi sayesinde kısa bir süre için de olsa, Hint müziği ve felsefesiyle haşır neşir oldular. George'un en çok sevdiğim şarkıları "Here Comes The Sun" ve "My Sweet Lord"du.

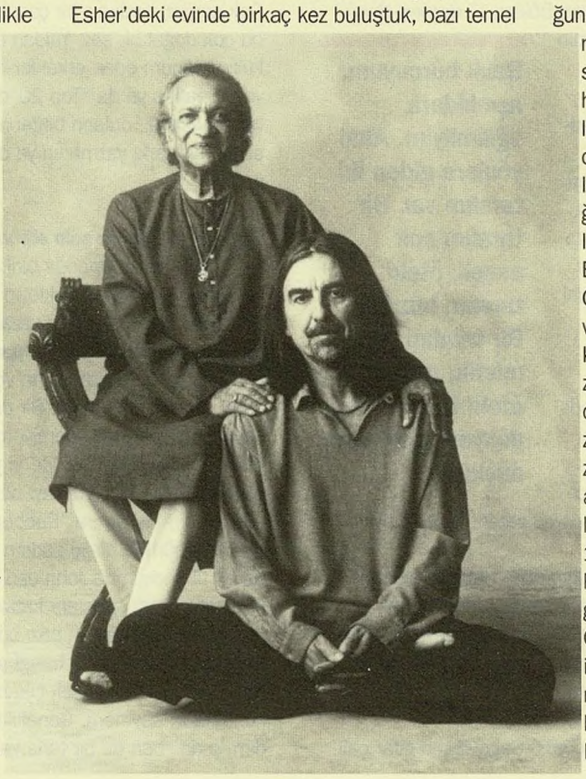

58→

O kadar yakındık ki ve o kadar çok şeyi birlikte yaşadık ki... Herkes gibi bizim de bazı sorunlarımız var, o kadar. Ama bunlar çok fazla büyütüldü, herkese ilan edildi. Çözümsüz sorunlar değil kesinlikle.

John'la Paul arasında ciddi bir sorun yok mu?

Sivridillilik ve geri adım atmama diyebileceğimiz bir sorun var. Hepsi bu. Ve çok çocukça. Çok çocukça!

Sizin onlarla aranız nasıl?

Ringo ve John'la gayet iyi, Paul'la da iyi olması için elimden geleni yapıyorum. Zamanla her şey düzelir. Benim açımdan her şey yolunda.

Para sorunlarından çok şikayetçiydiniz, hakikaten o kadar ciddi mali sorunlarınız var mıydı?

Meteliğe kurşun atmıyorduk elbette. Çok para kazanmıştık, ama kazandığımız paraya sahip değildik. Ne kadar istersek o kadar harcıyorduk. Fakat, bu parayı nereden harcıyorduk, vergi ödüyor muyduk, bunlardan haberimiz yoktu. Kendimizi zengin zannediyorduk, hayat standardımıza, satın aldığımız, kullandığımız şeylere bakarak. Ancak, işin ticarî, hukukî yönünden haberimiz yoktu. Şimdi neyin ne olduğunu biliyoruz, gelirimiz ne kadar, bu gelirin kaynakları ne, bütün bunlara hakimiz. Eskiden öyle değildi.

Solo albümünüzde hangi enstrümanlar olacak, bütün enstrümanları siz mi çalacaksınız?

Hayır, hayır, başkalarıyla birlikte çalmak istiyorum. "Birlikten kuvvet doğar, bölünürsek düşeriz." Bir bas, bir davul ve birkaç eş-dost olursak, müzikal olarak daha bütünlüklü olur. "A Little Help From Your Friends" (Dostların biraz yardımıyla). Bir-iki şarkıyı sadece akustik gitar kullanarak yapmayı düşünüyorum. Bazı şarkılarda orkestrasyon olacak, bazıları rock'n'roll... Her halükârda bir prodüksiyon albümü olacak.

Paul McCartney'in albümünü, "McCartney"i nasıl buldunuz?

"That Would Be Something" ve "Maybe I'm Amazed" mükemmel şarkılar. Diğerleri de fena değil... Aslına bakarsanız, biraz hayal kırıklığına uğradım. Belki de hayal kırıklığına uğramamam gerekirdi, bilmiyorum. Hayatta hiçbir şey ummamak en iyisi, o zaman her şey bir armağan gibi oluyor. "Teddy Boy" ve "Junk"ın aranjmanı daha iyi olabilirdi sanki. Sanırım, bu noktada öyle bir tercih yaptı. Tek başıma nasıl becerebilirim diye düşündü ve işe makinayı test ederek başladı galiba.

McCartney'in solo albümünün piyasaya çıkmasından ve bahsettiğiniz sorunlardan sonra, dördünüzü birlikte stüdyoda tahayyül etmek çok zor...

O kadar zor değil aslında. Aksine, çok kolay. Bütün yapmamız gereken şu: Hepimizin ayrı bireyler olduğunu, hepimizin eşdeğer potansiyellere sahip olduğumuzu kabullenmek. Eğer kusursuz olsaydık, bu fizikî dünyada olmazdık. Burada, bu bedenlerin içinde olmamız, mükemmel olmadığımızı gösteriyor. Mükemmel olmadığımızı kabullendiğimizde, birbirimizin zaaflarına, defolarına katlanabiliriz ve bunu müşfik bir biçimde yapabiliriz. Ben şahsen herkesle bu zeminde bir arada olabilirim. Ama, afraya tafraya gelemem. Beatles'da başıma gelen ve usanmama sebep olan buydu. Müzikal olarak da kendimi bir kutuya kapatılmış gibi hissediyordum. Onun dışına çıkmama müsaade edilmiyordu, bunun müsebbibi de Paul'du. Benim açımdan, müzikal anlamdaki çatışmanın kaynağı Paul'du.

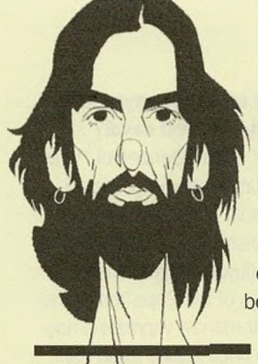

Kusursuz olsaydık, bu fizikî dünyada olmazdık. Bunu kabullendiğimizde, birbirimizin zaaflarına müşfik bir biçimde katlanabiliriz. Herkesle bu zeminde bir arada olabilirim. Ama, afraya tafraya gelemem. Beatles'da başıma gelen oydu.

O çatışmanın sebebi neydi?

Yıllarca, bütün o şarkıları Paul yazmıştı; aynı okula gitmiştik, benden iki sınıf üstteydi. İnsanlar değişir ve bazen karşımızdakinin değişmemesini, aynı kalmasını isteriz. Değiştiğinde de, değiştiğini kabul etmek istemeyiz. Ve başka bir imajı muhafaza ederiz. Paul hep o müthiş Lennon / McCartney rolünü oynadı. Hayatımın belli bir noktasında herkesin Lennon / McCartney olabileceğini farkettim. Çünkü, Lennon / McCartney olayının bir parçasıydım; ne denli iyi olduklarını görüyordum, onları takdir ediyordum, ama aynı zamanda kamuoyunun onları yere göğe koyamadıklarını da görüyordum. Ve herkesin Lennon / McCartney olabileceğini farkettim. Kimse özel değildir. Eğer Lennon / McCartney özelse, Harrison ve Starkey de özeldir. Demek istediğim şu: Ben de Lennon / McCartney olabilirim, ama Harrison olmayı tercih ederim.

Gitarından konuşalım

Beatles'ın müzikal yetenekleri ve yarattığı kimyada kimin ne kadar payı olduğu her zaman tartışma konusu oldu. Müzik medyası bu dörtlünün omurgasını Lennon-McCartney ikilisinin oluşturduğunda istisnasız hemfikirdi; dolayısıyla tartışılan hangisinin deha olduğuydu. Aslında beraberlik ruhu anlamında 1967 itibariyle bitmiş olan Beatles'ın dağılmasını müteakip, gerek Lennon gerek McCartney, Rolling Stones tarihinde 18 yıl sonra yaşanacak Jagger-Richards gerginliğinin son durağı olacak "şarkılı sataşma geleneği"ni başlatmıştı. Beklendiği üzere Lennon, zehirli dilini McCartney'e de değdirmişti.

Böyle bir sataşma faslı için aportta bekleyen müzik medyası, olayın keyfine doyamadığı için meseleyi soğutmadan "diğer ikisi" hakkında hemen polemikler yaratmaya başladı. Soru şuydu: Peki ikisini bunca senedir bir arada tutan kimdi? Sessizliğiyle bu oyuna katılması müphem görünen, böylece onları hayal kırıklığına uğratması en muhtemel aday derunî George mu, kunduz bakışlı şirinlik muskası Ringo mu? Ringo'dan ciddiyet beklemek mümkün değildi; zaten onu ciddiye alan da olmadı. Sonuçta George'da karar kılındı. Bana bütün bunların sonunda en garip görünen şey, Lennon'ın Paul'u itin götüne soktuğu "How Do You Feel" adlı eserinde stüdyoda kafası yerde marleylere bakarak slide gitar çalan George'un orada ne arıyor olduğu. Belki o meşhur çatı konserinden kalma bir kin... Ama George'un Beatles albümleri için stüdyoya getirdiği parçalara onunla beraber can veren Paul değil miydi? Lennon bir-iki geri vokalle, iki-üç gitar tımbırdatmayla yetinmişti.

Ölüm haberini takiben Türk medyasında çıkan "bana ne ifade ediyordu George" minvali yorumlara bakınca hepsi temkin kokuyor: "George olmasaydı bir arada duramazlardı" falan ve filan. Ben, ecnebi kaynaklarda yer alan "o geride durup gitarını çalmayı tercih etti" şeklindeki yorumun tarafındayım. O zaman biraz gitaristliğinden konuşalım.

1961-64 dönemine ait kayıtları dinlediğimiz zaman bir gitarist olarak Harrison'ın ne kadar yetenekli olduğu ortaya çıkıyor. Gerçi hem John, hem Paul gitaristti ama George, o dönemden az sonra başlayan ve sonraları bazı gitaristler için bir hayat gailesi haline dönüşen on dakikalık sololardan hep uzak durdu. En büyük etki kaynağı olan Carl Perkins ve Chuck Berry'den öğreneceklerini öğrenip süratle kendi sesinin peşine düşerek bir "butik gitarist" oldu. Her solosuna, her arpejine benzersiz ve tamamen kendine ait imzasını attı. İster Clapton'la bestelediği "Badge" olsun, ister "Taxman" olsun, ister dinle ilgisizleri sıkıntılara garkeden "My Sweet Lord" olsun; bir Harrison şarkısını hemen tanırsınız. Sanki hepsinin üzerinde bir buğu tüter; hepsi sonbaharda zihnine düşmüş gibidir. İki yıl önce yayımlanan röportajında ilginç bir noktaya dikkat çekiyordu; benim yüreğim yerinden oynamıştı: "Japonya turnesinde en çok istek gelen parçalardan biri de "Don't Bother Me" idi. Çok şaşırdım çünkü ben o parçanın pek değerli olduğunu düşünmüyordum. Aptal bir teenage parçası bana göre."

"Don't Bother Me" benim en favori Beatles parçalarımdan biridir, ilk öğrendiğim ve hep kusursuz söylemeye çabaladığım bir şarkısıdır. Ve ne ilginçtir, kendime doksanlık bir toplama Beatles kasedi yapmak istesem, bir-ikisi hariç Harrison'ın tüm parçaları listemdedir. Şarkıları elemeye kalkınca Harrison listede pek yer işgal etmeyecek gibi görünür, ama sonra elemeler biter, onunkiler baki kalır. Sebebi basittir: George'un diğerlerinden uzak tutmaya pek gayret ettiği ses coğrafyası bana hep daha yakın ve yenilikçi gelmiştir. Paul'un vodvilleri veya Lennon'ın septik, saldırgan tavrı bana göre sıradandır.

"Don't Bother Me"deki tuhaf riff, "I Feel Fine"ın başındaki feedback, şimdi ayıla bayıla dinlediğimiz nice Britpop grubunun bin kere suretini çıkarttığı "If I Needed Someone" gibi bir Ricekbacker 12 telli gitar klasiği, "It's All Too Much" ile bulaştığı noise alemleri ve tape loop deneyleri, sitar gibi alabildiğine sakat bir alette ustalaşmaya gayret edip başarması... "Come Together"da hep daha fazlasını vaat eder görünen ama sonra düşününce böyle daha iyi olduğuna kanaat getirten martı soloları veya Traveling Wilburies'le kaydettiği "Cool Dry Place"deki tuhaf vocoder efektli gitar solosu... Klişeyi hep bozan, öğrendiğini çuvala atıp, unutup, sonra da onları en beklenmedik biçimde gerektiği kadar kullanan bir gitarist. Çoğu bilmez ama, slide gitar dünyasına getirdiği melodik yaklaşımla devrim yaratmıştır. Kendi parçası "That Kind Of Woman"ın kaydında Gary Moore'a eşlik eden Harrison için Moore çok isabetli bir teşhiste bulunuyor: "Harrison slide gitarı Elmore James gibi çalmaya çalışmak yerine ondan öğrendiklerini aldı ve insanlara bu boru parçasıyla melodi çalmayı öğretti." Kimileri için o olmasaydı yerine başkası olurdu; mesela Clapton gruba katılmaya her zaman can atıyordu (Mick Taylor Stones'dan ayrılınca davet edilmediğine de üzülmüştü; ne ilginç)...

Ben bir gitarist olarak en değerli öğretmenlerimden birini kaybettim; ayrıca insanlar Beatles şarkılarını biraz da besteleyenlerine göre seçer ya, benim en sevdiğim Beatles parçalarını yazan adam da aynı gün aynı saatte ölmüş oldu. ***Sarp Keskiner***

1969'da "The Hare Krishna Mantra" adlı bir single yayınladınız. Kısa bir sürede hit olan bu şarkının sebeb-i hikmeti neydi?
Üç dakikalık bir pop şarkısı yapmaktan çok daha eğlenceliydi. Ticarî bir değeri yoktu, ama çok daha tatmin ediciydi. Topluma manevi bir mesaj verebilmek çok önemli; üçbuçuk dakikalık bir mantranın etkisi sanıldığından çok daha derindir. İnsanın yeteneğini ve mesleğini Krishna'nın hizmetine sunması, ruhsal bir gayeye hizmet etmesi çok güzel bir duygu. Hayatımın en heyecan verici anlarından biri, o mantranın BBC'nin "Top of the Pops"ına girmesiydi. Oksijen gibi bir şeydi. Radyoda çalınabilecek bir mantra yapmayı amaçlamıştım, hedefime ulaştım. Bir Beatles seansından önce Abbey Road'daki stüyoda gitarla kaydetmiştim onu. Sonradan bas bölümünü ekledim. Paul ve Linda'nın stüdyoda dinleyip çok sevdiklerini hatırlıyorum.

Krishna düşüncesiyle ilk nasıl karşılaştınız?
Hindistan'a gittiğimde. Ama daha önce, John'la birlikte Srila Prabhupada'nın ilk albümünü, "Krishna Consciousness"ı dinlemiş ve çok sevmiştik. John'la beraber Yunan adalarına yaptığımız seyahatte günlerce o şarkıları söylemiştik. Hatta bir defasında tam altı saat hiç susmamacasına; çene kemiklerimiz felç olmuştu.

Srila Prabhupada, 1969 eylülünde John'un evine misafir olmuştu. İlk izleniminiz nasıldı?
İlk başta pek ciddiye almamıştım, ama zamanla yüzeydeki görüntüsünden çok daha derin biri olduğunu kavradım.

En çok hangi özelliği hoşunuza gitmişti?
Tevazuu, sadeliği....Yaşayan en önemli Sanskritçe uzmanı ve bir aziz olmasına rağmen insana ağırlık vermiyordu. Çocuksu bir yanı vardı. İlerlemiş yaşına rağmen, sabahlara kadar çalışıyordu, yazıyordu. Kitapları Shakespeare'variydi. "Living In The Material World"ün esin perisi Prabhupada'ydı.

Sizi bu mistik maneviyata götüren neydi?
60'larda olup bitenler... O büyük başarıdan sonra, tanışmaya layık olduğunu düşündüğümüz herkesle –devlet başkanlarıyla, başbakanlarla, krallarla, kraliçelerle, starlarla– tanıştıktan sonra, onca hit şarkıdan ve albümden sonra, o güne dek kimsenin ulaşmadığı bir zirveye çıktıktan sonra, etrafına bakıyorsun ve bütün bu şöhret ve para bir mâna ifade etmiyor... Bu dünyada daha derin bir anlam olması gerektiğini hissediyorsun.

Bu anlam Krishna mı?
Krishna tanrıdır. Ve tanrı her şeydedir. Yediğimiz yiyeceklerde bile.

Nelerde mesela?
Karnıbaharda... Yoğurtta, yemişlerde. "Prasadam" denilen bütün yiyecek ve içeceklerde, gül şurubunda mesela.

Nedir bu "Prasadam"?
Hıristiyanlıkta ekmek, şarap ve su neyse, Krishna'da da "Prasadam" o. Ama Hıristiyanlığın aksine, sürekli bir şölen söz konusu. Sadece vejeteryan yiyeceklerin olduğu bir şölen tabii ki.

Tanrıya tapmakla Krishna'ya tapmak arasında nasıl bir fark var?
Bir bilgisayarla takılmakla bir insanla takılmak arasındaki fark neyse, o. Eğer Tanrı varsa, onu görmek isterim. Sadece ışığını ya da enerjisini değil, bizzat kendisini görmek, hatta onu yemek isterim. "Prasadam"ın hikmeti de o zaten. Tanrıyı tadıyorsun.

Bir Krishna manastırına kapanmayı aklınızdan geçirdiniz mi hiç?
Hayır, hiçbir zaman kafamı kazıtıp bir manastıra kapanmayı düşünmedim. Benim için manevi bir şeydi ve müzisyen olarak hayatıma uyuyordu. Fakat bilincimi değiştirdi.

Krishna bilinci nasıl bir bilinç?
Bu bilince ulaşmak için, insanın önce kendi kutsiyetine inanması gerekiyor. Hakikat odur: Kendi varlığını kavramak. Bu aynı zamanda Tanrı bilincidir, yani Krishna bilinci.

Krishna'yı nasıl bir imgeyle tahayyül ediyorsunuz?
Krishna'ya bir pagan tanrısı muamelesi yapılıyor. Ama eğer Tanrı kadir-i mutlaksa, istediği biçimde tezahür edebilir. Bebek olarak, bir oğlan çocuğu olarak ya da başka herhangi bir biçimde.

Sizin tercihiniz hangisi?
Hindistan'da genellikle resmedildiği gibi, bir bebek olarak... Onun korunmaya muhtaç bir bebek ya da bir çocuk olarak ya da bir arkadaş, bir dost olarak ya da bir guru, bir pîr olarak görülmesi fikri çok hoşuma gidiyor.

"My Sweet Lord"un mesajı Krishna bilinci miydi?
O şarkıyı yapıp yapmamakta çok tereddüt ettim. Çünkü insanlar "Tanrı" sözcüğünden korkuyorlar. Fakat sonuçta başımı giyotine uzatmaya karar verdim. Çünkü, aksi takdirde kendime karşı dürüst davranmamış olacaktım. Ayrıca, "Halelujah"la "Hare Krishna"nın temelde aynı şey olduğunu göstermek istedim. Önce "Halelujah"ları kaydettim, sonra onları "Hare Krishna"ya çevirdim. "My Sweet Lord", bir mantranın pop şarkısı muadiliydi.

Şarkıya niye "Halelujah"la başlamıştınız?

O sıralarda Patti'yle evliydim, ama şarkıyı yazarken onu düşünmemiştim. Aklımda hep Ray Charles vardı, "Something"in, esin kaynağı Ray Charles'dır.

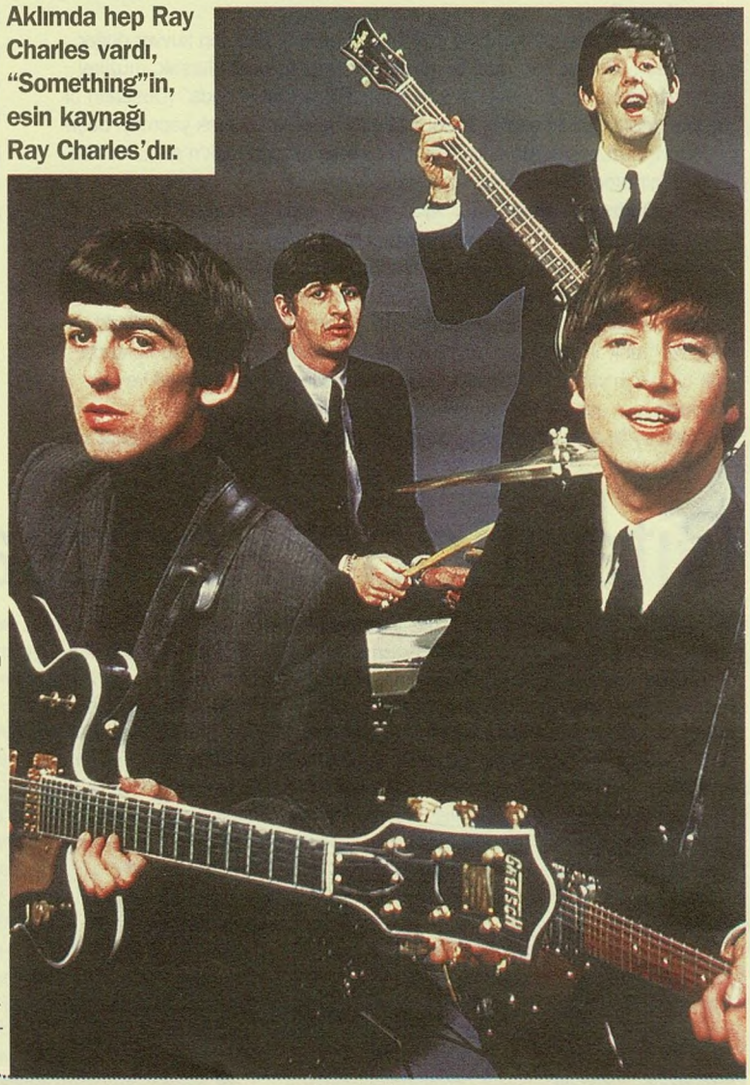

GEORGE HARRISON VE MONTY PYTHON

Brian'ın başkaldırısını sevmişti

BBC'nin kült komedisi Monty Python'un "Uçan Sirk"inin yazarı Michael Plain, Python'un üçüncü filmi "Life of Brian"ın George Harrison tarafından nasıl "kurtarıldığını" ve ünlü Beatle'ın pek bilinmeyen sinema serüvenini anlatıyor:

1978'de EMI şirketiyle "Life of Brian" filmi için anlaşmıştık. Çekim takvimi yapılmış, Tunus'taki set hazırlıkları da bitmek üzereydi ki, EMI projeden vazgeçtiğini açıkladı. Ortada kalakalmıştık, o aşamaya gelmiş bir projeyi başka bir şirketin üstlenmesi mümkün değildi. Harrison bizim TV programımızın fanıydı, hatta "The Ruttles" adlı bölümde konuk sanatçı olarak görünmüştü. Onu arayıp durumu anlattık, "yardım edebilir misin?" dedik. "O filmi seyretmek isterim" dedi; tarihin en pahalı sinema biletini aldı: Çıkarıp altı milyon pound verdi elimize. Bir rivayete göre evini ipotek ettirmiş, bana kalırsa telif ücretleri karşılığında kredi aldı, çünkü o kadar parayı bulmak her babayiğidin harcı değil. Kadere bakın ki, geçen ay Harrison'ın vefatından kısa bir süre önce, BBC 4'ün yaptığı bir ankette, "gelmiş geçmiş en güzel filmler"den biri seçildi "Life of Brian". Harrison küçük bir rol de almış, takma sakalla oynamıştı. "Life of Brian"ın çok önemli bir başkaldırı vasfı vardı, Harrison filmin o vasfını çok sevmişti. "Life of Brian" için kurduğu "Handmade Films"le "The Long Good Friday"i de kurtardı, zira filmin dağıtımını üstlenecek kimse bulunamamıştı. Hiç öyle "dediğim dedik" türünden bir prodüktör değildi. Sete geldiğinde kendisine müteşekkir olduğumuzu belirtmemizden hiç hoşlanmazdı. Komediyi çok severdi –kendisi de ironisi ve kara mizahıyla ünlüydü. Terry Gilliam'ın "Time Bandits"inin, benim "The Missionary"min, Alan Bennett'ın "Private Function"ının prodüktörlüğünü yaptı. Onunla birlikte çalışmamız sayesinde "kahramana tapınma" duygumuzu altettik, ama bir Beatle'ın fanımız olması şokunu hiçbir zaman atlatamadık.

60→

Çünkü insanlar "Halelujah"a alışkınlar, ona bir itirazları yok. "Halelujah" bölümünde tempo tutmaya başlıyorlar, şarkı "Hare Krishna"ya geçtiğinde yadırgamıyorlar, tempo tutmayı sürdürüyorlar. Ve böylece "Hare Krishna"yı yabancılamıyorlar, kendilerini ona kapatmıyorlar.

"Hare Krishna"yı "Halelujah"a tercih edişinizin sebebi ne?

"Halelujah" neşeli bir ifade, ama "Hare Krishna"nın mistik bir boyutu var, o hecelerde ve onların bir mantra olarak bir araya getirilişinden doğan ruhsal bir enerji var. Belki de "Halelujah"ın orijinali de bir mantraydı ve zamanla o niteliğini kaybetti. İsa'nın Yunancası Kristos, bana kalırsa Kristos'la Krishna aynı isim. Zaten benim gözümde İsa da bir yogi.

1987

Şöhretle başa çıkmak zor mu?

"Ben Beatles'dan George Harrison" diye ortalıkta dolaşmıyorum. Hayatımı huzur ve sükûnla dengelemeye çalışıyorum. Öteki türlüsü çekilir gibi değil. Balık burcuyum, aşırılıklara eğilimliyim. Aksi yönlere giden iki tarafım var. Bir tarafım çok neşeli, öteki tarafım hüzünlü. Bir tarafım aşırı mistik, ruhani, öteki tarafım aşırı dünyevî, zevklere düşkün. Ama artık olgunlaştım, uçlarda gezinmiyorum. Ve bu iyi bir duygu veriyor.

Yani artık eskisi kadar mistik değil misiniz?

Daha gençken, LSD'nin etkisiyle zihnim düşünce seline maruz kalmıştı, bu da beni yogilere yöneltmişti. Ama artık, o ihtiyacı duymadığım bir noktadayım.

Bengladeş konserine öncülük etmeniz nasıl olmuştu?

Bugün artık rock müzisyenlerinin bir dava adına dayanışma konserleri vermesi doğal karşılanıyor. Ama Bengladeş konseri o zamanlar garipsenmişti. Hatta, hoş gözükmek için böyle bir işe kalkıştığım bile söylenmişti. Bengladeş konseri Ravi Shankar'la ilişkim sayesinde gerçekleşti. Bir gün bana şöyle dedi: "Bengladeş için bir konser düzenleyeceğim. Eğer sen veya Peter Sellers veya ikiniz birden gelip sahnede bir şeyler söylerseniz, belki de 25 bin dolar toplayabiliriz ve bu feci savaşa karşı bir şeyler yapabiliriz." Ben de "eğer benim olaya dahil olmamı istiyorsan" dedim, "o zaman gerçekten dahil olurum." Ve insanları aramaya başladım; ilk başta milleti ikna etmek zor oldu, fakat konser yaklaştıkça o kadar çok insan başvurdu ki, bazılarına "kusura bakma" demek zorunda kaldık. Hemen herkes katkıda bulunmak istedi.

Bugün dayanışma konserleri doğal karşılanıyor. Ama o zamanlar Bengladeş konseri garipsenmişti. Para talî konuydu, aslî amaç Bengladeş'te olanlara dikkat çekmekti. Konuyu gündeme getirdik ve savaşın sona erdirilmesine katkıda bulunduk. Bengladeş konseri ahlâkî bir tavırdı.

Düşünüldüğü kadar para toplandı mı?

Para talî konuydu, konserin aslî amacı Bengladeş'te olanlara dikkat çekmekti. Epey para da toplandı tabii, ama ihtiyaçlar okyanusunda sadece bir damlaydı. Önemli olan şuydu: Konuyu gündeme getirdik ve savaşın sona erdirilmesine katkıda bulunduk. Bengladeş konseri ahlâkî bir tavırdı. Bu tür konserler artık giderek kural haline geldi. Şunu göstermiş olduk: Müzisyenler, politikacılardan daha insanîdir.

Ravi Shankar'la ilişkiniz nasıl başladı?

1966'da, Londra'daki konserinden sonra tanıştık. O güne kadar Beatles olarak o kadar çok ünlüyle tanışmıştık ki, "beni gerçekten etkileyecek biriyle tanışmak isterdim" noktasına gelmiştim. Ve karşıma Ravi çıktı. Hayatımda ilk defa birinden bu kadar etkilendim. Mesela Elvis'le de tanıştım, çocukluğumda etkilemişti, tanıştığımızda da etkiledi, bir araya gelişimizin tantanası sebebiyle. Ama Elvis'e, "kainatta neler oluyor?" diyemezsiniz ki.

Shankar'ın hangi özellikleri sizi bu kadar etkiledi?

Sabrı, müşfikliği ve tevazuu. Beş saat süren konserler verdiği gibi, birisine sıfırdan sitarı öğretebiliyordu, nasıl tutulacağını, hangi pozisyonda oturulacağını... Ve bunları homurdanarak değil, zevk alarak gösteriyordu.

Siz de ondan ders aldınız, değil mi?

1966'da birkaç seans yaptık Londra'da. Sonra öğrencilerinden birine –Alla Rakha'ya– teslim etti beni. 1969'da Hindistan'a davet etti, birkaç hafta da orada çalıştık. Bana "nota biliyor musun?" diye sorduğunda ödüm patlamıştı, "bilmiyorum" dediğimde ciddiye almayıp ders vermekten vazgeçer sanmıştım. "İyi" dedi, "nota bilmek kafanı karıştıracaktı". Sitarı gerçekten öğrenmem Hindistan'daki seanslar sayesinde oldu. Beatles'ın Filipinler turnesinden sonra Delhi'de gruptan ayrıldım, bir sitar aldım ve Bombay'e geçtim. Ravi tebdil-i kıyafet gelmemi söylemişti, ben de bıyık bıraktım ve...

Niye bıyık?

Çünkü o günlerde kimse bir Beatle'ın bıyık bırakacağını aklına getirmezdi. Bir hafta boyunca kim olduğumu anlamadılar, her yere rahat rahat girdim, çıktım. Ravi'nin stüdyosuna gidip ders alıyordum. Fakat sonra oteldeki asansörcü çocuk tanıdı beni ve olay patladı. Otelin önündeki izdihamı önlemek için bir basın toplantısı yaptım; Hint müziğini ve Hint felsefesini incelemek üzere ülkelerine geldiğimi açıkladım.

Beatles'a olan ilginin hiç tükenmemesini nasıl yorumluyorsunuz?

Her on yılda bir, Beatles'ın yeniden gündeme geldiği, albümlerinin çok sattığı bir dönem oluyor. 70'lerde olmuştu, 80'lerde yine oldu. Sanırım kuşak meselesiyle alâkalı. Kendi oğlumla buna tanık oldum. Ona Beatles hakkında hiçbir şey anlatmamış olmama rağmen, bir gün geldi, "baba, bana 'Bulldog'un piyano riff'ini gösterir misin?" dedi. "Bu kadar kıyıda köşede kalmış bir melodiyi nereden biliyor" diye şaşırmıştım. Sonra, bütün çocukların beş-altı yaşlarında "Yellow Submarine"i seyrettiklerini farkettim. Yaşları büyüdükçe bir şekilde bizi keşfediyorlar. Sihirli bir kimyası vardı Beatles'ın; bu plaklara yansıdı bir şekilde. Her şarkımız olağanüstü değildi, ama çoğunun öyle bir kimyası vardı ki, her kuşağa hitap ediyor.

Ayrılışınızı bugün nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok hüzün vericiydi, çünkü o kadar yakındık ki. Mick Jagger, "Beatles dört başlı bir ejderhaydı" demişti. Her yere birlikte giderdik, her şeyi paylaşırdık. Bütün mutsuzlukları; limuzinlerin, otellerin, uçakların, konser salonlarının yalnızlığını birlikte yaşadık. En büyük mutsuzluk birbirimizden usanmamızdı. Tıpkı bir ailede olduğu gibi: Belli bir yaşa gelince insan, kendi evi, sevgilisi, kendisine ait bir hayatı olsun ister; yuvadan uçar. Bizim için de öyleydi.

En çok sevdiğiniz Beatles şarkıları hangileri?

"Here Comes The Sun" ve "Come Together"... Frank Sinatra, "Something" için gelmiş geçmiş en güzel aşk şarkısı diyor. Önce "yılın en iyi şarkısı" demişti. Sonra "son on yılın en güzel aşk şarkısı" dedi, sonra da "gelmiş geçmiş en güzel şarkı" dedi. Bu çok hoş bir şey. 140 cover'ının yapıldığını okudum. Sinatra, Smokey Robinson ve Ray Charles'ın yorumları harika. Fakat benim favorim, James Brown'ınki.

Esin kaynağı, Patti Boyd muydu?

O sıralarda Patti'yle evliydim. Ama "Something"i yazarken onu düşünmemiştim. Şarkıyı yazarken, nedense aklımda hep Ray Charles vardı, dolayısıyla "Something"in, tek bir esin kaynağı varsa o Ray Charles'dır.

Patti Boyd'un sizi terkedip Eric Clapton'a kaçması, çok acı verdi mi?

Beni terkedip Clapton'a kaçmadı. İlişkimiz tükenmişti. Clapton, zihninin derinliklerinde ona ve Patti'ye öfkelendiğimi umabilir, ama öyle olmadı. Aksine, memnun oldum, çünkü Clapton'la gitmesi işleri kolaylaştırdı. Yoksa, büyük kavgalar ve çetrefilli bir boşanma davasıyla cebelleşecektik. Ayrıca, alıştığı tarzda yaşamayı sürdürebilecekti, bu da benim açımdan rahatlatıcı bir faktördü.

Albümlerinizden bazıları çok sattı, bazıları hiç ilgi görmedi. Bunu neye bağlıyorsunuz?

İşin o tarafı beni ilgilendirmiyor. Evet, bazı albümlerim pek ilgi görmedi, ama ne gam. Paul, hep başarılı olmak ister, ama ben Beatles döneminde o kadar tatmin oldum ki, bana yetip artıyor. Bir seferinde Ringo bana, "Bir Numara'ya çıkan bir şarkı yapmam lazım" demişti. "Hayır" demiştim, "sen bir numaraya çıkan bir şarkın olsun istemiyorsun, kendin bir numara olmak istiyorsun, şarkı ikinci planda." Bence şöyle: Eğer başarıyı hedeflersen, hedefi tutturamadığında darmadağın olursun. Tuttursan da farketmez. Dylan'ın dediği gibi, "zirveye çıktığında, dibe vurmuş olduğunu görürsün."

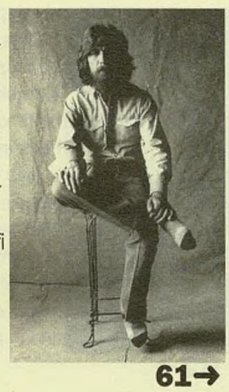

Derleme & Çeviri: **Yücel Göktürk**

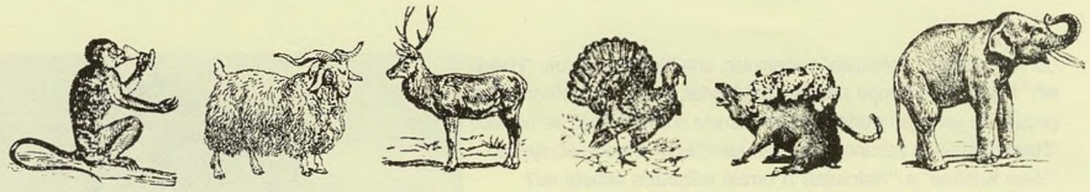

a→

ATAY, OĞUZ

Mayerden aldığı deve tüyü pardesusu, kırmızılı mavili kaşkolu, itina ile büyütüp beslediği (Douglas) bıyıkları ile hayli enteresan bir tiptir. Bir ara sakal bırakmaya niyetlenmişse de, hacı namzedi zannedilmesine sinirlenerek vazgeçmiştir. Nuri hocanın bir numaralı hayranlarındandır. Matematik imtihanında hocanın "babanız nasıl" sualine evvela cevap bulamamışsa da, sonradan bir benzetmeden doğan bu ahbablığın üzerine yatmayı bilmiştir.

Vizelerden evvelki günler, hayatının en kötü günleridir. Doğuştan muhaliftir. Çok iyi program yapar. Vizeye kaç saat, kaç saniye kaldığını ondan sorabilirsiniz.

Hesap cetvelini sadece çizgi çizmekte kullanmak prensibine uzun seneler riayet etmişse de, cetvelin nasıl kullanılacağını öğrenince, bu prensipten ayrılmak zorunda kalmıştır. Suna Kan'ı çok beğenir ve sanatını da takdir eder. Üç gece arka arkaya rüyasında Suna Kan konseri dinleyince, pijamalı oluşundan utanıp dördüncü gece laciverd elbisesiyle yattığını anlatmaktadır. İmtihan arefesinde Rasin'le Emirgân'da çay içmeye veya Çamlıca'da çiçek toplamaya gider. Resim yapmaktan ziyade resim hakkında konuşmaktan hoşlanır. Su topu elemanları, Turgut abi ve Arnavud'la iyi anlaşmaktadır.

(İTÜ, Arı yıllığından, 1955-56)

g→

GİGİ

Dokuz Oscar'lı film. En iyi film, en iyi yönetmen, en iyi oyuncu, en iyi senaryo, en iyi sinematografi, en iyi müzik, en iyi şarkı, en iyi kostüm, en iyi montaj...

Yönetmen Vincente Minnelli, başrollerde Leslie Caron, Maurice Chevalier, Louis Jordan, Eva Gabor. Fransız romancı Collette'in "Gigi" adlı novellası vaktiyle Fransa'da tiyatroya ve sinemaya adapte edilmiş, Broadway'de de başrolde Audrey Hepburn'le sahnelenmişti. Ama 1958'de bir Hollywood müzikali haline getirilmesiyle birlikte dünya çapında bir fenomen oldu. 1900'ün Paris'inde, bir genç kızın kadınlığa ve "sosyete"ye adım atışının öyküsü olan "Gigi"yi, Alan Jay Lerner sinemaya uyarlamış ve Friedrich Loewe'yle birlikte müziğini yazmıştı. Vincente Minnelli tarafından gerçek mekânlarda –filmin ünvanlarından biri de "gerçek mekânlarda çekilen ilk müzikal"– çekilen "Gigi", müziğiyle olduğu kadar, Leslie Caron ve Maurice Chevalier'nin üstün oyunculukları sayesinde gişe rekorları kırmıştı. Maurice Chevalier'nin performansıyla "özel Oscar"a layık görüldüğü filmden geriye iki de unutulmaz şarkı kaldı: "Gigi" ve "Thank Heaven For Little Girls".

k→

KULAK

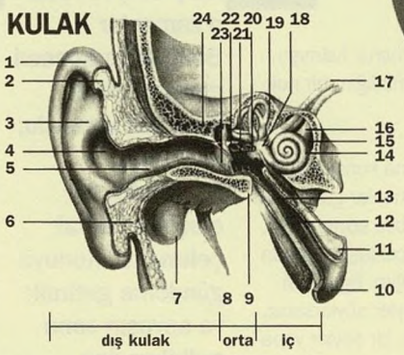

Kulak kesiti
1. Heliks **2.** Kıkırdak **3.** Anteliks **4.** Sayvan çukuru **5.** Dışkulak yolu **6.** Kulakmemesi **7.** Mememsi çıkıntı ucu **8.** Stiloit çıkıntı **9.** Kulakzarı kemiği **10.** Yutağın arka çeperi **11.** Östaki borusu kıkırdağı **12.** Östaki borusu **13.** Östaki borusu kıstağı **14.** Koklea **15.** İçkulak yolu **16.** Koklea siniri **17.** Dalız siniri **18.** Dalız **19.** Yarımdaire kanalı **20.** Kemikçikler **21.** Kulakdavulu **22.** Çekiç kası **23.** Kulakzarı **24.** Mastoit boşluğu

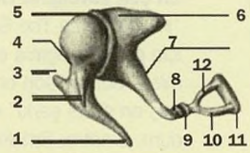

Sağ kulak kemikçikleri
1. Çekicin sapı **2.** Çekicin ön çıkıntısı **3.** Çekicin dışyan çıkıntısı **4.** Çekicin boynu **5.** Çekicin başı **6.** Örsün gövdesi **7.** Dikey kol **8.** Mercimeksi çıkıntı **9.** Üzenginin başı **10.** Üzenginin ön kolu **11.** Üzenginin tabanı **12.** Üzenginin arka kolu

l→

LORD BUCKLEY

Önce alfabetik bir liste: Al Capone, Bill Cosby, Bob Dylan, Charlie Parker, Dizzie Gillespie, Frank Sinatra, George Harrison, Ken Kesey, Lenny Bruce, Mark Twain, Ornette Coleman, Timothy Leary... Bir de Suzie Q var, ama bu ünlü blues şarkısı değil, Chicago'da bir kulüp. Her akşam tıklım tıklım, çünkü sahnede Richard Buckley, nam-ı diğer Lord Buckley var. "Burası bir kulüp değil, bir kilise: İnsana tapanların kilisesi. Ayine hoşgeldiniz."

Kilisenin kurucusu ve vaizi Buckley'in ünlü girizgâh cümlelerinden biri bu, biri de şu: "Sizi sevdiğimi söylersem, mahçup etmiş olur muyum?"

1930'ların Amerika'sındayız. Mark Twain'in o listede ne işi var demeyin, Lord Buckley'in sıfatlarından biri de "yeni Mark Twain". Çünkü bir hikaye anlatıcısı, Twain gibi anarşizan ve ırk ayrımı aleyhtarı. Ünlü öykülerinden "Kara Haç"ın konusu, Arkansas'ta linç edilen bir zenci ailesinin hayatı.

Yıl 1962, Lord Buckley vefat edeli üç yıl olmuş. Dylan henüz 21 yaşında. "Hezekia Jones" adlı uzun blues şarkısında –şarkıdan çok müzikli öykü– harfi harfine "Kara Haç"ı anlatıyor. (Dylan'ın bilinen esin kaynağı Woody Guthrie, ama Lord Buckley'i kendisine örnek aldığı da bir olgu. Peki Dylan niye hiç Buckley'den bahsetmiyor? Bu sorunun cevabını birazdan Ken Kesey verecek.) O yıllarda Bill Cosby, henüz televizyon starı değil, New York kulüplerinde stand-up yapıyor, anlattığı öyküler Lord Buckley imzalı. Ünlü komedyen Lenny Bruce'un idolü de aynı isim. Kesey'ye kulak verelim: "Lord Buckley, insanların birbirine masanın altından uzattığı bir sırdı."

George Harrison'ın 1977 tarihli hit şarkısı "Crackerbox Palace" da Buckley'in izini taşıyor: "Şarkının sonuna doğru, 'let's rap and tap at the Crackerbox Palace / know that the Lord is well and inside of you' diye bir bölüm vardı. Herkes o 'Lord'u tanrı anlamındaki Lord sanıyordu, halbuki benim kastettiğim Buckley'di."

1930'ların Chicago'suna dönelim. İçki yasağı günleri. Henüz daha Suzie Q yok. Yeraltı meyhaneleri –"Speak Easy"ler– Lord Buckley'yi angaje etmek için yarışıyor. Hayranlarından biri de Al Capone: Buckley'in hiçbir şovunu kaçırmıyor, "beni güldürebilen tek adam" diyor. Ünlü fanlarından biri de Frank Sinatra; Buckley nerede sahne alıyorsa, Sinatra feneri orada söndürüyor. Buckley, bir "komik", "komik"in sözlük anlamında. Bütün toplumsal kurumları acımasızca eleştiriyor, dinleyenleri kahkahaya boğarak. Bu yüzden de başı az belaya girmiyor. Suzie Q kapatılıyor, "Cabaret Card" diye bir başka "kilise" açıyor, çok geçmeden o da kapatılıyor.

"Öykü anlatıcısı" demiştik, "The Nazz" (İsa'nın hayatı), "Willie The Shake" (Shakespeare üzerine), "The Gasser", "The Bomb", "Subconscious Mind", "The Bad Raping of Marquis de Sade", "Supermarket", kitaplaştırılan öykülerinden bazıları.

Buckley'den arda kalan yalnızca öyküler değil, upuzun bir diskografisi, Charlie Parker başta olmak üzere dönemin ünlü cazcılarıyla yaptığı bir dolu şarkı var. Arşivlerdeki Buckley albümlerinden bazıları da şöyle: "The Parabolic Revelations", "A Most Immaculately Hip Aristocrat" "Lord Buckley Live", "Buckley's Best", "Lord Buckley In Concert", "Lord Buckley: Blowing his Mind (And Yours Too)"...

1907'de California'da doğmuştu, 1957'de New York'ta bir otel odasında vefat etti. Cenazesinde, veda şarkısını Dizzie Gillespie ve Ornette Coleman çaldı. İngiliz aristokratı edasıyla zenci İngilizcesi konuşan bu müstesna şahsiyetin bir de aşılamaz rekoru vardı: 1950'de tam 18 saat hiç durmadan öykü anlatmıştı.

Ruhu esin periliğine devam ediyor.

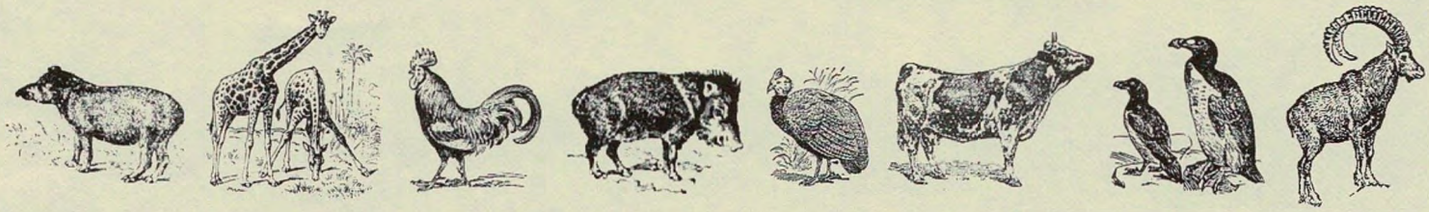

m→

McCARTHY, CORMAC

Çağdaş Amerikan edebiyatının esrarengiz figürlerinden. 1933 Rhode Island doğumlu, ama hayatı ve romanları güneyin, özellikle Tennessee'nin mührünü taşıyor. Birçoklarına göre, William Faulkner'ın halefi. İlk romanı "Orchard Keeper"ın (1965) editörü, Faulkner'ın kadim dostu ve editörü Albert Erskine. Hukukçu bir babanın oğlu. Sıkı bir Katolik eğitiminden geçtikten sonra –romanlarında Katolisizmin temel kavramları başrolde– Tenessee Üniversitesi'nde sanat tarihi okumaya başlıyor, fakat yarıda bırakıp 1953'te Hava Kuvvetleri'ne yazılıyor, iki yılı Alaska'da olmak üzere dört yıl ordu hizmetinde bulunduktan sonra üniversiteye dönüyor, mezun olamıyor, ama iki öyküsü yayınlanıyor ve yaratıcı yazarlık bursu kazanıyor. Sınıf arkadaşı Lee Holleman'la evleniyor –Lee McCarthy'nin "Desire's Door" (1991) adlı bir şiir kitabı mevcut–, Chicago'ya gidiyor, bir yandan otomobil tamirciliği yapıyor, bir yandan da "Orchard Keeper"ı yazıyor. 1965'te ilk romanının yayınlanmasından sonra İrlandalı atalarının peşine düşüyor. Cormac, gemi yolculuğunda tanıştığı bir İngiliz şarkıcı-dansçı Anne DeLisle'yle güney İngiltere, Fransa, İsviçre, İtalya ve İspanya'yı kapsayan uzun bir seyahatin ardından İbiza'ya yerleşiyor ve "Outer Dark" adlı romanını yazıyor. İngiltere yolculuğundan sonra, C.J. McCarthy Jr. imzasını bırakıp Cormac McCarthy'yi benimsiyor. Babasının adı olan Charles Joseph'in yerine Cormac'ı isim olarak seçmesinin sebebi, kimi kaynaklara göre, ünlü İrlanda krallarından birinin o adı taşıması, kimi kaynaklara göreyse Cormac'ın Galcede "Charles'ın oğlu" anlamına gelmesi. 1967'de Tennessee'ye dönüyor, 1968'de "Outer Dark" Random House tarafından yayınlanıyor. İki kardeş arasındaki ensest ilişki ve bu ilişki sonucu doğan çocuğun romanın erkek kahramanı tarafından öldürülmesi etrafında örülen "Outer Dark", kimi eleştirmenlerin övgüsü, kimilerinin de sert yergisiyle karşılanıyor.

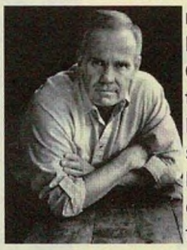

McCarthy, 1969'dan itibaren her şeyini kendi eliyle yaptığı bir çiftlikte yaşamaya başlıyor. 1973'te "Child of God"ı yazıyor, 1979'da yirmi yılını verdiği "Suttree"yi tamamlıyor. Varlıklı ailesini ve entellektüel geçmişini terkederek şehrin arka sokaklarında "kaybedenler"le birlikte yaşayan Suttree'nin öyküsünü anlattığı bu kitap, McCarthy'nin en önemli romanı addediliyor. Teksas-Meksika sınırında, 1840'larda cereyan eden "western"i "Blood Meridian" (1985) da büyük ilgi görüyor. "Sınır Üçlemesi" adını verdiği çalışmasının ilk kitabı "All The Pretty Horses" altı ayda 200 binlik bir satışa ulaşıyor, üçlemenin ikinci kitabı "The Crossing"se aynı rakamı bir ayda gerçekleştiriyor. "Cities of the Plain" adlı üçüncü kitap da aynı ilgiyi görüyor. Kentucky'deki bir zenci ailenin üç kuşağa yayılan öyküsünü anlattığı "The Stonemason" adlı bir romanı da bulunan ve halen Teksas-El Paso'da ikâmet eden McCarthy, basının önüne çıkmaması ve özel hayatını titizlikle korumasıyla tanınıyor.

s→

SEGOVIA, ANDRES

Modern klasik gitarın babası. 1893'te Endülüs'te doğdu. Gitar çalmaya dört yaşında başladı. Ailesi "gerçek" bir enstrüman çalmasını istiyordu, o gitarda ısrar etti. 16 yaşında ilk konserini verdi, 20 yaşında çoktan profesyonel bir müzisyen olmuştu. İlk repertuarında Tárrega ve Bach yorumları bulunuyordu. Zamanının birçok müzisyeni ve eleştirmeni tarafından ilk başta hiç ciddiye alınmadı; kimse gitarın "ciddi" müzik için uygun bir çalgı olduğuna inanmıyordu. Segovia tam tersini iddia etti. Tek sorunu, gitarın yeterli ses kapasitesine erişemeyişiydi. Naylon tellerin ortaya çıkmasıyla ve çeşitli ağaçlarla sürdürdüğü gitar yapım teknikleriyle, bu işin de üstesinden geldi. 1928'de Amerika'da ilk konserini verdi, sonra Avrupa, Amerika, Ortadoğu turneleri devam etti; Segovia gezdikçe, gitarın da şöhreti arttı, "ciddi" bir enstrüman olarak takdir görür oldu. Villa-Lobos, Manén, Moreno, Torroba, Rodrigo, Turina gibi besteciler Segovia'nın gitarı için özgün besteler üretmeye başladılar. Fakat Segovia'yı asıl efsanevî kılan, Bach'tan yaptığı yorumlar oldu. Segovia hayatı boyunca pek çok öğrenci de yetiştirdi; Christopher Parkening, John Williams, Elliott Fisk, Oscar Ghiglia gibi meşhur isimler bunlardan bazıları. Etkilediklerinin, yolunu açtıklarınınsa haddi hesabı yok. Bugün klasik gitar deyince akla gelen ilk isim olan Andrés Segovia, 1987'de, Madrid'de vefat etti.

STOCKHAUSEN, KARLHEINZ

Avangard elektronik müzik bestecisi. Hem Genç Alman okulunun, hem de Yeni Müzik hareketinin (P. Boulez'le birlikte) en önemli temsilcisi... 1928'de Köln'de doğdu. Katolik din eğitimi aldı. İlk piyano deneyimini köy kilisesinin orguyla yaşadı. Piyanist olan annesi, Karlheinz dört yaşındayken akıl hastanesine yatırıldı ve Nazilerin ötenazi programı çerçevesinde öldürüldü. Babası II. Dünya savaşında askerken hayatını yitirdi. Stockhausen, 1942'den sonra bir öğretmen okulunda keman ve obua derslerini sürdürdü. Yüksek öğrenimini 1947-51 yılları arasında Köln Yüksek Müzik Okulu'nda yapan besteci, Paris'te D. Milhaut ve Olivier Messiaen'le çalıştı. 1952-53 yılları arasında Paris'te elektronik ses üreticilerini tanıdı. 1963 yılındaysa Batı Alman Radyosu Elektronik Müzik Stüdyosu'nun şefi oldu. Uzun yıllar fonetik ve akustik üzerine çalışmalar yaptı, sesleri permitasyon hesabıyla incelemeye başladı. 1964 yılında bestelediği "Mikrophoni I" isimli eseri, ilk canlı müzik örneği oldu, konserlerinde elektroniğe gitgide daha çok yer vermeye başladı. Popüler müzikten bir hayli uzak olduğu halde, Londra'daki bir konserinin ardından bir eleştirmen "Beatles ve Bernstein birlikte sahneye çıksaydı, alkış daha fazla olmazdı" diye yazdı. Daha sonraları Beatle'lar Stockhausen'dan etkilendiklerini belirterek "Sgt. Peppers" albümlerinin kapağında Stockhausen'in resmini de kullandılar. Stockhausen, "Gruppen" (1957), "Telemusik" (1966) ve "Michael'ın Gençliği" (1979) gibi eserlerinde elektronik ve akustik malzemeyi rastlamsallıkla birleştirdi. "Telemusik"te dünyanın her yerinden aldığı müziği karmaşık tınısal bir ünite halinde topladı. 1967'deki "Hymnen" (Ulusal Marşlar) adlı yapıtında bir "dünya müziği"nin temel düşüncesini ortaya koydu... Webern'in etkisiyle ses parametreleri kuramını geliştirdi. Mekân içinde yoğunluk, tını, gürlük gibi diğer öğeleri dizileştirdi. Post-romantiklerin kromatizminden Schönberg'in 12 ton müziğine kadar denemediği sistem kalmadı. Çağdaş Alman müziğinin en ileri ucunu temsil eden somut müzikteki cüretini yazılı müzikte de gösterdi. Bugünün elektronikacılarını derinden etkileyen Stockhausen'a tekno hakkında ne düşündüğü sorulduğunda şöyle dedi: "Bence tekno çok defa tekrara kaçıyor. Melodi parçalarını tekrarlamaktan ziyade, parça aralarında daha cüretkâr, tonlamalarda daha

mucitçe davranmaları gerek. Aramızda teknik alanda olduğu kadar, estetik alanda da bir ilişki var. Ortak zemin bulmamızın zor olduğu bir alansa, yapılan işe karşı radikal bir yaklaşım. Bu müzisyenler benim hayatım boyunca yaptığım şeye kendilerini bırakamıyorlar: Ticarî faydasını düşünmeden, sana çok iyi ve ilginç gelen bir şeyi gerçekleştirmek için aylarca, hatta yıllarca bir stüdyoya çekilmek... Bugünün müzisyenleri pazarı hesaba katmak zorunda bırakılıyorlar. Halbuki bu müziğin yalnızlığa, konsantrasyona ve bağımsızlığa ihtiyacı var..."

ş→

ŞAHANE HAYAT

RAVI SHANKAR sitar
ALLA RAKHA tabla

pigmeler uçuşuyordu afrika'da
adımları hintli sevgilim

uzuyordu ülkenin esirliği
ingilizceydi gramajı ekmeğin

bir insandan uzun olur mu
ömrü ve omzu bir silahın

atıyor nabzı sevginle
aşkla yaşar kemanlar

Halim Yazıcı